

วารสารวิชาการ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปีที่ 7 (2563)

CRMA Journal of Humanities and Social Sciences

Vol. 7 (2020)

CRMA Journal of Humanities
and Social Sciences

CRMA Journal of Humanities
and Social Sciences

CRMA & HUMANITIES SOCIAL SCIENCES

แกนแกนแห่งปัญญา สร้างคุณค่าสรรค์สังคม

ISSN 2392-5698 (Print) ISSN 2673-0022 (Online)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ปีที่ 7 (2563)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปีที่ 7 (2563)

CRMA Journal of Humanities and Social Sciences

Vol.7 (2020)

https://www.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/index

ISSN 2392-5698 (Print) ISSN 2673-0020 (Online)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ปัจจุบันเป็นวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แก่อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นบทความเพื่อศึกษาสังคมไทย การพัฒนาประเทศ การทหาร และความมั่นคง โดยทุกบทความจะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องในลักษณะพิชญพิจารณาโดยการอำพรางสองฝ่าย (Double-Blind Peer Review) อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน

ขอบเขตเนื้อหา บทความในสาขาสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พัฒนศึกษาศาสตร์ รวมถึงสาขาที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาสังคมไทย การพัฒนาประเทศ การทหาร และความมั่นคง ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 1 ฉบับ (สิงหาคม)

จัดทำโดย สภาคณาจารย์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ที่ปรึกษา/กิตติมศักดิ์

พลเอกหญิง ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่ปรึกษา

พลโท ญัฐภูมิ ชุนहनันท์

พลตรี ศุภชัย ศรีหอม

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ผู้อำนวยการส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

อดีตคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อดีตประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บรรณาธิการ

พันเอกหญิง รองศาสตราจารย์ พิมพ์พรรณ อุโฆษกิจ

อาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย
พลตรี ศาสตราจารย์ ดร.ศรัศกร ชูสวัสดิ์	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
พลตรีหญิง รองศาสตราจารย์ ดร.นงนุช คงเศรษฐกุล	อดีตอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดอรุณสุขศรี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนารักษ์ ปรีดากรณ์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์	มหาวิทยาลัยมหิดล ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินาร์ บุญธรรม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย
ดร.มาตริณี รักขัตตานนท์ชัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
ดร.อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประเทศไทย
พันเอก ดร.อรรถเดช ประทีปอุษานนท์	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ประเทศไทย

บรรณาธิการภายใน

พันเอกหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริวรรณ กาญจนโหติ	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
พันเอก ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
พันเอกหญิง รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยญาพัทธ์ วิพัฒนานันทกุล	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
พันโทหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย
พันตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเชก มณเฑียรวิเชียรฉาย	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประเทศไทย

คณะผู้จัดทำ

พันเอกหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์
พันโทหญิง ดร.พรรณพางา จุฬานนท์
ร้อยโท กฤษฎา แก้วเกลี้ยง

ออกแบบปก พันโท ฐนัส มานวงศ์

โรงพิมพ์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เลขที่ 99 หมู่ 18 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 12121
โทร. 0-2564-3104-6 ต่อ 2201-2204
โทรสาร 0-2564-3119
E-mail: print.tu@gmail.com

เนื้อหาบทความ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไม่จำเป็นต้องเห็นชอบด้วยและไม่ได้มีส่วน
เกี่ยวข้องแต่อย่างใด และจะไม่รับผิดชอบต่อข้อผิดพลาดหรือผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้เติบโตขึ้นอีกปี นับเป็นปีที่ 7 ในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอันทรงคุณค่าจากหลากหลายสถาบัน โดยเฉพาะในปีนี้เป็นช่วงเวลาแห่งความยากลำบากในสถานการณ์วิกฤต COVID-19 ที่คนทั่วโลกต้องเผชิญกับปัญหานี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สำหรับการสร้างผลงานวิชาการของนักวิชาการทั้งหลายก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องด้วยความพากเพียรพยายาม ซึ่งน่าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

บทความจำนวน 9 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในปีนี้มีทั้งบทความวิจัยและบทความทางวิชาการ ในด้านศึกษาศาสตร์ ได้แก่ การศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลและความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทที่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) สำหรับด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ Trade Relations between the Soviet Union and Thailand: Documentary Evidence from the National Archives and Records Administration (Nara) from the 1940s to the 1960s และการปรับตัวสู่ระบบราชการและการเกิดขึ้นของคนรุ่นใหม่ในภาคอีสาน ก่อน พ.ศ. 2475 ในด้านรัฐศาสตร์ ได้แก่ ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด ในการรวบรวมพยาน หลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล และการศึกษาสังคมไทย ได้แก่ การรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก นิวนอร์มัลในโรงเรียนนายร้อย ซึ่งเป็นเรื่องที่เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน และนัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิยายสารขายหัวเราะ พ.ศ. 2559 ที่สะท้อนสังคมไทยให้เห็นพลังของอารมณ์ขันในการวิพากษ์วิจารณ์ โดยไม่ต้องเผชิญหน้าโดยตรง ทำให้ความขัดแย้งไม่รุนแรงและช่วยผ่อนคลายความเครียดยามเผชิญกับวิกฤต

กองบรรณาธิการวารสารฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้จะสร้างประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้สนใจได้นำไปต่อยอดทางวิชาการดังเป้าประสงค์ของวารสารฯ และเราจะพยายามพัฒนาคุณภาพของวารสารฯ ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พันเอกหญิง รองศาสตราจารย์ พิมพ์พรรณ อุโฆษกิจ
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย

TRADE RELATIONS BETWEEN THE SOVIET UNION AND THAILAND: DOCUMENTARY EVIDENCE FROM THE NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION (NARA) FROM THE 1940S TO THE 1960S Chanyapat Wiphatthanananthakul	1
การรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก จิราภา พึ่งบางกรวย	21
การศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพล และความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์	37
ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่งอรุณ วัฒนยากร	51
ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด ในการรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล อภิรักษ์ ศรีศิริ และ ประดิษฐ์ แป้นทอง	64
นัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิตยสารขายหัวเราะ พ.ศ. 2559 นันทวรรณ ทองเตี้ยง	79

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

การใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทที่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL)	94
วนิดา สิริรุ่งหอม	
การปรับตัวสู่ระบบราชการและการเกิดขึ้นของคนรุ่นใหม่ในภาคอีสาน ก่อน พ.ศ. 2475	108
ประวิทย์ สายสงวนวงศ์	
นิวนอร์มัลในโรงเรียนนายร้อย	126
ปองสิน วิเศษศิริ และ อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์	

บทปริทัศน์หนังสือ

เมื่อตะวันตกล่าอาณานิคม ศตวรรษที่ 15-19	142
กฤษฎา แก้วเกลี้ยง	

CONTENTS

Editorial Note

Research Articles

TRADE RELATIONS BETWEEN THE SOVIET UNION AND THAILAND: DOCUMENTARY EVIDENCE FROM THE NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION (NARA) FROM THE 1940S TO THE 1960S Chanyapat Wiphatthanananthakul	1
CYBER BULLYING RISK PERCEPTION AND PROBLEM SOLVING OF ROYAL THAI ARMY PERSONNEL Jirapa Phungbangkruay	21
A STUDY OF OUT-OF-CLASS LEARNING CONDITION, INFLUENCING FACTORS AND ENGLISH LISTENING COMPREHENSION ABILITY OF FOURTH-YEAR NAVAL CADETS Chaiwat Bowornwattanaset	37
TIME MANAGEMENT ABILITY OF CADETS, CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY Roongaroon Wattayakorn	51
PROBLEMS OF PROVINCIAL OFFICE OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION COMMISSION OFFICERS' PERFORMANCE IN COLLECTING EVIDENCES ON CORRUPTION IN SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION Apinan Srisiri and Pradit Panthong	64
THE HIDDEN MEANING OF HUMOR IN KAI HUA ROH MAGAZINE IN THE YEAR 2016 Nantawan Thongtiang	79

CONTENTS

Academic Articles

USING ACTIVITIES TO DEVELOP ENGLISH SPEAKING SKILLS OF THE LEARNERS IN AN ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE (EFL) CONTEXT	94
Wanicha Siraranghom	
THE ADAPTATION TO A BUREAUCRATIC SYSTEM AND THE OCCURRENCE OF A NEW GENERATION IN ISAN BEFORE THE REVOLUTIONARY 1932	108
Prawit Saisanguanwong	
NEW NORMAL IN MILITARY ACADEMY	126
Pongsin Viseshsiri and Arewon Sutthipongpan	

Book Review

COLONIZATION	142
Krissada Kaewkliang	

TRADE RELATIONS BETWEEN THE SOVIET UNION AND THAILAND: DOCUMENTARY EVIDENCE FROM THE NATIONAL ARCHIVES AND RECORDS ADMINISTRATION (NARA) FROM THE 1940S TO THE 1960S

Chanyapat Wiphatthanananthakul¹

(Received: October 29, 2019; Revised: April 29, 2020; Accepted: April 29, 2020)

Abstract

The objectives of the article are to use documentary evidence to describe the economic and trade relations between “the Soviet Union” or the Union of Soviet Socialist Republics (USSR) and “Siam” or the Kingdom of Thailand, and analyze these relations from the perspective of the United States of America from the 1940s to 1960s. This documentary evidence was obtained from the National Archives and Records Administration (NARA), College Park, Maryland, United States of America in 2016 where the records are maintained and published legally. The evidence were examined and showed trade relations and issues chronologically in multiple dimensions from the US that are reflective of today’s circumstances and which can be adapted for use in the present day, especially in aspects of development diplomacy and socialism.

Keywords: Trade Relations, Soviet Union, National Archives, Socialism

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักฐานข้อมูลเอกสาร ที่บรรยายความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่าง “สหภาพโซเวียต” หรือสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต (USSR) และ “สยาม” หรือราชอาณาจักรไทย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าในแง่ของสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1940 ถึง 1960 แหล่งหลักฐานข้อมูลเอกสารได้มาจากองค์การบริหารจดหมายเหตุและบันทึกแห่งชาติ เมืองคอลเลจพาร์ค รัฐแมริแลนด์ สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 2016 ซึ่งเป็นสถานที่บันทึกและเก็บรักษาจดหมายเหตุ ตลอดจนได้รับการเผยแพร่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย หลักฐานได้ถูกพิจารณาและแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการค้าและประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ ในหลากหลายแง่มุมจากสหรัฐอเมริกาที่สามารถสะท้อนและปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทางทูตและระบบสังคมนิยม

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ทางการค้า สหภาพโซเวียต หอจดหมายเหตุ สังคมนิยม

¹ Associate Professor, Ph.D., Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand
Corresponding Author E-mail: chanyapat.w@gmail.com

Documentary Introduction

In 1934, the US Congress established the National Archives and Records Administration (NARA). NARA is an independent agency of the United States federal government tasked with the preservation, documentation, and publication of government and historical records. This article is studied on the selected documents relating to trade relations between the Soviet Union and Thailand from the United States' point of view during 1940s to 1960s. The documents were obtained from NARA, College Park, Maryland, in 2016. General (WAC) Professor Dr. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn provided funding for the research team.

This paper can provide innovative guidelines for the future chronological study of trade relations. With the new source information and new set of data, the research can be viewed in multiple dimensions. The NARA data was carefully obtained and was analyzed with various comment procedures. It has to be noted that the data presented here comes purely from the US's viewpoint. At the time, the US had significant interest in the Soviet Union's activities and Thailand's reactions and initiatives, as part of the wider Cold War struggle. Thus, the researcher had to be wary of biases and prejudices. The trading, national security, diplomatic strategies or political, economic and socio-cultural scopes can be considered and adapted to today's circumstances.

Sun Tzu famously stated: "If you know the enemy and know yourself, you need not fear the result of a hundred battles. If you know yourself but not the enemy, for every victory gained you will also suffer a defeat. If you know neither the enemy nor yourself, you will succumb in every battle". This is not only the principle for military intelligence to meet with victory, but also highlights the need to take into account all available information. Both the US and the Soviet Union had to deal with all the information in order to analyze the situations and circumstances. This need generated a huge amount of data via reports and analyses and provides us with a significant source of information for the study of the historical trading relations between the Soviet Union and Thailand during 1940s to 1960s. Given the scope of the data, this research will not go into criticism regarding communism.

This paper is divided into three parts as follows: 1) Introduction, 2) the Soviet Union and Thai economic development, and 3) Documentary evidence from NARA about trading relations between the Soviet Union and Thailand during 1940s – 1960s.

The Soviet Union and Thai Economic Development

The Soviet Union

The Soviet Union era ran between 1922 to 1991. This nation, officially called the Union of Soviet Socialist Republics (USSR) was composed of multiple national Soviets

republics, all with a highly centralized government and economy. From 1917 to 1927, the state ideology was based on Marxism – namely the doctrine of Karl Marx and Friedrich Engels. The critical theories of Marx and Engels dealt with how society, economics, and politics, contributed to the rise of capitalism (Marx *et al*, 1972). In accordance with these theories, the capitalist system was replaced by a Socialist state that ultimately aimed to achieve Pure Communism. Between 1927 and 1953, Joseph Stalin ruled the Soviet Union. Stalin transformed Soviet society with central planning and the development of heavy industry.

Between 1953 and 1964, Soviet politics was dominated by the Cold War. Throughout the US and USSR's ideological battle for global dominance of the socio-economic systems, a centrally planned economy over a series of five-year periods remained the principle Soviet economic policy. Between 1964 and 1982, the USSR faced social, political and economic stagnation. Average annual import and export stagnated as economic growth declined, signaling the need for reforms. The Soviet Union continued to decline between 1982 and 1991, with some republic starting to resist central control. The import and export gap continued to increase, leading to state bankruptcy and the dissolution of the Union in 1991.

The Kingdom of Thailand

The Kingdom of Thailand, formerly Siam, became a constitutional monarchy following a bloodless coup in 1932 and was subsequently renamed as “Thailand”. Thailand's economy greatly suffered from the Great Depression. During the 1940s, the government established a rice office to oversee rice trading and started a multiple exchange rate system during the economic recession where the country faced a shortage of consumer products.

In the late 1950s, Field Marshal Sarit Thanarat staged a military coup and established a strategic relationship with the United States based on their common anti-communist policy. As a result, the US assisted Thailand with financial support, military equipment, essential supplies, training, constructing and economic supports. The Bureau of Budget, Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB), and Thailand Board of Investment (BOI) were established to oversee the rapid economic growth. During the 1960s, the Thai economy expanded from market-oriented Import-Substituting Industrialization (ISI), while implementing the National Economic and Social Development Plan. From the 1970s until mid-1980s, Thailand suffered from economic recession with unstable politics. General Prem Tinsulanonda replaced the country's fixed exchange rate with a multiple currency basket peg system. Between 1981 and 1984, the devaluation of Thai currency occurred three times from 20.775 baht per US dollar to 27

baht per US dollar (*Yu and Xu, 2001*). Fortunately, since the US dollar depreciated, while accounting for 80 percent of the Thai currency basket, the Thai baht also depreciated, thereby making exports more competitive and increased Foreign Direct Investment (FDI).

Thai-Soviet Economic Relations

In 1863, two Russian ships arrived on Chao Phraya River and started the first contact between Russia and Siam. In 1876-1877, N. Miklukho-Maklay visited Thailand during his Asia-Pacific region journey. In 1899, the Russian-Siamese Declaration of Jurisdiction, Trade and Navigation was signed in Bangkok. In 1947, the Agreement on the Exchange of Diplomatic Missions was signed. One year later the Russian Embassy was established in Thailand, however, during the Cold War, the relations between the Soviet Union and Thailand developed ambivalently. It was not until 1979, when General Kriangsak Chamanan, the Prime Minister, visited the Soviet that the bond of friendship was strengthened. The relations' details will be described further from the NARA documents in the next part.

Documentary evidence from the National Archives and Records Administration (NARA) about Thai-Soviet Trade Relations from the 1940s to the 1960s

Elements of citations to records of the NARA document should identify the record item, the file unit, the series, the subgroup, the record Group and the repository. The following documentary evidence is completely identified. For example,

Record Item: Cross-Reference File Note, USSR, Mar 12, 1941
 File Unit: File No. 661.9231/1
 Series: Box 1759
 Subgroup: Decimal File 1940-1944
 Record Group: General Records of the Department of State,
 Record Group 59
 Repository: National Archives Building, Washington, DC
 Secret Class: -

Record Group: General Records of the Department of State,
 Record Group 59

Repository: National Archives Building, Washington, DC

1. Between 1940 and 1944

Decimal File 1940 - 1944, Box 1759, File No. 661.11245/25 to 662.1111/29

Cross-Reference File Note from USSR to Department of State, Washington on March 12, 1941, negotiations concerning the establishment of normal diplomatic and

commercial relations between the Soviet Union and Thailand. PRAVDA announced this morning that the Thai Minister to Berlin had arrived in Moscow yesterday.

A copy of telegram received from the Foreign Office, London, S.W.1 to Department of State, Washington on May 20, 1941, there are indications of increasing Soviet interest in trade with Thailand particularly over rubber, wolfram, and tin.

June 27, 1941, Cross-Reference File Note from China (Chungking) - Guass to Department of State, Washington that the Russian trade representative for Thailand informs of call from officer of the Russian Trade Representative's Office to inquire concerning visas for two men who are proceeding to Bangkok, for the purpose of exchanging oil and gasoline for Thailand rubber.

From the above information, between 1939 and 1945, both countries could only start the discussion of diplomatic and commercial relations on rubber, wolfram, tin, oil, and gasoline. The trade relation was not developed.

2. Between 1945 and 1949

Decimal File 1945 - 1949, Box 2883, File No. 661.90d31/1-145 to 662.00228/12-3149

April 1, 1948, Department of State Washington informed (Confidential) the American Embassy, Bangkok, that Rattanakosin Hotel was the headquarters for the Soviet Legation staff with 102 persons now in residence, 150 technical staff enroute and 1,000 civilian businessmen contemplated to establish trade relations.

April 23, 1948, Secretary of State received incoming (Confidential) telegram from American Embassy, Bangkok that total Soviet Legation personnel (DEPTTEL 145 April 1) believed not more than 38 with 30 occupying 25 rooms Rattanakosin Hotel and 8 in Suriyanon Hotel. Foreign Office reports no additional entry requests for Legation or business personnel.

May 28, 1948, Secretary of State received (Secret) incoming telegram from Shanghai that today, by Pan American Airways, Leon A. or E. or F. Samanas or Saminas, age 30, with Soviet diplomatic passport, passed through Shanghai from Nanking to Bangkok. Records list him as trade commission economist.

June 1, 1948, Secretary of State received (Secret) incoming telegram from Nanking that we believe subject of Shanghai's 1208, May 28 is L.E. Semenas trade representative accredited to Soviet Embassy Nanking is probably heading for Madras IN ECAFE (Economic Commission for Asian and Far East) inasmuch as he attended previous UN ECAFE meetings.

June 7, 1948, Department of State, Division of Communications and Records received incoming (Restricted) telegram from American Embassy, Bangkok, Siam that

according to newspaper Bangkok Post trade proposals by both Soviet Russia and Czechoslovakia have been made to the Government Purchasing Bureau, including an offer to buy unlimited supplies of tin, it was revealed today by Nai Chote Khumphan, director of the bureau.

A Soviet trade representative, Mr. S. Arinitechev, is now in Bangkok and has conferred with Nai Chote on the prospects of Russo-Siamese trade.

Russia, according to Mr. Arinitechev, is prepared to accept tin, as much as 3,000 tons of rubber monthly, teak, shellac and coconut oil from Siam.

She has ready for export to Siam, he said, news print and other paper products, Amonium Sulphate, alum, coal, and oil. Soviet shipping facilities are readily available for trade with Siam.

Czech interests were represented by Mr. J. Zuna, of the Beta Company, who called upon Nai Chote. Mr. Auna reported that Czechoslovakia requires 500 to 1,000 tons of rubber monthly, as well as sticklac and coconut oil. Both representatives said that US dollars or British pounds could be paid, or, of suitable conditions could be arranged, trade by barter would be acceptable.

Nai Chote has consulted with members of the Ministry of Commerce in the matter.

January 3, 1949, Department of State, Division of Communications and Records received (Confidential) incoming airgram from American Embassy, Bangkok that A.A. Panteleimonov, manager of Bangkok branch of USSR All Union Association (Exporthleb) (reference Embassy's confidential report No.93 of November 1, 1948) made air trip to Phuket, center of local to mining, mid-November and stayed briefly in that city. Reliable sources indicate he saw only on business firm and that object of trip was purchase of tin ore and metal. Business firm was Phuket branch of Thai Farmers Bank, controlled by Lamsan family of Bangkok. Thai Farmers representative later approached Penang office of Eastern Smelting Co. with proposition for sale tin ore and tin metal to USSR.

Terms of purchase were one bulk shipload 2,000 tons metal of concentrate to be paid for by dollars at premium price slightly above local market. Eastern Smelting referred proposal to home office in London. Cabled reply reported to have been in negative.

The quantity of tin requested in one lot larger than 1948 output of any single mining operation in Siam. Accumulation of such quantities from various small producers and storage until full shipload achieved would largely cancel advantages of premium dollar price.

February 21, 1948, Department of State Washington (Confidential) informed by Amembassy, Commerce, Bangkok that Reur dispatch #20 of January 24, 1948, enclosing excerpts from Bangkok Post of January 21, 1948. Information from other group O countries indicate possibility quasi governmental agencies of satellite countries acting as

purchasing of goods of US origin, exported on general license, for transshipment to such satellite countries. If Mr. Panteleimonov succeeds in appointing a local firm as local agents commerce will be interested to know its identity. Also, of the Czechoslovak-Siam trading company, established contacts with local import-export firms commerce will be interested to their identity in order that licenses, in which such firms are named as consignees, may be screened carefully.

January 24, 1949, the Foreign Service of the United States of America received (Unclassified) from American Embassy, Bangkok that the Ambassador has the honor to enclose an article entitled "Siam Trade with USSR Reported on Increase", which appeared in the Bangkok Post in the edition of Friday, January 21, 1949. It is believed that the newspaper report will be of interest to the Department.

February 24, 1949, excerpt from Bangkok Post of January 21, 1949, entitled "Siam Trade with USSR Reported on Increase". "Iron Curtain" Trading: Since the Ceylon (present day Sri Lanka) Government rejected a Soviet bid for the entire rubber production of its country late last year, there has been a marked increase in commercial activity between Siam and countries behind the so-called "Iron Curtain", including Russia itself, according to local trade circles.

A Russian agent has been making inquiries among Chinese and Siamese business houses in Bangkok for rubber and metal, at times offering prices higher than prevailing in the market, while an industrial firm in Czechoslovakia has been awarded contracts for supplying machinery and equipment for some Siamese government departments.

So far, commercial sources reveal, trade between Siam and Russia has been conducted through China, with local Chinese firms acting as import and export agents. Ready-made clothing and other textiles, caviar and other canned foods imports from Russia via Shanghai and Hong Kong.

With reports that the Russian representative is looking for a building where a business office can be set up or, alternatively, for a reliable firm to appoint as regular local agents, direct trade with Russia is expected to open soon.

Presumably to speed the establishment of trade relations between Siam and Russia, the Soviet government has appointed a Commercial Attache to Bangkok. The attache, Mr. Panteleimonov, has recently set up office at 67 Sathorn Road. He also represents the All Union Association, a USSR trade organization.

According to Ministry of Commerce sources, there is at present no trade pact between Siam and Russia and that no moves have been made by the USSR government to conclude such as agreement. No official figures have been kept of trade with Russia.

Mr. Panteleimonov declined comments on possibilities of trade between his country and Siam.

Meanwhile, local merchants who have been contacted by the Russian representative disclosed that he requires a company with at least three million baht capital to act as regular local agents. It is reported that he prefers a Chinese firm.

No figures are available as to the amounts of materials the agent has purchased here but it is reported that he is offering competitive prices. For instance he recently offered to buy antimony at 4.25 baht per kilogram while the ruling market price was 3.80.

With such activity in the market, traders expect a Russian ship to call here shortly for cargo. There have been irregular calls at Bangkok by Russian vessels, the last one – S.S. Byelo Russia – coming here last November to load rice for India. The ship, which was chartered by the Indian government came into port on ballast.

Trade with another “Iron Curtain” country, meantime, has progressed the Czechoslovak-Siam Trading Co., has been awarded contracts to supply ten stream rollers for the Highway Department, 50 pumps for the Irrigation Department and two Diesel electric motors for the Post and Telegraph Department.

According to Mr. A. Veverka, manager of the Czechoslovak-Siam Co., Czechoslovakia wants to import copra, coconut oil, ground-nuts and other seeds from Siam but, because of the local high prices, merchants there are not purchasing the products.

Mr. A. Veverka explained that the Czechoslovak government maintains strict control over prices. He claimed that there is no black market in the country.

From Colombo, dispatches report that since the Ceylon government rejected the Soviet rubber bid, there has been no Soviet purchasing in the open market there and “none was expected”.

Trade circles in Ceylon believe that Malayan sellers were giving them lower grade rubber than they had contracted and paid for.

March 30, 1949, the Foreign Service of the United States of America received (Unclassified) from American Embassy, Bangkok, Subject: “USSR Trade with Siam” that with reference to Embassy dispatch No. 20 of January 24, 1949 the Ambassador has the honor to enclose for the Department’s information five copies of an article entitled “USSR Can Supply Siam with Scarce Materials” which appeared in the Bangkok Post edition of March 28, 1949.

The Embassy believes this press report to be of interest since its publication closely follows the conclusion of the International Wheat Conference in Washington, D.C. and coincides with the opening of the ECAFE Conference now holding sessions in Bangkok.

With the enclosure copy of Article from Bangkok Post, March 28, 1949, “USSR Can Supply Siam with Scarce Materials”.

Russia is able to fill Siam's needs in scarce goods which are under export control in other countries, it is claimed by Mr. N. Bogaty, managing director of the Bangkok branch of USSR All Union Association "Exporthleb," which has its head office in Moscow.

As an illustration, Mr. Bogaty mentioned fertilizers, any amount of which can be exported by Russia to Siam. Because there is a shortage in other parts of the world, fertilizers are allotted to countries which need them under an international scheme.

Siam was allotted 500 tons last year and 400 tons this year while her minimum requirements are estimated by Agriculture Department officials as 6,000 tons a year.

According to Mr. Bogaty, Russia can supply all varieties of fertilizers, including Ammonium Sulphate, most wanted in Siam.

Russia also does not control the export of wheat because she produces the grain in quantity. Neither are there restrictions on the export of fodder for animals, chiefly wheat waste. Siam is at present banning the export of bran, derived from paddy and used as food for pigs, because there is insufficient internal production of animal fodder.

Mr. Bogaty said Russia has all types of machinery to offer equipment for farms, factories offices and homes.

Tractors, trucks, automobiles, motor-cycles, bicycles, sewing machines, typewriters, farm implements, calculating machines, optical instruments, medical equipment, and cameras are available for export.

Mr. Bogaty said that most consumer goods are manufactured in Russia to particularly meet the tastes and needs of Far Eastern markets. For example textiles are printed with colors and designs, which have proved popular in the Far East, musical instruments are made which have wide appeal in Asia including instruments native to the different places, and there are pharmaceuticals for tropical diseases and ailments peculiar to the East.

The methods of drug-manufacturing are also rooted in oriental tradition. "Pentocrine", which is claimed as a tuberculosis preventive and good for the glands, is produced mainly from the horns of reindeer.

Russian textiles are made of cotton, wool, rayon and other fibers and printed with designs of large-sized flowers on bright as well as dark backgrounds, which are reportedly popular in China.

Other goods which can be supplied by Exporthleb include paper for all uses, glassware, and electrical appliances.

Samples and catalogues are available at the local office of Exporthleb, 67 Sathorn Road, for inspection by merchants intending to do business with Russia.

Mr. Bogaty is also interested in purchasing tin ore, rubber and shellac. So far he has made no purchases because:

1. Tin ore has been quoted him higher than it is quoted American buyers, although he offers to purchase with US dollars.

2. Rubber prices in Siam are higher than Malaya.

3. The quality of Siamese shellac is not up to requirements.

Mr. Bogaty said his organization will trade with Siam in US dollars or pounds sterling.

He will quote c.i.f. Bangkok or Koh Sichang and all arrangements for shipping will be made by his organization. He said recently a supply of pharmaceuticals arrived from Russia on board a China line steamer and that Russian ships call occasionally at Singapore.

Goods from Russia may be loaded in ships at Vladivostok in the USSR. Established in 1917 after the Communist revolution, it has branches in most countries of the world, including the United States.

Mr. Bogaty said he is looking for a suitable local firm to act as agents for his organization.

September 20, 1949, Department of State Washington received (Restricted) memorandum of conversation between Igor G. USATCHEV, Soviet Charge d’Affaires and William O. ANDERSON, Assistant Commercial Attache, American Embassy, Bangkok, Subject: “Soviet Trade in Asia”. In answer to specific questions, Usatchev stated that freight is moving on the trans-Siberian line to Vladivostok like “clockwork”, but that, of the commodities shipped, Thailand can use only oil. He remarked that the USSR hopes to increase shipments as there appears to be a growing market for produce shipped to Vladivostok. However he complained that Siberian Freight movement is at times one-sided. Presumably he meant the flow is heavier to than from Vladivostok. (Vladivostok imports more than export from Siam?) (Some Chinese tin ore is being flown from mines in Central China to North China ports but in rather small volume, he said.)

Usatchev seems to be discouraged by Thai lack of interest in USSR products and observed that Thai production is so small that shipping costs make the exchange of goods uneconomical. Trade with Singapore is much more profitable, he remarked.

The above documentary evidence was in the Cold War period of 1947, the US observed the Soviet Union and Thailand Relations on how both countries communicate and develop the relations in deep detailed from observing, reporting, newspaper and conversations from American Embassy team in Thailand, China on what aspects, where, with whom, how and how many.

The trade relations about tin, rubber, teak, shellac, coconut from Thailand and news print, paper products, Amonium Sulphate, alum, coal and oil from the Soviet Union were ready for the trade and could be paid by US dollars or British Pounds even barter trade. Some ready-made clothing, textiles, caviar and canned foods were traded via China as *Shirk (1969) said*. Also, Russian business office was set up in Bangkok.

In addition, the Soviets could supply goods that were scarce in Thailand, which were under export control in other countries as a shortage on some parts of the world, especially, Ammonium Sulphate, wheat, fodder for animal, and chiefly wheat waste. Also, all types of farms, factories offices and homes machinery and equipment and drug-manufacturing were offered.

However, with the economical cost of shipping, Thailand had no interest in the products where trading with Singapore was more practical.

3. Between 1950 and 1954

3.1 Decimal File 1950 - 1954, Box 2128, File No. 461.9131/12-153 to 462.9431/4-1353

February 13, 1950, the Foreign Service of the United States of America received (Confidential) air pouch from Commercial Attache, American Embassy, Bangkok, Subject "USSR/Thai Trade" that a usually reliable commercial source informed reporting officer today that, as a result of his private commercial investigations (on behalf of an American company), he has obtained definite information that the USSR legation is rapidly preparing plans for a major increase in economic activity in Thailand designed to weaken US and UK trade contacts and to secure a steady supply of rice for Communist China.

According to the informant, agents of the USSR trade outlet (Exportheb) have approached Chinese merchants directly during the last two weeks with offers to supply mixed commodity goods on a consignment basis, free of advance costs; the seller is to receive a basic "retaining fee" to induce compliance with the scheme and, furthermore is to receive an ample portion of the selling price even though that price be substantially below the prevailing market price. A shipment of 100 sewing machines, made with confiscated materials in satellite European countries, has reached Bangkok and another shipment of 250 machines are expected within 10 days. The machines are to be released primarily through trade outlets previously sampled by the Czechoslovakian trade representative acting through Kovo, Ltd. A large shipment of newsprint, described as "sufficient to flood the Bangkok market", is also expected to arrive in Bangkok within two weeks. The port of shipment named was Darian.

The informant stated further that a number of commercial pamphlets (brochures) are now being circulated surreptitiously in Bangkok by the USSR Legation. He exhibited to the reporting officer a small pamphlet, printed in the Russian language with English subtitles, describing the USSR sewing machines which recently arrived.

According to the informant, the main drive, assisted by funds brought into Thailand through diplomatic pouches, is designed to obtain tight control of the Thai rice industry, through the mills and export agents, with a view to expediting bulk shipments

to China. USSR activities in the general commodity market are believed to be more smokescreen to conceal more vigorous activities among skilled workers in essential industries and among rice stevedore laborers (docker/coolies).

The Embassy understands, from information received from other sources, that USSR trade section recently was increased by the arrival of eight more officers. These are in addition to the Commercial counselor who arrived in November 1949 when the USSR Minister returned from the last general ECAFE conference in Singapore. In general, current reports, admittedly based on speculation, allege that Mao Tse Tung has demanded early, bulk shipments of rice guaranteed by the USSR as the price for concessions in China demanded by Moscow. The Embassy has obtained confirmation of press reports that Chinese businessmen recently approached the Thai Government with inquiries regarding Thai attitude toward the negotiations of a barter agreement with the USSR and towards the sale of rice to communist China. According to press reports, the Thai Government was cool toward the barter suggestion but indicated its willingness to sell rice for cash, to any purchasers "on humanitarian grounds".

April 18, 1950, Department of State Washington informed (Confidential) Amembassy, Bangkok on the reference is made to Embassy's dispatch No.117, "USSR/Thai Trade", dated February 13, 1950. The Department is particularly interested in any available additional information on the purchase of rice for Communist China.

July 11, 1950, the Foreign Service of the United States of America received (Restricted) airpouch from American Embassy, Bangkok, Subject: "USSR/Thai Trade Developments" that the inability of USSR products to compete with Japanese goods, with particular reference to cheap machinery and textiles; recent price rises, resulting from the Korean fighting, would bring local prices of Japanese textiles to a level at which USSR products would be competitive. USSR has received recent inquiries for "less than 100 tons" of industrial chemicals, fertilizer and light machinery including sewing machines. The USSR is a "young trading country" which is trying hard to establish trade channels in Thailand as friendly countries.

September 7, 1950, Department of State Washington (Confidential) received telegraph from American Embassy, Bangkok that Thai officials report increased number Soviet offers buy Thai rubber as result reported UK-US action restrict Soviet purchases Malaya. In past, while Thai Government has disliked Soviet sales, acceptance such orders by British has made control impossible. Thai firms reportedly involved are Chinese owned; some are subsidiaries Malayan companies which have profitable Soviet deals. USSR primarily interested number 1 smoked sheets. Embassy would appreciate guidance on action desired if approached by Thailand.

September 27, 1950, Department of State Washington informed (Confidential) telegraph to American Embassy, Bangkok that Reports UK-US restrictive action inaccurate (EMBTEL 253, September 7, RPTD to Singapore 8, September 7). Effective control outside difficult or impossible because of ease smuggling and availability rubber elsewhere. Indonesia probably unwilling attempt or unable enforce controls. Soviet imports only small percentage world's natural rubber production, therefore, easily met by smuggling or transshipment.

Despite difficulty organizing or enforcing formal controls US welcome action reducing Soviet access rubber. Embtel 250, Sept 7, and 282 Sept 13, indicate Thais contemplating such action. Embassy should point out that present industrial and stockpiling demand assure US market for Thai rubber withheld Soviet.

October 4, 1950, Department of State Washington (Confidential) received incoming telegram from American Embassy, Bangkok that at request Prime Minister, Thai Minister of Commerce preparing plan place time, rubber under export license control to prevent sales Soviet area. Embassy has assured Thai US market as per DEPTTEL 285. Minister Commerce states that while able for some time to cloak purpose export license anti-Soviet nature will eventually come out, may cause official Soviet representations difficult for Thai to answer. Thai request any suggestions as to techniques accomplish purpose less obviously which US experience shows effective. Embassy inquires whether possible US companies place large forward orders which Thai will be pressed to meet, Minister Commerce can press for fulfillment.

October 10, 1950, Foreign Service of the United States of America, Department of State Washington received (Confidential) incoming airpouch from Commercial Attache, American Embassy, Bangkok, Subject: "Request for Reporting Instruction" that Embassy has endeavored to forward regularly developments in Thailand related to general subject of "Statistics on Foreign Trade of USSE - 470174." In preparing such reports, the drafting officer has drawn upon call Embassy sources in order to present both available factual information and a tentative analysis reflecting consensus of staff opinion. (Reference Embassy Dispatch No.13, January 12, 1950 and Embassy Dispatch No.225, September 29, 1950).

To facilitate preparation of future reports and to guide Embassy in acquisition of desired factual data (e.g. USSR shipping data), it is requested that the Department provide the Embassy with a basic outline or reporting instruction covering Report 470174. Furthermore, the Embassy will appreciate receiving the Department's comments upon the usefulness of USSR economic reports previously submitted.

October 12, 1950, American companies place large forward orders that will absorb Thai production, thus giving a valid reason for not shipping to other markets, especially, USSR.

October 12, 1950, Department of Defense, Washington received (Confidential) letter from Assistant Chief, Economic Resources and Security Staff that the Department of State has been informed that Thailand plans to place rubber and tin under export control to prevent shipments to members of Soviet bloc. The Thai Government, however, is anxious and therefore is seeking a plausible pretext for its action.

The American Embassy in Bangkok has inquired whether American companies can place large forward orders that will absorb the bulk of Thai production, thus giving a valid reason for not shipping to other markets. The Department believes that a better solution would be to purchase the rubber for the United States stockpile. In view of the grades of rubber that the USSR has been ordering in Singapore, any Thai rubber that was of interest to Soviet buyers presumably also should interest supplied by Thailand is small enough that the Board probably could absorb it without embarrassment. A long term bulk purchase contract with Thailand would in part compensate for the delay in concluding other contracts which have been under negotiation for number of months.

Tin from Thailand comes in the form of concentrates, a portion of which the Reconstruction Finance Corporation is now buying. An inquiry concerning tin similar to this on rubber is being sent to Mr. W. F. McKinnon of the Reconstruction Finance Corporation.

Copies of this letter are being sent to Messrs, Steelman, Shannon, Welsh, and McCoy. An early reply would be appreciated in view of the unanswered inquiry received from the Embassy.

October 31, 1950, Department of State Washington informed (Confidential) telegram to American Embassy, Bangkok that DEPT believes best solution tin and rubber (EMTEL 361, Oct 4) is US GOVT commitments for strategic stockpile purchase of rubber by US General Service Admin and stockpile purchase tin through RFC. Private commitments nor practical for tin. Inquiry has been directed to all US agencies concerned and replies RECD indicate DEN willingness to consider long-term commitments and discuss terms for any specified AMTS Thailand may have available. Embassy can inform Ministry of Commerce. In view large NR Thai procedures uncertainty here as to details necessary arrangements.

November 13, 1950, Office in Charge of the American Mission, Department of State Washington received (Confidential) telegram from American Embassy, Bangkok that the Secretary of State refers to the Embassy's despatch No. 248 of October 10, 1950, concerning reporting request 470174, "Statistics in Foreign Trade of USSR".

In compliance with the Embassy's request for basic instructions, copies of circular airmails of December 27, 1946, and December 29, 1947, are enclosed for guidance.

The Embassy's reports on foreign trade of the USSR have been very useful and valuable to the Department. The efforts of the reporting personnel in gathering and compiling this data, particularly Assistant Commercial Attache William O. Anderson, are appreciated.

May 18, 1951, Department of State Washington received (Secret) incoming telegraph from American Embassy, Bangkok that Thai Government informed the Embassy willingness impose controls when Singapore acted and fulfill commitment on Thai rubber export control to Commie areas.

June 17, 1954, the Foreign Service of the United States of America received (Confidential) airmail from American Embassy, Bangkok, Subject: "Transmittal of Memorandum of Conversation between Member of Soviet Trade Organization and Embassy officer" that Ivan Rogatchev, member of Exportheb Soviet Trade Organization invited William W. Thomas, Jr., Third Secretary of Embassy to visit Exportheb on Krung Kasem Road.

Two shelves of catalogues of Soviet products for export, principally, machinery, and bicycles, some motion picture film, and some did not indicate contents. Soviet trade of Thailand has been moving was very slow. The Soviet Union cannot import tin and rubber items needed from Thailand on account of Thai export restrictions. The Soviet Union could export some items through Exportheb. Some heavy machineries and instruments were sold, but most of them were shipped back to the Soviet Union. Cloth and lacquerware still left from the exhibition at the Constitution Fair. This year the Soviet Union would certainly not have an exhibit at the Fair.

The Soviet Union thought that the Thais should start making more heavy equipment and production goods for Thailand's selves in order to reduce their dependence on industrialized countries. Most of the imports seemed to come from Great Britain and the next largest amount from the United States and the Japan. Soviet trade was still very small. Thai importers could buy Soviet goods at Exportheb and must be paid in dollars or pounds. A letter of credit was also acceptance in dollars and pounds but the Exportheb must have assurance of payment before any goods can be shipped from the Soviet Union.

The Soviet Union's showroom contained mostly cloth; cotton, silk, wool, and rayon, the same cloth which was exhibited at the Constitutional Fair last year. Lacquer boxes, carved wooden boxes, a few cosmetics, 4 or 5 pieces of lace embroidery and several cameras were left in the showroom. The prices marked on the labels of most of these products had been reduced, in some cases by half. The cameras were imitations of Leicas and Rolleiflex and very inexpensive (and imitation Leica 35 mm. with and F2 lens was 1,800 baht and an imitation Rolleiflex was 300 baht), but I am unable to

judge the workmanship on these items. 6x20 binoculars were also inexpensive (฿ 500) but the anti-glare lens coating was too heavy.

July 19, 1954, Department of State Washington (Confidential) received airpouch from Amembassy, Bangkok, Subject: "Trade with the Soviet Bloc: Advertisements of Expotlheb, Soviet Trade Agency" that Exportlheb ran the enclosed series of advertisements in the English daily Bangkok Post, beginning June 12, probably translated. Since the newspapers have a circulation of less than 1,000, the advertisements have very little effect on Exportlheb.

3.2 Decimal File 1950 -1954, Box 2557, File No. 561.66/4-2952 to 561B.62A/12-552

March 24, 1950, the Foreign Service of the United States of America received (Confidential) airpouch from American Embassy, Bangkok, Subject: "Improvement in USSR Thai Language Propaganda Bulletin" that USSR bulletins are transmitted into Thai language and seem to be much more effective. These bulletins are sent to all newspaper and to many Government officials, and educational institutions. It must be assumed that they have important potential in molding of Thai opinion and increase emphasis upon subjects which would be of interest to Thai.

For example titles of articles of interest to the Thais, Twentieth Year's Establishment of machine and Tractor Stations, Food Canning Season Begins in Soviet Union, Georgian State Producers 60,000 Tons of Teas, Economic Decline in US., Regulations Dealing with Bestowing of the Lenin Order to Comrade Stalin of the Presidium – The Highest Soviet Council of the USSR, Surplus of Commodities and Manufacturing Goods in USSR, Soviet Farmers are Marching Toward New Successes under the Leadership of Stalin, Stalin and His Leadership, Economic System – Not of the Same World, Big Orders for Motorcycles and Radio sets made by Uzbekistani Collective Farmers, Collective Farmer's Income Increased, Agricultural Socialism that Progressed Through the help of Machinery, Food Canning Season Begins in Soviet Union, Surplus of Commodities and Manufacturing Goods in USSR, Government Long-range Credit Loans to Collective Farms Trebled, Collective Farms Spent 22 Million Rubles for Cultural Promotion, Schemes to Cause Disruption Among the Labor Union,

To increase the Soviet Union's export on heavy machinery, new processed food, food canning season and product with new technologies, including, capital loans process to farmers, even, public spending.

From the above information on during 1950 – 1954, the US kept watching closely on the Soviet Union and Thailand relations with the increasing economic activities on behalf of communism expansion. Heavy machineries were exported in an exchange of rice and rubber. However, the US had led Thai government not to export goods to the

Soviet Union by placing large forward orders of rice, rubber and tin that Thai could only export to the US as a limited amount of resources and export control to Commie areas.

4. Between 1955 and 1959

4.1 Decimal File 1955 - 1959, Box 2653, File No. 661.92/6-658 to 661.941/12-2955

June 9, 1958, Department of State Washington (security classification) received incoming airpouch from American Embassy, Bangkok that Ivan N, Yakushin, Soviet Ambassador, visited rubber merchants, estates, factories for rubber processing, and the U.N. Rubber Experimental Station, at Songkla, Pattalung, Trang, Phuket, Southern Thailand, on May 22- 25, 1958. He tours on those operations, including rubber and tin. He visited Haadyai schools about teaching of Russian history and geography. The cultural attache, spoke for the Ambassador, about the close relationship between Soviet and Thai education. Books in English, about travelling in Moscow, an agricultural exhibition, and Russian palaces were distributed.

4.2 Central Decimal File 1955 - 1959, Eastern European Tr II, Box 1996, File No. 461.91/2-957 to 462A.00/12-1755

May 18, 1956, Department of State Washington received (Confidential) incoming telegram from American Embassy, Bangkok, that Soviet Commercial Counselor proposed Bilateral Trade Agreement to under Secretary Economic Affairs, expressing willingness to buy unspecified quantities of rice, rubber, tin or any other commodities. Thailand's willingness sells on barter basis for Russian automobiles, trucks, tractors, machinery, textiles, fuel oil, coal and newsprint.

April 2, 1958, Department of State Washington received (Confidential) incoming telegram from American Embassy, Bangkok, Subject: "Rubber Trade Controls" between Soviet Deputy Foreign Minister and Minister Economy on March 27 that Thai Government indicated no interest formal Trade Agreement on Rubber to Russia.

August 8, 1958, American Embassy, Bangkok received (Confidential) incoming telegram from Department of State Washington that Thai Government understanding correct that rubber will be removed from International List III (surveillance control) effective August 15 and that deletion will probably be reflected in announcement each COCOM participating country's national control lists on or about that date.

July 24, 1959, Department of State Washington received (Unclassified) incoming telegram from American Embassy, Bangkok, that Russian steamer load 406 Metric Tons grades 2 and 3 smoked rubber sheets from port of Pattani, South Thailand. Destination Odessa, the Soviet Union. Shipment arranged directly by Russian Embassy through Aurora (1958) Ltd., Bangkok Firm. Shipment half grade 2 with value F.O.B.

Bangkok \$141,129. Remainder grade 3 value F.O.B. Bangkok, \$140,630. Price per kilo for both grades averages baht 15 while average ruling market price is Baht 11.

July 30, 1959, Department of State Washington (unclassified) received incoming telegram from American Embassy, Bangkok, that information received from Department of Foreign Trade, Ministry of Economic Affairs, Thailand, revised early submission. 800 long tons shipped grade 3 in 4 items: 1) 203,212.8 kilo, valued 50,225 Pounds FOB Bangkok 2) 203,212 kilo, valued 50,420 Pounds FOB Bangkok 3) 203,212 kilo, valued 48,941 Pounds FOB Bangkok 4) 203,212 kilo, valued 49,408 Pounds FOB Bangkok, in May and June 1958.

September 18, 1959, further shipments of rubber by Aurora Co. (1958) from Songkhla, South Thailand of 900 long tons rubber loaded to Odessa, total 914,457 kilo, valued 250,716 Pounds, in July and August 1959. Aurora plans similar quantities shipments monthly for sometimes to come.

October 15, 1959, Department of State Washington (unclassified) received incoming airpouch from American Embassy, Bangkok, that the Ministry of Foreign Affairs authorized the Aurora (1958) Ltd. to export 8,064 bundles of Thai rubber grade C blanket Crepe No. 2 and 3 to the USSR, totally, 914,457 kilo to the USSR, in September 1959.

October 21, 1959, Aurora Co. (1958) granted a licensed of export rubber grade 2 and 3 to Razing import, Moscow, total of 132,298 kilo.

From the above information on during 1955 – 1959, the trade relations had been developed and increased in international trade. Even though, the US was still keeping as eye on Thailand. More goods with more quantities were exchange in US dollars and British pounds. The Thai side was uninterested in a formal trade agreement on exporting Rubber to Russia. However the commodity would be removed from International List III (surveillance control). The rubber trading was under the Thai Government licensing to export.

5. Between 1960 and 1963

Central Decimal File 1960 -1963, Box 1013, File No. 461.70K41/3-2162 to 461.0041/8-2262

April 27, 1960, Department of State Washington received (Unclassified) incoming airgram from American Embassy, Bangkok about authorization granted Aurora (1958) Ltd. for rubber export transaction with USSR, actual shipment not verified. Total of 1,016,364 kilo, valued 297,383 Pounds in April 1960. Total of 203,212 kilo, valued 59,558 Pounds in July 1960. Total of 304,819 kilo, valued 88,666 Pounds in August 1960.

27 May 1960, the actual shipment verified as follows:

914,457 kilo, FOB valued 276,908 Pounds, in April 1960

609,638 kilo, FOB valued 184,836 Pounds, in May 1960

203,212 kilo, FOB valued 62,778 Pounds, in May 1960

586,945 kilo, FOB valued 171,435 Pounds, in September and October 1960.

915,364 kilo, FOB valued 222,845 Pounds, in October 1960. September and October 1960 authorizations of shipment to USSR were granted to Aurora (1958), the East Asiatic Co, Ltd., and Yip In Tsoi Co., Ltd.

November 24, 1960, Department of State Washington received incoming telegram from American Embassy, Bangkok about the comments of Thanat Khoman, Foreign Minister on the meeting between Nikolayev, new Soviet Ambassador and Sarit, Prime Minister on 22 November. Thanat said Thai-Soviet trade would expand in the future “to mutual benefit both parties” with further exchange views aimed at improving trade relations. He sought to improve relations as “we are a small country and we don’t want any enemies”.

May 12, 1961, Department of State Washington received (confidential) incoming airgram from American Embassy, Bangkok about Thailand-USSR Commercial Negotiation. Thailand is now ready to sell rice directly to the Soviet Union for the first time. Previously these deals were carried on either through Hong Kong or Singapore. The first contract will be for about 20,000 tons of rice. At present, there are no negotiations for a trade agreement. In return, the Thais are considering the import of Soviet agricultural machinery to be used for rice cultivation. The Soviets have offered to send technicians to Thailand to assist in the training of personnel to operate such machinery.

March 7, 1962, Department of State Washington received incoming telegram from American Embassy, Bangkok that current trade reports indicate sale 30,000 tons of rice to USSR.

September 22, 1962, Department of State Washington received incoming (Unclassified) telegram from American Embassy, Bangkok that Sarit, PM made following points in Royal Thai Government (RTG) decision to open trade negotiations with USSR 1) Thai-Soviet trade now conducted on private basis. RTG has held up long-standing Soviet request for exchange of notes to formalize trade but matter now “timely”. (RTG has been holding up long-standing to formalize an exchange of trade notes, however, now it is time to do so.) 2) formal trade relations will benefit Thai economy. RTG will demand “certain safety measures” in notes. 3) proposed USSR trade organization, so activities can be better observed. 4) establishment trade organization will protect Thai merchants dealing with USSR since Foreign Trade department, Economic Affairs Ministry will have a list of their names, and enable them to deal with trade organization without being blamed of Association with communists. 5) playing Soviet movies in Thailand will be permitted but any Soviet films imported under program will first be considered and then shown on in Cultural Auditorium. 6) Thailand’s trading policies can be as many countries

as possible, whether in Eastern or Western Bloc, but RTG will not involve trade relationship with certain countries without important data and assurances of sincerity.

September 24, 1962, Department of State Washington received incoming (Unclassified) telegram from American Embassy, Bangkok that RTG begins negotiation for Trade Agreement. Thanom, Deputy PM stated that no foreign policy change since our countries has been trading and trading control will be enabled by the formal notes.

USSR has regularly traded Thai rubber and this year traded 5,000 tons Thai rice, with continuing trading.

For the last part of documentary information on during 1960 – 1963, the Cold War was not last kept-watching by the US. Further trade relations were continuing developed as the first directly rice trading, as previously carrying through Hong Kong or Singapore. The Soviet Union's agricultural machinery was interested to be imported with training technicians offering.

This was the time for Royal Thai Government to start a Trade Agreement negotiation with USSR. Furthermore, the Department of Defense claimed that the US planned to endeavor to conclude a multilateral non-aggression pact among the British Empire, China, Japan, the Netherlands, the Soviet Union, and Thailand and the US.

In conclusion, this documentary evidence showed that the trade relations between the Soviet Union and Thailand were chronologically observed by the US, especially in the aspects of development diplomacy and socialism.

References

- Europa Publications. (2003). *A Political Chronology of Central South and East Asia*. Political Chronologies of the World. Routledge Publisher.
- Kenez, P. (2016). *A History of the Soviet Union from the Beginning to its Legacy*. Cambridge University Press.
- Kin, G. O. (2004). *Southeast Asia: A Historical Encyclopedia, from Angkor Wat to East Timor*. ABC Clio, USA.
- Marx, K., Engels, F., and Tucker R. C. (1978). *The Marx-Engels Reader*. W.W. Norton & Company.
- "National Archives and Declassification". General Records of the Department of State, Record Group 59; National Archives Building, Washington, DC.
- Sakwa, R. (1999). *The Rise and Fall of the Soviet Union 1971-1991. (Routledge Sources in History)*. Routledge Publisher.
- Shirk, P. R. (1969). Thai-Soviet Relations. *Asian Survey: University of California Press*. 9(9), 682-693.
- United States-Vietnam Relations (1945–1967). *The Department of Defense ("The Pentagon Papers")*. 7-8 (7-12).
- Vasilyev, D and Lvov, K. (1959). *Soviet Trade with South-east Asia*. Foreign Languages Publishing House. Moscow
- Verapattaraweat, S. (2017). สหภาพโซเวียตกับไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากจดหมายเหตุสหรัฐอเมริกาในทศวรรษที่ 1970 - 1980. 120 ปีแห่งความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรไทย – รัสเซีย จากมุมมองของเอกสารรัสเซีย สหรัฐอเมริกา และนักวิชาการไทย-รัสเซียศึกษา. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Yu, T. S. and Xu, D. (2001). *From Crisis to Recovery: East Asia Rising Again?*. World Scientific Publishing.

**การรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์
ของกำลังพลในกองทัพบก**
**CYBER BULLYING RISK PERCEPTION AND PROBLEM SOLVING OF
ROYAL THAI ARMY PERSONNEL**

จิราภา พึงบางกรวย¹

Jirapa Phungbangkruay

(Received: April 27, 2020; Revised: June 4, 2020; Accepted: June 8, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเบื้องต้นถึงอัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก 2) ศึกษารูปแบบการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก 3) ศึกษาการแก้ปัญหาของกำลังพลในกองทัพบกเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ และ 4) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกำลังพลทุกระดับชั้นยศที่สังกัดอยู่ในกองทัพบก ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางแบบไม่รู้ขนาดของประชากรของ Taro Yamane ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 มีขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากกำลังพลของกองทัพบกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติสมการการถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า กำลังพลทั้งหมดเป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 27 ปี มีรายได้ 10,000-15,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร ชั้นยศในระดับสิบตรีถึงจ่าสิบเอก จะใช้สื่อสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ กำลังพลในกองทัพบกมีอัตราการถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 45 และรูปแบบของการถูกกลั่นแกล้งส่วนใหญ่จะเป็นการถูกล้อเลียนวิธีการแก้ปัญหาเมื่อถูกกลั่นแกล้ง ได้แก่ การจัดการกับเทคโนโลยีเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการจัดการกับตนเอง และลำดับสุดท้ายคือการจัดการกับผู้กลั่นแกล้ง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ ได้แก่ การมีเพื่อนที่รู้จักกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การนัดเจอกับคนแปลกหน้าที่รู้จักกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการพูดคุยกับคนแปลกหน้าที่ไม่รู้จักกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ: การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ การรับรู้ความเสี่ยง กำลังพลกองทัพบก

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี 20131

Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Management and Tourism, Burapha University, Chonburi, 20131 Thailand.

Corresponding Author E-mail: jirapap@hotmail.com

Abstract

The study of cyber bullying risk perception and problem solving of Royal Thai Army personnel aims to 1) preliminary study the cyber bullying rate of Thai Army personnel 2) study the cyber bully pattern of Royal Thai Army personnel 3) study the problem solving of Royal Thai Army personnel 4) study the risk behavior affecting perceived risk of cyber bully. The research adopted survey approach and using questionnaire to collect data from all rank of Royal Thai Army personnel in Bangkok and perimeter. This study used a Taro Yamane table for estimating the sample sizes with confidential level at 95 percentage. The sample consisted of 400 sets by purposive random sampling from all Royal Thai Army personnel in Bangkok and perimeter. Descriptive statistics employed in this research were percentage, mean, and standard deviation and testing hypothesis by multiple regression analysis.

The results found that all of respondents were male. Most of respondents graduated from secondary school or equal. Age means at 27 years old. The average revenue per month during 10,000-15,000 baht. Most of them were in private first class and sergeant major first class who worked in Bangkok and connected to social media by cellphone. 45 percent of Royal Thai Army Personnel experienced cyber bullying. The most frequent form was verbal bullying. The problem solving methods were technological management, self-management, and the bully management, respectively.

The hypotheses testing found that risk behaviors affecting perceived risk of cyber bullying were having friends from social media, meeting with acquaintances from social media and chat with strangers from social media at the statistical significance level of .01.

Keywords: Cyber Bullying, Risk Perception, Royal Thai Army Personnel

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีด้านการสื่อสารในประเทศไทยนั้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไร้ขีดจำกัด จึงทำให้ประชาชนในประเทศไทยมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น โดยในประเทศไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึง 52 ล้านคน โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อใช้สื่อสารสังคมออนไลน์จะมีการใช้งานสูงถึงร้อยละ 91.2 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562, น. 2) ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ใช้สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง ลงในพื้นที่สื่อสารสังคมออนไลน์ได้อย่างหลากหลาย เช่น การแสดงความคิดเห็นใน Facebook หรือการตั้งกระทู้ในเว็บบอร์ดของเว็บไซต์พันทิป ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนออนไลน์ที่มีสมาชิกเป็นจำนวนมาก และเมื่อมีการเริ่มแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ จะทำให้มีคนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งในส่วนของการแสดงความคิดเห็นเชิงสนับสนุนและความคิดเห็นแย้งในประเด็นดังกล่าวเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งพบว่า การแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะดังกล่าวทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ (Cyber Bullying)

พฤติกรรมการกลั่นแกล้งกันของกลุ่มคนในสังคมนั้นมีมานานแล้ว แต่เป็นลักษณะการกลั่นแกล้งทางกายภาพ คือ เป็นการกลั่นแกล้งที่มีการเผชิญหน้าแบบตัวต่อตัว (Face to Face Bullying) เช่น การชกต่อย การล้อเลียน ด่าทอ หรือการพูดนินทาให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งเกิดความเสียหาย อันก่อให้เกิดความเข้าใจผิดจากคนอื่นในสังคม แต่ในปัจจุบันพฤติกรรมการกลั่นแกล้งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นการกลั่นแกล้งโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหรือเป็นสื่อกลางในการกลั่นแกล้งในสังคมแบบออนไลน์ที่เรียกว่า **“การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ (Cyber Bullying)”**

การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์มีแนวโน้มที่จะมีจำนวนมากขึ้น และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเพราะเป็นการกลั่นแกล้งที่ผู้กลั่นแกล้งไม่ต้องพบเจอหรือเผชิญหน้ากันโดยตรงเช่นในอดีตอีกต่อไปแต่เป็นลักษณะการกลั่นแกล้งที่กระทำบนพื้นที่ไซเบอร์ โดยผู้กลั่นแกล้งไม่จำเป็นต้องมีการแสดงตัวตนของตนเองออกมา และมักจะใช้นามแฝงในการกลั่นแกล้ง ซึ่งทำให้ยากต่อการพิสูจน์ตัวตนว่าผู้ที่กลั่นแกล้งนั้นเป็นใคร โดยหลายครั้งผู้ที่ทำการกลั่นแกล้งผู้อื่น จะทำการซ่อนความเป็นตัวตนในการที่จะกลั่นแกล้งผู้อื่น ด้วยการใช้นามแฝงหรือสร้างบัญชีปลอมขึ้นมา เพื่อกระทำการกลั่นแกล้งดังกล่าว

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบว่าการศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ส่วนใหญ่ นั้น จะเป็นการศึกษาในกลุ่มของเยาวชนเป็นหลัก (ณัฐรัชต์ สาเมาะ และคณะ, 2557; พิมพ์พัลย์ บุญมงคล และคณะ, 2558; วัฒนาวิ ศรีวัฒนพงศ์ และพิมพ์กา ธาณินพงศ์, 2558; ฤทัยชนนี สิทธิชัย และธัญยากร ตุดเกื้อ, 2560; เมทินี สุวรรณกิจ, 2560; ปองกมล สุรัตน์, 2561; ธัญยากร ตุดเกื้อ และคณะ, 2562) โดยมีผลการศึกษาในอดีตที่พบว่าเยาวชน คือเหยื่อที่เป็นกลุ่มหลักของการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ ซึ่งผลของการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์หลายครั้ง นำมาสู่สภาวะทางอารมณ์ตามมา เช่น การทำร้ายตัวเอง หรือเลวร้ายที่สุดคือการฆ่าตัวตาย เป็นต้น แต่จากการทบทวนวรรณกรรมนั้น ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาวิจัยในกลุ่มของผู้ใหญ่ มีผู้ให้ความสนใจศึกษาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ค่อนข้างน้อย แต่ก็ยังพบว่ามีผู้ได้ทำการศึกษาไว้บ้าง แต่จะเป็นการศึกษาแบบภาพรวม โดยไม่ได้แยกศึกษาวิจัยผู้ใหญ่แค่เพียงกลุ่มเดียว แต่จะเป็นการศึกษารวมกันระหว่างวัยผู้ใหญ่และนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีอายุระหว่าง 17-36 ปี (ชินดนัย สิริสมฤทัย, 2561, น.ง) แต่จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่กระจายไปทุกกลุ่มอายุและทุกชนชั้น โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ใกล้ตัวที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน ทำให้กลุ่มผู้ใหญ่มีการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้มากขึ้น จึงทำให้มีความสะดวกและมีความง่ายต่อการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ได้มากขึ้นเช่นกัน และจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตในเรื่องของการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์นั้น มีการศึกษาเกี่ยวกับเพศที่มักจะถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ด้วยเช่นกัน โดยการศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การศึกษาในกลุ่มเพศหญิง เพราะนักวิจัยส่วนใหญ่มองว่าเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ จึงตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้งได้ง่าย จึงพบงานวิจัยที่ทำการศึกษากับการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ในกลุ่มเพศชายค่อนข้างน้อยและไม่มีการศึกษาเฉพาะเพศชายอย่างเดียว เนื่องจากคนส่วนใหญ่มองว่าเพศชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง อีกทั้งเป็นวัยผู้ใหญ่ที่น่าจะสามารถปกป้องตนเองได้ดีอีกด้วย โดยเฉพาะการศึกษาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ในกลุ่มกำลังพลในกองทัพบกนั้น ในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาไว้ เพราะคนส่วนใหญ่มองว่า กำลังพลในกองทัพบกเป็นเพศชายที่มีความเข้มแข็งที่ได้รับการฝึกฝนทั้งทางด้านร่างกายและการบริหารจัดการกับปัญหา จึงน่าจะสามารถป้องกันตนเองได้มากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งการกลั่นแกล้งในอดีตจะเป็นในลักษณะผู้ที่แข็งแรงกว่าจะเป็นผู้ที่รังแกผู้อ่อนแอกว่า ดังนั้น การถูกกลั่นแกล้งในทางกายภาพจึงมีโอกาสในการเกิดขึ้นกับกำลังพลในกองทัพบกได้น้อยแต่ความก้าวหน้าของการใช้

เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้การกลั่นแกล้งเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์มากขึ้น การกลั่นแกล้งจึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงผู้ที่อ่อนแอกว่าเท่านั้นจะเป็นผู้ถูกรังแก ผู้ที่แข็งแรงกว่าก็เป็นผู้ที่มีโอกาสในการถูกกลั่นแกล้งได้เช่นกัน โดยจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบของการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์นั้น มีผลกระทบทางด้านจิตใจของผู้ถูกกลั่นแกล้งเป็นอย่างมาก โดยจะเริ่มมีผลกระทบจากน้อยไปหามาก เช่น เริ่มจากความหงุดหงิดใจหรือความเครียด ไปจนกระทั่งถึงระดับการคิดฆ่าตัวตาย เป็นต้น ซึ่งโดยปกติการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์จะเริ่มต้นเกิดจากเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องทั่วไปเป็นลำดับแรก และจะค่อย ๆ มีผลกระทบไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีผลกระทบไปถึงเรื่องงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่และในท้ายที่สุด ก็อาจจะเกิดผลกระทบที่ไม่สามารถประเมินได้กับกองทัพบก จึงทำให้การศึกษาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบกเป็นสิ่งสำคัญที่จะละเลยไปไม่ได้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบกจะช่วยให้กองทัพบกสามารถวางแผนทางป้องกันผลกระทบในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

การศึกษาในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาครั้งแรกในกลุ่มเพศชายและที่เป็นกำลังพลในกองทัพบกเพื่อเป็นการศึกษาในเบื้องต้น (Preliminary Research) ถึงการเกิดการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบกกว่ามีการถูกกลั่นแกล้งหรือไม่ และจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตที่พบวิธีการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบกในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษารับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการศึกษาเบื้องต้นถึงอัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก
2. เพื่อศึกษารูปแบบการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก
3. เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาของกำลังพลในกองทัพบกเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก

การทบทวนวรรณกรรม

การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ (Cyber Bullying) หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ โดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่กระทำการซ้ำ ๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล และประกอบด้วยการส่งข้อความที่มีลักษณะต่อต้านหรือก้าวร้าวและมีเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายหรือความไม่สบายใจ (Tokunaga, 2010) นอกจากนี้ การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ ยังหมายถึง การคุกคามทางไซเบอร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่หรือทำร้ายผู้อื่น โดยมีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ห้องสนทนาออนไลน์ (Chat Room) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Cell Phone) ระบบส่งข้อความทันที (Instant Messaging) และการส่งข้อความ (Text Messaging) เป็นเครื่องมือในการทำให้ขายหน้า หวาดกลัว และทำให้เหยื่อหรือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเกิดความรู้สึกที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (Strom & Strom, 2005) อีกทั้งยังมีผู้ให้

คำจำกัดความที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันไว้ว่า พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งบนโลกไซเบอร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ใจ ความอับอาย ไม่พอใจ เจ็บใจ เสียชื่อเสียง และขาดความน่าเชื่อถือ (ฤทัยชนัน ลิทธิชัย และธันยากร ตุดเกื้อ, 2560, น. 88)

การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ หรือ Cyber Bullying มีนักวิชาการใช้ศัพท์ในการเรียกปรากฏการณ์การกลั่นแกล้งนี้ ด้วยคำศัพท์ที่หลากหลาย เช่น การรังแกออนไลน์ (Online Bullying) (Pual, 2011) การคุกคามออนไลน์ (Online Harassment) (Wolak et al., 2007) ความก้าวร้าวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Aggression) (David-Ferdon & Hertz, 2007) การรังแกอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Bullying) (Raskauskas & Stoltz, 2007) หรือความก้าวร้าวไซเบอร์ (Cyber Aggression) (Pornari & Wood, 2010) ถึงแม้ว่านักวิจัยจะใช้คำเรียกที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดก็มีความหมายที่คล้ายกัน ซึ่งหมายถึงการกลั่นแกล้งที่มีการกระทำซ้ำ ๆ บนพื้นที่ไซเบอร์นั่นเอง

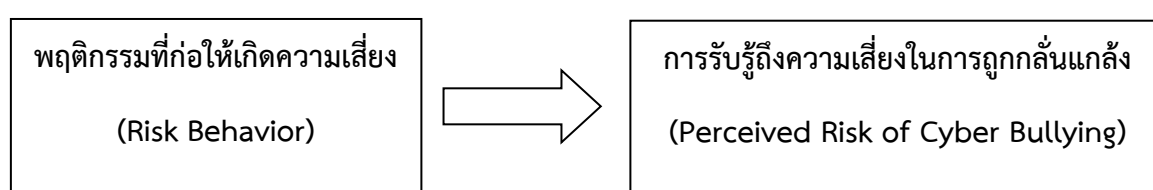
จากการทบทวนวรรณกรรมถึงรูปแบบของการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ พบว่า มีการแบ่งรูปแบบไว้ 2 ลักษณะ คือ แบ่งตามการกระทำที่ปรากฏ และแบ่งตามความรุนแรงของการกระทำ โดยรูปแบบของของการกลั่นแกล้งออนไลน์ตามการกระทำที่ปรากฏมี 9 รูปแบบ ได้แก่ 1) การโจมตีด้วยข้อความที่รุนแรงหรือหยาดคาย 2) การคุกคามทางเพศ 3) การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวที่เป็นความลับของผู้อื่น 4) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ ทำให้ผู้อื่นเสียหาย/อับอาย/และถูกดูหมิ่นเกลียดชัง 5) การสวมรอยตัวตนของผู้อื่นเพื่อไปสร้างความเสียหาย 6) การติดตามข่มขู่ผู้อื่นอย่างจริงจังและรุนแรง 7) การลบ/บล็อก/ขัดขวางผู้อื่นจากกลุ่มสังคมออนไลน์ 8) การทำร้ายร่างกายแล้วถ่ายภาพหรือวิดีโอประจานออกสื่อออนไลน์หรือส่งต่อกันทางมือถือ และ 9) การนำภาพหรือวิดีโอเชิงอนาจารไปเผยแพร่ส่งต่อโดยไม่ได้รับอนุญาต (Kowalski et al., 2008) และการแบ่งรูปแบบตามความรุนแรงของการกระทำมีทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) การโจมตีโดยใช้วาจาหยาดคายอย่างรุนแรง 2) การคุกคามทางเพศออนไลน์ 3) การแอบอ้างตัวตนของผู้อื่น 4) การนำข้อมูลที่เป็นความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ และ 5) การหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ (ณัฐรัชต์ สาเมาะ และคณะ, 2558, น. 356) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การเผยแพร่ข้อมูลเท็จและการเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวที่เป็นความลับ เมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าเป็นรูปแบบของการนำข้อมูลที่เป็นความลับไปเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ในข้อ 4 ของ Kowalski et al. (2008) นั้นเอง เมื่อทำการจัดรูปแบบการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์แท้จริงแล้ว จึงมีเพียง 7 รูปแบบเท่านั้น

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเมื่อถูกกลั่นแกล้งนั้น จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีวิธีการแก้ปัญหา 4 วิธี ได้แก่ การจัดการกับตนเอง การจัดการกับเทคโนโลยี การจัดการกับผู้รังแก และการจัดการโดยการปรึกษาเพื่อน (ณัฐรัชต์ สาเมาะ และคณะ, 2558, น. 358) ซึ่งคนที่ถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์จะมีวิธีการรับมือและแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไปตามบริบทที่ตนเองถูกกระทำ

โดยจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่บุคคลนั้น มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง (ปองกมล สุรัตน์ และคณะ, 2561, น. 67) พฤติกรรมเสี่ยงพื้นฐาน เช่น การมีเพื่อนหรือการพูดคุยกับคนแปลกหน้าที่ไม่เคยรู้จัก ไปจนถึงพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงมากขึ้น คือ มีการนัดเจอเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน หรือการให้ผู้อื่นใช้โทรศัพท์มือถือในขณะที่ยัง Log In ในสื่อสังคมออนไลน์ หรือการลืม Log out เมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้วยเครื่องสาธารณะ เป็นต้น และคนที่มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงนี้เอง จะทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้ที่จ้องจะรังแกกระทำการกลั่นแกล้ง (ณัฐรัชต์ สาเมาะ และคณะ, 2558, น. 356) รวมถึงพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์บางอย่างที่ผู้ถูกกลั่นแกล้งไม่คิดว่าเป็นพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การมี

เพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เป็นต้น โดยผู้ถูกกลั่นแกล้งมองว่าเป็นมิตรภาพบนโลกออนไลน์มากกว่าความเสี่ยง ก็ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกกลั่นแกล้งอีกด้วย ซึ่งการที่มีเพื่อนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนเป็นจำนวนมาก ทำให้มีโอกาสในการถูกกลั่นแกล้งได้มากขึ้นเช่นกัน (อมรทิพย์ อมราภิบาล, 2559, น. 68) จากงานวิจัยในอดีต ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงนำมาสู่กรอบแนวคิดและสมมติฐานของงานวิจัยนี้ว่า พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเปิดรับเพื่อนที่ไม่รู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ หรือการลืม Log Out เมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเครื่องสาธารณะ เป็นต้น ทำให้ผู้ที่ทำการกลั่นแกล้งมีโอกาสและเห็นช่องทางในการกระทำการกลั่นแกล้ง จึงมีความเสี่ยงในการที่จะถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ได้มากขึ้น จึงนำมาสู่สมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัย พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงจะส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางแบบไม่รู้ขนาดของประชากรของ Taro Yamane ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 มีขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง หลังจากที่ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะกำลังพลในกองทัพบกเพศชาย ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น

1. ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก” เป็นการศึกษาในเบื้องต้น (Preliminary Research) เพื่อศึกษาอัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ รวมถึงรูปแบบการถูกกลั่นแกล้ง วิธีการแก้ปัญหของกำลังพลในกองทัพบก และพฤติกรรมเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ มีขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 ขอบเขตทางด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้ ทำการศึกษาวิจัยจากกำลังพลในกองทัพบกที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในทุกหน่วยงานของกองทัพบก ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ทั้งหมดรวม 4 จังหวัด เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ตั้งของหน่วยทหารที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีค่อนข้างสูง และสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่าย จึงกำหนดให้อยู่ในขอบเขตทางด้านพื้นที่ของการศึกษาในครั้งนี้

1.2 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

ในการศึกษาเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

- 1) จะทำการศึกษาในมุมของการถูกลั่นแกล้งหรือการเป็นเหยื่อของการถูกลั่นแกล้ง
- 2) จะทำการศึกษาเฉพาะในเรื่องทั่วไปและเรื่องชีวิตส่วนตัว
- 3) เน้นศึกษาการแก้ปัญหาของกำลังพลในกองทัพบกหลังจากถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์

1.3 ขอบเขตของประชากร

เนื่องจากหัวข้อของงานวิจัยเป็นเรื่องการศึกษาการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของเพศชายที่มีความเข้มแข็งในเชิงกายภาพ ดังนั้น ขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จะมีขอบเขตของประชากรของการศึกษาจากกำลังพลในกองทัพบกที่เป็นเพศชายเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปนั้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยก่อนที่จะทำการทดสอบสมมติฐานนั้น ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะนำไปตรวจสอบหาค่านอกขอบเขต (Outliers) เนื่องจาก ถ้าหากข้อมูลมีค่าที่ผิดปกติร่วมอยู่ จะทำให้ผลการวิจัยเกิดความผิดพลาดได้ โดยค่าที่ปรากฏว่าอยู่นอกขอบเขตเป็นค่าแรกจะถูกตัดออกทีละตัว แล้วทำการทดสอบซ้ำอีกครั้งว่ามีค่านอกขอบเขตหรือไม่ และถ้าหากพบค่านอกขอบเขตอีกก็จะทำการตัดออกทันที โดยจะทำการทดสอบซ้ำ จนกระทั่งไม่มีค่านอกขอบเขตปรากฏ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่านอกขอบเขตแล้ว พบว่า ข้อมูลทั้งหมดที่เก็บมานั้นไม่มีข้อมูลชุดใดที่อยู่นอกขอบเขตที่กำหนด ดังนั้น จึงสามารถนำข้อมูลทั้งหมด 400 ชุด มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติทดสอบการถดถอยก่อนที่จะนำไปทดสอบสมมติฐานอีกด้วย

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ โดยความเที่ยงตรงนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคำถามแต่ละข้อจะต้องมีค่า IOC มากกว่าแต่ 0.50 ขึ้นไปจึงจะถือว่า ข้อคำถามนั้นใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้ (สุวิมล ติรกานันท์, 2548, น. 165) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถาม จำนวน 3 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ของงานวิจัยนี้ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ส่วนความน่าเชื่อถือ (Reliability) นั้น ผู้วิจัยพิจารณาจากค่า Cronbach's Alpha โดยค่า Cronbach's Alpha จะต้องมีความมากกว่า 0.7 (Hair et al., 2010) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง (Risk Behavior) มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.88 และตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกลั่นแกล้งออนไลน์ (Perceived Risk of Cyber Bullying) มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.83 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสมการการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการศึกษารื่อง “การศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลของกำลังพลในกองทัพบก” นั้น ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผลการวิเคราะห์การถูกลั่นแกล้งของกำลังพลในกองทัพบกบนพื้นที่โซเชียล 3) ผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงและความเสี่ยงในการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล และส่วนสุดท้าย 4) พฤติกรรมเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 27 ปี มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000-15,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.3 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 78.3 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนายทหารชั้นประทวน ยศตั้งแต่ สิบตรีถึงจำสิบเอก คิดเป็นร้อยละ 42.0 ในส่วนของการพักอาศัยของกำลังพลในกองทัพบกนั้น ส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดาของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 30.3 ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้น ส่วนใหญ่จะใช้ผ่านโทรศัพท์มือถืออยู่ระหว่าง 1- 4 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 37.3

2. ผลการวิเคราะห์การถูกลั่นแกล้งของกำลังพลในกองทัพบกบนพื้นที่โซเชียล

ผลการศึกษาพบว่า กำลังพลในกองทัพบกมีอัตราการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล อยู่ที่ร้อยละ 45 และเมื่อถูกลั่นแกล้งจะรับรู้เองผู้เดียว ไม่ได้เล่าให้ใครฟังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.5 ช่องทางที่ถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลมากที่สุด สามลำดับแรก ได้แก่ Facebook คิดเป็นร้อยละ 38.3 Line คิดเป็นร้อยละ 29.3 และ Facebook Messenger คิดเป็นร้อยละ 28.5 ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาเมื่อถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล พบว่า วิธีการแก้ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การจัดการกับเทคโนโลยี ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.34) วิธีการจัดการกับเทคโนโลยี เช่น ทำการเปลี่ยนรหัสผ่านบ่อยขึ้น/จะใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวังมากขึ้น เป็นต้น ลำดับที่สอง ได้แก่ การจัดการกับตนเอง ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.49) วิธีการจัดการกับตนเอง เช่น ปล่อยวางไม่สนใจหรือหาทางระบายความเครียด เป็นต้น และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดการกับคนกลั่นแกล้ง ($\bar{X}=3.02$, S.D.=0.21) วิธีการจัดการกับคนกลั่นแกล้ง เช่น ฟ้องเจ้านายหรือตอบโต้เอาคืน เป็นต้น

ผลการศึกษาในระดับของแรงจูงใจในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล พบว่า กำลังพลในกองทัพบกมีความเห็นว่า แรงจูงใจสูงสุดสามลำดับแรก ที่ทำให้ผู้กระทำการกลั่นแกล้งทำการกลั่นแกล้งตนเองนั้น ได้แก่ การกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลไม่ต้องมีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกระทำ ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.29) รองลงมาได้แก่ การกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลติดตามตัวผู้กระทำได้ยาก เพราะต้องใช้เวลาในการสืบหาว่ากระทำโดยผู้ใด ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.24) และลำดับที่สาม ได้แก่ การกระทำการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลสามารถทำได้โดยสะดวก สามารถกระทำในเวลาใดหรือที่ไหนก็ได้ ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.54)

ในการศึกษารูปแบบของการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลของกำลังพลในกองทัพบกนั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาทั้ง 7 รูปแบบตามที่ปรากฏในการทบทวนวรรณกรรม โดยกำลังพลในกองทัพบกสามารถเลือกตอบได้หลายคำตอบ ว่าตนเองเคยถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลในรูปแบบใดบ้าง ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการถูกลั่นแกล้งที่มีลำดับสูงสุดใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ การถูกล้อเลียน คิดเป็นร้อยละ

42.3 การโจมตีด้วยถ้อยคำรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 31.5 และ การใส่ร้ายให้เกิดการเข้าใจผิด คิดเป็นร้อยละ 25.0 ตามลำดับ (รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 รูปแบบของการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล

ลำดับ	รูปแบบการถูกกลั่นแกล้ง	จำนวนผู้ตอบ	จำนวนข้อมูล	ร้อยละ
1	การถูกล้อเลียน	169	400	42.3
2	การถูกโจมตีด้วยถ้อยคำรุนแรง	126	400	31.5
3	การถูกใส่ร้ายให้เกิดการเข้าใจผิด	100	400	25.0
4	การถูกปล่อยข่าวลือไปในทางเสียหาย	70	400	17.5
5	การถูกทำให้หวาดกลัว	53	400	13.3
6	การถูกข่มขู่	46	400	11.5
7	การถูกแอบถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วไปตัดต่อในทางเสียหาย	31	400	7.8

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงและความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล

ในกรอบแนวความคิดของการวิจัยนี้จะมีตัวแปรอยู่ทั้งหมด 2 ตัว คือ ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง (Risk Behavior) และตัวแปรตาม คือ การรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล (Perceived Risk of Cyber Bullying) ผลการศึกษาพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงของกำลังพลในกองทัพบก พบว่า ส่วนใหญ่กำลังพลในกองทัพบกมีพฤติกรรมเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยพฤติกรรมเสี่ยงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีเพื่อนที่ไม่รู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X}=3.16$, S.D.=0.28) รองลงมาคือ การแชทกับคนแปลกหน้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X}=3.04$, S.D.=0.39) และลำดับที่สาม คือ การให้เพื่อนใช้โทรศัพท์มือถือในขณะที่ยังล็อกอินในสื่อสังคมออนไลน์อยู่ ($\bar{X}=3.00$, S.D.=0.37) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความเสี่ยงของพฤติกรรม

รหัส	การกระทำพฤติกรรมเสี่ยง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเสี่ยงของพฤติกรรม	Cronbach's Alpha
RISK1	การแชทกับคนแปลกหน้า	3.04	0.39	ปานกลาง	0.88
RISK2	การนัดเจอกับคนแปลกหน้าที่ไม่รู้จักมาก่อน	2.48	0.49	น้อย	
RISK3	การให้เพื่อนใช้โทรศัพท์มือถือในขณะที่ยัง Log In ในสื่อสังคมออนไลน์	3.00	0.37	ปานกลาง	
RISK4	มีเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน	3.16	0.28	ปานกลาง	
RISK5	การลืม Log Out เมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเครื่องสาธารณะ	2.80	0.41	ปานกลาง	
ระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมเสี่ยง		2.90	0.41	ปานกลาง	

ผลการศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลของกำลังพลในกองทัพบก พบว่า กำลังพลมีการรับรู้ความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยการรับรู้ว่ามีสื่อสังคมออนไลน์จะรองรับการใช้งานได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.11$, S.D.=0.49) รองลงมาคือ การรับรู้ถึงความเสี่ยงปลอดภัยจากการถูกกลั่นแกล้งเมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์

($\bar{X}$ =3.08, S.D.=0.32) ลำดับสุดท้าย คือ การรู้สึกปลอดภัยจากการถูกกลั่นแกล้งเมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X}$ =3.02, S.D.=0.37) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล

รหัส	การรับรู้ถึงความเสี่ยง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการรับรู้ถึง ความเสี่ยงในการ ถูกกลั่นแกล้ง	Cronbach's Alpha
PRK1	ฉันรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากการถูก กลั่นแกล้งเมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์	3.08	0.32	ปานกลาง	0.83
PRK2	ฉันรู้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะรองรับ การใช้งานของฉันได้อย่างถูกต้อง	3.11	0.49	ปานกลาง	
PRK3	ฉันรู้สึกปลอดภัยจากการถูกกลั่นแกล้ง เมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์	3.02	0.37	ปานกลาง	
ระดับการรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้ง		3.07	0.51	ปานกลาง	

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ก่อนที่จะทำการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สมการการถดถอยเชิงพหุคูณก่อน (Multiple Regression Assumption Testing) ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปร (Linearity) 2) การแจกแจงแบบปกติของข้อมูล (Normality) 3) ความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity) (Hair et al., 2010) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อมูลทั้งหมดเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) ของตัวแปรอีกด้วย โดยพิจารณาจากค่า Variance Inflation Factor (VIF) โดยถ้าหากตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ จะต้องมามีค่า $VIF < 10$ (Hair et al., 2010) เมื่อทำการวิเคราะห์แล้วพบว่า มีค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.91-2.96 ซึ่งต่ำกว่า 10 จึงเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ในงานวิจัยนี้ ไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ 3 พฤติกรรมที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล ได้แก่ การแชทกับคนแปลกหน้า ($\beta=0.24$, $t=12.79$, $p\text{-value}=0.00$) การนัดเจอกับคนแปลกหน้าในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่รู้จักมาก่อน ($\beta=0.25$, $t=15.33$, $p\text{-value}=0.00$) และการมีเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ($\beta=0.25$, $t=15.99$, $p\text{-value}=0.00$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

พฤติกรรมเสี่ยง	β	t	p-value	VIF
การแชทกับคนแปลกหน้า	0.24	12.79	0.00**	2.96
การนัดเจอกับคนแปลกหน้าในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน	0.25	15.33	0.00**	2.76
การให้เพื่อนใช้โทรศัพท์มือถือในขณะที่ยัง Log In ในสื่อสังคมออนไลน์	0.09	0.63	0.53	2.01
มีเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน	0.25	15.99	0.00**	1.91
การลิม Log Out เมื่อใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเครื่องสาธารณะ	0.01	0.62	0.54	2.12
Constant=0.90, $R^2=0.903$, Adjusted $R^2=0.901$				

หมายเหตุ. ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ถึงความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้ง, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลของกำลังพลในกองทัพบก” อภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบของการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลที่กำลังพลในกองทัพบกถูกลั่นแกล้งมากที่สุด ได้แก่ การถูกล้อเลียน โดยผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของปองมล สุรัตน์ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “สาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการรังแกผ่านโลกโซเชียล: กรณีศึกษาเยาวชนไทยผู้ถูกรังแก” อีกทั้งผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ ยังไปสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวดี เจริญวานิช (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรังแกกันผ่านพื้นที่โซเชียล: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น” และยังไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ และคณะ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการข่มเหงรังแกผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยผลการศึกษาของงานวิจัยข้างต้นที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น พบว่า พฤติกรรมกรังแกบนพื้นที่โซเชียลที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด คือ การถูกลั่นแกล้งด้วยวาจา โดยการถูกลั่นแกล้งแบบปกติที่มีการเผชิญหน้ากันนั้น การถูกลั่นแกล้งด้วยวาจา คือ การใช้คำพูดในการถูกลั่นแกล้ง แต่การถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล คือ การใช้ตัวอักษรหรือตัวหนังสือในการถูกลั่นแกล้ง โดยใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ เพื่อเหยียดหยามหรือล้อเลียน ซึ่งผลการวิจัยในกลุ่มวัยรุ่นนั้น มีความเห็นว่า ความเจ็บปวดของการถูกลั่นแกล้งด้วยวาจาหรือการถูกล้อเลียนนั้น มีความเจ็บปวดและฝังลึกที่ยาวนานมากกว่าการถูกทำร้ายทางร่างกาย เช่น การถูกชกต่อยหรือถูกตบหน้า และถึงแม้ว่ากำลังพลในกองทัพบกจะเป็นวัยผู้ใหญ่แล้วก็ตาม ความเจ็บปวดของการถูกลั่นแกล้งด้วยวาจาก็ทำให้มีความเจ็บปวดที่ฝังลึกเช่นเดียวกัน และวิธีการถูกลั่นแกล้งโดยใช้การแสดงวาจาถูกเหยียดหยามก็เป็นวิธีที่ผู้ทำการถูกลั่นแกล้งผู้อื่นบนพื้นที่โซเชียลมักจะกระทำมากที่สุดเช่นกัน (สรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ, 2561, น. 1400) ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่การพุดจาล้อเลียนหรือบางครั้งเป็นการแซวระหว่างกันไปมาบนพื้นที่โซเชียล จะเป็นพฤติกรรมที่มีการทำมากที่สุดบนพื้นที่โซเชียล ซึ่งการพุดเล่นล้อเลียนกันไปมา อาจนำไปสู่การถูกลั่นแกล้งผู้อื่นโดยที่ผู้กระทำนั้นมีความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเบื้องต้น (Preliminary Research) ถึงการถูกลั่นแกล้งในกลุ่มของกำลังพลในกองทัพบก ผลการศึกษาพบว่า กำลังพลในกองทัพบกมีอัตราการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล อยู่ที่ร้อยละ 45 การค้นพบการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลของกำลังพลในกองทัพบกในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตหลายงานที่ค้นพบการถูกลั่นแกล้งของคนในสังคมไทยในหลายระดับชั้นและหลายแบบ ซึ่งการถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลจะเริ่มถูกลั่นแกล้งตั้งแต่วัยนักเรียนชั้นประถมศึกษาไปจนกระทั่งถึงวัยทำงาน (เฉลิมรัตน์ สามัคภูมิพิพ์, 2558; ชินดนัย ศิริสมฤทัย, 2560; ชุตินาถ ศักรินทรกุล และอลิสา วัชรสินธุ, 2557; ณัฐรัชต์สาเมะ และคณะ, 2557; ปองมล สุรัตน์, 2561; ปองมล สุรัตน์ และคณะ, 2561; วัฒนาดี ศรีวัฒนพงศ์ และพิมพ์ภา ธาณินพงศ์, 2558; สรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ, 2561; สุภาวดี เจริญวานิช, 2560; อมรทิพย์ อมราภิบาล, 2559; อัปสร เสถียรทิพย์, 2560)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้พบว่า ถึงแม้กำลังพลในกองทัพบกจะเป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองและแก้ไขปัญหาดีกว่าวัยที่กำลังศึกษาอยู่ อีกทั้งยังเป็นเพศชายที่มีความแข็งแรงซึ่งไม่น่าจะถูกถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล แต่เมื่อได้ทำการศึกษาเจาะจงลงไปเฉพาะเพศชายก็ทำให้พบว่าถูกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลได้เช่นเดียวกับเพศหญิงและช่วงวัยอื่น ๆ เช่นกัน และเมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ในเชิงลึกเพิ่มเติม โดยทำการวิเคราะห์แยกตามกลุ่มชั้นยศที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพลทหาร กลุ่มนายทหารประทวน และกลุ่มนายทหารสัญญาบัตร พบว่า กลุ่มพลทหาร (n=167) อัตราการถูก

กลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล อยู่ที่ร้อยละ 45.5 กลุ่มนายทหารประทวน (n=168) มีอัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล อยู่ที่ร้อยละ 44.6 และกลุ่มนายทหารสัญญาบัตร (n=65) มีอัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล อยู่ที่ร้อยละ 44.6 ซึ่งอยู่ในอัตราที่สูงทั้ง 3 กลุ่ม โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในระดับที่โตขึ้น จะมีอัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลที่สูงขึ้น เช่น ผลการศึกษาของ ชูตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสรา วัชรสินธุ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความชุกของการข่มเหงรังแกและปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเด็กมัธยมต้น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีอัตราการถูกกลั่นแกล้งอยู่ที่ร้อยละ 23.4 และยังไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ และคณะ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมของการข่มเหงรังแกผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอัตราการถูกกลั่นแกล้งอยู่ที่ ร้อยละ 43.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อัตราการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลไม่ได้น้อยลงเลย แต่กลายเป็นว่าเมื่ออายุมากขึ้น ก็มีอัตราการถูกกลั่นแกล้งที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้น จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจที่กำลังพลในกองทัพบกที่มีอายุเฉลี่ยในงานวิจัยนี้เท่ากับ 27 ปี จะมีอัตราการถูกกลั่นแกล้งที่สูงกว่าร้อยละ 40 นอกจากนี้ในงานวิจัยของวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ และคณะ (2552); เฉลิรัตน์ สามัคคีพิมพ์ (2558) ยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกกลั่นแกล้งที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเจริญ เช่น กรุงเทพมหานคร มีอัตราการถูกกลั่นแกล้งที่สูงกว่าพื้นที่อื่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ที่ทำการศึกษาในกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกัน

3. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเพศชายในกลุ่มกำลังพลในกองทัพบก ซึ่งมีความแข็งแรงในทางกายภาพ นั่นคือ มีความแข็งแรงทางด้านร่างกาย โดยปกติจะไม่ถูกกลั่นแกล้งในทางกายภาพเท่าใดนัก เพราะผู้กลั่นแกล้งจะไม่กล้าทำการกลั่นแกล้งคนที่มีความแข็งแรงกว่าตนเอง แต่ผลการวิจัยในอดีตที่พบในประเทศไทย ก็แสดงให้เห็นว่าเพศชายก็มีโอกาสในการโดนกลั่นแกล้งเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชนก ดาวประดับ และกัลยกร วรกุลลัญฐานี (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์” พบว่า เหยื่อของการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลสาธารณะ เช่น ในเพจ Facebook ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ และมีจำนวนผู้ติดตามมากกว่า 3 ล้านคน เช่น เพจอ๊เจ๊ียบเลียบด่วน เพจอีจัน และเพจสัตว์โลกอมตนั้นนั้น ผู้ถูกกลั่นแกล้งส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายและจะถูกกลั่นแกล้งในรูปแบบของข้อความที่แสดงความคิดเห็นกันอย่างต่อเนื่องและมีการโต้ตอบกันไปมา จนกระทั่งเกิดความรุนแรงในลักษณะของการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลเกิดขึ้น ดังนั้น การกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลที่เกิดขึ้นกับกำลังพลในกองทัพบก จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่ากำลังพลในกองทัพบกจะมีความแข็งแรงในทางกายภาพก็ตาม

4. การศึกษาช่องทางที่กำลังพลในกองทัพบกถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลมากที่สุด ได้แก่ Facebook สอดคล้องกับงานวิจัยของตฤณธวัช วงษ์ประเสริฐ และกุลทิพย์ ศาสตรระจุ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) ของวัยทำงาน ในกรุงเทพมหานคร” ค้นพบว่า ผู้ที่ทำการกลั่นแกล้งจะทำการกลั่นแกล้งเหยื่อใน Facebook มากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชนก ดาวประดับ และกัลยกร วรกุลลัญฐานี (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์” พบว่า เพจใน Facebook ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่และมีผู้ติดตามมากนั้น เป็นพื้นที่เสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลได้ง่าย ซึ่งในประเด็นนี้ ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี เจริญวานิช (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรังแกกันผ่านพื้นที่โซเชียล: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น” ที่ค้นพบว่า

Facebook คือ พื้นที่เสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลมีเดียได้ง่ายกว่าพื้นที่อื่น ดังนั้น กำลังพลในกองทัพบก เมื่อมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการใช้งาน Facebook ต้องมีการใช้งานอย่างระมัดระวังให้มากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลมีเดียเกิดขึ้น

5. การแก้ปัญหาของกำลังพลในกองทัพบกเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล โดยจะแก้ปัญหาด้วยการจัดการกับเทคโนโลยีเป็นอันดับแรก เช่น การเปลี่ยนรหัสผ่านบ่อย ๆ หรือการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวังมากขึ้น หรือในกรณีที่เกิดเหตุรุนแรงมากขึ้น อาจจะมีการแจ้งผู้ดูแลระบบ เป็นต้น เพราะกำลังพลในกองทัพบกมองว่า เป็นการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นที่ทำได้ง่ายที่สุดและเป็นการป้องกันปัญหาต่อเนื่องและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคตอีกด้วย ซึ่งลักษณะการคิดและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นการแก้ปัญหาของวัยผู้ใหญ่ ผลการศึกษาดังกล่าว จึงไปขัดแย้งกับการศึกษาของสุภาวดี เจริญวานิช (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรังแกกันผ่านพื้นที่โซเชียล: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น” พบว่า การแก้ปัญหาเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลจะแก้ปัญหาโดยการจัดการกับตนเองก่อน เพราะบางครั้งไม่รู้ว่าจะเพราะเหตุใดตนเองจึงถูกกลั่นแกล้ง จึงไม่สามารถป้องกันตนเองล่วงหน้าได้ ดังนั้น การวางแผนและทำให้ไม่สนใจต่อการถูกกลั่นแกล้ง จึงเป็นวิธีที่ทำให้สบายใจมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยของสุภาวดี เจริญวานิช (2560) ยังไปสอดคล้องกับการศึกษาของสรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิธีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของวัยรุ่น” ที่ค้นพบว่า วิธีแก้ปัญหาของกลุ่มวัยรุ่น คือ การป้องกันตนเองดีที่สุด เพราะไม่สามารถไปจัดการกับคนกลั่นแกล้งได้ ซึ่งลักษณะการแก้ปัญหาของกำลังพลในกองทัพบกนั้น จะเป็นลักษณะการแก้ปัญหาแบบป้องกัน โดยการจัดการกับสิ่งที่สามารถจัดการได้ก่อนในทันที เช่น การเปลี่ยนรหัสผ่านหรือการ Log out จากสื่อสังคมออนไลน์ และลำดับต่อไปคือการจัดการกับตนเอง ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการวิจัยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยการจัดการกับตนเองของกำลังพลในกองทัพบก คือ การปล่อยวางไม่สนใจต่อการกลั่นแกล้ง อาจเป็นเพราะกำลังพลอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ที่สามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้และไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาใหญ่ในชีวิต จึงสามารถเพิกเฉยต่อการกลั่นแกล้งดังกล่าว แค่นี้ก็รับรู้ว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยเท่านั้น

6. ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลมี 3 พฤติกรรม โดยพฤติกรรมที่มีผลต่อความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งมากที่สุด ได้แก่ การมีเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน สอดคล้องกับการศึกษาของสรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิธีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของวัยรุ่น” ผลการศึกษาในงานนี้ค้นพบว่า การมีเพื่อนสนิทที่ดีจะช่วยให้มีสติในการกระทำและดักเตือนกัน รวมถึงเมื่อจะกระทำการสิ่งใดก็ตาม ก็จะมีความเกรงใจและไม่ชักชวนกันกระทำการข่มเหงรังแกหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น นอกจากนี้ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ วิวัฒนเดชา (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ต่อความรุนแรงของการกลั่นแกล้งทางโซเชียล” ที่ค้นพบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครนั้น จะมีเพื่อนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนและมาเป็นเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์สูงถึงร้อยละ 79.3 สอดคล้องกับข้อค้นพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพื่อนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนและมาเป็นเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์นั้นเคยทั้งเป็นผู้ถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียล เป็นผู้กลั่นแกล้งคนอื่นบนพื้นที่โซเชียล และเห็นคนอื่นถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลสูงถึงร้อยละ 56.2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีเพื่อนจำนวนมากที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนในชีวิตความเป็นจริงนั้น เป็นพฤติกรรมเสี่ยงก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกลั่นแกล้งบนพื้นที่โซเชียลในทุกรูปแบบ ทั้งการเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งและการเป็นผู้กระทำการกลั่นแกล้งนั้น

เสียเอง อีกทั้งยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhao et al. (2008) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “*Perceived Risk And Chinese Consumers’ Internet Banking Services Adoption*” โดยในงานวิจัยดังกล่าว ได้เน้นศึกษาความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ออนไลน์โดยเฉพาะ ผลการศึกษาพบว่า การที่มีพฤติกรรมเสี่ยงนั้นจะทำให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงลบกับตนเองได้ ซึ่งการเกิดผลลัพธ์ในเชิงลบนั้น Zhao et al.(2008) ได้มีความเห็นว่ามีโอกาสในการเกิดการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ด้วยเช่นกัน การมีเพื่อนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนในชีวิตปอดนั้น จึงเป็นความเสี่ยงชนิดหนึ่ง เพราะแม้กระทั่งเพื่อนที่รู้จักกันในชีวิตความเป็นจริงก็ยังมีโอกาสที่จะมีการกระทบกระทั่งกันได้ แต่โดยบริบทของการที่รู้จักกันมาก่อนยังทำให้มีความเกรงใจหรือความหวาดกลัวในการที่จะกลั่นแกล้งกันอยู่บ้าง แต่สำหรับเพื่อนที่เพิ่งจะเข้ามาทำความรู้จักกันบนสื่อสังคมออนไลน์นั้น ยังไม่รู้จักกันดีพอ จึงยังไม่มีความเกรงใจต่อกัน ดังนั้น เมื่อมีการแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะโต้ตอบกันไปมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นได้โดยง่ายในสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันนี้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดคือ การพูดจาโดยใช้คำรุนแรงและการพูดจาถูกเหยียดหยาม ดังนั้น กำลังพลในกองทัพบกจึงไม่ควรเปิดรับเพื่อนใหม่ในสื่อสังคมออนไลน์โดยง่าย ควรที่จะคัดกรองในการเปิดรับคนที่จะมาเป็นเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่จะช่วยให้มีความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ลดลงได้

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเบื้องต้นเพื่อศึกษาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบกเพศชาย จึงจำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะเพศชายเท่านั้น ดังนั้น ผลการศึกษาในครั้งนี้ จึงสามารถนำมาอธิบายได้เฉพาะในกลุ่มกำลังพลของกองทัพบกเพศชายเท่านั้น แต่การถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ ไม่ได้จำกัดว่าจะเป็นเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น ทุกเพศสามารถถูกกลั่นแกล้งได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น การศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มกำลังพลในกองทัพบกเพศหญิง จึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจในการศึกษาต่อในครั้งต่อไป

2. การถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์มีผลการวิจัยในอดีตแสดงให้เห็นว่ามีผลต่อสุขภาพจิต เช่น ภาวะทุกข์ใจ ภาวะการหดหู่ซึมเศร้า หรือภาวะที่เลวร้ายมากยิ่งขึ้น คือการคิดทำร้ายตนเองหรือการฆ่าตัวตาย เป็นต้น จึงทำให้การศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบกเป็นอีกเรื่องที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาเพิ่มเติมอีกเช่นกัน

3. งานวิจัยนี้ทำการศึกษาเพียงด้านเดียว คือทำการศึกษาเฉพาะในมุมมองของผู้ถูกกลั่นแกล้ง (Victims) เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยในอดีตหลายงานแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกกลั่นแกล้งนั้น ในเวลาต่อมา มักจะกลายเป็นผู้กระทำการกลั่นแกล้งผู้อื่นด้วยเช่นกัน ดังนั้น การศึกษาการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก โดยเฉพาะเพศชายเพียงอย่างเดียว ควรที่จะทำการศึกษาให้ครบทุกด้าน ทั้งในด้านผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง (Victim View) ผู้ที่กลั่นแกล้งผู้อื่น (Bully View) และผู้ที่เป็นทั้งผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งและผู้ที่ทำการกลั่นแกล้งผู้อื่นในเวลาเดียวกัน (Bully and Victim View) จะทำให้เข้าใจและเห็นภาพของการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของเพศชายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. เนื่องจากผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากมุมมองของการเป็นเหยื่อ (Victim View) หรือจากมุมมองของผู้ถูกกลั่นแกล้งและเป็นการศึกษาในเรื่องทั่วไป มิใช่ความรับผิดชอบในเรื่องงาน ข้อเสนอแนะของการศึกษานี้ จึงเป็นข้อเสนอแนะทั่วไป โดยจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์เป็นเรื่องที่เจอได้ทุกเพศและทุกวัย แต่จะมีอัตราการถูกกลั่นแกล้ง รวมถึงความ

หนักและเบาที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงอายุ ถึงแม้ว่ากำลังพลในกองทัพบกจะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ก็มีอัตรา การถูกกลั่นแกล้งที่สูงในทุกชั้นยศเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์นั้น สามารถ ถูกกลั่นแกล้งได้เสมอหน้าและไม่มีการแบ่งชั้นอีกด้วย อีกทั้งจากผลการศึกษา ยังแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยง ที่จะถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ตัวบุคคลนั้น กระทำให้เกิดความเสี่ยงนั้นขึ้นเอง โดยหลักจะเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการเปิดรับคนแปลกหน้าในโลกออนไลน์เข้ามาเป็นเพื่อนในสังคม ออนไลน์ของตนเอง โดยเริ่มจากการเปิดรับเป็นเพื่อนก่อน ในลำดับต่อมาก็จะเกิดการพูดคุยทำความรู้จัก และสุดท้ายคือ การนัดเจอกันเพื่อทำความรู้จักกันจริง ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เอง เป็นสิ่งที่ทำให้ เป็นส่วนหนึ่งของการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ การให้ความรู้กับกำลังพลในกองทัพบกที่ถูกต้อง เช่น การรับฟังการบรรยายจากวิทยากรหรือการให้ตัวอย่างเหตุการณ์เพื่อเป็นกรณีศึกษา ก็จะทำให้กำลังพล เข้าใจได้อย่างชัดเจนขึ้นว่าการกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์เกิดขึ้นได้ง่ายดาย เพราะในบางครั้งอาจเกิดจาก เพียงแค่การใช้คำพูดแซวกันไปมาเท่านั้น การได้เรียนรู้ถึงวิธีการรับมือและวิธีการป้องกันอย่างถูกต้อง ก็จะไม่เกิดการบานปลายลุกลามไปจนถึงกลายเป็นปัญหากับงานในหน้าที่ รวมถึงเสื่อมเสียชื่อเสียงของ หน่วยงานต้นสังกัดของตนเองได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกำลังพลของกองทัพบกทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบ แบบสอบถามในครั้งนี้ และขอขอบคุณนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมรัตน์ สามคุ้มพิมพ์. (2558). สถานการณ์การกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์และแนวทางการวัดประเมิน. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*, 32(92), 1-12.
- ซินดนัย สิริสมฤทัย. (2560). *การรับรู้ ทัศนคติ และความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์* (รายงานการค้นคว้าอิสระ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสรา วัชรสินธุ. (2557). ความชุกของการข่มเหงรังแกและปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเด็กมัธยมต้น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 59(3), 221-230.
- ณัฐรัชต์ สาเมาะ, พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, Timo, T. O., ธนภูมิ สามัคคีคารมย์, และThomas, E. G. (2557). การรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 6(1), 351-364.
- ตฤณธวัช วงษ์ประเสริฐ, และกุลทิพย์ ศาสตระรุจิ. (2559). ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) ของวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร*, 3, 29-46.
- ฉันทกร ตุดแก้ว, เกษตรชัย และหิมา, และฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2562). แนวทางการป้องกันพฤติกรรมกรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 11(1), 91-106.
- ปองกมล สุรัตน์. (2561). สาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการรังแกผ่านโลกไซเบอร์: กรณีศึกษาเยาวชนไทยผู้ถูกรังแก. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(1), 260-273.
- ปองกมล สุรัตน์, ธาตุกร จันประเสริฐ, และนำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2561). กระบวนการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในเยาวชนไทย: การศึกษาแบบพหุกรณี. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(2) 61-79.
- พรชนก ดาวประดับ และกัลยกร วรกุลลัญฐานี. (2561). รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ* นิตยสาร, 4(3), 63-78.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, ณัฐรัชต์ สาเมาะ, มุจลินท์ ชลรัตน์, และโธมัส กวาดามุส. (2558). *การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายโรงเรียนเพื่อลดความรุนแรงในพื้นที่ออนไลน์ในกลุ่มเยาวชน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

- เมทินี สุวรรณกิจ. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 10(2), 49-70.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย และฉันทยากร ตุดเกื้อ. (2560). พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(1), 86-99.
- วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, ศิวพร ปกป้อง, นันทนัช สงศิริ, และปองกมล สุรัตน์. (2552). พฤติกรรมการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ปัญญาสมาคมพันธ์เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย.
- วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ และพิมพ์ภา ธาณินพงศ์. (2558). สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิต้า*, 1(2), 128-144.
- สรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ. (2561). การศึกษาวิธีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic day ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). *พฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2562* (รายงานการสำรวจ). กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2560). การรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 25(4), 639-648.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2548). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ วิวัฒนเดชา. (2560). ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ต่อความรุนแรงของการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). เหตุการณ์รังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม. *วารสารวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 14(1), 59-73.
- อัปสร เสถียรทิพย์. (2560). *การศึกษาความรุนแรงทางโซเชียลมีเดียและการรับรู้ของวัยรุ่น* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.
- David-Ferdon C, and Hertz M.F. (2007). Electronic media, violence, and adolescents: an emerging public health problem. *Journal of Adolesc Health*, 41(6), 1-5.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B.J., and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Kowalski, R. M., Limber, S. P., and Agatston, P. W. (2008). *Cyber bullying: bullying in the digital age*. Massachusetts: Blackwell.
- Paul, L. (2011). *Bullying in Schools: What you need to know*. New Jersey: Townsend Press Inc.
- Pomari, D., and Wood, J. (2010). Peer and cyber aggression in secondary school students: The role of moral disengagement, hostile attribution bias, and outcome expectancies. *Aggressive Behavior*, 36, 81-94.
- Raskauskas, J. and Stoltz, A. D. (2007). Involvement in traditional and electronic bullying among adolescents. *Developmental Psychology*, 43, 564-575.
- Strom, P. S., and Strom, R. D. (2005). When teens turn cyberbullies. *The Educational Digest*, 71(4), 35-41.
- Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 26, 267-277.
- Wolak, J., Mitchell, K. and Finkelhor, D. (2007). Does online harassment constitute bullying? An exploration of online harassment by known peers and online-only contacts. *Journal of Adolescent Health*, 41, 551-558.
- Zhao, A. L., S. Hammer-Lloyd and M. M. H. G. Philippa Ward. (2008). Perceived risk and Chinese consumers' internet banking services adoption. *International Journal of Bank Marketing*, 26(7), 505-525.

การศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพล และความสามารถ
ในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4
A STUDY OF OUT-OF-CLASS LEARNING CONDITION, INFLUENCING FACTORS AND
ENGLISH LISTENING COMPREHENSION ABILITY OF FOURTH-YEAR NAVAL CADETS

ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์¹

Chaiwat Bowornwattanaset

(Received: April 2, 2020; Revised: May 28, 2020; Accepted: May 31, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 และ 3) ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวน 69 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสำรวจสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษ 2) แบบทดสอบวัดความถนัดทางภาษา 3) แบบวัด 1 ฉบับมี 8 ด้าน ได้แก่ แบบวัดเจตคติ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความตั้งใจ แบบวัดอัตมโนทัศน์ แบบวัดคุณภาพการสอน แบบวัดความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และแบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test ผลการวิจัย มีดังนี้

1) กิจกรรมที่นักเรียนนิยมทำในระยะเวลาโดยเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การฟังเพลงภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ การดูภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ และต่ำที่สุดคือ การสื่อสารกับบุคคลอื่นแบบเผชิญหน้า

2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ ความตั้งใจเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม อัตมโนทัศน์ ความถนัดทางภาษา และเจตคติที่มีต่อการฟังภาษาอังกฤษ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ความถนัดทางภาษา ความรู้พื้นฐานเดิม อัตมโนทัศน์ และเจตคติที่มีต่อการฟังภาษาอังกฤษ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน คุณภาพการสอนของครู ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3) ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม โดยหมู่เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ บริหารศาสตร์ รองลงมาคือ วิศวกรรมเครื่องกลเรือ และต่ำสุดคือ วิศวกรรมอุทกศาสตร์ ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่จำแนกตามหมู่เรียน พบว่า ไม่มีคะแนนเฉลี่ยคู่ใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สภาพการเรียนรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพล การฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

¹ อาจารย์กองวิชามนุษยศาสตร์ ฝ้ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ จ.สมุทรปราการ 10270

Assistant Professor, Ph.D., Humanities Department, Education Branch, Royal Thai Naval Academy, Samutprakan, 12070 Thailand. Corresponding Author E-mail: birdchaiwat2528@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the out-of-class learning condition in English listening aspect 2) factors influencing English listening comprehension ability and 3) English listening comprehension ability. The population was 69 fourth-year naval cadets studying during the first semester of academic year 2019. The research instruments were 1) a questionnaire on English listening out-of-class learning condition 2) a language aptitude test 3) a scale comprising eight aspects on attitude, achievement motivation, intention, self-concept, teaching quality, parents' care, teacher and student interaction and student and student interaction and 4) an English listening comprehension test. The data collected were analyzed by mean, S.D., path analysis and F-test. The findings revealed that:

1) Top two out-of-class English listening activities were listening to English songs and watching English movies, respectively. On the other hand, the average in aspect of face-to-face communication was the least.

2) The variables directly influencing English listening comprehension ability were intention, prior knowledge, self-concept, aptitude and attitude. The variables both directly and indirectly influencing English reading comprehension ability were aptitude, prior knowledge, self-concept and attitude. The variables indirectly influencing English reading comprehension ability were student and student interaction, student and teacher interaction, teaching quality, parents' care and achievement motivation.

3) The test score on English listening comprehension ability was overall at an excellent level. When considering specifically, the average test score of management science section was the highest at an excellent level, followed by marine engineering section which was at an excellent level as well. The average test score of hydrographic engineering section was the least at a good level. There were no statistically significant differences at .05 level when comparing between the sections.

Keywords: Learning Condition, Influencing Factors, English Listening Comprehension

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมและการประกอบอาชีพ อีกทั้งเพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมในฐานะเป็นพลเมืองของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อให้คนไทยมีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานที่สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกับสังคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, น. 1) และด้วยภารกิจของโรงเรียนนายเรือในการให้ “การศึกษา ฝึกอบรม นักเรียนนายเรือด้านวิทยาการ วิชาทหาร จริยศึกษาและพลศึกษาเพื่อให้นักเรียนนายเรือมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพเรือ” จึงได้มีการวาง

กรอบหลักสูตรเพื่อสนองต่อการกิจดังกล่าว โรงเรียนนายเรือจึงได้จัดทำหลักสูตรโรงเรียนนายเรือ พ.ศ.2563 แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนวิชาอุดมศึกษา ส่วนวิชาชีพทหารเรือ และส่วนการพัฒนา คุณลักษณะผู้นำทางทหาร คุณธรรมและจริยธรรม โดยหลักสูตรดังกล่าวมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 175 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 139 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาเฉพาะในวิชาทาง ภาษาอังกฤษ (หมวดวิชาศึกษาทั่วไป) จะมีจำนวน 9 วิชา รวม 10 หน่วยกิต (โรงเรียนนายเรือ, 2563)

และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนในประเทศไทย (เจตน์สฤกษ์ สังขพันธ์, เกตลภา บุญปราก, และวันทนา ไกรฤกษ์, 2558; วรรณพรรณ เลิศวัตรกานต์, 2557) พบว่า ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ นักเรียนส่วนมากมีปัญหาด้านการฟังมากที่สุด ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ 3 สาเหตุหลัก ได้แก่ 1) นักเรียนไม่ค่อยมีโอกาสได้ฟังภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในห้องเรียนที่ เพียงพอ 2) ตัวนักเรียนขาดเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและมีการฝึกฝนนอกห้องเรียนน้อยเกินไป และ 3) ภาระงานครูที่มากเกินไปจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้น เพื่อให้ การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิตยา เวียงนิล (2553) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ครูผู้สอนควร ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและในปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองมากมาย เช่น การศึกษาค้นคว้าผ่านอินเทอร์เน็ต การฟังเพลง การร้องเพลง การอ่านป้ายประกาศ และการดูภาพยนตร์ อีกทั้งงานวิจัยของ Hyland (2004) พบว่า นักเรียนใช้เวลาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนโดยกิจกรรมที่ทำบ่อย คือ กิจกรรมด้านการฟัง และการอ่านมากกว่าการพูด อีกทั้งงานวิจัยของ Rubin (1975); Chen (2009) และฤติรัตน์ ชูชนะโชติ (2559) พบว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ดังนั้น ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกชั้นเรียนให้มากยิ่งขึ้น

โดยการทำที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ประการที่ครูผู้สอนต้องพิจารณาถึง ไม่ว่าจะเป็นด้านตัวผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน ด้านตัว ครูผู้สอน และด้านโรงเรียน ที่ผ่านมามีนักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น โคลแมน และแฮมเมน (Coleman & Hammen, 1981, p. 73) ได้ศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บลูม (Bloom, 1976) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 ปัจจัย คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้าน จิตพิสัย และด้านคุณภาพการสอน บุญชม ศรีสะอาด (2524, น. 184) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ ผลการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางการเรียน มโนภาพเกี่ยวกับ ตนเอง และคุณภาพการสอน ตัวแปรที่เป็นสาเหตุต่อผลการเรียนทางตรง ได้แก่ เวลาเรียน ตัวแปรที่เป็น สาเหตุทางอ้อม ได้แก่ ความสนใจ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และภาษา ศรีพาณิชย์ (2546, น. 90) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษ ได้แก่ ความถนัดทางภาษา และอัตมโนทัศน์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษและความตั้งใจเรียน และ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง คุณภาพการสอน เป็นต้น บลูม (Bloom, 1976) จึงได้เสนอข้อสรุปอิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ของผู้เรียนร่วมกับลักษณะด้านจิตพิสัยและคุณภาพการสอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ถึงร้อยละ 90 และเหลืออีกร้อยละ 10 เป็นตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลน้อยมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาตัวแปรทั้ง 3 ด้าน รวมจำนวน 10 ตัวแปรว่ามีอิทธิพลน้อยเพียงใดและอยู่ในรูปแบบใดต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4

ทั้งนี้ นักการศึกษาหลายท่าน กล่าวว่า ทักษะการฟังมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก (Anderson & Lynch, 1988; Rost, 1991; Richard, 1994) และเป็นทักษะที่มีความจำเป็นมากที่สุด (Oxford, 1993) ส่วน Doff (1993) กล่าวว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะที่เกิดขึ้นก่อนทักษะการพูด หากไม่มีทักษะการฟัง บุคคลจะไม่สามารถพัฒนาทักษะการพูดได้ ผู้เรียนจึงจะต้องเข้าใจก่อนว่าผู้อื่นพูดอะไรกับพวกเขา การฟังภาษาอังกฤษจึงเป็นหนทางที่สำคัญในการเข้าถึงภาษา ดังนั้น ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการฟังมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยเหตุนี้ การตอบสนองต่อกลยุทธ์หรือนโยบายต่าง ๆ นั้นทั้งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) กรอบมาตรฐาน CEFR ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์แต่ละระดับการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยเป้าหมายปลายทางนั้นต้องการให้ผู้เรียนสามารถฟังเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างเข้าใจ คำนึงกับสำเนียง และเข้าใจความหมายตามจุดประสงค์ของผู้พูดโดยสามารถระบุเนื้อหาของสิ่งที่ได้ยินได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนนโยบายผู้บังคับบัญชาการทหารเรือได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 และ 5 ต้องมีคะแนนสอบ ALCPT ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 80 คะแนนเพื่อเลื่อนชั้นและสำเร็จการศึกษา ตามลำดับ (กองทัพอากาศ, 2563) เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์โครงสร้างข้อสอบ ALCPT จึงพบว่า มีข้อสอบวัดการฟังอยู่ถึง 66 ข้อจากทั้งหมด 100 ข้อ ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมให้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 80 คะแนนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 พบว่า ทักษะที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ทักษะการฟัง (ร้อยละ 72.46) โดยสามารถสรุปเหตุผลที่ต้องการพัฒนาทักษะการฟัง มีดังนี้ 1) ใช้สอบทั้งในชั้นเรียนปกติ สอบสัมภาษณ์ ชิงทุนไปศึกษาต่างประเทศ และสอบ ALCPT 2) เป็นทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานทางเรือในอนาคต 3) เป็นทักษะที่อยู่ในข้อสอบมาตรฐานต่าง ๆ ที่ต้องสอบชิงทุนไปศึกษาต่อหลักสูตรระยะสั้นหรือศึกษาต่อระดับปริญญาโท-เอก และ 4) เป็นทักษะที่ต้องใช้ระยะเวลาพอควรในการฝึกฝนจึงจะเห็นผลเป็นรูปธรรมซึ่งมีความยากกว่าการพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์หรือไวยากรณ์

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนและรับผิดชอบรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 (LG 408) จึงได้รับการคาดหวังอย่างยิ่งในการเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันภารกิจดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาสภาพการณ์ที่แท้จริงทั้งสภาพการเรียนรู้ด้านการฟังภาษาอังกฤษในรูปแบบต่าง ๆ ศึกษาปัจจัย 3 ด้านทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และคุณภาพการสอนว่ามีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ และศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจว่าโดยภาพรวมและแยกตามหมู่เรียนนั้นอยู่ในระดับใดเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานสำคัญ สำหรับการพัฒนาต่อยอดหรือแก้ไขปัญหาด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

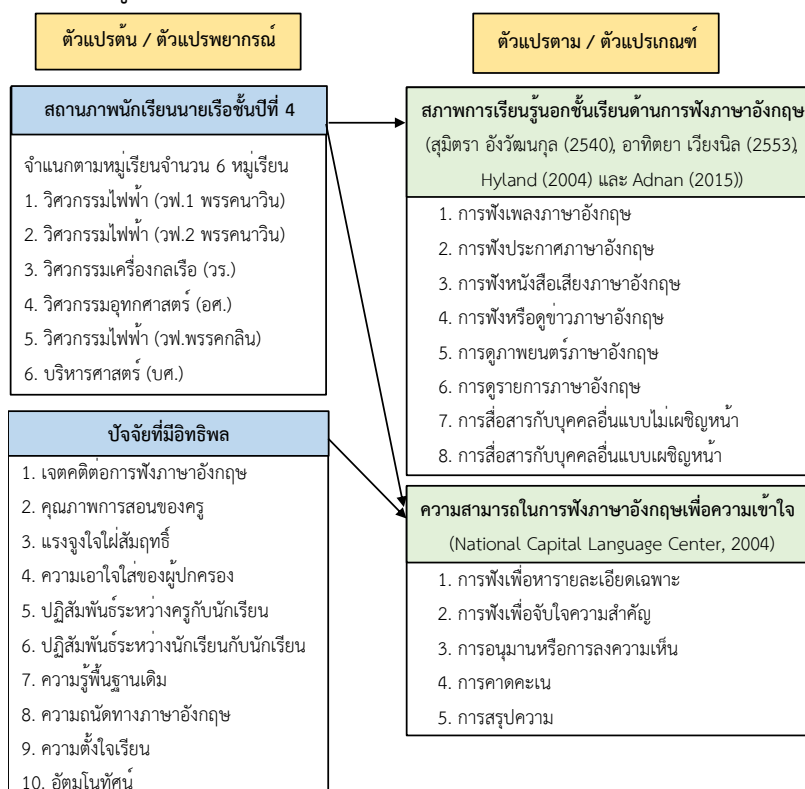
1. **ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลของการวิจัย** ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาอังกฤษ 4 (LG 408) ภาคต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 69 นาย

2. **ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย** ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยกับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ในภาคต้น ปีการศึกษา 2562 และสถานที่ในการดำเนินการวิจัย คือ โรงเรียนนายเรือ จ.สมุทรปราการ

3. **ขอบเขตด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย 1) แบบสำรวจสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษ 1 ฉบับ 2) แบบทดสอบวัดความถนัดทางภาษา 1 ฉบับ 3) แบบวัด 1 ฉบับ มี 8 ด้าน ได้แก่ แบบวัดเจตคติ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความตั้งใจ แบบวัดอัตมโนทัศน์ แบบวัดคุณภาพการสอนของครู แบบวัดความเข้าใจของผู้ปกครอง แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และแบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 1 ฉบับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะหรือวิธีการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของสุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) อาทิตยา เวียงนิล (2553) Adnan (2015) และ Hyland (2004) องค์ประกอบของความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ National Capital Language Center (2004) และได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากนักการศึกษา เช่น ฤชฎา ศรีพาณิชย์ (2546) บุญชม ศรีสะอาด (2524) ศรีนวล วรรณสุธี (2536) โคลแมนและแฮมเมน (Coleman & Hammen, 1981) และบลูม (Bloom, 1976) โดยกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 (LG 408) ภาคต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 69 นาย

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสำรวจสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษ มีขั้นตอน
1) ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษ 2) สร้างแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 8 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับระยะเวลาของการทำกิจกรรมการฟังภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ 3) นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาเนื้อหา โดยผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีเท่ากับ 0.90 แสดงว่า แบบสำรวจมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ ซึ่งค่า IOC ที่ใช้ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) 4) นำแบบสำรวจไปทดลองใช้กับนักเรียนนายเรือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 นาย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง พบว่า มีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.92 และ 5) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2.2 การสร้างแบบวัด 1 ฉบับมี 8 ด้าน ได้แก่ แบบวัดเจตคติ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความตั้งใจ แบบวัดอัตมโนทัศน์ แบบวัดคุณภาพการสอนของครู แบบวัดความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และแบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีขั้นตอนการสร้าง 1) ศึกษาการสร้างแบบวัดของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบวัดทั้ง 8 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อคัดเลือกใช้จริง จำนวน 10 ข้อ 3) นำแบบวัดที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าแบบวัดทั้ง 8 ด้านมีค่าเฉลี่ย IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 4) นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนนายเรือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 นาย 5) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ด้วยเทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำโดยคัดข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) 6) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาคโดยแบบวัดทั้ง 8 ด้านมีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.74-0.93 และ 7) จัดพิมพ์แบบวัดเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2.3 การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแบบทดสอบวัดความถนัดทางภาษา มีขั้นตอนการสร้าง 1) ศึกษาหลักการเขียนข้อสอบและกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง 2) สร้างแบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษและแบบทดสอบความถนัดทางภาษาเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 60 ข้อ 3) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเหมาะสมของเนื้อหา และพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อคำถามที่ใช้ได้จริงได้ฉบับละ 40 ข้อ 4) ปรับปรุงแบบทดสอบตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 นาย เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ผลปรากฏว่าแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.76 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.79 6) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardson-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81 และ 7) จัดพิมพ์แบบทดสอบเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

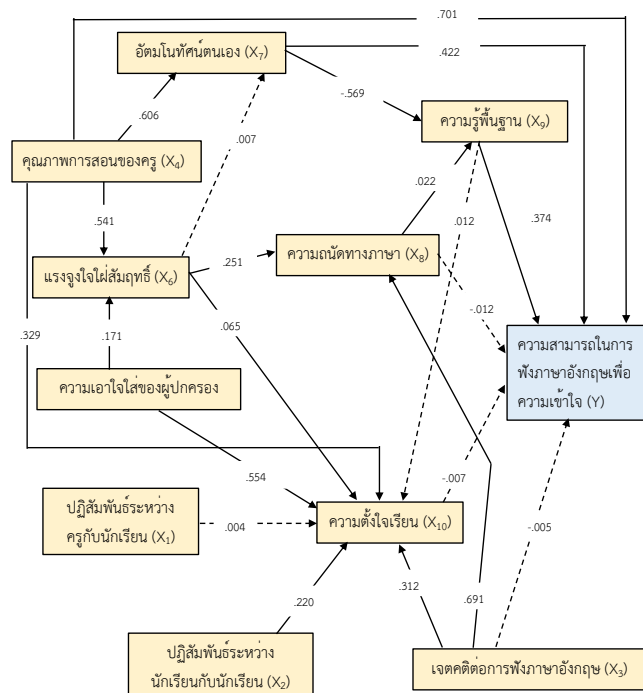
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสำรวจ แบบวัด และแบบทดสอบไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ตามวันและเวลาที่ประสานไว้ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดนั้นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Simple Correlation) และหาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในส่วนของการวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้ค่าสถิติ F-test

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนนิยมทำในระยะเวลาโดยเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก ได้แก่ การฟังเพลงภาษาอังกฤษ ($\mu = 2.62$, $\sigma = 0.94$) อันดับ 2 คือ การดูภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ ($\mu = 2.43$, $\sigma = 0.82$) อันดับ 3 คือ การดูรายการทีวีภาษาอังกฤษ ($\mu = 1.17$, $\sigma = 0.72$) และต่ำที่สุดคือ การสื่อสารกับบุคคลอื่นแบบเผชิญหน้า ($\mu = 0.22$, $\sigma = 0.56$)

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ ความตั้งใจเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม อัดมโนทัศน์ ความถนัดทางภาษา และเจตคติที่มีต่อการฟังภาษาอังกฤษ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ความถนัดทางภาษา ความรู้พื้นฐานเดิม อัดมโนทัศน์ และเจตคติที่มีต่อการฟังภาษาอังกฤษ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน คุณภาพการสอนของครู ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยรูปแบบของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2. รูปแบบของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

3. ผลการศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ภาคต้น ปีการศึกษา 2562 จำนวน 69 นาย พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 100 คะแนน) อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม ($\mu = 83.84$, $\sigma = 0.67$) โดยหมู่เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ บริหารศาสตร์ ($\mu = 92.00$, $\sigma = 0.54$) รองลงมาคือ วิศวกรรมเครื่องกลเรือ ($\mu = 86.15$, $\sigma = 0.65$) และต่ำสุดคือ วิศวกรรมอุทกศาสตร์ ($\mu = 77.00$, $\sigma = 0.42$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

หมู่เรียน	การฟังเพื่อหา รายละเอียดเฉพาะ (เต็ม 40 คะแนน)	การฟังเพื่อจับ ใจความสำคัญ (เต็ม 15 คะแนน)	การอนุมานหรือลง ความเห็น (เต็ม 15 คะแนน)	การคาดคะเน (เต็ม 15 คะแนน)	การสรุปความ (เต็ม 15 คะแนน)	คะแนนเฉลี่ย (100 คะแนน)
วิศวกรรมไฟฟ้า (วฟ.1)	36.38	11.24	10.43	12.50	11.65	82.20
วิศวกรรมไฟฟ้า (วฟ.2)	33.37	10.80	13.26*	11.74	11.50	80.67
วิศวกรรมอุทกศาสตร์	35.46	12.13	11.48	9.31	8.62	77.00
บริหารศาสตร์	37.93*	13.54*	12.95	14.00*	13.58*	92.00
วิศวกรรมไฟฟ้า (พรรคกลิน)	36.55	12.36	11.92	12.30	11.87	85.00
วิศวกรรมเครื่องกลเรือ	35.01	13.14	12.50	12.86	12.64	86.15
รวมเฉลี่ย	35.78	12.20	12.09	12.12	11.64	83.84*

ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่จำแนกตามหมู่เรียน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	1,505	301	1.075**
ภายในกลุ่ม	63	17,634	279.09	
รวมทั้งหมด	68	19,139		

หมายเหตุ. $F_{.01(5,63)}$ จากตาราง = 3.32

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 1.075 ส่วนค่า F ที่ได้จากตารางมีค่าเท่ากับ 3.32 จะเห็นได้ว่าค่า F ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่า F ที่ได้จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 ที่มีหมู่เรียนแตกต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลของการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4 พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนนิยมทำในระยะเวลาโดยเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การฟังเพลงภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ การดูภาพยนตร์ภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wenden and Rubin (1978) ที่พบว่า การทำกิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนที่มีระยะเวลารวม

ต่อสัปดาห์ที่นานและบ่อย ๆ ทำให้เกิดการใช้อังกฤษได้อย่างแม่นยำ และส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจดีขึ้นและใช้กับการสื่อสารในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 **ความตั้งใจเรียน** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ นักเรียนที่มีความตั้งใจเรียนนั้นจะเอาใจใส่ต่อการเรียน สนใจเนื้อหาที่เรียน มีสมาธิในการเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้มากกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของมิญช์มนัส วรรณมหินทร์ (2544, น. 89) และสุชาติ หอมจันทร์ (2546, น. 95)

2.2 **เจตคติต่อการฟังภาษาอังกฤษ** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ นักเรียนที่มีเจตคติต่อการฟังภาษาอังกฤษสูง จะรักการเรียน มีความสนใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของมิญช์มนัส วรรณมหินทร์ (2544, น. 89) และรัตนดาพร ปัจฉิมา (2548, น. 67)

2.3 **ความถนัดทางภาษา** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ นักเรียนที่มีความถนัดทางภาษาสูงจะมีแนวโน้มในการเรียนที่ดีกว่านักเรียนที่มีความถนัดทางการเรียนต่ำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรวิภา สนวนบุรี (2546, น. 96) มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ (2544, น. 89) และรัตนดาพร ปัจฉิมา (2548, น. 68)

2.4 **ความรู้พื้นฐานเดิม** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานเดิมสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ดังนั้น นักเรียนที่มีความรู้หรือทักษะพื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษสูงจะส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรวิภา สนวนบุรี (2546, น. 96) บุญชม ศรีสะอาด (2524) และรัตนดาพร ปัจฉิมา (2548, น. 68)

2.5 **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ การที่ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดี ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการแสดงความคิดเห็นอย่างประชาธิปไตยจะส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนัยนา จันตะเสน (2547) สุวิมล อุดรรัตน์ไพร (2536, น. 80) และอุดมลักษณ์ อุปจันทร์ (2547, น. 86)

2.6 **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ การที่นักเรียนช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจกัน ยอมรับความแตกต่าง ร่วมมือกันทำงาน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน จะส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนุชนาฏ วรยศศรี (2544) และอุดมลักษณ์ อุปจันทร์ (2547)

2.7 **คุณภาพการสอนของครู** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ถ้าครูมีความสามารถในการนำเสนอบทเรียนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษฎา ศรีพานิชย์ (2546) ประเสริฐ เทพศร (2536) และมิญช์มนัส วรรณมหินทร์ (2544, น. 89)

2.8 **ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง** เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ผู้ปกครองที่เอาใจใส่ดูแล ส่งเสริมการเรียนของนักเรียนจะทำให้นักเรียนมี

ความตั้งใจเรียน มีกำลังใจในการเรียนจึงมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนได้มากขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรุวรรณ เชาทา (2546, น. 63) และรัตนดาพร ปัจฉิมา (2548)

2.9 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ถ้านักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุถึงความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ นักเรียนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑาทิพย์ชาติสุวรรณ (2548, น. 88) และประเสริฐ เทพศรี (2536)

2.10 อัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ อัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อที่มีต่อตนเอง คนที่เชื่อว่าตนเองเก่งจะมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าทำ จึงมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จมาก ดังนั้น นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองสูงจะมีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ต่ำซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษฎา ศรีพานิชย์ (2546) บุญชม ศรีสะอาด (2524) และปจรรย์ วัชชวลค์ (2527)

3. ผลจากการศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ พบว่า โดยรวม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจต่อเรื่องที่ฟังในแบบทดสอบซึ่งอาจมาจากหลายสาเหตุปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นความรู้เดิม ความถนัดทางภาษา เจตคติที่ดีต่อการฟัง ปริมาณคำศัพท์ที่มากพอ ความรู้เรื่องโครงสร้างไวยากรณ์ และความคุ้นชินกับสำเนียงของเจ้าของภาษา ปัจจัยเหล่านี้จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้ผู้ฟังมีความเข้าใจในการฟังมากขึ้นทั้งสิ้น (Nicolas, 1988; Wipf, 1984) ดังนั้น การที่นักเรียนทำคะแนนการทดสอบได้อยู่ในระดับดีเยี่ยมย่อมมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว แต่เมื่อวิเคราะห์รายทักษะแล้วพบว่า การฟังเพื่อสรุปความมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดและเป็นทักษะเดียวที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 80 อาจเนื่องมาจากทักษะการฟังเพื่อสรุปความนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้ทักษะทั้งการฟังและทักษะการคิดผสมผสานกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปจากเรื่องที่ฟัง หรืออาจมาจากการมีปัญหาการฟังสำเนียงและความเร็วในการพูดภาษาอังกฤษของเจ้าของภาษา สอดคล้องกับ Sriprom (2011) ได้สำรวจปัญหาการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ปัจจัยด้านผู้พูดที่ทำให้นักศึกษาทำความเข้าใจยากมากที่สุดก็คือ ผู้พูดพูดเร็วเกินไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนในทักษะการฟังเพื่อสรุปความอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของละพอ หล้าเจ (2554) และมยุเรศ ไยบัวเทศ (2558) ที่พบว่า การที่นักเรียนฝึกฟังภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนเกิดความเคยชินส่งผลให้มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะด้านสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษ สำหรับผู้บริหาร อาจสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนให้ได้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน **สำหรับผู้สอน** ครูยังสามารถเสนอแนะการทำกิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนให้แก่ผู้เรียนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ครูอาจเสนอการใช้โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงกิจกรรมภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น ESL, BBC, TED, VOA, Netflix หรือ YouTube หรือ

ครูอาจแนะนำวิธีการเรียนรู้ด้านการฟัง เช่น การฟังแล้วร้อง พูด เขียน อ่าน แปลความหมาย หรือจดคำศัพท์ หรือครูอาจแนะนำผู้ปกครองให้จัดสภาพแวดล้อมหรือจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านการฟังภาษาอังกฤษนอกชั้นเรียนให้แก่ผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา หรือกิจกรรมภาษาอังกฤษอื่น ๆ เป็นต้น **สำหรับนักเรียน** นักเรียนควรกำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติ (Action Plan) ในการฝึกทักษะฟังภาษาอังกฤษให้เป็นรูปธรรมผ่านช่องทางทั้งเว็บไซต์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นแบบ Passive Learner เช่น การฟังข่าว การฟังเพลง การฟังประกาศ การดูภาพยนตร์ หรือแบบ Active Learner เช่น การพูดสนทนาสด หรือการพิมพ์สนทนาผ่าน Social Media กับชาวต่างชาติ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในครั้งนี้ สำหรับผู้บริหาร อาจให้ข้อเสนอแนะหรือนิเทศการเรียนการสอนกับครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติที่ดี และอัตมโนทัศน์ทางบวกให้กับผู้เรียน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครู เป็นต้น **สำหรับผู้สอน** มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านความตั้งใจเรียน ครูควรเอาใจใส่ และส่งเสริมนักเรียนที่มีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการฟังนั้นเพื่อก่อให้เกิดความตั้งใจเรียน 2) ด้านเจตคติต่อการฟังภาษาอังกฤษ ครูควรคอยสร้างเจตคติที่ดีต่อการฟังภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้รักในการเรียนรู้ 3) ด้านความถนัดทางภาษาอังกฤษ ครูควรตรวจสอบนักเรียนว่า นักเรียนมีความถนัดทางภาษาอยู่ในระดับใดเพื่อจะได้พัฒนานักเรียนได้อย่างถูกต้อง และส่งเสริมนักเรียนที่เก่งด้านการฟังให้พัฒนาต่อยอดมากขึ้น 4) ด้านความรู้พื้นฐานเดิม ครูควรมีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ถ้าหากพบว่านักเรียนยังมีข้อบกพร่องอยู่ ครูควรจัดสอนเสริมเพิ่มเติมข้อบกพร่องนั้นอย่างไม่มีรีรอ 5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ควรมีปฏิสัมพันธ์กันในทางบวก มีความเป็นประชาธิปไตยในชั้นเรียน 6) ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครูควรสนับสนุนให้เป็นไปในลักษณะช่วยเหลือกัน และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 7) คุณภาพการสอนของครู ครูต้องสามารถนำเสนอบทเรียนให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้อย่างดี และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน 8) ด้านความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรส่งเสริมด้านการเรียน แนะนำเกี่ยวกับการเรียน หรือให้เห็นความสำคัญของการเรียน 9) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน และรักต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และ 10) ด้านอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมอัตมโนทัศน์ในทางบวกให้กับนักเรียน **สำหรับนักเรียน** ผู้เรียนควรปรับทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่อการฝึกฝนทักษะ กำหนดเป้าหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความตั้งใจเรียน อีกทั้งหมั่นฝึกฝนหรือพัฒนาทักษะการฟังด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

3. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารอาจกำหนดแนวทางในการออกแบบหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดประเมินผล สำหรับอาจารย์ผู้สอนทุกชั้นปีให้กำหนดครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ **สำหรับผู้สอน** การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนทักษะการฟัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการทดสอบควรให้ครอบคลุม 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การจับใจความสำคัญ การฟังหารายละเอียดเฉพาะ การอนุมานหรือลงความเห็น การคาดคะเน และการสรุป

ความเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด **สำหรับนักเรียน** นักเรียนอาจฝึกฝนทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วยตนเองแต่ให้คำนึงถึงความปลอดภัยขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้านเช่นกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษกับนักเรียนนายเรือระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาลักษณะการทำกิจกรรม ระยะเวลา หรือความถี่ที่นักเรียนนายเรือทำกิจกรรมฝึกฝนทักษะการฟังภาษาอังกฤษผ่านเว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่าง ๆ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจกับกลุ่มประชากรที่ใหญ่ขึ้นหรือทำการศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมหรือมัธยมศึกษา เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจกับนักเรียนนายเรือระดับชั้นอื่น ๆ เช่น นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรวิภา สอนบุรี. (2546). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษฎา ศรีพานิชย์. (2546). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กองทัพเรือ. (2563). นโยบายของผู้บัญชาการทหารเรือ ประจำปีงบประมาณ 2563. เข้าถึงได้จาก http://www.nmd.go.th/policy_navy63/combined62.pdf.
- จารุวรรณ เอ้าทา. (2546). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑาทิพย์ ขาติสุวรรณ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอน ความถนัดทางภาษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความตั้งใจเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจตน์สฤกษ์ สังขพันธ์, เกตถวา บุญปรากฏ และวันทนา ไกรฤกษ์. (2558). สภาพปัญหาการเรียนรู้อังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเทศบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 8(2), 48-58.
- กะพอ หล้าเจ. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสาธิตศึกษา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี. 3(1), 99-106.
- นัยนา จันตะเสน. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุชนาฏ วรยศศรี. (2544). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครใต้. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อภิชาติการพิมพ์.
- ประเสริฐ เทพศร. (2536). รูปแบบของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปาจริย์ วัชวัลคุ. (2527). อิทธิพลขององค์ประกอบด้านลักษณะของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยทางการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เจริญผลการพิมพ์.
- มยุเรศ ไยบัวเทศ. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาตามกระบวนการฟังแบบเมตาคอกนิตีฟเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิญช์มนัส วรรณมหินทร์. (2544). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตน์ดาพร ปัจฉิมมา. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนนายเรือ. (2563). *หลักสูตรโรงเรียนนายเรือ (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ.2563*. อุดรธานี.
- ฤทธิรัตน์ ชุมนะโชติ. (2559). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบสาเหตุ: อิทธิพลของการทำกิจกรรมภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนต่อพัฒนาการทางทักษะภาษาอังกฤษของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 37(2), 188-199.
- วรรณพรรณ เลิศวัตรกานต์. (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมโดยเน้นงานปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมารีวิทยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(2), 201-215.
- ศรีนวล วรรณสุธี. (2536). รูปแบบองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ หอมจันทร์. (2546). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล อุดลรัตน์ไพร. (2536). รูปแบบขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อาทิตยา เวียงนิล. (2553). การศึกษาการทำกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมลักษณ์ อุปจันทร์. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Adnan, A. (2015). Enhancing Students' Listening Skill through Various Listening Materials. *Proceedings of ISELT FBS Universitas Negari Padang*, 3, 76-83.

- Anderson, A. & Lynch, T. (1988). *Language Teaching: A Scheme for Teacher Education; Listening*. Oxford University Press.
- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Chen, A. (2009). Listening Strategy Instruction: Exploring Taiwanese College Student's Strategy Development. *Asian EFL Journal*, 11(2), 54-58.
- Coleman, J. C, and Hammen. (1981). *Abnormal Psychology and Life*. New York: Bombay.
- Doff, A. (1993). *Teaching English: A Training Course for Teachers* (7th ed). New York: Cambridge University Press.
- Hyland, F. (2004). Learning Autonomously: Contextualizing Out-of-Class English Language Learning. *Language Awareness*, 13(3), 180-202.
- National Capital Language Center. (2004). Speaking and Listening Skill. Retrieved from <http://www.nclc.org>.
- Nicolas, L.N. (1988). Teaching Listening Comprehension. *English Teaching Forum*, 1, 19-22.
- Oxford, R.L. (1993). Research on Second Language Learning Strategies. *Annual review of Applied Linguistics*, 13, 174-187.
- Richard, J. C. (1994). *Teaching Foreign Language*. Chicago: University of Chicago Press.
- Rost, J. (1991). *Listening in Action*. Prentice Hall.
- Rubin, J. (1975). What the "good language learner" can teach us. *TESOL quarterly*, 41-51.
- Sriprom, C. (2011). *A study of the English Listening Comprehension Problems for EFL Learners at the Faculty of ICT, Silpakorn University*. Master's Thesis, English for Careers, Language Institute, Thammasat University, Bangkok.
- Wenden, A. & Rubin, J. (1978). *Learning Strategies in Language Learning*. Prentice-Hall International. Macmillan College.
- Wipf, J.A. (1984). Strategies for Teaching Second Language Listening Comprehension. *Foreign Language Annals*, 17(4), 345-348.

ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า TIME MANAGEMENT ABILITY OF CADETS, CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY

รุ่งอรุณ วัฒยากร¹

Roongaroon Wattayakorn

(Received: October 21, 2019; Revised: January 14, 2020; Accepted: May 7, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 2) ศึกษาระดับความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-5 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ชั้นปีละ 66 นาย รวมทั้งสิ้น 330 นาย ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกกิจกรรมและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ผลการวิจัย พบว่า 1) ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยตามระเบียบปฏิบัติประจำวันของนักเรียนนายร้อย จำแนกเป็น 3 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัว 2) ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความสามารถในการบริหารเวลาแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสามารถ การบริหารเวลา นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.)

Abstract

The survey research aimed to 1) study the nature of time spending of the cadets, 2) study the levels of time management ability of the cadets, and 3) compare the average time management ability of the cadets classified by classes. The samples consisted of 330 cadets, 66 cadets from each class (1st year to 5th year cadets). The research methods were activity recording sheets and questionnaires. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA; compared by Least Significant Difference (LSD). The research found that 1) The nature of the time spent by the cadets according to the Standing Operating Procedure (SOP) was divided into 3 missions; military training and academic missions, collective missions, and personal

¹ อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Assistant Professor, Ph.D., Academic Division, Chulachomkiao Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

Corresponding Author E-mail: roongaroon.wat@crma.ac.th

missions. 2) The time management ability of the cadets as a whole and every aspect were at a high level. 3) The overall result of time management ability among the cadets in different classes was statistically significant at level 0.01 ($p \leq 0.01$).

Keywords: Ability, Time Management, Cadets, Chulachomklao Royal Military Academy (CRMA)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินชีวิตของคนในสังคมส่วนใหญ่อยู่ภายใต้กรอบของเวลา ซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคุมกิจกรรมในการใช้ชีวิตให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้า เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่ง เมื่อหมดไปแล้วไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่เพื่อทดแทนได้ คุณค่าของเวลาจึงขึ้นอยู่กับผู้ที่มีความสามารถในการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต อาจกล่าวได้ว่า การบริหารเวลาที่ดีจะสามารถทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2553, น. 3) ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์ โหลคำ (2550, น. 1) ที่ว่าการบริหารเวลาจะช่วยให้คนสามารถใช้เวลาดีขึ้น โดยสามารถวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผู้ที่ใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพจะประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงานมากกว่าผู้ที่ไม่รู้จักใช้เวลาให้เหมาะสม การบริหารเวลานับเป็นความสามารถในการบริหารตนเองของแต่ละบุคคล โดยบุคคลต้องมีหลักการบริหารเวลาที่เหมาะสมสำหรับตนเอง เช่น การวิเคราะห์ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การประเมินผล รวมทั้งการปรับปรุงแผนการใช้เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.ร.จปร.) เป็นสถาบันผลิตนายทหารสัญญาบัตรหลักของกองทัพบก มีภารกิจในการให้การศึกษาอบรมแก่นักเรียนนายร้อยเพื่อสำเร็จเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ “ความเป็นนักรบที่ชาญฉลาด” (กองทัพบก, 2559, น. 12) การจัดการศึกษาในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2558 เป็นหลักสูตร 5 ปี โดยให้การศึกษาอบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อย เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะอันจำเป็นและเพียงพอแก่การเป็นนายทหารประจำการในกองทัพบก ดังนั้น การศึกษาใน ร.ร.จปร. จะไม่เพ่งเล็งในด้านหลักสูตรหรือความรู้เฉพาะวิชาแต่เพียงอย่างเดียว คำว่า “ศึกษา” จึงหมายถึง “คุณสมบัติ และคุณลักษณะทั้งหมด ไม่ว่าทางด้านร่างกาย สมอง หรือจิตใจ ผู้ศึกษาได้รับจากการเรียนรู้การฝึกสอนหรืออบรม” (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า [ร.ร.จปร.], 2559, น. 1-3) นักเรียนนายร้อยจึงมีการปฏิบัติที่แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป ซึ่งนอกจากจะมีการศึกษาเพื่อให้รอบรู้ทางด้านวิชาการเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปแล้ว ยังต้องมีการฝึกศึกษาทางด้านวิชาทหารอีกด้วย

นอกจากนี้ นักเรียนนายร้อยยังได้รับการปกครองบังคับบัญชา โดยมีระเบียบกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ฯ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เช่น ระเบียบปฏิบัติประจำวันของนักเรียนนายร้อย พ.ศ. 2549 (กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า [กรม นนร.ร.อ.๓], 2560, น. 83-88) ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการฝึก โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยมีความเป็นทหารอาชีพมากขึ้น จึงมีการฝึกเพิ่มเติมจากระเบียบปฏิบัติประจำวัน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยปฏิบัติในท่ามือเปล่า ท่าอาวุธ ท่ากระบี่ และการปฏิบัติของผู้เชิญธงชัยเฉลิมพล ได้อย่างสง่างามและถูกต้องตามแบบทหารมหาดเล็กราชวัลลภ รักษาพระองค์ (กรม นนร.ร.อ.๓, 2561ก) รวมทั้งได้มีการจัดอบรมเพิ่มเติม

เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ทางทหาร (กรม นนร.ร.อ.ฯ, 2561ข) กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เพิ่มเข้ามา และทำให้ระเบียบการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนนายร้อยมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งนักเรียนนายร้อย ก็มีเวลา 24 ชั่วโมงต่อวัน เช่นเดียวกับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป แต่อาจแตกต่างกันในลักษณะ การใช้ชีวิตของนักเรียนนายร้อยที่มีลักษณะการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งยังมีการจัดการเรียนการสอนที่มีทั้งภาควิชาการและภาควิชาทหาร รวมทั้งการฝึกทางทหารต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ นักเรียนนายร้อยสำเร็จเป็นนายทหารสัญญาบัตรหลักของกองทัพบก (ร.ร.จปร., 2559, น. 8) สิ่งเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยหากไม่สามารถบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม การศึกษาว่าลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยมีลักษณะเป็นเช่นไร รวมทั้งความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันในแต่ละชั้นปีหรือไม่ จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารเวลา ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำวัน (ร.ป.จ.) ของนักเรียนนายร้อยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถปฏิบัติภารกิจที่จะได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อย
2. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเวลา

1. ความหมายและความสำคัญของการบริหารเวลา

การบริหารเวลา เป็นวิธีการดำเนินการโดยใช้เวลาในการปฏิบัติงานให้ได้ผลตรงตามเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2553, น. 5) กล่าวว่า การบริหารเวลา หมายถึง การกำหนดและการควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเวลาและวัตถุประสงค์ ที่กำหนดเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ เช่นเดียวกับ วิทยาธร ท่อแก้ว (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การบริหารเวลา หมายถึง การกำหนดและการควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเวลาและ วัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ และรุ่งอรุณ วัฒนากร (2560, น. 209-210) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลและแนวทางการส่งเสริมการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ จำแนก เป็น 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านห้วงเวลา และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัย ส่วนบุคคลด้านนักเรียนนายร้อยใหม่ และปัจจัยด้านครอบครัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ ขณะที่สมิทธิและ สมิทธิ (Smith & Smith, 1990 อ้างอิงใน พิมพ์ โหลคำ, 2550, น. 9) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเวลาของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น สามารถทำได้โดยการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการใช้เวลาของตนเองและวิเคราะห์ว่าทำอย่างไรจึงจะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

2. ลักษณะการใช้เวลา

จรัมพร ไหล่ายอง, ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, และมะลิวัลย์ ชันเล็ก (2560, น. 89) แสดงทัศนะไว้ว่า การที่บุคคลต้องทำงานอย่างหนักจนไม่สามารถจัดการกับเวลาในชีวิตของตนให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมและ

มีความยืดหยุ่นทั้งในเรื่องของการทำงาน ครอบครัว และสังคม จะส่งผลให้ขาดสมดุลชีวิตกับการทำงานได้ การสร้างดุลยภาพในการดำเนินชีวิตระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวจึงมีความสำคัญ โดยนิยามสมดุลชีวิตกับการทำงานว่า มีฐานมาจากคำสำคัญ 3 คำ ได้แก่ งาน ชีวิต และสมดุล โดยที่ “งาน” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งการทำงานตามเวลางานปกติและกิจกรรมอื่นที่ต้องทำนอกเหนือเวลางาน “ชีวิต” หมายถึง การใช้ชีวิตกับครอบครัว การมีอิสระในการใช้เวลาพักผ่อนส่วนตัว หรือใช้เวลาสำหรับการทำกิจกรรมในครอบครัว (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559, น. 12) และ สมดุล หมายถึง เสมอกันหรือเท่ากัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) โดยธีระ กนกกาญจน์รัตน์ (2556) กล่าวว่า สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน คือ การบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีระดับแตกต่างกันไปตาม สถานะและบทบาทของแต่ละคน

นักเรียนนายร้อยเป็นผู้ที่ใช้เวลาการศึกษา ที่มีลักษณะการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ชีวิตของนักเรียนนายร้อยจะมีตารางการปฏิบัติที่ถูกกำหนดไว้ และในการศึกษาครั้งนี้ได้จำแนก ลักษณะการใช้เวลาตามภารกิจของนักเรียนนายร้อย เป็น 3 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจในการฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัว

3. ความสามารถในการบริหารเวลา

พิมพ์ โหลคำ (2550, น. 6-7) กล่าวว่า ความสามารถในการบริหารเวลาของนิสิต หมายถึง การที่ นิสิตสามารถจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่ใช้ชีวิตเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการเรียนรู้วางแผนและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการใช้เวลาปฏิบัติงานให้ผลตรงตามเป้าหมาย รวมทั้งสามารถจัดสรรเวลาได้อย่างสมดุลเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนได้วางไว้ ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้า ในชีวิต เช่นเดียวกับกิตติมาพร โลกาวิทย์ (2554, น. 28) ให้ความเห็นว่า ความสามารถในการบริหารเวลา หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยบัพมูธานีได้ใช้เวลาอย่างคุ้มค่าต่อการทำงาน และการเรียน ควบคู่กันไป รวมถึงนวรรตน์ ไวยชมพู, อัจฉรา มุสิกวัฒน์, และสุนีย์ เกรานวล (2562, น. 299) กล่าวว่า ความสามารถในการบริหารเวลา หมายถึง การที่บุคคลรู้จักวิเคราะห์การใช้เวลาของตนเอง การกำหนด เป้าหมายในการใช้เวลา การวางแผนการใช้เวลาตามที่กำหนด การดำเนินการใช้เวลาตามแผน และการประเมินผลการใช้เวลา โดยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความยั่งยืน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้ แนวคิดความสามารถในการบริหารเวลาของพิมพ์ โหลคำ (2550, น. 7) และ กิตติมาพร โลกาวิทย์ (2554, น. 29) จำแนกความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยใหม่ เป็น 6 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลา หมายถึง การจำแนกปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยที่ได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลาของตน และพิจารณาปรับปรุงการใช้ เวลาของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตทั้งภารกิจในการฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจ ส่วนตัวให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.2 ด้านการกำหนดเป้าหมายในการใช้เวลา หมายถึง การกำหนดเวลาด้านการฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัวของนักเรียนนายร้อยทั้งในระยะสั้น และระยะยาวเกี่ยวกับเป้าหมาย ในการใช้เวลาของตนเอง โดยมีการปรึกษาเป้าหมายชีวิตกับบิดา-มารดา ครูอาจารย์ หรือเพื่อนสนิท เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

3.3 ด้านการวางแผนการใช้เวลา หมายถึง การที่นักเรียนนายร้อยมีการจัดลำดับความสำคัญในการ ใช้เวลาให้ตรงกับความต้องการของตน มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีการวางแผนในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ

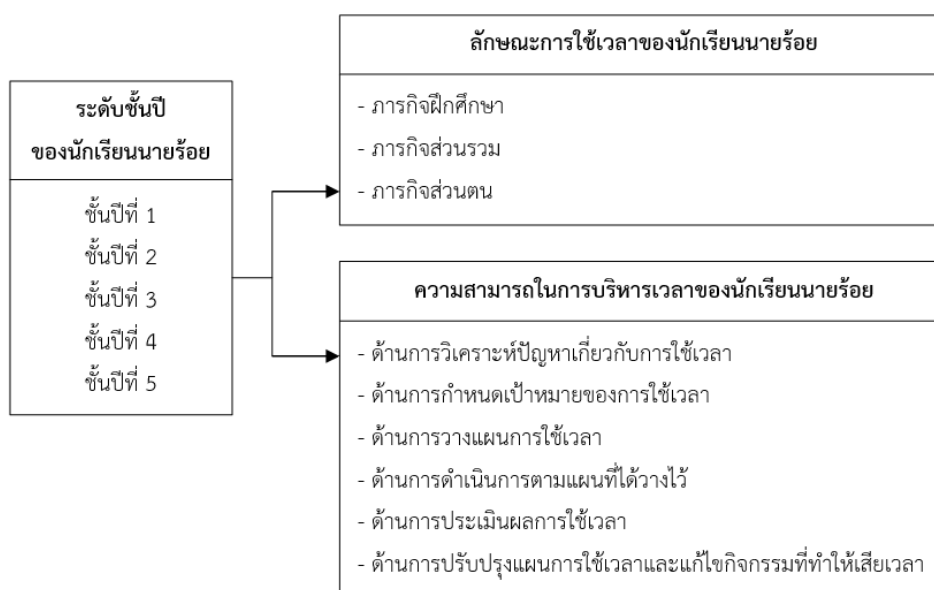
3.4 ด้านการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ หมายถึง การที่นักเรียนนายร้อยมีการปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมตามตารางเวลาที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดเวลาของตนเอง และสามารถควบคุมได้

3.5 ด้านการประเมินผลการใช้เวลา หมายถึง การที่นักเรียนนายร้อยมีการติดตามความก้าวหน้าในการวางแผนการใช้เวลาตามตารางกิจกรรมและงานที่ได้รับผิดชอบตามแผนที่วางไว้

3.6 ด้านการปรับปรุงแผนการใช้เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา หมายถึง การที่นักเรียนนายร้อยมีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ทำให้การบริหารเวลาล้มเหลว เพื่อจะสร้างระเบียบวินัยในการดำรงชีวิตใหม่

โดยสรุป ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย หมายถึง การที่นักเรียนนายร้อยสามารถจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ขณะที่ใช้ชีวิตใน รร.จปร. โดยมีการจัดระบบการใช้เวลา ทั้งการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผน ดำเนินการตามแผน ประเมินผล รวมทั้งปรับปรุงแผนการใช้เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นนักเรียนนายร้อย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-5 มีความสามารถในการบริหารเวลา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-5 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,085 นาย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 67-68) ได้ขนาดตัวอย่าง 282 นาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ และข้อมูลในแต่ละชั้นปีมีจำนวนเท่า ๆ กัน ในงานวิจัยครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น ชั้นปีละ 66 นาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 330 นาย คิดเป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมร้อยละ 17.02 โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นปี จากนั้น

สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากตามลำดับรายชื่อของนักเรียนนายร้อยแต่ละชั้นปีแบบไม่ใส่คืน (Sampling Without Replacement)

2.เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกกิจกรรม และแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 แบบบันทึกกิจกรรม เป็นตารางการบันทึกกิจกรรมตามภารกิจในช่วงเวลา 1 วันของนักเรียนนายร้อยเพื่อบันทึกภารกิจต่าง ๆ ที่นักเรียนนายร้อยได้กระทำในแต่ละวันตามตารางเวลาใน รปจ. ของนักเรียนนายร้อย แล้วนำกิจกรรมที่ได้มาจำแนกภารกิจเป็น 3 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัว ทำการรวบรวมข้อมูลบันทึกลงในตารางบันทึกกิจกรรมรายวันในช่วงเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม 2561 รวม 2 เดือน แล้วนำไปเทียบกับตารางเวลาใน รปจ. ของนักเรียนนายร้อย ตามที่ระเบียบกรม นนร.ร.๖ ได้กำหนดไว้ เพื่อหาแนวโน้มของลักษณะการใช้เวลาใน 24 ชั่วโมงของนักเรียนนายร้อยที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ชั้นปีที่กำลังศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย 6 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลา (ข้อ 1-10) ด้านการกำหนดเป้าหมายในการใช้เวลา (ข้อ 11-20) ด้านการวางแผนการใช้เวลา (ข้อ 21-30) ด้านการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ (ข้อ 31-36) ด้านการประเมินผลการใช้เวลา (ข้อ 37-41) รวมถึงด้านการปรับปรุงแผนการใช้เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา (ข้อ 42-50) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสิ่งที่ต้องการศึกษา (Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 รวมทั้งฉบับเป็น 0.85 และทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการทดลองใช้กับนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1-2 จำนวน 40 นาย โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.97

3.การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดย

3.1 ศึกษาลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อย โดยเปรียบเทียบผลรวมการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อย จากข้อมูลการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยใน 1 วัน (24 ชั่วโมง) ในห้วงที่ศึกษากับตารางเวลาปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำวัน (รปจ.) ของนักเรียนนายร้อย จำแนกเป็น 3 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัว ตามจำนวนชั่วโมงใน 1 วัน

3.2 ศึกษาความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โดย

3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.2.2 วิเคราะห์ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 98)

3.2.3 เปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปี ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Lest Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยตาม รปจ. ของนักเรียนนายร้อย จำแนกได้เป็น 3 การกิจ ได้แก่

1.1 การกิจฝึกศึกษา หมายถึง กิจกรรมการเรียน การสอน และการฝึกปฏิบัติที่นักเรียนนายร้อยต้องศึกษาทางวิชาการที่ส่วนการศึกษา (สกศ.๙) รวมถึงการศึกษาทางวิชาทหารที่ส่วนวิชาทหาร (สวท.๙) และ กรม นนร.รอ.๙ ได้แก่ การเคารพธงชาติและเข้าห้องเรียน ในช่วงเวลา 0800-1200 และ 1300-1530 รวม 6 ชั่วโมง 30 นาที

1.2 การกิจส่วนรวม หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนนายร้อยต้องปฏิบัติร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้แก่ ตื่นนอน/ปฎิญาณตน/ออกกำลังกาย ในช่วงเวลา 0515-0600 รับประทานอาหารเช้า และเตรียมตัวเข้ารับการฝึกศึกษา ในช่วงเวลา 0700-0800 รับประทานอาหารเที่ยงและเตรียมตัวเข้ารับการฝึกศึกษาต่อ ในช่วงเวลา 1200-1300 รวมแถว/เริ่มฝึก/ทำกิจกรรม ในช่วงเวลา 1530-1600 รับประทานอาหารเย็น ในช่วงเวลา 1800-1900 ตรวจเช็คยอดและสวดมนต์ ในช่วงเวลา 2115-2200 รวม 5 ชั่วโมง

1.3 การกิจส่วนตัว หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนนายร้อยสามารถปฏิบัติเองโดยลำพัง ได้แก่ การจัดระเบียบตนเองเพื่อเตรียมตัวรับการฝึกศึกษา ในช่วงเวลา 0600-0700 ออกกำลังกายตามอัธยาศัย ในช่วงเวลา 1600-1800 การฝึกฝนตนเอง ในช่วงเวลา 1900-2115 และการนอนหลับพักผ่อน ในช่วงเวลา 2200-0515 รวม 12 ชั่วโมง 30 นาที

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการฝึกโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยมีความเป็นทหารอาชีพมากขึ้น มีการฝึกด้านลักษณะท่าทางทางทหาร โดยมีคู่มือการฝึกพระราชทาน เช่น คู่มือการฝึกว่าด้วยแบบฝึกบุคคลท่ามือเปล่า คู่มือการฝึกว่าด้วยแบบฝึกบุคคลท่าอาวุธ และคู่มือการฝึกว่าด้วยแบบฝึกท่ากระบี่ และการปฏิบัติของผู้บัญชาการและพล ฯลฯ จากแบบบันทึกกิจกรรม พบว่า มีการฝึกเพิ่มเติมจากระเบียบปฏิบัติประจำวัน ในห้วงเวลา 1600-1800 ของวันจันทร์ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ในแต่ละสัปดาห์ รวมทั้งการอบรมเพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ทางทหารอื่น ๆ ในห้วงเวลา 1900-2230 ทั้งยังมีการทดสอบสมรรถภาพร่างกายและการออกกำลังกายเป็นส่วนรวม ในห้วงเวลา 0415-0515 กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ทำให้ รปจ. ของนักเรียนนายร้อยมีการเปลี่ยนแปลง โดยพบว่า เวลาในการปฏิบัติภารกิจส่วนตัวลดลง และเพิ่มเวลาในการปฏิบัติภารกิจส่วนรวมมากขึ้น ในขณะที่เวลาในการปฏิบัติภารกิจฝึกศึกษาคงเดิม ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยตาม รปจ. จำแนกตามภารกิจ

ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยตามภารกิจ	เวลาที่ใช้ใน รปจ. เดิมของนักเรียนนายร้อย	เวลาที่ได้รับผลกระทบจากภารกิจที่เพิ่มเติมของนักเรียนนายร้อย
ภารกิจฝึกศึกษา	6 ชั่วโมง 30 นาที	6 ชั่วโมง 30 นาที
ภารกิจส่วนรวม	5 ชั่วโมง	11 ชั่วโมง
ภารกิจส่วนตัว	12 ชั่วโมง 30 นาที	6 ชั่วโมง 30 นาที

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยตาม รปจ. มีการใช้เวลาในการกิจส่วนรวมเพิ่มขึ้น 6 ชั่วโมง (เดิม 5 ชั่วโมง เพิ่มเป็น 11 ชั่วโมง) การใช้เวลาในการกิจส่วนตัวลดลง 6 ชั่วโมง (เดิม 12 ชั่วโมง 30 นาที ลดลงเหลือ 6 ชั่วโมง 30 นาที) ในขณะที่การใช้เวลาในการกิจฝึกศึกษายังคงเดิมที่ 6 ชั่วโมง 30 นาที

2. ระดับความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย

ความสามารถในการบริหารเวลา	นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปี (n=330)		
	Mean	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลา	3.83	0.63	มาก
2. ด้านการกำหนดเป้าหมายของการใช้เวลา	3.81	0.62	มาก
3. ด้านการวางแผนการใช้เวลา	3.84	0.64	มาก
4. ด้านการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้	3.73	0.67	มาก
5. ด้านการประเมินผลการใช้เวลา	3.79	0.73	มาก
6. ด้านการปรับปรุงแผนการใช้เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา	3.79	0.71	มาก
รวม	3.80	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนนายร้อยทุกชั้นปี มีความสามารถในการบริหารเวลาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=3.80, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านการวางแผนการใช้เวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (Mean=3.84, S.D.=0.64) รองลงมา คือ ด้านการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลา (Mean=3.83, S.D.=0.63) ด้านการกำหนดเป้าหมายของการใช้เวลา (Mean=3.81, S.D.=0.62) ด้านการประเมินผลการใช้เวลา (Mean=3.79, S.D.=0.73) ด้านการปรับปรุงแผนการใช้เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา (Mean=3.79, S.D.=0.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ (Mean=3.73, S.D.=0.67)

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักเรียนนายร้อยที่อยู่ในชั้นปีต่างกัน มีความสามารถในการบริหารเวลาแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปี

ความสามารถในการบริหารเวลา ของนักเรียนนายร้อย	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการวิเคราะห์ปัญหา เกี่ยวกับการใช้เวลา	ระหว่างกลุ่ม	40.25	4.00	10.06	36.25**	0.00
	ภายในกลุ่ม	90.22	325.00	0.28		
	รวม	130.47	329.00			
2. ด้านการกำหนดเป้าหมายของ การใช้เวลา	ระหว่างกลุ่ม	25.59	4.00	6.40	20.94**	0.00
	ภายในกลุ่ม	94.24	325.00	0.31		
	รวม	119.83	329.00			
3. ด้านการวางแผนการใช้เวลา	ระหว่างกลุ่ม	33.59	4.00	8.40	26.94**	0.00
	ภายในกลุ่ม	101.33	325.00	0.31		
	รวม	134.92	329.00			
4. ด้านการดำเนินการตามแผนที่ ได้วางไว้	ระหว่างกลุ่ม	54.28	4.00	13.57	47.07**	0.00
	ภายในกลุ่ม	93.70	325.00	0.29		
	รวม	147.98	329.00			

ความสามารถในการบริหารเวลา ของนักเรียนนายร้อย	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
5. ด้านการประเมินผลการใช้เวลา	ระหว่างกลุ่ม	51.60	4.00	12.90	34.41**	0.00
	ภายในกลุ่ม	121.86	325.00	0.37		
	รวม	173.46	329.00			
6. ด้านการปรับปรุงแผนการใช้ เวลาและแก้ไขกิจกรรมที่ทำให้ เสียเวลา	ระหว่างกลุ่ม	52.46	4.00	13.12	37.69**	0.00
	ภายในกลุ่ม	113.10	325.00	0.35		
	รวม	165.56	329.00			
การบริหารเวลาในภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	41.72	4.00	10.43	45.85**	0.00
	ภายในกลุ่ม	73.94	325.00	0.23		
	รวม	115.66	329.00			

หมายเหตุ. ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า มีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 1 คู่ มีความสามารถในการบริหารเวลาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งการบริหารเวลาในภาพรวม และการบริหารเวลาในแต่ละด้าน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย พบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการบริหารเวลามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 ตามลำดับ ในขณะที่ชั้นปีที่ 5 มีความสามารถในการบริหารเวลาน้อยที่สุด และจากการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า มีจำนวน 7 คู่ที่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปีเป็นรายคู่

ชั้นปี	Mean	ชั้นปี 1	ชั้นปี 2	ชั้นปี 3	ชั้นปี 4	ชั้นปี 5
ชั้นปี 1	3.81		-0.02	-0.04	-0.50**	-0.62**
ชั้นปี 2	3.83			-0.02	-0.48**	0.64**
ชั้นปี 3	3.85				-0.46**	0.66**
ชั้นปี 4	4.31					1.12**
ชั้นปี 5	3.19					

หมายเหตุ. ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักเรียนนายร้อยมีความสามารถในการบริหารเวลาทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p \leq .01$) โดยพบว่า นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการบริหารเวลามากกว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีอื่น และนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 5 มีความสามารถในการบริหารเวลามากกว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 แต่น้อยกว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2, 3 และ 4

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยตามระเบียบปฏิบัติประจำวัน (รปจ.) จำแนกเป็น 3 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัว โดยพบว่า ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง รปจ. ของนักเรียนนายร้อยโดยการลดเวลาในการปฏิบัติภารกิจส่วนตัว และเพิ่มเวลาในการปฏิบัติภารกิจส่วนรวมมากขึ้น ในขณะที่เวลาในการปฏิบัติภารกิจฝึกศึกษาคงเดิม อภิปรายได้ว่าลักษณะการใช้เวลาตาม รปจ. ของนักเรียนนายร้อย (กรม นนร.ร.อ.ฯ, 2560, น. 83-84) มีลักษณะการใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง อีกทั้งนักเรียนนายร้อยเป็นนักเรียนทหารซึ่งนอกจากจะมีความรู้เพื่อประกอบอาชีพด้านวิชาการเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปแล้ว ยังต้องมีความรู้ทางด้านวิชาทหารอีกด้วย จึงมีลักษณะการใช้เวลาตามภารกิจของนักเรียนนายร้อย จำแนกได้เป็น 3 ภารกิจใหญ่ ๆ คือ ภารกิจในการฝึกศึกษา ภารกิจส่วนรวม และภารกิจส่วนตัว โดยการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวจะเป็นการปฏิบัติควบคู่ไปกับ รปจ. ของนักเรียนนายร้อย ประกอบกับในปัจจุบันกรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ฯ ซึ่งเป็นหน่วยที่ดูแลบังคับบัญชานักเรียนนายร้อย มีภารกิจในความเป็น “หน่วยทหารรักษาพระองค์” จึงต้องทำการฝึกทางทหารเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนนายร้อย เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เช่น การขออนุมัติจัดการฝึกทำเบื้องต้น ตามคู่มือการฝึกโรงเรียนทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภ รักษาพระองค์ พ.ศ. 2560 ให้แก่นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-5 ประจำปี พ.ศ. 2561 (กรม นนร.ร.อ.ฯ, 2561ก) การจัดอบรมเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ทางทหาร เช่น การอบรมเพื่อขยายผลการอบรมโครงการจิตอาสาพระราชทาน “หลักสูตรประจำ” รุ่นที่ 1/61 “เป็นแก้ว เป็นแม่พิมพ์” (กรม นนร.ร.อ.ฯ, 2561ข) ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ มักเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาในช่วงการปฏิบัติภารกิจส่วนตัวของนักเรียนนายร้อย จึงทำให้ระเบียบปฏิบัติประจำวันของนักเรียนนายร้อยมีการเปลี่ยนแปลงไป

2. ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยโดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย มีลักษณะการใช้เวลาตาม รปจ. เป็นกรอบในการบริหารเวลาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น (กรม นนร.ร.อ.ฯ, 2560, น. 83) จึงเป็นการฝึกให้นักเรียนนายร้อยมีความตื่นตัว รวมทั้งต้องมีการบริหารจัดการที่ได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ภารกิจทุกภารกิจประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการวิจัยจะพบว่า ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยโดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่เนื่องจากนักเรียนนายร้อย มีสถานะเป็นนักเรียนทหารตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยโรงเรียนทหาร พ.ศ. 2555 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (กรม นนร.ร.อ.ฯ, 2560, น. 21-22) จึงต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ตามแบบธรรมเนียมของทหาร และของ รร.จปร. ประกอบกับลักษณะการใช้ชีวิตของนักเรียนนายร้อยเป็นลักษณะที่อยู่ใน รร.จปร. ตลอด 24 ชั่วโมง และความเป็นนักเรียนทหารที่จะต้องดำรงตนอยู่ในระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด เมื่อถูกสั่งให้ปฏิบัติภารกิจใด ๆ ต้องสามารถปฏิบัติตามได้ทันที ทั้งยังมี รปจ. ที่นักเรียนนายร้อยจะต้องปฏิบัติตามวินัยเป็นตัวกำกับ จึงทำให้นักเรียนนายร้อยมีความสามารถในการบริหารเวลาในระดับมากในทุก ๆ ภารกิจที่ต้องปฏิบัติ แต่จากข้อเท็จจริง พบว่า ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยมีการเปลี่ยนแปลงไปจาก รปจ. ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้เวลาในการฝึกส่วนรวมเพิ่มขึ้น ทำให้การใช้เวลาในการฝึกส่วนตัวลดลง อาจก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลต่อการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขของนักเรียนนายร้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของวารินทร์ บินโฮเซ็น และมนสภรณ์ วิฑูรเมธา (2551) ที่พบว่า นักศึกษา

พยาบาลที่เข้าโครงการพัฒนาทักษะการบริหารเวลา มีทักษะการบริหารเวลาโดยรวมมากกว่าก่อนเข้าโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรทุกภาคส่วนใน รร.จปร. ที่จะต้องหาวิธีช่วยส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีความสามารถในการบริหารเวลาให้มากที่สุด เช่น ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกศึกษาของนักเรียนนายร้อย ควรนำพิจารณาประเด็นการลดเนื้อหาในการเรียนการสอนให้มีความกระชับและรวบรัดมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงมากกว่าการยึดติดตามทฤษฎีเดิม มาประกอบการวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับบริบทและภารกิจของนักเรียนนายร้อย รวมทั้งการลดการปฏิบัติภารกิจส่วนรวม โดยส่งเสริมให้ปฏิบัติภารกิจส่วนตนที่ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อตนเองที่เพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลต่อความสำเร็จของภารกิจส่วนรวม เช่น การลดความถี่ในการทดสอบร่างกายรายกลุ่ม แล้วเปลี่ยนไปกำหนดบทลงโทษในรายบุคคลสำหรับผู้ที่ไม่ผ่านให้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การลดเวลาทำความสะอาดในส่วนรวมลง แต่เพิ่มมาตรการในการจัดการระเบียบส่วนตัวมากขึ้น ฯลฯ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของ รร.จปร. แต่กลับเป็นการบริหารจัดการที่ดีของส่วนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยทุกคนเกิดการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ทั้งยังส่งผลให้นักเรียนนายร้อยมีความสามารถในการบริหารเวลาที่ดีอีกด้วย

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความสามารถในการบริหารเวลาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน สอดคล้องกับกิตติมาพร โลกาวิทย์ (2554) ที่พบว่า ความสามารถในการบริหารเวลาของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน เช่นเดียวกับนวรรตน์ ไวยชมพู, อัจฉรา มุสิกวัฒน์, และสุนีย์ เครานวล (2562) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา แต่ละชั้นปี มีความสามารถในการบริหารเวลา ด้านการวางแผนการใช้เวลา และด้านการประเมินผลการใช้เวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการกำหนดเป้าหมายของการใช้เวลาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า มีจำนวน 7 คู่ที่แตกต่างกัน ได้แก่ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 มีความสามารถในการบริหารเวลาน้อยกว่าชั้นปีที่ 4 ทั้งยังพบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 มีความสามารถในการบริหารเวลาน้อยกว่าชั้นปีที่ 5 ด้วย ในขณะที่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีความสามารถในการบริหารเวลามากกว่าชั้นปีที่ 5 สอดคล้องกับรุ่งอรุณ วัฒนากร (2560, น. 210) ที่พบว่า ปัจจัยด้านห้วงเวลาส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ ทั้งยังสอดคล้องกับพิมพ์ โหลคำ (2550, น. 167) ที่รายงานไว้ว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการบริหารเวลาด้านประเมินผลการใช้เวลาแตกต่างกับนิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 และสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เกิดในห้วงเวลาภาคการศึกษาที่ 2 เป็นช่วงที่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 มีการฝึกปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มพูนทักษะกับหน่วยงานต่าง ๆ และไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ใน รร.จปร. เหมือนชั้นปีอื่น ๆ (กรม นนร.ร.อ., 2560, น. 36) ประกอบกับการที่ชั้นปีที่ 5 จะสำเร็จการศึกษาในห้วงปลายเดือนธันวาคม ทำให้มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการทั้งเรื่อง การฝึกปฏิบัติงาน รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่เวรยามในฐานะนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ ทั้งยังต้องเตรียมการเลือกเหล่าและเลือกที่อยู่ในการรับราชการ ฯลฯ จึงไม่มีความเป็นอิสระในเรื่องเวลามากนัก ทำให้มีความสามารถในการบริหารเวลาน้อยที่สุด ในขณะที่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4

มีความสามารถในการบริหารเวลามากที่สุด อาจจะเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 ที่จะต้องไปฝึกปฏิบัติงานนอก รร.จปร.ชั้นปีที่ 4 จึงมีสถานะเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นสูงที่สุดใน รร.จปร. ทั้งยังรักษาการในตำแหน่งนักเรียนบังคับบัญชาที่จะต้องคอยกำกับดูแลนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ทำให้ชั้นปีที่ 4 มีความเป็นอิสระมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ ส่งผลให้ชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการบริหารเวลามากที่สุด ในขณะที่นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 มีความสามารถในการบริหารเวลาในการบริหารเวลาน้อยกว่าชั้นปีที่ 4 เพราะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 การกิจของนักเรียนนายร้อยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบาย จึงควรมีการศึกษาและปรับปรุงระเบียบปฏิบัติประจำ (รปจ.) ของนักเรียนนายร้อยให้เป็นปัจจุบัน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรม นนร.ร.๑ สกศ.๑ สวท.๑ และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรนำผลดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่กระทบต่อการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยให้มีความเหมาะสม อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีความสามารถในการบริหารเวลาได้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 แม้ว่าผลการวิจัยที่ได้จะพบว่า นักเรียนนายร้อยมีความสามารถในการบริหารเวลาอยู่ในระดับมาก แต่จากข้อเท็จจริงที่พบว่า ลักษณะการใช้เวลาของนักเรียนนายร้อยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรปจ. ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้เวลาในภารกิจส่วนรวมเพิ่มขึ้น ทำให้การใช้เวลาในภารกิจส่วนตัวลดลง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลต่อการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและการปรับตัวในลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนนายร้อย จึงควรมีการติดตามและเฝ้าระวังเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ รวมทั้งควรมีการศึกษาเรื่องความสามารถในการบริหารเวลากับการจัดการความเครียดสุขภาพจิต และการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยต่อไป

2.2 ควรศึกษาเรื่องการฝึกทักษะการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยในเชิงทดลองในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

2.3 ศึกษาการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อยในลักษณะอื่น ๆ เช่น การสังเกตโดยตรง หรือมีการศึกษาเชิงทดลองในการฝึกทักษะการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โดยเฉพาะประเด็นของสมรรถนะที่จำเป็นของนักเรียนนายร้อยที่ควรจะมีเพิ่มมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงเวลาในภารกิจส่วนรวมที่เพิ่มขึ้น

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการบริหารเวลากับความเครียดของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และโรงเรียนทหารอื่น ๆ เช่น โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรือตำรวจ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

เอกสารอ้างอิง

กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2560). *คู่มือนักเรียนนายร้อย พ.ศ. 2560*.

กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

- กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2561ก). *บันทึกข้อความที่ กท. 0460.4.1/173 เรื่อง การอบรมเพื่อขยายผลการอบรมโครงการจิตอาสาพระราชทาน “หลักสูตรประจำ” รุ่นที่ 1/61 “เป็นแบ เป็นแม่พิมพ์” ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2561.*
- กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2561ข). *บันทึกข้อความที่ กท. 0460.4.1/258 เรื่อง ขออนุมัติจัดการฝึกทำเบื้องต้น ตามคู่มือการฝึกโรงเรียนทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภ รักษาพระองค์ พ.ศ. 2560 ให้แก่นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-5 ประจำปี พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2561.*
- กองทัพบก. (2559). *คำสั่งกองทัพบกที่ 49/2559 เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2560 – 2564. ลง 18 ตุลาคม 2559.*
- กิตติมาพร โลกาวิทย์. (2554). ความสามารถในการบริหารเวลาของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 3(1), 27-36.
- จรัมพร ไหล่ยอง, ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต, และมะลิวัลย์ ชันเล็ก. (2560). งาน ครอบครัว สังคม: สมดุลชีวิตกับการทำงาน ที่มากกว่าการจัดสรรเวลาของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิต. *วิศวกรรมสาร มก*, 19(2), 87-102.
- ธีระ กนกกาญจน์รัตน์. (2556). *เช็มทิศ SME: Work-Life Balance ปรับแนวคิดสำหรับชีวิตและการทำงาน*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/content/370700>.
- นวรรตน์ ไวยชมภู, อัจฉรา มุสิกวัฒน์, และสุนีย์ เครานวล. (2562). ความสามารถในการบริหารเวลาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์*, 9(1), 296-306.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์ ไหล่คำ. (2550). *ความสามารถในการบริหารเวลาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาลัยนพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ*
- รุ่งอรุณ วัฒนากร, พ.ท.หญิง. (2560). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผล และแนวทางการส่งเสริมการปรับตัวของนักเรียนนายร้อยใหม่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 5(1), 209-241.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary>.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2559). *รายงานการประเมินตนเองประจำปี 2559*. นครนายก: โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- วารินทร์ ปินโฮเซ็น, และมนสมรณ วิฑูรเมธา. (2551). *การพัฒนาทักษะการบริหารเวลาของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2562, จาก <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=342961>.
- วิทยากร ท่อแก้ว. (ม.ป.ป.). *การบริหารเวลา*. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.stou.ac.th/SchoolsWeb/commarts/UploadedFile/timemanagement_01.pdf.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2553). *การบริหารเวลา*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2562, จาก http://www.stabundamrong.go.th/web/book/53/b17_53.pdf.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *การสำรวจความสุখনทำงานแห่งประเทศไทย 2559*. [ชุดข้อมูล]

ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด ในการรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่
ในองค์การบริหารส่วนตำบล¹

PROBLEMS OF PROVINCIAL OFFICE OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION
COMMISSION OFFICERS' PERFORMANCE IN COLLECTING EVIDENCES ON
CORRUPTION IN SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION

อภินันท์ ศรีศิริ² ประดิษฐ์ แป้นทอง³
Apinan Srisiri Pradit Panthong

(Received: October 17, 2019; Revised: March 11, 2020; Accepted: March 11, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) วิเคราะห์ปัญหา
กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ถูกกล่าวหาฐานทุจริตต่อหน้าที่ 2) วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด ในการค้นหา ตรวจสอบ
ข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน

วิธีการศึกษา คือ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการจัดประชุมระดมสมอง
ในพื้นที่ 4 จังหวัด จากการศึกษาพบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานได้ส่วน ดังนี้ จำนวนปริมาณเรื่อง
กล่าวหา มีจำนวนและอยู่ระหว่างการดำเนินการมาก พนักงานได้ส่วนในพื้นที่ไม่สัมพันธ์กับปริมาณเรื่อง
กล่าวหา รวมถึงปริมาณงานด้านป้องกันอื่น ๆ ในพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด
ในพื้นที่ต้องช่วยเหลือกัน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวกับคดี ประสพการณ์ในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานได้ส่วนในบางพื้นที่ การสนับสนุนงานธุรการแก่พนักงานได้ส่วนในการปฏิบัติ
หน้าที่ การขาดคู่มือในการปฏิบัติงานที่เป็นปัจจุบัน ปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐาน การขาดความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารราชการตามระบบงานสารบรรณของหน่วยงานผู้รับตรวจ การประสาน
ระหว่างหน่วยงานรับตรวจหรือหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ที่ถูกกล่าวหาที่ดี ซึ่งส่งผลต่อความล่าช้าในการ
ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากปัญหาต่าง ๆ จึงนำมาสู่ 4 ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพ 1) ผู้มีอำนาจหน้าที่
พิจารณากลับการตรวจรับคำกล่าวหาอย่างมีประสิทธิภาพตามระเบียบฯ ใหม่ การสร้างความเข้าใจ
ที่ถูกต้องหรือแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ใหม่

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด
ในการรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้รับทุนสนับสนุนวิจัย จากสำนักงานการวิจัย
แห่งชาติ (วช.)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี 34190

³ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี 34190

Faculty of Law, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani, 34190 Thailand.

Corresponding Author E-mail: apinan.sr@ubu.ac.th

2) การฝึกอบรมในงานให้กับพนักงานไต่สวนที่ยังขาดประสบการณ์ ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ ที่สำคัญเกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของพนักงานไต่สวนในพื้นที่ การส่งเสริมหรืออบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเรื่องกล่าวหาในความรับผิดชอบ โดยการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องกล่าวหา 3) การวิเคราะห์กรอบอัตรากำลังพนักงานไต่สวนในบางพื้นที่ให้สอดคล้องกับปริมาณเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ 4) ข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ การให้การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการทุจริต

คำสำคัญ: สำนักงาน ป.ป.ช. พยานหลักฐาน ทุจริต

Abstract

This is qualitative research purposing 1) To analyst the legal regulations, rules problems relating to prevent and suppress the corruption of state officers who have been accused, 2) To analyst the problems of provincial ONACC officers' performance that affects the investigation, inspection, and gathering evidence of state officers. This study area are 4 provinces. The methodology consisted of document research, in-depth interview, and brainstorming. According to the study of the inquiry officers' performance, the workload of accusation and on-progress cases are enormous. The number of local inquiry officers does not relate to the workload, including other prevention works. The officers in the province must help each other. They deprive of knowledge and understanding in the laws, experiences in the operation, the administration supports, update guidelines, problems of collecting evidence, lacking understanding in official documents and content system of inspectors, and delaying of case consideration, coordination between inspection unit or accused officers; these affect the delay of effective and efficient performance.

Regarding the aforementioned, it leads to 4 suggestions to enhance the efficiency 1) the authorized officers considers the new regulation as a mean to build the common accurate practices about the duration of operation in compliance with the new constitution. 2) the on the job training (OJT) for the inquiry officers lacks experiences by positioning them to assist the seniors, the training of other laws that relate to the practice of inquiry officers in the local areas, the promotion or training of case management, case priority management 3) analysis of inquiry officer capacity in the local area conforms to the quantity of cases. 4) a last suggestion is the teaching of other state officers to understand about anti-corruption law.

Keywords: ONACC, Evidence, Corruption

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ของการทุจริตในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและเป็นปัญหาของสังคม ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีการจัดตั้งหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นทั้งที่เป็นหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) และหน่วยงานที่เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษาในส่วนของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในระดับจังหวัด ซึ่งเป็นส่วนราชการ ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแผนงานโครงการของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด
- 2) ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต และเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตรวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลในทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 3) กำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินการตามมาตรการและเสนอแนะให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 4) ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเขตจังหวัด เพื่อเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 5) ตรวจสอบเรื่องกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทำการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป และ
- 6) รับยื่นและตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง

สิ่งที่ผ่านมาโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินของไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยมีการจัดโครงสร้างให้มีการกระจายอำนาจในการปกครองจากส่วนกลางลงไปยังส่วนท้องถิ่น จึงทำให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สามารถดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐได้เองภายใต้การจัดบริการสาธารณะ ซึ่งมีอำนาจบริหารจัดการด้านการเงิน บุคลากร และงานภายใต้องค์กรดังกล่าว ทำให้การบริหารจัดการสุ่มเสี่ยงที่ขัดต่อกฎหมาย หรือกระทำความผิดกฎหมาย หรือไม่ตอบสนองผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ หรือขัดต่อแนวคิดหลักธรรมาภิบาล ด้วยเหตุจากการกำหนดนโยบายแบบแบ่งผลประโยชน์ของตนหรือพวกพ้อง การโยกย้ายบุคคลโดยการกลั่นแกล้งหรือเรียกรับผลประโยชน์ ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ต้องทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งถือเป็นภัยร้ายแรงของประเทศ ดังจะเห็นได้จากสถิติของการร้องเรียนที่มีการร้องเรียนองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของปี พ.ศ. 2553-2557 จำนวนมากกว่า 6,000 คดี ดังนั้น ปัญหาการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลจึงถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องสร้างทัศนคติต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนมุ่งปราบปรามโดยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษที่รวดเร็ว เพราะการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ล่าช้านั้นย่อมส่งผลถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ

ดังนั้น การกระจายอำนาจการปกครองไปยังท้องถิ่น จึงเท่ากับเป็นการกระจายการทุจริตลงไปยังท้องถิ่นด้วย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้เห็นถึงปัญหาดังกล่าว

จึงได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นประจำในทุกจังหวัด เพื่อดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาชนในพื้นที่

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยฉบับนี้ จึงมุ่งเน้นศึกษาปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ทางกฎหมายและทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ในการค้นหา ตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในชั้นก่อนมีคำสั่งชี้มูล เพื่อนำไปพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ที่ถูกกล่าวหา เพื่อเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ชี้มูลความผิดสั่งฟ้องคดีอาญาต่อพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิเคราะห์ปัญหา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในคดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาฐานทุจริตต่อหน้าที่
2. วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด ในการค้นหา ตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเชิงเนื้อหา มุ่งศึกษาเฉพาะปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในฐานะพนักงานไต่สวน หรืออนุกรรมการไต่สวนของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด ในกระบวนการไต่สวน ค้นหา ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ในชั้นก่อนมีคำสั่งชี้มูลของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เป็นต้น

ขอบเขตเชิงพื้นที่ มุ่งศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพนักงานไต่สวนองค์คณะไต่สวน หรืออนุกรรมการไต่สวนในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร และจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มุ่งศึกษาค้นคว้าจากเอกสารชั้นต้น อาทิ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง เป็นต้น รวมถึงการค้นคว้าเอกสารชั้นรอง อาทิ งานวิจัย บทความทางวิชาการ หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) งานวิจัยนี้จะมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Persons) ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปราบปรามหรือผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานไต่สวนประจำจังหวัด 4 จังหวัด นิติกรหรือผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ

องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ศึกษา จำนวน 6 คน โดยการนัดหมายสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้างคำถาม

3. การจัดประชุมระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการจัดประชุมระดมสมอง จากผู้แทน หน่วยงานทุกภาคส่วนจำนวน 1 ครั้ง อาทิ พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานใต้สวนหรือผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. และนิติกรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา (Stake Holders)

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากตั้งแต่เริ่มศึกษาวิจัยผู้ศึกษาได้ศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560 ซึ่งต่อมาจนใกล้เสนอร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ปรากฏว่ากฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ จึงส่งผลกระทบต่อผลการศึกษาบางส่วนซึ่งได้วิเคราะห์แล้ว โดยเฉพาะประเด็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ เนื่องจากปัญหาที่ได้วิเคราะห์ในร่างรายงานวิจัยมีการปรับปรุงแก้ไขตามกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดในมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจังหวัด ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ยังเป็นผลการศึกษาที่เป็นปัจจุบัน อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ฉบับใหม่ ยังกำหนดช่วงเวลาในบทเฉพาะกาล ให้ใช้ระเบียบข้อบังคับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จนกว่าจะมีการออกระเบียบ ข้อบังคับใหม่ในเรื่องเดียวกัน ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ก่อนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้ ในการนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะมอบหมายให้พนักงานใต้สวนดำเนินการแทนก็ได้ ในการมอบหมายดังกล่าวคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะมอบหมายเป็นการเฉพาะเรื่องหรือมอบหมายไว้เป็นการทั่วไปก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เมื่อได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้พนักงานใต้สวนทำหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และการไต่สวนข้อเท็จจริง การปฏิบัติหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยเฉพาะระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและ

รวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560 โดยลักษณะของคำกล่าวหา และเรื่องกล่าวหาที่อยู่ในอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์ประกอบคำกล่าวหา อำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การตั้งข้อรังเกียจพนักงานไต่สวน การห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหา การตรวจสอบคำกล่าวหาและระยะเวลาไม่เกิน 15 วัน อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินการของพนักงานไต่สวน การดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินการสอบปากคำและการบันทึกปากคำ การดำเนินการจัดทำรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การเสนอความคิดเห็นของพนักงานไต่สวน ให้ถือว่าพยานหลักฐานในชั้นแสวงหาข้อเท็จจริงนำไปใช้ในชั้นไต่สวน

โดยแต่ละขั้นตอนจะมีการกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

2. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 โดยการดำเนินการต่าง ๆ ในชั้นไต่สวนข้อเท็จจริง จึงเป็นขั้นตอนภายหลังจากขั้นตอนการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงจนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการรับคดีไว้ไต่สวน โดยมีการแต่งตั้งพนักงานไต่สวน คณะอนุกรรมการไต่สวน หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไต่สวนเองแล้วแต่กรณี ดังนั้นในส่วนนี้จึงขอกล่าวถึงสาระสำคัญของกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง

ลักษณะความหมายของการไต่สวน ลักษณะพยานหลักฐานต่าง ๆ การแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวน องค์คณะไต่สวน เหตุเกี่ยวกับคัดค้านอนุกรรมการไต่สวน อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการไต่สวน อำนาจหน้าที่ขององค์คณะไต่สวน การบันทึกปากคำพยาน การนำผลการตรวจสอบไปใช้กับการไต่สวน การตัดพยานหลักฐานออกจากสำนวน การกั้นและการคุ้มครองพยาน วิธีการแจ้งข้อกล่าวหาและสาระสำคัญของบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา การส่งบันทึกแจ้งข้อกล่าวหา การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สิทธิขอตรวจดูพยานหลักฐาน การพิจารณาสรุปสำนวนคดี การไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม การจับและการควบคุมตัว

จากที่กล่าวมา จะพบว่า กระบวนการไต่สวนมีขั้นตอนและรายละเอียด ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องการให้เกิดความชัดเจนครอบคลุมการปฏิบัติงาน

แม้ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 (ฉบับปัจจุบัน) ซึ่งมีผลทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (ฉบับเดิม) ถูกยกเลิกไปก็ตาม แต่การดำเนินการคดีต่าง ๆ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ ตามกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ อาทิ ระเบียบ ข้อบังคับ ยังคงมีผลบังคับ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่รวมถึงพนักงานไต่สวนต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับเดิม ทั้งนี้ตามที่ปรากฏความในบทเฉพาะกาล ดังนี้ ในการดำเนินการตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย และการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ บรรดาที่ดำเนินการไปโดยชอบอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้เป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งบรรดาระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีมติให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้...ตามมาตรา 192

ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับคดีต่าง ๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560 ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ยังคงมีผลใช้บังคับกับการดำเนินการต่าง ๆ และพนักงานไต่สวนยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้

ปัจจุบันเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2561 ได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การตรวจสอบ หมายความว่า การดำเนินการใด ๆ กับเรื่องกล่าวหาที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อทราบข้อมูลหรือรายละเอียดก่อนนำเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2) การไต่สวนเบื้องต้น หมายความว่า การไต่สวนโดยคณะไต่สวนเบื้องต้นซึ่งกระทำโดยเลขาธิการหรือหัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคน และอาจมีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้ ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ซึ่งนัยของการดำเนินการตามระเบียบนี้ถือเป็นการออกระเบียบรวม 2 ขั้นตอนไว้ในฉบับเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเดิม ที่มีการออกระเบียบแยก ซึ่งเห็นว่า ระเบียบใหม่จะสะดวกต่อการปฏิบัติงานมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามบทเฉพาะกาลของระเบียบฯ ใหม่ได้กำหนดว่า บรรดาหลักเกณฑ์ ประกาศ มติ คำสั่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือของสำนักงานเกี่ยวกับการตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัย และการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ รวมทั้งแบบหนังสือที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าวที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือระเบียบนี้ จนกว่าจะมีหลักเกณฑ์ประกาศ มติ คำสั่ง รวมทั้งแบบหนังสือที่ออกตามระเบียบนี้

3. ข้อมูลสถิติหน่วยงานและประเภทเรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ในพื้นที่ที่เข้าสูการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

3.1 สถิติและข้อมูลการร้องเรียนจังหวัดพื้นที่ศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาข้อมูล พบข้อมูลสถิติขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ศึกษา จำนวน 4 จังหวัด เพื่อจะนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดในการรวบรวมพยานหลักฐานความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

3.1.1 พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

สถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2560 โดยจากสถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 802 เรื่องกล่าวหาจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 531 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 66.21 ส่วนเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 305 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 38.03 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

3.1.2. เขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

สถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2560 โดยจากสถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 509 เรื่องกล่าวหา จะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 367 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 72.10 ส่วนเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 301 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 59.13 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด ซึ่งถือว่ามากที่สุดในพื้นที่

3.1.3 เขตพื้นที่จังหวัดยโสธร

สถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่จังหวัดยโสธร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2560 โดยจากสถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร จำนวน 143 เรื่องกล่าวหา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 95 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 66.43 ส่วนเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 60 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 41.95 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

3.1.4 พื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

สถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2560 โดยสถิติเรื่องกล่าวหาที่ร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 415 เรื่องกล่าวหา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 274 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 66.02 ส่วนเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 172 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 41.44 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

3.2. ข้อมูลสถิติลักษณะและประเภทเรื่องกล่าวหาทุจริตในพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลสถิติลักษณะและประเภทเรื่องกล่าวหาทุจริตในพื้นที่ศึกษา ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในการรวบรวมพยานหลักฐานความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีข้อมูลสถิติเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ยโสธร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2560 ดังนี้

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวพบว่า เรื่องกล่าวหาประเภทหรือลักษณะเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ 4 จังหวัด จะเป็นเรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการเรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่น กล่าวคือ 1) จังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 44.63 ของเรื่องกล่าวหาทั้งหมด 2) จังหวัดศรีสะเกษ คิดเป็นร้อยละ 49.01 ของเรื่องกล่าวหาทั้งหมด 3) จังหวัดยโสธร คิดเป็นร้อยละ 56.66 ของเรื่องกล่าวหาทั้งหมด และ 4) จังหวัดบุรีรัมย์ คิดเป็นร้อยละ 46.39 ของเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

3.3. ข้อมูลสถิติเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างดำเนินการในเขตพื้นที่ศึกษา

โดยข้อมูลสถิติเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างดำเนินการในเขตพื้นที่ 4 จังหวัด จะพบว่า ปริมาณเรื่องกล่าวหาที่เข้าสู่ดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด แต่ละพื้นที่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ

- จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเรื่องกล่าวหาอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 474 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.7 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด ส่วนเรื่องกล่าวหาแล้วเสร็จในชั้นแสงและไต่สวนข้อเท็จจริง คิดเป็นร้อยละ 18.56 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่จังหวัด

- จังหวัดศรีสะเกษ โดยเรื่องกล่าวหาอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 318 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 27.31 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด ส่วนเรื่องกล่าวหาแล้วเสร็จในชั้นแสงและไต่สวนข้อเท็จจริง คิดเป็นร้อยละ 18.88 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่จังหวัด

- จังหวัดยโสธร โดยเรื่องกล่าวหาอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 83 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.13 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด ส่วนเรื่องกล่าวหาแล้วเสร็จในชั้นแสงและไต่สวนข้อเท็จจริง คิดเป็นร้อยละ 10.84 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่จังหวัด

- จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเรื่องกล่าวหาอยู่ระหว่างดำเนินการจำนวน 289 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.83 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด ส่วนเรื่องกล่าวหาแล้วเสร็จในชั้นแสงและไต่สวนข้อเท็จจริง คิดเป็นร้อยละ 17.64 ของเรื่องกล่าวหาในพื้นที่จังหวัด

4. วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ในการรวบรวมพยานหลักฐานตามความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

4.1. กฎหมาย ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

วิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด ในการรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1.1. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 จะเห็นว่า อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สามารถมอบหมายให้พนักงานไต่สวนดำเนินการแทนก็ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560 และมาตรา 44/1 ก่อนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 43 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้ ในการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้พนักงานไต่สวนดำเนินการแทนก็ได้ในการ

มอบหมายดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะมอบหมายเป็นการเฉพาะ เรื่องหรือมอบหมายไว้เป็นการทั่วไปก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด ซึ่งเป็นการฟ้องถ่ายอำนาจหรือมอบอำนาจให้พนักงานไต่สวน ดำเนินการแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สืบเนื่องจากพนักงานไต่สวนไม่มีอำนาจในตัวเองในการดำเนินการตามกฎหมายจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้ดำเนินการแทน โดยอาจจะมอบหมายเป็นการเฉพาะเรื่องหรือมอบหมายไว้เป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามระเบียบ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริง ฯ พ.ศ. 2560 รวมถึงการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการมอบหมาย องค์คณะพนักงานไต่สวน ตามที่ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555

จากการศึกษาระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริง ฯ พ.ศ. 2560 พบว่า พนักงานไต่สวนมีอำนาจดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ตามข้อ 16 โดยระเบียบฯ นี้ไม่ได้กำหนดสถานะของพนักงานไต่สวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีอำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินการในชั้นแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน แต่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 31 ได้มีการกำหนดให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการและพนักงานไต่สวน เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนด้วย โดยในการจับและคุมขังบุคคลคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้ ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555

ส่วนการพิจารณาเอาโทษกับบุคคลใดที่มีเจตนาไม่มาให้ปากคำ ให้จัดทำตามหมายเรียกของอนุกรรมการไต่สวนซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ตามมาตรา 45/2 ให้หัวหน้าพนักงานไต่สวนซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหรือกำกับดูแลในการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 44/1 หรือการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 45/1 มีอำนาจตามมาตรา 25 (1) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกเอกสารหรือหลักฐานหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ และอำนาจตามมาตรา 25 (2) และ (3)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 ข้อ 23 ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการไต่สวน ให้คณะอนุกรรมการไต่สวนมีอำนาจตามมาตรา 25 (1) (2) หรือ (3) มาตรา 26 และมาตรา 49 ให้ประธานอนุกรรมการ หรืออนุกรรมการและเลขานุการ เป็นผู้ลงนามในหนังสือหรือคำสั่งเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ได้ หนังสือหรือคำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐาน หรือคำสั่งให้ให้ถ้อยคำ หรือคำสั่งให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแบบ ตส. ป.ป.ช. 6 แบบ ตส. ป.ป.ช. 7 และแบบ ตส. ป.ป.ช. 8 หรือจะเป็นไปตามแบบที่คณะอนุกรรมการไต่สวนกำหนดขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับสำนวนคดีแต่ละคดีก็ได้ ข้อ 53 ให้พนักงานไต่สวนที่ได้รับ

มอบหมายในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง มีอำนาจตามมาตรา 25 (1) (2) และ (3) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริง ฯ พ.ศ. 2560 พบว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและการไต่สวนข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏหลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลได้มาโดยไม่ชอบ ไม่ว่าจะเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้บุคคล ให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่มีการกล่าวหา ซึ่งในคดีอาญารวมถึงคดีทุจริต การได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นในลักษณะนี้เป็นการได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายส่งผลทำให้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามหลักการนี้ได้มีการกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ห้ามมิให้อนุกรรมการไต่สวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เชิญหรือให้สัญญากับผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานเพื่อจูงใจให้เขาให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ ในเรื่องที่กล่าวหาขึ้นซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานในการไต่สวนข้อเท็จจริง ต้องอยู่ในมาตรฐานไม่ต่ำกว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา หากมีการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ย่อมทำให้การไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

4.1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงานและความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานและความชัดเจนของขั้นตอนการปฏิบัติงาน พบว่ามีความชัดเจนในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และพนักงานไต่สวน เนื่องจากพนักงานไต่สวนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ในระดับชำนาญการมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามกฎหมายเป็นอย่างดี มากกว่าพนักงานไต่สวนในระดับปฏิบัติการ เนื่องจากคุณสมบัติพนักงานไต่สวน คือ ข้าราชการในสาขากระบวนการยุติธรรมที่ดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไปและมีพื้นความรู้ในระดับเนติบัณฑิต หรือมีคุณวุฒิด้านกฎหมายและมีความรู้และประสบการณ์ในการไต่สวนและวินิจฉัยคดี หรือการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน หรือการให้ความเห็นทางกฎหมาย โดยจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด เพื่อแต่งตั้งให้เป็นพนักงานไต่สวน ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีการฝึกอบรม ให้ความรู้และจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางในการทำงานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติงาน จึงทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม เนื้อหาคู่มือการปฏิบัติงานบางส่วนจะยังไม่ถูกรวบรวมและเผยแพร่ให้เป็นปัจจุบัน เพราะมีการจัดทำตั้งแต่คู่มือฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้

การพิจารณากลับกรองคำกล่าวหา จากการศึกษาระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560 โดยเฉพาะในส่วนของหมวด 2 การตรวจรับคำกล่าวหา จะพบว่าประชาชนทั่วไปสามารถกล่าวหาได้หลากหลายวิธี และหลายช่องทางตามที่ปรากฏความหมายในข้อ 4 ในระเบียบนี้ ซึ่งถือประโยชน์ต่อการปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง จึงทำให้มีปริมาณข้อร้องเรียน คำกล่าวหาเข้าสู่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งต่อมามีการแก้ไข ปรับปรุงตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะข้อ 23 พ้นกำหนดระยะเวลา โดยผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะชี้แจง หรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลหรือระดับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ให้อำนาจแก่

ผู้อำนวยการหรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป อาจมีคำสั่งไม่รับคำกล่าวหา โดยแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้กล่าวหาทราบ ซึ่งเป็นการลดปริมาณคดีเข้าสู่การดำเนินการสำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนลักษณะคำกล่าวหาและช่องทางการร้องเรียนยังมีรายละเอียดเดิม

4.2. วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาและลักษณะพยาน ความยากง่ายของเรื่องที่กำลังกล่าวหา การเข้าถึงพยานหลักฐาน ความเข้าใจถึงเป้าหมายของการรวบรวมพยานหลักฐานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด

4.2.1 ปริมาณเรื่องกล่าวหา จากการศึกษาพบว่า ปริมาณเรื่องกล่าวหาในพื้นที่จังหวัดที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การสมยอมการเสนอราคา (ฮั้วประมูล) ในองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากปริมาณเรื่องกล่าวหาที่เข้าสู่ระบบมีจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จาก สถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 802 เรื่องกล่าวหา จะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 531 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 66.21 และเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 305 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 38.03 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

จากสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 509 เรื่องกล่าวหาจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 367 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 72.10 และเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 301 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 59.13 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด ซึ่งถือว่ามากที่สุดในพื้นที่

จากสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร จำนวน 143 เรื่องกล่าวหาจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 95 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 66.43 และเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 60 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 41.95 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

จากสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 415 เรื่องกล่าวหาจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 274 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 66.02 และเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 172 เรื่องกล่าวหา คิดเป็นร้อยละ 41.44 เรื่องกล่าวหา จากจำนวนเรื่องกล่าวหาทั้งหมด

เห็นได้ว่า จำนวนเรื่องกล่าวหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีปริมาณมาก และเมื่อเทียบกับจำนวนพนักงานได้ส่วนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ในปัจจุบันนั้นมีอยู่น้อยมากซึ่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

4.2.2 การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

จากการศึกษาพบว่า พยานหลักฐานในเรื่องกล่าวหาความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่วนใหญ่เป็นพยานเอกสาร ซึ่งหากเรื่องกล่าวหาที่ถูกกล่าวหาใช้ระยะเวลาในการดำเนินการล่าช้า ส่งผลให้พยานเอกสารถูกทำลาย หรือสูญหาย ส่วนพยานบุคคลก็อ้างจำเหตุการณ์ไม่ได้ รวมถึงโอน ย้ายหน่วยงาน หลบเลี่ยง นอกจากนี้พยานบุคคล ยังเกรงผลกระทบจากการเป็นพยานในคดี ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการปฏิบัติงานในคดีที่มีการดำเนินการล่าช้า

4.2.3 ความยากง่ายของเรื่องกล่าวหาโดยการกำหนดตามขนาด

จากการศึกษาพบว่า พนักงานได้ส่วนเห็นความสำคัญต่อการกำหนดขนาด และเป็น การกระจาย ไม่กระจุกอยู่ที่เจ้าหน้าที่คนใด แต่มีข้อสังเกตในกรณีที่มีการแบ่งขนาดเรื่องกล่าวหาตาม S, M,

L, และ XL ตามองค์ประกอบต่าง ๆ หากภายหลังการกำหนดขนาดมีองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็น 1) ตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา 2) จำนวนผู้ถูกกล่าวหาและหรือประเด็นข้อกล่าวหา 3) งบประมาณโครงการมูลค่าความเสียหาย ผลกระทบต่อระบบราชการหรือสังคมส่วนรวม และ 4) ความยุ่งยากในการรวบรวมพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลเพิ่มเติม ทำให้ขนาดของเรื่องกล่าวหาเกิดเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ไม่มีผลโดยตรงที่ทำให้เกิดปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน เนื่องจากหากมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่ม นอกเหนือจากแผนการแสวงหาข้อเท็จจริงและการไต่สวน จากแนวทางในการดำเนินการและการกำหนดประเด็นในการไต่สวนตามที่ได้ประชุมกัน ขนาดเรื่องกล่าวหาที่แท้จริงจะสามารถกำหนดใหม่ได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของขนาดเรื่องกล่าวหาจึงส่งผลเพียงกรอบระยะเวลาในการดำเนินการจะต้องขยายเพิ่มเติมจากเดิม และการบริหารจัดการเรื่องกล่าวหา อาทิ งบประมาณในการดำเนินการ

4.2.4 การให้ความสำคัญกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

จากการศึกษาพบว่า พนักงานไต่สวนให้ความสำคัญกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐานมาก เนื่องจากหากมีการแสวงหาพยานหลักฐานข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ เมื่อเข้าสู่กระบวนการไต่สวนจะทำให้ประหยัดระยะเวลามากขึ้น เนื่องจากมีพยานหลักฐานข้อเท็จจริงครบถ้วน ตั้งแต่ในชั้นแสวงหาข้อเท็จจริง

4.3. ปัญหาการให้ความร่วมมือในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัด

4.3.1 ปัญหาการให้ความร่วมมือในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานและการไต่สวนข้อเท็จจริง โดยจากการศึกษาพบว่า การให้ความร่วมมือในชั้นแสวงหาข้อเท็จจริง หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการแสวงหาข้อเท็จจริงและไต่สวนข้อเท็จจริง แต่อย่างไรก็ตามในชั้นการตรวจรับคำกล่าวหาและแสวงหาข้อเท็จจริง หากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือตามหนังสือของความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ยังไม่มีบทบังคับในเชิงลงโทษ ซึ่งแตกต่างในชั้นของการไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งหากไม่ให้ความร่วมมือตามหมายเรียก จะมีความรับผิดชอบทางอาญาซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานได้ เช่น ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 25 (1) ในการเรียกบุคคลใดมาหรือให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แก่การไต่สวนข้อเท็จจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.3.2 ความเข้าใจ ทศนคติ บริบทเรื่องกล่าวหาต่อผู้ให้ข้อมูลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน จากข้อมูลการสัมภาษณ์ในการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูล (หน่วยรับตรวจ) ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ (พนักงานไต่สวน) ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการแสวงหาข้อเท็จจริงและไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นอย่างดี ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายโดยเฉพาะหน่วยงาน (หน่วยรับตรวจ) ที่มีเรื่องกล่าวหาอยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะตระหนักถึงการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม พนักงานไต่สวนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารราชการตามระบบงานสารบรรณของหน่วยงานผู้รับตรวจ ทำให้การให้ข้อมูลหรือการประสานข้อมูลล่าช้า

4.4. หลักประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

4.4.1 กระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนในทางกฎหมายให้ถูกต้อง รวมถึงการพิจารณาอุปสรรคซึ่งอาจเกิดจากขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า พนักงานไต่สวนที่มีประสบการณ์ในการทำงานหรือพนักงานไต่สวนระดับชำนาญการเป็นต้นไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบขั้นตอน และมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี จึงทำให้กระบวนการปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ส่วนพนักงานไต่สวนระดับปฏิบัติการขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีการใช้อำนาจอิทธิพลของผู้ถูกกล่าวหาเข้ามาแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่

4.4.2 ด้านคุณภาพเกี่ยวกับเรื่องกล่าวหาและระยะเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากช่องทางการร้องเรียนหรือเรื่องกล่าวหาเป็นระบบแบบเปิด เมื่อครบองค์ประกอบของกฎหมายกำหนด จึงทำให้ปริมาณเรื่องกล่าวหาเข้าสู่การพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ศึกษามีจำนวนมาก เช่น จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น ส่งผลให้เรื่องกล่าวหาที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ เช่น อยู่ระหว่างขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริง กระบวนการไต่สวน ต้องชะลอการดำเนินการออกไปก่อน อีกทั้งทำให้พนักงานไต่สวนในพื้นที่ต้องรับผิดชอบต่อปริมาณของเรื่องกล่าวหา โดยพนักงานไต่สวนหนึ่งคนต้องรับผิดชอบในหลายเรื่องกล่าวหา จึงส่งผลถึงคุณภาพของเรื่องกล่าวหา

ประเด็นเรื่องระยะเวลาในการดำเนินการในชั้นตรวจรับคำกล่าวหา แสวงหาข้อเท็จจริง ไต่สวนข้อเท็จจริง จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า เนื่องจากกฎหมาย ป.ป.ช. เดิมไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ จึงส่งผลให้เรื่องกล่าวหาค้างหรือล่าช้า ซึ่งต่อมาระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการตรวจรับฯ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้ในมาตรา 50 หากไม่แล้วเสร็จตามระยะเวลาโดยไม่มีเหตุผลจำเป็น พนักงานไต่สวนอาจถูกลงโทษทางวินัยและทางกฎหมายได้ ถือเป็นมาตรการใหม่ที่เป็นการเร่งรัดคดีให้มีความรวดเร็ว ไม่ทำให้เรื่องกล่าวหาค้างหรือดำเนินการล่าช้า ซึ่งประเด็นดังกล่าวสร้างความกังวลใจให้กับพนักงานไต่สวนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะผู้อำนวยการหรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปพิจารณากลับการตรวจรับคำกล่าวหาตามอำนาจหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันไม่ให้ปริมาณของเรื่องที่ถูกกล่าวหาสะสม อาทิ พ้นกำหนดชี้แจงให้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมตามข้อ 23 หรือขาดองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญตามข้อ 19 ควรพิจารณาไม่รับหรือยกคำกล่าวหาขึ้น หรือควรมีการจัดรูปแบบการทำงานให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการ โดยกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องของปริมาณงานที่มีมาก การทำงานที่ขาดประสิทธิภาพ และเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดการดำเนินการทางวินัย หรือถูกฟ้องในคดีอาญา

2. ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องหรือแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 50 แก่พนักงานไต่สวน เนื่องจากพนักงานไต่สวนมีข้อกังวลใจเป็นอย่างมาก

3. เห็นควรให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการของกลุ่มงานพนักงานไตสวนโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ถอดบทเรียนการปฏิบัติงานของพนักงานไตสวน อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง หรือมีการมอบหมายงานพนักงานไตสวนทำการวิเคราะห์คดีที่มีการพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อเพิ่มศักยภาพของพนักงานไตสวนมากยิ่งขึ้น

4. ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของพนักงานไตสวนในพื้นที่ อาทิ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 รวมไปถึงระบบงานสารบรรณของหน่วยงานท้องถิ่นด้วย เนื่องจากเรื่องกล่าวหาส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่จะมีกล่าวหาในเรื่องกล่าวหาทุจริตในเรื่องดังกล่าว

5. เห็นควรเสนอแนะให้มีการวิเคราะห์กรอบอัตรากำลังพนักงานไตสวนในบางพื้นที่ รวมถึงบุคลากรด้านงานป้องกัน โดยพิจารณาจากปริมาณเรื่องกล่าวหา การกิจด้านอื่น ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ประกอบกับหากปริมาณงานเรื่องกล่าวหาของพนักงานไตสวนมีมาก ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดควรพิจารณาบริหารงานอื่น ๆ ไม่ให้กระทบงานเรื่องกล่าวหาของพนักงานไตสวน รวมถึงการปฏิบัติงานของกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปที่ต้องดำเนินงานสนับสนุนด้านธุรการต่าง ๆ แก่พนักงานไตสวน และควรพิจารณาความดีความชอบให้กับพนักงานไตสวนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

6. ควรมีการเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ ๆ อาทิ ผ่านช่องทางออนไลน์ (Online) ภาพอินโฟกราฟิก (Infographic)

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.253, 2542

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วย การตรวจสอบและไตสวน พ.ศ. 2561

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไตสวน พ.ศ. 2561

สำนักงาน ป.ป.ช.. ศูนย์การบริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง. (2561). สถิติและข้อมูลการร้องเรียน จังหวัดพื้นที่ศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบล 2561. ป.ป.ช: สำนักงาน

สำนักงาน ป.ป.ช.. ศูนย์การบริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง. (2561). ข้อมูลสถิติเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างดำเนินการในเขตพื้นที่ศึกษา 2561. ป.ป.ช: สำนักงาน

สำนักงาน ป.ป.ช.. ศูนย์การบริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง. (2561). ข้อมูลสถิติลักษณะและประเภทเรื่องกล่าวหาทุจริตในพื้นที่ศึกษา 2561. ป.ป.ช: สำนักงาน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. คู่มือการปฏิบัติงานไตสวนข้อเท็จจริง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2555, 2555.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจรับคำกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. 2560, 2560.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไตสวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555, 2555.

นัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิตยสารชายหัวเราะ พ.ศ.2559¹

THE HIDDEN MEANING OF HUMOR IN KAI HUA ROH MAGAZINE IN THE YEAR 2016

นันทวรรณ ทองเตี้ย²

Nantawan Thongtiang

(Received: May 8, 2020; Revised: June 12, 2020; Accepted: June 15, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิตยสารชายหัวเราะ ปี พ.ศ. 2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานัยแฝงในอารมณ์ขันที่สื่อสารผ่านการตลกนิตยสารรายสัปดาห์ “ชายหัวเราะ” เฉพาะที่พิมพ์ พ.ศ. 2559 จำนวน 43 ฉบับ ใช้วิธีการศึกษาใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) เป็นหลักในการวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดสัญวิทยา (Semiology) ร่วมกับทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของอารมณ์ขันในสังคมของเอฟเนอร์ ซิว (Avner Ziv) มาวิเคราะห์ข้อความตลกในนิตยสารดังกล่าว เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจสังคมไทยบางมิติได้ชัดเจนขึ้นผ่านวัฒนธรรมอารมณ์ขัน

ผลการศึกษาพบว่า นัยแฝงเป็นการรับรู้ระดับลึกที่สุดของมุกตลก อันเป็นระดับความหมายทางวัฒนธรรม นัยแฝงที่พบใน “ชายหัวเราะ” ที่นำมาศึกษานี้ แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม โดยเรียงลำดับจากปริมาณมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) กลุ่มปรากฏการณ์ทางสังคม สะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่เกี่ยวกับวิถีการใช้ชีวิตในสังคมทุนนิยมที่นำมาสู่ประเด็นการล้อเลียน เสียดสี วิพากษ์วิจารณ์ 2) กลุ่มเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศ สะท้อนภาพของสังคมชายเป็นใหญ่ที่เป็นผู้กำหนดบทบาท และลักษณะของเพศอื่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และบางครั้งก็กำหนดตัวเองโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ วาทกรรมการถูกทำให้กลายเป็นวัตถุทางเพศนั้นเพศหญิงมีปริมาณมากที่สุด แม้ว่าจะมีการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้นแต่ยังก้าวไม่พ้นการล้อเลียนพวกเขาเหล่านั้น 3) กลุ่มประเภทของงานเขียนและงานศิลปะ (Genre) สะท้อนพื้นฐานทางความคิดของแต่ละวัฒนธรรมที่ผลิตงานเหล่านั้นขึ้นมา ทั้งในงานของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ วรรณกรรม นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น นวนิยาย ละครรำและโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และเพลง เป็นต้น ซึ่งเป็นการปะทะประสานระหว่างสังคมจารีตแบบดั้งเดิมกับสังคมเสรีแบบใหม่ การตลกจะนำเรื่องเหล่านั้นมาล้อเลียน เสียดสี วิพากษ์วิจารณ์ 4) กลุ่มความเชื่อในสังคมไทย สะท้อนความเชื่อดั้งเดิมในสังคมไทยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน จนทำให้คนรุ่นใหม่บางกลุ่มพยายามกำหนดและหารวมภาพของความเชื่อเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งไร้สาระ ผลสรุปรวมทั้งหมดบ่งชี้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่วัฒนธรรมอารมณ์ขันมีพลังในการวิพากษ์วิจารณ์ หรือตำหนิ ดิเสียนโดยไม่ต้องเผชิญหน้าโดยตรง ทำให้ความขัดแย้งไม่รุนแรง ทั้งยังใช้อารมณ์ขันช่วยผ่อนคลายความเครียดยามเผชิญกับวิกฤต นอกจากนั้น จากการสื่อสารที่ไหลเวียนของมุกตลกในการ์ตูน แสดงว่า ความคิดและความเชื่อเดิมทางวัฒนธรรมบางอย่างได้ฝังลึกลงไปในวิถีคิด

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องนัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิตยสารชายหัวเราะ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2563

² สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50200

Cultural Studies, Faculty of Humanity Chiang Mai University, Chiang Mai, 50200 Thailand.

Corresponding Author e-mail: th.nantawan@gmail.com

และวิธีปฏิบัติ ส่งผลให้ความคิด และความเชื่อทางวัฒนธรรมนั้นถูกนำเสนอ และส่งต่อออกไปทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นการตอกย้ำและตรึงชุดความคิดเดิมให้อยู่กับสังคมนั้นต่อไป

คำสำคัญ: นัยแฝง มุกตลก วัฒนธรรมอารมณ์ขัน การ์ตูนไทย ขยายหัวเราะ

Abstract

This study of the hidden meaning of humor in “Kai Hua Roh” Magazine in the year 2016 aims to analyze hidden meanings of humor that are semiotically conveyed through cartoons displayed in 43 volumes of “Kai Hua Roh” Magazine issued in 2016. The study bases on a semiotic conceptual framework, mainly using a textual analysis theory and Avner Ziv’s social function of humor theory as tools to interpret humor gags in order to understand Thai society in some dimensions through the culture of humor and its hidden messages.

The research shows that the hidden meaning of humor in gags can be at most perceived within the deepest recognition, which is cultural recognition. The found hidden meanings of humor in the studied Kai Hua Roh magazine can be categorized into 4 groups as shown in descending order of the numbers of specific cultural gags. Group 1: Social phenomena. This group reflects changes of Thai way of life in the capitalist society. The changes were used to create critical mocking, ironic and satirical humor gags. Group 2: Gender and LGBTQ. This reflects the root of Thai culture of patriarchy. Women objectification discourse is mostly shown both intentionally and unintentionally in the magazine’s gags. Even though, Thai culture is considered open-minded in terms of sexual variations, being LGBTQ is still a reason to be mocked and teased. Group 3: Genre. This group reflects fundamental concepts of Thai and international culture portrayed in humor gags and a sense of humor through both Thai and international works, including literature, folktales, short-stories, novels, Radio and TV drama series, movies, and music etc. The hidden meaning of this group is a revelation of interactive interchange between traditional and liberal societies which was used to create humor gags. Group 4: Beliefs in Thai society. This group represents ideas of a younger generation toward Thai ancient beliefs. Jokes and gags are used by a new generation in a way to ridicule old beliefs. In conclusion, the culture of humor and its hidden meanings are an essence of Thai culture as an implement to loosen the intensity of criticism in order to avoid any abrupt confrontations. These cultural mindsets and beliefs are deeply rooted and inevitably growing to form the Thai thinking and ways of life which will continue to carry on in Thai society.

Keywords: Hidden Meaning, Humor Gags, Humor Culture, Thai Comic, Kai Hua Roh

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อารมณ์ขันเป็นหนึ่งในอารมณ์ที่หลากหลายของมนุษย์ที่สื่อสารผ่าน “ภาษา” ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาภาพ ภาษาเขียน หรือภาษาในรูปสัญลักษณ์อื่น ๆ อารมณ์ขันต้องสื่อสารโดยมีผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีทั้งความเป็นสากลและลักษณะเฉพาะ เพราะอารมณ์ขันเป็นผลมาจากปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะเวลาและพื้นที่ ดังนั้น ในแต่ละสังคมจึงมีอารมณ์ขันที่มีลักษณะเฉพาะที่คนในสังคมนั้นรับรู้ร่วมกัน การศึกษาเรื่องอารมณ์ขันต้องใช้ศาสตร์หลายแขนงมาช่วยอธิบาย ทั้งปรัชญา ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา คติชนวิทยา และประวัติศาสตร์

ดังนั้น ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอารมณ์ขันสามารถสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมและสภาพสังคมที่อารมณ์ขันนั้นดำรงอยู่ พบว่า ในสังคมไทยมีเรื่องตลกขบขันเป็นส่วนประกอบอยู่เสมอ ทั้งในโฆษณา ละคร รายการโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า อารมณ์ขันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย เรียกได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มี “วัฒนธรรมอารมณ์ขัน” เรื่องอารมณ์ขันและเรื่องตลกของสังคมไทยได้รับความสนใจศึกษาจากนักวิชาการและสถาบันการศึกษาสาขาต่าง ๆ ตั้งแต่ประมาณทศวรรษที่ 2510 เป็นต้นมา โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีตะวันตก เช่น เรื่องศรีธนญชัยเป็นเรื่องที่ได้รับการศึกษาและตีความนัยแฝงที่อยู่ในความตลก คือ เรื่องศรีธนญชัยในอุษาอาคเนย์ของกัญญารัตน์ เวชศาสตร์ (2541)

ส่วนเรื่องการใช้ภาษา มุกตลกต่าง ๆ ในนิตยสารการ์ตูน ก็ได้รับความสนใจศึกษา เช่น งานเรื่องวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีจากนิตยสารรายสัปดาห์ชายหัวเราะปี พ.ศ. 2541 (นวรรตน์ อนุสรณ์เจริญศรี, 2543) การสื่อสารผ่านเรื่องตลกช่วยสะท้อนปรากฏการณ์สำคัญ สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความคิด และความคาดหวังของผู้คนในแต่ละช่วงเวลาผ่านมุมมองของศาสตร์ต่าง ๆ ส่วนการศึกษาทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของอารมณ์ขันในสังคมไทยที่ถ่ายทอดผ่านความตลกในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านการ์ตูนในฐานะที่การ์ตูนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการอ่านในสังคมไทย อีกทั้งเห็นว่า หากพิจารณการ์ตูนช่องในภาพรวมทั้งบทกวี ขำขัน ภาพและองค์ประกอบของภาพ จะช่วยให้เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านการ์ตูนช่อง (Comic Strip) ได้ชัดเจน ทั้งนี้เพราะอารมณ์ขันนอกจากจะสามารถสื่อสารทางตรงได้แล้ว ยังมีนัยแฝงที่น่าสนใจซ่อนอยู่ด้วยและสามารถช่วยให้เข้าใจภูมิปัญญา หรือความคิดที่ไหลเวียนของผู้คนในสังคมได้ลึกซึ้งขึ้น ส่วนผู้อ่านจะรับสารที่ผู้เขียนต้องการส่งสารได้เพียงใด อาจต้องอาศัยภูมิหลัง ประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมกัน

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเรื่องนัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิตยสารรายสัปดาห์ “ชายหัวเราะ” ปี พ.ศ. 2559 ด้วยเหตุผลดังนี้คือ “ชายหัวเราะ” เป็นการ์ตูนไทยที่เข้าถึงคนไทยจำนวนหนึ่งมาอย่างยาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 และที่ยืนหยัดอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน ในขณะที่นิตยสารที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ ของไทยจำนวนไม่น้อยได้ปิดตัวลงไป เนื่องจากการปรับเปลี่ยนนิสัยการอ่านของคนรุ่นใหม่จากหน้ากระดาษไปสู่หน้าจอ (ออนไลน์) มากขึ้น แสดงให้เห็นว่า ชายหัวเราะสามารถใช้ความเป็นการ์ตูนไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมอารมณ์ขันแบบไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเนื้อหาและกลวิธีการใช้มุกตลกที่ทำให้ผู้อ่านได้ความบันเทิงจากอารมณ์ขันไปพร้อมกับความรู้ ข้อคิด หรือมุมมองที่กว้างขึ้นจากกระแสสังคมร่วมสมัยทั้งไทยและต่างประเทศ ส่วนที่เลือกศึกษา “ชายหัวเราะ” ปี พ.ศ. 2559 นั้น เพราะรูปแบบการผลิตและจัดจำหน่ายต่างไปจากก่อนหน้านี้คือ จากเดิมที่ผลิตและจำหน่ายเป็นรายสัปดาห์ ปีละ 52 ฉบับ แต่เมื่อถึงเดือนตุลาคมที่ประเทศไทยประสบกับความเศร้าโศกจากการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ทำให้ไม่มีการพิมพ์ “ชายหัวเราะ” ตั้งแต่วันที่

19 เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม การระงับการผลิตรายการพิจารณาได้ว่า เป็นไปตามทฤษฎีที่ว่าอารมณ์ขันจะไม่ทำงานเมื่อประสบกับความสูญเสียอย่างร้ายแรง (ต๋อย ชุมสาย, ม.ล., 2516) แต่ก็พิจารณาได้เช่นกันว่าผู้จัดพิมพ์มุ่งจัดทำฉบับพิเศษเพื่อเทิดพระเกียรติและนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 9 เป็นการตื่นตามแนวของนิตยสารออกมา 1 เล่ม หลังจากผ่านเหตุการณ์ได้ 3 เดือน จึงพิมพ์ฉบับสุดท้ายของปี คือ ฉบับที่ 1420 ซึ่งเป็นฉบับที่มีการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอให้มีสีสันที่น่าสนใจมากขึ้นเหมือนเป็นการเริ่มต้นรัชกาลใหม่ แม้ยังคงเป็นนิตยสารที่เน้นเรื่องข่าวเช่นเดิม ส่วนเนื้อหาของนิตยสารส่วนใหญ่เป็นการทบทวนประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นในปี 2559 ที่เคยนำเสนอไปก่อนหน้านี้ และเปลี่ยนการจำหน่ายจากแบบรายสัปดาห์เป็นแบบรายปี (ออกเดือนละ 2 ครั้ง)

อนึ่ง การศึกษานัยแฝงในมุกตลกของ “ชายหัวเราะ” ในปี พ.ศ. 2559 ยังไม่มีการศึกษามาก่อน จึงน่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษา ประกอบกับ การศึกษามุกตลกของ “ชายหัวเราะ” ที่ผ่านมายังไม่มีการใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) แนวคิดสัญวิทยา (Semiology) ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอารมณ์ขันในสังคมของเอฟเนอร์ ซิฟ (Avner Ziv) ผู้เขียนจึงจะนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อหานัยแฝง เพื่อศึกษาและเข้าใจบริบททางสังคมของไทยผ่านทางนัยแฝงดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานัยแฝงในอารมณ์ขันที่สื่อสารผ่านการตลกในนิตยสารรายสัปดาห์ “ชายหัวเราะ” พิมพ์ใน พ.ศ. 2559
2. เพื่อศึกษาและเข้าใจบริบททางสังคมของไทยผ่านทางนัยแฝง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากร คือ นิตยสารรายสัปดาห์ “ชายหัวเราะ” ตีพิมพ์และจัดจำหน่ายในปี พ.ศ. 2559 ปีที่ 31 ฉบับที่ 1378 ประจำวันที่ 6-12 มกราคม พ.ศ. 2559 จนถึงฉบับที่ 1419 ประจำวันที่ 12-18 ตุลาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 42 ฉบับ และปีที่ 31 ฉบับที่ 1420 ปีถัดหลัง ธันวาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งหมด 43 ฉบับ

ขอบเขตเนื้อหา คือ ภาพการ์ตูนขำขัน (Gag Cartoon) ที่มีบทสนทนาหรือคำบรรยาย (Gag Line) อยู่ด้านล่าง หรืออาจจะไม่มีเลย คือ การ์ตูนใบ้ (Pantomime Cartoon) เป็นลักษณะของการ์ตูนช่อง (Comic Strip) ที่ส่วนมากจะมีรูปแบบ 3-4 ช่องจบหรืออาจจะมากกว่านั้น โดยจะไม่มีการศึกษาการ์ตูนที่เป็นเรื่องสั้น

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับอารมณ์ขันซึ่งปรากฏในงานเขียนและการ์ตูนของไทยเพื่อหานัยแฝงเท่าที่ผ่านมายืนยันว่า อารมณ์ขันซ่อนความหมายหรือมีนัยแฝงอยู่ในประเด็นต่าง ๆ ตัวอย่างนัยแฝงที่ได้จากการศึกษาอารมณ์ขัน มีดังนี้

1. ความฉลาดปฏิกิริยาไหวพริบ และขนบธรรมเนียมประเพณี

กัญญารัตน์ เวชศาสตร์ (2541) ศึกษาเรื่องศรีธนญชัยในอุษาอาคเนย์ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีธนญชัยฉบับต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งทั้งหมดอาจจัดอยู่ในประเภทของนิทานมุกตลก (Jest) คือ นิทานประเภทตัวเอกเจ้าปัญญาฉลาดแกมโกง (Trickster Tale) กัญญารัตน์เห็นว่า

เนื้อหาเน้นความมีปฏิภาณไหวพริบ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับค่านิยมของสังคม ตลอดจนเรื่องของ “การเสียหน้า” เหล่านี้ คือ นัยแฝงที่เป็นสาระที่ซ่อนไว้ในเนื้อหาผ่านอารมณ์ขัน นอกจากนี้ นัยแฝงยังสื่อถึงเรื่องขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในสังคม

2. การสะท้อนเรื่องราวทางสังคมในมิติต่าง ๆ

นวรรตน์ อนุสรณ์เจริญศรี (2543) เรื่องวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบท ขำขันจากนิยายสารรายสัปดาห์ขายหัวเราะปี พ.ศ. 2541 และสรุปว่าเนื้อหาแบ่งได้เป็น 5 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ สังคมและวัฒนธรรม เรื่องเบ็ดเตล็ด เศรษฐกิจ การเมือง และเรื่องเพศ แต่ละเรื่องนวรรตน์วิเคราะห์ถึงกลวิธีที่นำมาใช้ซึ่งพบว่า กลวิธีที่ใช้มากที่สุด คือ แบบล้อสังคม ส่วนกลวิธี ที่ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้สัญลักษณ์

3. เพศและอคติทางเพศ

งานวิจัยของมารุต วงษ์ศิริ (2552) ศึกษากระบวนการเผยแพร่และรูปแบบของอคติทางเพศ ที่ถูกนำเสนอผ่านการ์ตูนตลกไทย จากหนังสือการ์ตูนตลกไทย 6 หัว ได้แก่ เกมเศรษฐีจู้เส้น ขายหัวเราะ มหาสนุก ตลาดตลก ยิ้มสยาม และฮากลิ่งสาวคำทอง รวม 24 เล่ม โดยศึกษาวิเคราะห์ภาพตัวแทนของ ทั้งตัวละครเพศชายและตัวละครเพศหญิงผ่านอคติเชิงมุ่งร้ายและอคติเชิงเมตตาที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง ความรุนแรง รูปลักษณ์ทั้งทางกายภาพและลักษณะนิสัย บทบาท สถานะ และความโป้ปเลื้อย ผลการศึกษาสรุปว่า การ์ตูนไทยแฝงอคติต่อทั้งเพศชายและหญิง ผู้หญิงถูกนำเสนอให้เป็นวัตถุทางเพศ ส่วนผู้ชายมีลักษณะของบุรุษเพศที่ชอบใช้ความรุนแรงมากกว่าเหตุผล และผู้ชายที่มีลักษณะข้ามเพศถูก ทำให้มีนิสัยลามก และบ้าผู้ชาย มารุตสรุปว่า หนังสือการ์ตูนไทยเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดอคติทางเพศใน สังคมเช่นเดียวกับสื่ออื่น ๆ ในประเทศไทย

4. ค่านิยมทางสังคม

ภาวดี สายสุวรรณ (2553) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับค่านิยมที่สะท้อนในมุกตลก โดยศึกษา การ์ตูนในนิยายสารขายหัวเราะและมหาสนุกรายสัปดาห์ เฉพาะการ์ตูนช่องจบที่มีคำพูดหรือคำบรรยาย ประกอบเท่านั้น ภาวดีสรุปว่า มีค่านิยม 8 ประการที่สะท้อนออกมาในการ์ตูนช่องของไทย ได้แก่ การให้ ความสำคัญกับรูปลักษณ์ภายนอก การใช้กำลัง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การยึดติดกับกรอบ การตาม กระแสสังคม การพึ่งพาสิ่งเหนือธรรมชาติ การแสดงตัวเหนือผู้อื่น และการให้ความสำคัญกับวัตถุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษานัยแฝงในอารมณ์ขัน ที่สื่อสารผ่านการ์ตูนในนิยายสารรายสัปดาห์ “ขายหัวเราะ” พิมพ์ พ.ศ. 2559 โดยใช้กรอบแนวคิดการ วิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) และการตีความ (Interpretation) ความหมายของรูปภาพและภาษา เพื่อตีความหมาย นัยแฝงต่าง ๆ จากภาพและภาษา ทั้งนี้จะวิเคราะห์พร้อมกับใช้บริบทจากภาพ และ ภาษาของแต่ละมุกตลก

ในการศึกษานอกจากใช้การวิเคราะห์ตัวบทแล้ว จะใช้แนวคิดสัญวิทยา (Semiology) และ จิตวิทยาอารมณ์ขันเรื่องบทบาทหน้าที่ทางสังคมของอารมณ์ขัน (Function of Humor) ตลอดจนแนวคิด เรื่องความเชื่อในสังคมไทย แนวคิดเรื่องเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศสำหรับทำความเข้าใจ ปัจจัยทางวัฒนธรรม ดังนี้

1. ทฤษฎีแนวทางการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) แนวคิดการวิเคราะห์ตัวบทอธิบายไว้ว่าตัวบท (Text) เป็นผลจากการประกอบสร้าง (Construction) ความหมายในตัวบทจะเปลี่ยนไปตามบริบทเสมอ (สมเกียรติ ตั้งนโม, 2009)

2. แนวคิดของวัฒนธรรมศึกษา ลักษณะสำคัญ คือ การสนใจศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างวัฒนธรรม การผลิตซ้ำทางอุดมการณ์ และการต่อสู้ทางอุดมการณ์จากค่านิยมความหมายของริชาร์ด ฮอกการ์ด (Richard Hoggart) และเอ็ดเวิร์ด พี. ทอมป์สัน (Edward P. Thompson) (วสันต์ ปัญญาแก้ว, 2560) ว่าวัฒนธรรม คือ สิ่งสะท้อนความหมาย การแสดงออกทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่เราสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน หรือเพราะ “วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตทั้งหมดของสังคม” ดังนั้น การวิเคราะห์แนววัฒนธรรมจะพิจารณาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทของการสร้างและเนื้อหาของตัวบทนั้น เพื่อเปิดเผยสิ่งที่อยู่ในตัวบทนั้น ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างทางอำนาจ การต่อต้านอำนาจ การครอบงำ อุดมการณ์ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งมักจะปรากฏอยู่ในสื่อสาธารณะอยู่เป็นประจำ เช่น ข่าว โฆษณา นิตยสาร บทความ หรือบทสัมภาษณ์ เป็นต้น การวิเคราะห์แนววัฒนธรรมสามารถวิพากษ์ตัวบทที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสื่อมวลชนการ์ตูนไทย เพราะในการ์ตูนนั้นมีทั้งภาษาภาพ และภาษาเขียนประกอบอยู่ เพื่ออธิบายสังคมที่กำลังเป็นอยู่ในขณะนั้น

3. กระบวนการทางสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) โรแลนด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) นำมาศึกษาสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการศึกษางานวรรณกรรม เป็นการศึกษาของความสัมพันธ์ที่เรียกว่า รูปสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายสัญลักษณ์ (Signified) ที่ได้ก้าวข้ามขอบเขตทางภาษาไปสู่การศึกษารหัสทางวัฒนธรรมที่มีโครงสร้างเหมือนภาษา บาร์ตส์ได้ศึกษาสัญลักษณ์เช่นเดียวกับรหัสทางวัฒนธรรม หรือหน่วยของการสื่อความหมายที่มีความแตกต่างหลากหลาย ผ่านการวิเคราะห์ วัตถุ สิ่งของ และเหตุการณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งทุกสิ่งในสังคม ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ล้วนเป็นสัญลักษณ์ทั้งสิ้น ภายใต้กฎเกณฑ์และรหัสในระบับวัฒนธรรมที่นำไปสู่การเกิดขึ้นของมายาคติ (Myth) ที่คนในสังคมยอมรับอย่างไม่ตั้งคำถาม

บาร์ตส์นำแนวคิดสัญลักษณ์วิทยามาใช้กับงานวัฒนธรรมศึกษา โดยบาร์ตส์สนใจในเรื่องของความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ต่อจากของแฟร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) เรื่องความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย แก่นของบาร์ตส์อยู่ที่เรื่อง “Power” ถ้ามีอำนาจ (Power) ก็สามารถยกระดับความหมายโดยนัย (Upgrade Connotative Meaning) ของบางอย่างให้กลายเป็นความหมายโดยตรง (Denotative Meaning) ได้ เพราะความหมายโดยตรง คือ ความหมายที่ทุกคนยอมรับกัน ส่วนการตีความในระดับของความหมายแฝงจะมีปัจจัยเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมและบริบทของแต่ละสังคม และผู้รับสาร (พรณพิลาศ กุลติลก, 2561)

4. จิตวิทยาอารมณ์ขันเรื่องบทบาทหน้าที่ทางสังคมของอารมณ์ขัน (Function of Humor) เอฟเนอร์ ซิฟ (Avner Ziv, 1984) สรุปไว้ว่ามีหน้าที่ 5 อย่าง คือ 1) ทำหน้าที่เป็นตัวปิดเปิด (Valve) หรือเป็นกลไกที่เปิดให้คนสามารถแสดงออกอย่างปลอดภัยจากข้อห้ามทางสังคมหรือบรรทัดฐานทางสังคมที่ยอมรับ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเพศและความก้าวร้าว อารมณ์ขันจะแสดงออกมาโดยฝ่าฝืนบรรทัดฐานเหล่านั้น 2) ทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์สังคมในรูปแบบของการเสียดสีต่อสถาบันทางสังคม และทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ เรื่องตลกกลายเป็นพลังที่เพิ่มมากขึ้นของผู้ที่อยู่ในสถานะที่ต่ำกว่าให้รู้สึกพึงพอใจในบางสิ่งที่ตนไม่อาจจะทำได้ผ่านการหัวเราะหรือเรื่องตลก 3) ทำหน้าที่ให้สมาชิกของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่งถูกพากลักลับมาอยู่ในบรรทัดฐานของกลุ่ม หรือผลักไสคนออกจากกลุ่มได้เช่นกัน 4) ทำหน้าที่คอยป้องกัน และต่อสู้กับความกลัว ความวิตกกังวล เพื่อลดความน่ากลัวของสิ่งที่เราไม่สามารถควบคุมได้

5) ทำหน้าที่เรียกร้องให้ใช้ความคิดและสติปัญญา เพราะเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งที่จะมีอิสระจากการหนีออกมาจากความจริง โดยมีลักษณะที่แตกต่างและสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) คู่กับการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ดังนี้ 1) เริ่มจากการศึกษากรอบแนวคิดการวิเคราะห์ตัวบท วาทกรรม และนัยหรือความหมายแฝงในภาษา 2) ศึกษาบทบาทหน้าที่ทางสังคมของอารมณ์ขัน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขัน 4) ออกแบบวิธีวิจัย 5) รวบรวมนิตยสารรายสัปดาห์ “ชายหัวเราะ” ที่กำหนดเป็นประชากรที่จะศึกษา คือ ฉบับที่พิมพ์ในปี พ.ศ. 2559 6) ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นบริบทของตัวบท ทั้งด้านผู้ผลิตนิตยสารชายหัวเราะ สภาพสังคม โดยเฉพาะเหตุการณ์สำคัญและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 7) อ่านการ์ตูนแต่ละฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลเชิงปริมาณของมุกตลก 8) วิเคราะห์และจัดแบ่งมุกตลกที่ได้เป็นสองระดับตามทฤษฎีการวิเคราะห์ตัวบทผ่านกรอบแนวคิดสัญวิทยาของบาร์ตส์ ได้แก่ ระดับที่หนึ่ง คือ รับรู้ได้โดยตรงผ่านทางภาพและภาษาได้ทันทีหรือเรียกอีกอย่างว่ารูปสัญลักษณ์ (Signifier) และระดับที่สอง คือ จะสามารถเข้าใจได้ต่อเมื่อมีประสบการณ์ร่วมกัน เรียกว่า เป็นความหมายทางวัฒนธรรม (Signified) 9) นำมุกตลกระดับที่สองมาแบ่งกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์คำพูด บทสนทนา คำบรรยาย เพื่อค้นหาความหมายแฝงหรือนัยแฝงต่าง ๆ แล้วรวบรวม จัดหมวดหมู่ของความหมายและนัยแฝง ประกอบการค้นหาและทำความเข้าใจบริบทหรือสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ณ เวลานั้นเพื่ออธิบายนัยแฝงเหล่านั้น และ 10) ขั้นตอนสุดท้าย คือ นำสิ่งที่ค้นคว้ามาสังเคราะห์และเรียบเรียงเพื่อพรรณนาและอภิปรายผล

เครื่องมือในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

นิตยสารรายสัปดาห์ “ชายหัวเราะ” ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2559 ปีที่ 31 ฉบับที่ 1378 ประจำวันพุธที่ 6-12 มกราคม พ.ศ. 2559 จนถึงฉบับที่ 1419 ประจำวันพุธที่ 12-18 ตุลาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 42 ฉบับ และปีที่ 31 ฉบับที่ 1420 ปักซ์หลังเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 1 ฉบับ รวม 43 ฉบับ และเอกสารที่ใช้ศึกษาบริบททางสังคมไทย เช่น หนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ บทวิเคราะห์ข่าว สื่อสังคม เว็บไซต์ ข่าว เป็นต้น

2. วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ตัวบทคู่กับการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข่าวจากสื่อต่าง ๆ บทสัมภาษณ์ผู้ผลิตนิตยสารชายหัวเราะ เพื่อค้นหาความหมายแฝงหรือนัยแฝงต่าง ๆ มีกรอบทฤษฎีและแนวคิด ได้แก่ ทฤษฎีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ซึ่งวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดสัญวิทยา (Semiology) ในแนวทางของโรลลิงด์ บาร์ตส์ ประกอบกับทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอารมณ์ขันในสังคมของเอฟเนอร์ ซิฟ และแนวคิดเรื่องความเชื่อในสังคมไทย แนวคิดเรื่องเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศ ส่วนการวิเคราะห์เอกสารเพื่อค้นหาและทำความเข้าใจบริบทหรือสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ณ เวลานั้น

ผลการวิจัย

นิตยสารการ์ตูนชายหัวเราะที่นำมาศึกษา 43 ฉบับ มีมุกตลกสั้น ๆ รวมทั้งหมด 3,697 มุกตลก โดยเฉลี่ยแต่ละฉบับมี 70-90 มุกตลก จากการวิเคราะห์หัวข้อโดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ หัวข้อ ซึ่งวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดสัญวิทยา บาร์ตส์แบ่งการรับรู้ความหมายของสัญลักษณ์เป็น 3 ระดับ (คือ ระดับวัตถุ ระดับความหมายเบื้องต้น และระดับความหมายทางวัฒนธรรม) และจากการรับรู้ที่ แบ่งนัยแฝงที่พบได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

นัยแฝงระดับที่ 1 ระดับที่รับรู้ได้โดยตรงผ่านทางภาพและภาษาได้ทันที คือ ระดับวัตถุและระดับความหมายเบื้องต้น มี 537 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 14.52 และนัยแฝงระดับที่ 2 คือ ระดับความหมายทางวัฒนธรรมซึ่งจะเข้าใจได้ต่อเมื่อมีประสบการณ์ร่วมกัน มี 3,160 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 85.47 อันเป็นระดับนัยแฝงที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามุกตลกระดับความหมายทางวัฒนธรรมทั้งหมดโดยใช้ข้อมูลจากการรวบรวมจากภาพและเนื้อหาของมุกตลก (Fact) และแนวคิดเรื่องความเชื่อในสังคมไทย แนวคิดเรื่องเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้พบว่า ในหนึ่งมุกตลก มีนัยแฝงตั้งแต่ 1 กลุ่มขึ้นไป และสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 กลุ่ม มีจำนวนมากน้อยแตกต่างกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomena) เป็นกลุ่มที่มีการนำมาใส่ในมุกตลกมากที่สุด มี 2,206 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 37.40

2. เพศสภาพและความหลากหลายทางเพศ (Gender and LGBTQ) รวมไปถึงเรื่องความเป็นชายและความเป็นหญิง และความรักความสัมพันธ์ต่างเพศ (Heterosexuality) มีจำนวน 1,511 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 25.60

3. ประเภทของงานเขียนและงานศิลปะ (Genre) ซึ่งถูกนำมาเสนอเป็นมุกตลก ได้แก่ วรรณกรรม นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น นวนิยาย ละครวิทยุและโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และเพลง เป็นต้น มี 1,442 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 24.45

4. ความเชื่อในสังคมไทย (Beliefs in Thai Society) ที่มีมาตั้งแต่ในอดีตและยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน มี 752 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 12.75

จากนัยแฝงทั้ง 4 กลุ่ม สะท้อนภาพบริบทสังคมไทยในขณะนั้นได้ว่า เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการใช้ชีวิต (Lifestyle) ไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ซึ่งทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสื่อสาธารณะและนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะได้อย่างรวดเร็วเพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา กระนั้นก็ดี ยังเป็นสังคมที่แสดงถึงอิทธิพลของนักการเมืองและข้าราชการ ขณะเดียวกัน สังคมไทยเปิดกว้างมากขึ้นสำหรับการแสดงออกของเพศหญิงและกลุ่มหลากหลายทางเพศ แต่ก็ยังไม่ได้ออมรับอย่างเต็มที่ สังคมไทยยังมีลักษณะเพศชายเป็นใหญ่ ต้องการให้มีการใช้ชีวิตตามเพศสภาพ และเพศหญิงยังถูกคาดหวังให้มีความเป็นกุลสตรีตามแบบจารีตเดิม เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ยังทำให้สังคมไทยรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศผ่านทางภาพยนตร์ เพลง ละคร และสื่อต่าง ๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทั้งด้านเนื้อหา ความคิด ความเชื่อถูกนำมาผสมผสานกับงานของไทย ทำให้งานของไทยมีความเป็นสากลมากขึ้น เป็นการปะทะประสานความคิดทางวัฒนธรรมระหว่างกัน แต่ทั้งสองผลต่อชนชั้นกลางและคนรุ่นใหม่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเห็นต่างในประเด็นความเชื่อดั้งเดิมที่ยังเป็นที่ศรัทธาของคนรุ่นเก่า ซึ่งนัยแฝงแสดงให้เห็นถึงมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่คาดหวังกับบทบาทเชิงอรรถประโยชน์ของความเชื่อและศาสนาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่ผู้คนเผชิญ

อยู่ในปัจจุบันมากกว่าการให้คุณค่าทางจิตใจ นอกจากนั้น มุกตลกใน “ชายหัวเราะ” ยังชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมอารมณ์ขัน

อภิปรายผลการวิจัย

มุกตลกจำนวน 3,697 มุกตลกที่พบในนิตยสาร “ชายหัวเราะ” ปี พ.ศ. 2559 จากการวิจัยด้านการรับรู้ 3 ระดับตามทฤษฎีวิเคราะห์ตัวบทและการรับรู้ความหมายของสัญญา พบว่า ในมุกตลกมีการรับรู้ความหมายของสัญญาทั้ง 3 ระดับ การรับรู้จากระดับ 1 และ 2 จำนวน 537 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 14.52 มุกตลกที่เป็นจุดประสงค์ของการวิจัย คือ การรับรู้ระดับที่ 3 หรือที่งานวิจัยนี้เรียกว่า นัยแฝงระดับที่ 2 จำนวน 3,160 มุกตลก คิดเป็นร้อยละ 85.47 การรับรู้ในระดับนี้ต้องอาศัยบริบทและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวทั้งผู้เขียนผลิทมุกการตลกและผู้อ่านซึ่งเป็นผู้รับสาร คือ ความเชื่อและความคิดที่รับรู้ร่วมกันในสังคมไทย ณ ขณะที่มีการสื่อสารในช่วงเวลานั้น แต่การจะเข้าถึงนัยแฝงได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความรู้และความเข้าใจภาษาที่ใช้สื่อสาร ทักษะคิด และอุดมการณ์ของผู้อ่านแต่ละคน

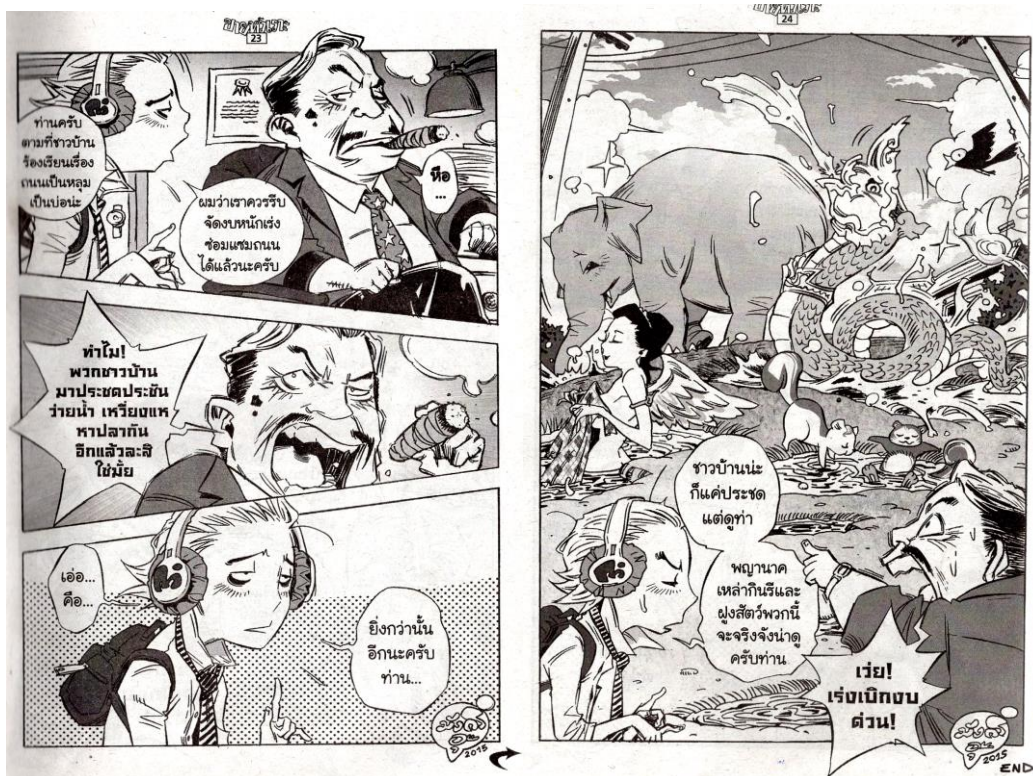
จากการนำจิตวิทยาอารมณ์ขันเรื่องบทบาทหน้าที่ทางสังคมของอารมณ์ขัน (Function of Humor) แนวคิดเรื่องปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ความเชื่อในสังคมไทย แนวคิดเรื่องเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศมาทำความเข้าใจปัจจัยทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับการรับรู้ระดับที่ 3 หรือ “นัยแฝงระดับที่ 2” ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อยนั้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomena) จำนวน 1,894 มุกตลก กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด เพราะผู้เขียนนำเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีการใช้ชีวิต (Lifestyle) ที่เป็นผลมาจากเรื่องการเมือง สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มาเป็นมุกตลก เรื่องเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากเรื่องที่เป็นกระแสในโลกออนไลน์มาก่อน ที่น่าสนใจคือ ประเด็นความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารจึงปรากฏพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ ไอแพด (Ipad) สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นต้น ประเด็นที่ถูกนำมาล้อเลียนเสียดสีเป็นจำนวนมาก คือ ประเด็นทางการเมือง เนื่องจากการบริหารงานจากส่วนกลางหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น มุกตลกที่มีการประทุงเรื่องถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ และในปิ่นเอง หนังสือพิมพ์ลงข่าวเกี่ยวกับผู้หญิงนั่งผ้าถุงนั่งตักน้ำซังจากหลุมกลางถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อขึ้นมาอาบ (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) และมีการถ่ายภาพลงสื่อสังคม (Social Media) เป็นมุกตลกที่สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานของระบบราชการไทยที่มีปัญหาและถูกพูดถึงเป็นประจำ และเมื่อเราลองพิจารณา มุกตลกนี้ลึกลงไปอีกระดับหนึ่ง จะพบเรื่องพัฒนาการเทคโนโลยีการสื่อสารในสังคมไทยจากการเกิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปัญหาถูกนำเสนอในที่สาธารณะอย่างรวดเร็ว มีช่องทางให้คนธรรมดาได้แสดงออกในสิ่งต้องการมากขึ้น มุกตลกที่ถูกนำมาเขียนถึงบ่อยมักเกี่ยวกับการจัดการของรัฐที่ไม่สมเหตุสมผล เช่น เหตุการณ์น้ำท่วมภัยแล้ง และการจัดการสาธารณสุขโรค อหิวาต์ เรื่องปัญหาทางเท้า สายไฟที่ระโยงระยาง รวมทั้งการขนส่งมวลชนที่ส่วนมากเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองมากกว่าชนบทท้องถิ่น ภาพของระบบราชการไทยที่ปรากฏในมุกตลกมักไม่ดี มีปัญหาการคอร์รัปชัน และการทำงานที่ล่าช้าจนกลายเป็นภาพเหมารวม (Stereotype) ของหน่วยงานราชการไทยที่ทำงานไม่มีประสิทธิภาพจนส่งผลให้มีการเรียกร้องบ่อยครั้ง

ภาพของนักการเมืองที่เห็นในมุกตลกมักเป็นเพศชายวัยกลางคนไปจนถึงสูงอายุ และมีลูกน้องคอยติดสอยห้อยตาม มีบ้าน มีรถหรู มีสิ่งที่บ่งบอกถึงความร่ำรวยและอำนาจ มีนิสัยพฤติกรรมที่ไม่ดี

แสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งมักถูกนำไปเปรียบเทียบกับตัวเหี้ย สัตว์ที่มีความหมายไม่ดีในความเชื่อของสังคมไทย หรือเสือ สิงห์ กระทิง แรด ต่างเป็นสัตว์ป่าที่มีอำนาจเหนือกว่าสัตว์อื่น ๆ และมีบทบาทเป็นผู้ล่า เป็นต้น นักการเมืองหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ถือได้ว่าเป็นภาพตัวแทน (Representation) ของผู้มีอำนาจในสังคมไทย แต่ในทางตรงกันข้าม มุกตลกที่มีภาพของคนรับใช้หรือผู้น้อยติดตามนักการเมืองหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และคอยปฏิบัติตามคำสั่งเป็นภาพตัวแทนของผู้ที่ไร้อำนาจ ภาพเหล่านี้สะท้อนถึงการวิพากษ์โครงสร้างชนชั้นในสังคมไทย โดยกำหนดว่าคนแบบไหนจึงจะเป็นผู้มีอำนาจ และคนแบบไหนจะเป็นคนไร้อำนาจ

ปรากฏการณ์ที่นำมาเสนอเป็นมุกตลกใน “ขายหัวเราะ” เสมอในปี พ.ศ. 2559 คือเรื่องเกี่ยวกับการบริหารประเทศของรัฐบาลหลังการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ”³ (Thai PBS News, 2562) ซึ่งถูกนำมาล้อเลียนหลายครั้ง ขณะเดียวกันก็มีเรื่องของกลุ่มนักกิจกรรมหรือนักเคลื่อนไหว (Activist) องค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงกลุ่มชาวบ้านที่เคลื่อนไหวเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นภาพตัวแทนของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ภาพที่ 1. ตัวอย่างมุกตลกกลุ่มปรากฏการณ์ทางสังคม

ในภาพเป็นการล้อเลียนเรื่องถนนเป็นหลุมเป็นบ่อจากข่าวที่มีผู้หญิงตกน้ำข้างจากหลุมกลางถนนขึ้นมาอาบ แต่เปลี่ยนจากผู้หญิงเป็นสัตว์และตัวละครในวรรณคดีไทยแทน

ที่มา: มังกร, (2559), นิตยสารขายหัวเราะรายสัปดาห์, 31(1383), น. 23-24

³ รายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” จัดมาตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 และยุติลงในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 และเปลี่ยนเป็นรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”.

2. เพศสภาพและความหลากหลายทางเพศ (Gender and Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer, หรือ LGBTQ) จำนวน 1,511 มุกตลก ตัวละครของกลุ่มนี้จะมีบทบาทและความสัมพันธ์กัน เพศหญิงในมุกตลกมีบทบาทอยู่มาก และมีหลากหลายช่วงวัย ตั้งแต่เด็กไปจนถึงสูงวัย แต่ที่มีมากที่สุดคือ ช่วงวัยรุ่นจนถึงวัยกลางคน เมื่อพิจารณาจากภาพต่าง ๆ จะเห็นภาพคู่ตรงข้ามเกี่ยวกับเพศเสมอ โดยเฉพาะในความสัมพันธ์แบบสามีภรรยาที่ฝ่ายสามีจะเป็นชายวัยกลางคน มีหน้าที่การงาน มีรายรับที่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ดี แต่มักจะตกเป็นเบี้ยล่างของภรรยา เช่น เมื่อสามีหาเงินได้ก็ต้องให้ภรรยา ทั้งหมด แต่สามีมักมีนิสัยเจ้าชู้ ชอบเที่ยวสถานบริการอาบอบนวด ภาพตัวแทนที่มุกตลกใช้เสียดสี ภรรยาหลวง คือ เป็นผู้หญิงอ้วน จู้จู้จุกจิกกับสามี มักสั่งให้สามีทำตามความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น การทำงานบ้าน หรือการเก็บเงินเดือนทั้งหมดมาไว้ที่ตนเอง ช่มสามีให้อยู่ได้อ่านาง เมื่อสามีอยู่ต่อหน้า ภรรยาหลวงก็เหมือนกลัว ขณะที่แอบไปมีภรรยาน้อย นอกจากนี้ยังมีบทบาทของภรรยาน้อยที่มุกตลกมัก กำหนดให้มีลักษณะเป็นผู้หญิงสาวสวย หุ่นดี และเอาอกเอาใจเก่ง ซึ่งตรงกันข้ามกับภรรยาหลวงโดยสิ้นเชิง

เรื่องการแบ่งงานทำระหว่างชายหญิงที่มุกตลกนำเสนอ ฝ่ายชายคือคนที่ออกไปทำงานนอกบ้าน หาเงินเพื่อนำมาใช้ในครอบครัว และฝ่ายหญิงถูกนำเสนอให้ทำงานบ้าน เลี้ยงลูก และยังคงให้คุณค่ากับ ผู้หญิงที่อยู่ใต้อาณัติของสามี ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของรูท เบนดิคต์ (Ruth Benedict) เรื่อง *Thai Culture and Behavior* ว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบชายเป็นใหญ่ แม้ความเป็นจริง ในปัจจุบันบริบททาง เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวมากขึ้น (Ruth Benedict, 1952)

นอกจากนี้มุกตลกยังพูดถึงบทบาททางเพศที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม โดยส่วนมากเพศที่ถูก กำหนดบทบาทคือเพศหญิงทั้งในและนอกบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ หรือแม้กระทั่งแฟชั่น ผู้หญิงถูก เสนอภาพให้เป็นวัตถุทางเพศ โดยการเน้นสัดส่วนชัดเจนของผู้หญิงวัยสาวโดยเฉพาะหน้าอกและสะโพก ให้ใหญ่กว่าส่วนอื่นเป็นพิเศษ ซึ่งมักปรากฏออกมาในภาพของภรรยาน้อย ผู้ที่กำหนดค่านิยมเหล่านี้คือ ผู้ชายผ่านผู้เขียนการ์ตูน เรื่องนี้อาจแสดงให้เห็นว่า สื่อบันเทิงไม่ว่าประเภทใดอาจสร้างค่านิยมทางสังคม โดยไม่รู้ตัว เช่น สังคมไทยปัจจุบันกำหนดไว้ว่าผู้หญิงที่ดึงดูดทางเพศจะต้องมีผิวขาว ตาโต หน้าเรียว จมูกโด่ง ปากเล็ก หุ่นดี หน้าอกใหญ่ เอวคอด สะโพกผาย และแต่งกายรัดรูป ส่งผลให้เกิดพฤติกรรม ที่ผู้หญิงนิยมไปทำศัลยกรรมเพื่อให้ได้รูปร่าง หน้าตาตามแบบอุดมคติที่สื่อแนะนำเสนอ ขณะที่คนในสังคม ค่อย ๆ ซึมซับเอาอุดมคติที่ถูกกำหนดไว้ผ่านทางสื่อบันเทิงต่าง ๆ รวมทั้งการ์ตูนด้วย

เพศชายถูกทำให้กลายเป็นวัตถุทางเพศอยู่บ้างแต่มีปริมาณไม่มาก ผู้ชายเหล่านั้นมักมีลักษณะ เด่น คือ รูปร่าง หน้าตาดี ที่ตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มเกย์ (ชายรักชาย) สาวประเภทสอง และบรรดาสาว ๆ ที่ไม่สวย เพศชายโดยทั่วไปยังถูกกระทำโดยผู้หญิงที่เป็นภรรยาหลวงที่ถูกสร้างให้มีรูปร่างอวบอ้วน ตัวใหญ่ ปากหนา หน้าตาน่าเกลียด ผู้ชายที่เป็นฝ่ายถูกกระทำไม่ได้รับความยุติธรรมเท่าที่ควร เพราะต้องยอมรับ อุดมคติความเป็นชายที่ต้องแข็งแรง เป็นสุภาพบุรุษ และไม่รังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า

กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็น หญิงรักหญิง (เลสเบียน) ชายรักชาย (เกย์) หรือ กลุ่มคนข้ามเพศ ปรากฏในมุกตลกที่ล้อเลียน เสียดสี อยู่เป็นประจำและมีจำนวนหลากหลายมากขึ้น จากเดิม ซึ่งมีเพียงมุกตลกล้อเลียน “กะเทย” เพียงอย่างเดียว แสดงว่า แม้สังคมไทยจะเปิดโอกาสให้มีการ แสดงออกทางเพศมากขึ้น มีการรับรู้เรื่องกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่การ์ตูนก็ซ่อน อุดมการณ์กระแสหลักชายหญิงเอาไว้ มิได้เป็นการยอมรับอย่างเต็มที่

ภาพที่ 2. ตัวอย่างมุกตลกกลุ่มเพศสภาพและความหลากหลายทางเพศ
ในภาพใช้เทวดาเป็นภาพตัวแทนเพศชายที่ไม่ยอมรับความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิง
ที่มา: ONE DEVIL, (2559), นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์, 31(1388), น. 14

3. ประเภทของงานเขียนและงานศิลปะ (Genre) จำนวน 1,442 มุกตลก งานเขียนและงานศิลปะที่ปรากฏอยู่ในมุกตลก ได้แก่ วรรณกรรม นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น นวนิยาย ละครวิทยุและโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และเพลง เป็นต้น ทั้งของไทยและต่างประเทศ ผู้เขียนการ์ตูนได้ใช้วิธีการนำเรื่องราวออกจากบริบทเดิม (Decontextualize) และนำตัวละครขึ้นมาเขียนในบริบทใหม่ (Recontextualize) ไม่ว่าจะเป็นการนำวรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่อง หรือสถานที่ที่คล้ายกันเข้ามาผสมผสานกัน เช่น ให้ตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ฟอลคอนอุ้มนางกาก็แทนที่พญาคูขี้หอม เมดูซ่ากับงูเงี้ยวก็แทนที่ทั้งความเหมือนและความต่างในขณะเดียวกัน แก้วหน้าม้าเข้าไปอยู่ในเรื่องจันทโครพ เป็นต้น โดยใช้กลวิธีนำเรื่องราวงานเขียนประเภทต่าง ๆ มานำเสนอร่วมกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่น ซินเดอเรลล่าขี่มอเตอร์ไซด์บิ๊กไบค์ การนำเอาตัวละครเอกในรามเกียรติ์มาใช้ในการถ่ายทำโฆษณาเพื่อการท่องเที่ยว เช่น พระรามและทศกัณฐ์ถ่ายเซลฟีโดยมีหนุมานยืนมอง การล้อเลียนชุดประจำชาติไทยในในเวทีนางงามจักรวาล ด้วยการให้นางโมราใส่ชุดผอบแทนการเข้าไปอยู่ในผอบ เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มนี้มีนัยแฝง คือ การผสมผสานระหว่างท้องถิ่นกับโลกาภิวัตน์ โดยการนำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นมานำเสนอให้มีความเป็นสากลมากขึ้น เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปแบบโลกาภิวัตน์ ในขณะเดียวกันก็แสดงถึงการได้รับอิทธิพลงานเขียนประเภทต่าง ๆ จากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศตะวันตกเข้ามาจนเป็นความรู้ในวัฒนธรรมไทยที่คุ้นชินและเป็นการปะทะประสานความคิดทางวัฒนธรรมระหว่างกันและกัน

ภาพที่ 3. ตัวอย่างมุกตลกกลุ่มประเภทของงานเขียนและงานศิลปะ (Genre)
การล้อเลียนชุดประจำชาติไทยในเวทีประกวดนางงามจักรวาลด้วยการให้นางโมราใส่ชุดผอบ
ที่มา: ต่าย, (2559), นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์, 31(1381), น. 67

4. ความเชื่อในสังคมไทย (Beliefs in Thai Society) จำนวน 752 มุกตลก แม้จะมีปริมาณน้อย แต่มักผสมผสานไปกับกลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มประเภทของงานเขียนและงานศิลปะ เช่น มุกตลกมักจะล้อเลียน กลุ่มคนที่เป็นผู้เลื่อมใสความเชื่อดั้งเดิมในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโชคลาง พระภูมิเจ้าที่ ผีสางนางไม้ และไสยศาสตร์ เป็นต้น มีภาพเหมารวมของผู้ที่มีความเชื่อในสังคมไทยเหล่านี้ คือ เป็นคนโง่ ง่าย ไม่มีความเหตุผล ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และชาวบ้าน ภาพเหมารวมจากมุกตลกเหล่านี้แสดงถึงมุมมองของชนชั้นกลางที่ถูกปลูกฝังให้เชื่อในเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ จึงมองว่าความเชื่อเหล่านั้นเป็นเรื่องไร้สาระ นอกจากนี้มีการนำปรากฏการณ์ร่วมสมัยมาเป็นมุกตลกด้วย เช่น ตึกตากลูทเทพ ความเชื่อทางศาสนาที่อยู่ในมุกตลกไม่ได้มีแต่ความเชื่อทางศาสนาพุทธเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ศาสนาอื่นก็ถูกนำมาเขียนล้อเลียนให้ขบขัน โดยการทำให้ความศักดิ์สิทธิ์หายไป แต่คงเหลือไว้เพียงแต่ประโยชน์ของสิ่งอัศจรรย์นั้นเพื่อรับใช้ปัจจุบัน เช่น มุกตลกโมเสสแหวกทะเลเปิดช่องให้คนยิวข้ามทะเลได้กลายเป็นสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำไว้ศึกษาสัตว์ทะเล เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองที่คนรุ่นใหม่คาดหวังกับบทบาทเชิงอรรถประโยชน์ของความเชื่อและศาสนาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่ผู้คนเผชิญอยู่ในปัจจุบันมากกว่าการให้คุณค่าทางจิตใจ

ภาพที่ 4. ตัวอย่างมุกตลกกลุ่มความเชื่อในสังคมไทย
การล้อเลียนความเชื่อเก่าคือกุมารทอง และความเชื่อใหม่คือตึกตากลูทเทพ
ที่มา: ต่าย, (2559), นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์, 31(1387), น. 67

จากนัยแฝง 4 กลุ่ม ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 ได้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ใช้วัฒนธรรมอารมณ์ขันในการสื่อสารหลายระดับ ความหลากหลายของผู้อ่านเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนต้องหามุกตลกที่เหมาะสม และครอบคลุมผู้อ่านได้ในวงกว้าง จึงจะสามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้ใน 3 ระดับ โดยผู้อ่านส่วนใหญ่จะรับรู้ได้ในระดับ 1 และ 2 ส่วนระดับ 3 ที่เป็นนัยแฝงทางวัฒนธรรมนั้นไม่ว่าผู้ผลิตมุกตลกจะมีเจตนาสื่อหรือไม่ก็ตาม ผู้อ่านจำนวนหนึ่งมีสิทธิที่จะรับสารผ่านการตีความของตนเองอาจขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2 นัยแฝงทั้ง 4 ทำให้เข้าใจได้ว่าในปี พ.ศ. 2559 สังคมไทยปรับเปลี่ยนตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ การเปิดกว้างมากขึ้น เรื่องความหลากหลายทางเพศ การเสพวรรณกรรมและศิลปะที่ผสมผสานทั้งไทยและต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้ส่งผลมากต่อชนชั้นกลางและคนรุ่นใหม่ ขณะที่ความเชื่อแบบดั้งเดิมก็ยังคงอยู่โดยเฉพาะในคนรุ่นเก่า สังคมไทยยังคงสภาพชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงได้รับการคาดหวังให้มีคุณค่าแบบกุลสตรีตามจารีตเดิม เช่นเดียวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศแม้จะเป็นที่ยอมรับมากขึ้นแต่ก็ไม่เท่าเทียม อย่างไรก็ตาม สังคมไทยใช้วัฒนธรรมอารมณ์ขันเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสะท้อนปัญหา ความรู้สึกนึกคิดและความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในอนาคต

นอกจากนั้น สังคมไทยเป็นสังคมที่ใช้อารมณ์ขันในการสื่อสาร เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมอารมณ์ขันและใช้วัฒนธรรมนั้นให้เป็นประโยชน์ไม่ว่าทางใดก็ตาม สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ทางสังคมของจิตวิทยาอารมณ์ขันตามที่ซิฟได้กล่าวไว้ (Avner Ziv, 1984) เพราะสังคมไทยมีโครงสร้างอำนาจและเป็นสังคมที่เพศชายเป็นใหญ่ มีระบบอุปถัมภ์และคนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมที่ไม่ชอบการเผชิญหน้าอันนำมาสู่ความขัดแย้งกันโดยตรง อารมณ์ขันจึงเป็นพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็น การเรียกร้อง การต่อรองกับอำนาจที่เหนือกว่า โดยไม่ต้องเผชิญหน้ากันโดยตรง ที่น่าสนใจคือในยามวิกฤต อารมณ์ขันเป็นสิ่งที่คนไทยใช้เพื่อป้องกันและต่อสู้กับความกลัว ความวิตกกังวลที่เผชิญอยู่ เช่น ภัยจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ หรือปัญหาที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมให้บรรเทาความวิตก สร้างความรู้สึกผ่อนคลายท่ามกลางภาวะที่ตนไม่สามารถควบคุมได้ โดยอารมณ์ขันมีส่วนช่วยเปิดทางไปสู่ความคิดและสติปัญญาที่ได้รับจากแง่มุมการวิพากษ์ เสียดสีสังคม และจากการประยุกต์ภูมิปัญญาเดิมเข้ากับความรู้และภูมิปัญญาสมัยใหม่ ซึ่งไม่ได้นำไปสู่การรับความเป็นสมัยใหม่ที่แตกต่างกันเดิมเสมอไป ด้วยเหตุที่การสร้างอารมณ์ขันเป็นที่มาหรืออิทธิพลหรืออำนาจที่ชวนหลงใหลและซึบซับโดยไม่รู้ตัวจึงทำให้ผู้ผลิตซึ่งอยู่ในแวดวงของวัฒนธรรมอารมณ์ขันแบบเดิมอาจตกอัยหรืออาจผลิตซ้ำชุดความคิดและค่านิยมดั้งเดิมให้สืบทอดภายใต้รูปลักษณ์สมัยใหม่โดยที่ผู้ไม่รู้ตัว และผู้รับสารก็จะรับมาโดยไม่รู้ตัวเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ เวชชาสูตร. (2541). *ศรีธนญชัยในอุษาอาคเนย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
 ต่าย. (2559, มกราคม). นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์, 31(1381), น. 67.
 ต่าย. (2559, มีนาคม). นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์, 31(1387), น. 67.
 ดุ้ย ขุนสาย, ม.ล. (2516). *วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
 ไทยรัฐออนไลน์. (2559, 23 กันยายน). *ผวจ. ตากเดิน! สาวนุ่งกระโจมอกอาบน้ำกลางถนนแม่ระมาดสะท้อนถนนที่แคบ*.
 [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2559 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/731620>

- นวรรตน์ อนุสรณ์เจริญศรี. (2543). *วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีจากนิยายสารชาวยุทธ* ราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2541. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยบูรพา. พิษณุโลก.
- บาร์ตส์, โรลิ่ง. (2558). *มายาคติ [Mythologies]*. (วรรณพิมล อังศิริสรพ, ผู้แปล). (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คป.
- พรรณพิลาศ กุลดิลก. (2561). การวิเคราะห์ตัวบทและการถอดรหัสความงามแบบอ่อนเยาว์ในสื่อโฆษณา. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร*, 5(2), 67-86.
- ภาวดี สายสุวรรณ. (2553). ค่านิยมที่สะท้อนในมุกตลกในการ์ตูนช่องของไทย. *ดำรงวิชาการ*, 9(2), 135-163.
- มังกร. (2559, กุมภาพันธ์). *นิยายสารชาวยุทธราชบัณฑิตยสถาน*, 31(1383), น. 23-24.
- มารุต วงษ์ศิริ. (2552). *อดีตทางเพศในหนังสือการ์ตูนไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวารสารศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ ปัญญาแก้ว. (2560). *วัฒนธรรมศึกษาเบื้องต้น*. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. (2009, 18 มกราคม). สรุปรายงานหนังสือเรื่อง “วิธีการอ่านสื่อ และ การถอดรหัสสื่อ; Text, Meaning, and Audient.” สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2559 จาก <https://bordeure.wordpress.com/tag/textual-analysis/>
- Benedict, Ruth. (1952). *Thai Culture and Behavior*. New York: Southeast Asia Program, Department of Far Eastern Studies, Cornell University.
- ONE DEVIL. (2559, มีนาคม). *นิยายสารชาวยุทธราชบัณฑิตยสถาน*. 31(1388), น. 14.
- Thai PBS News. (2562, 15 กุมภาพันธ์). 5 ปี รายการ “พล.อ.ประยุทธ์” ปรับบ่อยแต่ไม่ปั้ง. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2559 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/277760>
- Ziv, Avner. (1984). *Personality and sense of humor*. New York: Springer.

การใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทที่มีการเรียน
การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL)

USING ACTIVITIES TO DEVELOP ENGLISH SPEAKING SKILLS OF THE
LEARNERS IN AN ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE (EFL) CONTEXT

วนิชา สิริรังหอม¹

Wanicha Siraranghom

(Received: November 14, 2019; Revised: March 2, 2020; Accepted: March 6, 2020)

บทคัดย่อ

ในบริบทที่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่ในโรงเรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนส่วนใหญ่จำกัด
อยู่เพียงแคในชั้นเรียนเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการพูด อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกิจกรรม
ที่สามารถส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษมีหลากหลายรูปแบบ แต่กิจกรรมที่น่าสนใจและง่ายต่อ
การนำมาปรับใช้กับบริบทชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ คือ กิจกรรม
การอภิปราย (Discussion) กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) และกิจกรรมช่องว่างข้อมูล (Information
Gap) โดยกิจกรรมการอภิปรายเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกทักษะการใช้ภาษาในระดับสนทนา
และทักษะการสื่อสารระดับบุคคล (Interpersonal Skills) ในขณะที่กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรม
ที่จำลองเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการพูดแบบไม่ตึงเครียด และสามารถ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจหน้าที่ของภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป และกิจกรรมช่องว่างข้อมูล
เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดได้อย่างเท่าเทียมกัน ผู้เรียนมีเป้าหมายในการพูดเดียวกัน
อย่างชัดเจน และถือว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการพูดได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: บริบทการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ กิจกรรมการอภิปราย กิจกรรม
บทบาทสมมติ กิจกรรมช่องว่างข้อมูล

Abstract

In the context of teaching and learning English as a Foreign language (EFL), English
skills practicing occurs mostly in the classroom, especially, English speaking skill which is
always fully learned and practiced only in the classroom. And nowadays, there are many
speaking activities that can enhance English speaking skills. However, the interesting
activities that are easy to apply to use in EFL context are discussions, role play and
information gap activities. The discussion activity is an activity which allows learners to
practice their language skills at the conversational level. It also promotes interpersonal

¹ อาจารย์กองวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จ.กรุงเทพมหานคร 10220
Instructor, Humanities and Social Science Division, Academic Faculty, Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy,
Bangkok 10220, Thailand. Corresponding Author E-mail: wanichasira@gmail.com

communicative skills among learners. While role play activity is a simulated event or situation in which the learners can develop their speaking skills without tension. It is able to encourage learners to understand the functions of the language used in different situations. For the Information gap activity, it can allow learners to practice speaking equally. The learners have the same clear goal in speaking. It is also considered as an activity that can create learners' motivation in speaking.

Keywords: English as a Foreign Language (EFL) Context, Discussion Activity, Role Play Activity, Information Gap Activity

บทนำ

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การพูดถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง เพราะเป้าหมายสูงสุดในการเรียนภาษาอังกฤษ คือ สามารถพูดสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะการพูดถือว่าเป็นทักษะหนึ่งที่พัฒนาได้ยาก เนื่องจากผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบท EFL ที่มีการสอนแบบเน้นหลักไวยากรณ์ (Grammar) ซึ่งนักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่า การที่ผู้เรียนมีความสามารถด้านไวยากรณ์ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่สามารถบ่งบอกได้ว่า ผู้เรียนจะสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี เพราะยังมีทักษะการฟัง ทักษะการอ่านซึ่งส่งผลกระทบต่อทักษะการพูดด้วย จึงกล่าวได้ว่าการเรียนแบบเน้นหลักไวยากรณ์อย่างเดียว ไม่สามารถพัฒนาทักษะการพูดได้ดีเท่าที่ควร เพราะทักษะการพูดเน้นการฝึกปฏิบัติเป็นหลัก (Celce-Murica, 2001) นอกจากนี้แล้ว ผู้เรียนในบริบท EFL นี้มีความรู้ด้านคำศัพท์จำกัด และมีปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจที่จะพูด และทำให้ไม่อยากพูด หรือบางคนก็หยุดพัฒนาการพูดไป และนอกจากปัญหาที่เกิดจากตัวผู้พูดเองแล้ว ในบริบทนี้ผู้เรียนยังประสบปัญหาเรื่องการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดทักษะการพูด เช่นสอนเน้นหลักไวยากรณ์อย่างเดียว ไม่มีกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการพูดให้มีประสิทธิภาพ ไม่มีการสอนคำศัพท์ที่ใช้ในบริบท และวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Schmitt, 2012) หรือแม้แต่ไม่มีการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ดังนั้น ในการที่จะพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทที่มีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) นั้น การเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาทักษะการพูด และเป็นหน้าที่ของครู ที่ต้องศึกษาปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพูดของผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดที่หลากหลายและเหมาะสม รวมถึงมีการสอนหลักการพูดที่เพียงพอให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ (Richard & Renandya, 2002) ครูต้องเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เข้าใจพื้นฐาน ความสามารถของผู้เรียน และสามารถเลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าพูดอย่างมั่นใจ และมีแรงจูงใจที่จะฝึกฝนการพูดทั้งในและนอกห้องเรียน

การพูดเป็น “การเปล่งคำออกมาเพื่อสื่อสาร” (Nunan, 1995) เพื่อ “การติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ โดยใช้เสียง ภาษา แววดา สีหน้า ท่าทางต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกจากผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เข้าใจตรงกัน” (สมจิต ชิวปรีชา, 2540) นอกจากนี้แล้ว การพูดยังหมายถึง กระบวนการในการสร้างและแบ่งปันความหมายผ่านสัญลักษณ์ที่เป็นคำพูด โดยนำเสียงมาจัดเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างประโยคที่มี

ความหมาย (Chaney, 1998) ซึ่งนับเป็น “การสื่อสารสองทาง หมายถึง การที่จะเกิดการพูดได้นั้นต้องมีผู้ฟังด้วย และในขณะเดียวกันผู้พูดต้องทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในขณะเดียวกันด้วย” (Leong & Ahmadi, 2017)

ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่ทำนายสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในบริบท EFL เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเองผ่านภาษาอื่น (ภาษาอังกฤษ) ที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตนเอง ส่วนมากผู้เรียนมักประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ปิดกั้นการสื่อสาร เช่น ผู้เรียนบางคนอาจจะหยุดพูดจากเหตุผลด้านจิตวิทยา เช่น กลัวเสียหน้า กลัวพูดผิด หรือไม่สามารถหาคำมาพูด หรือหาประโยคมาใช้ได้อย่างเหมาะสม (Leong & Ahmadi, 2017)

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดการสอนการพูดภาษาอังกฤษในบริบท EFL

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แบ่งออกได้เป็น 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สองที่มีการพัฒนาการเรียนการสอนแบบก้าวกระโดด ในหลาย ๆ ประเทศจาก 40 ปีที่ผ่านมา (Derakhshan et al., 2016) จุดมุ่งหมายในการสอนพูด คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sartika, 2016) เพื่อเป็นการรักษาและสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น หรือเพื่อการเจรจาต่อรอง ทั้งนี้ทักษะการพูดที่ดียังสามารถสร้างความประทับใจแก่คู่สนทนาได้อีกด้วย (Derakhshan et al., 2016) ถึงอย่างไรก็ตาม Ur (1996 อ้างใน Afrizal, 2015) ได้กล่าวถึงอุปสรรคในการสอนพูด 4 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาทางจิตวิทยาที่เกิดจากผู้พูด เช่น มีความกังวลว่าจะพูดผิด กลัวการวิพากษ์วิจารณ์ กลัวเสียหน้า หรืออาย
2. ไม่มีความรู้ในเรื่องที่จะพูด หรือไม่มีความคิดเห็นต่อเรื่องที่จะพูด
3. ไม่มีโอกาสได้ฝึกพูด เพราะในบางชั้นเรียนจะมีผู้เรียนบางคนหรือบางกลุ่มที่ผูกขาดการพูด
4. การใช้ภาษาแม่ในการสื่อสารในการเรียนภาษาอังกฤษ บางชั้นเรียนจะใช้ภาษาแม่ในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสฝึกพูดภาษาอังกฤษ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ในบริบท EFL ได้มีการเรียนหลักภาษาเป็นอันดับแรกในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้เรียนจึงไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้แล้ว ทักษะการพูดถือว่าเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่มาจากพื้นฐานต่างกัน ดังนั้น ในการสอนการพูด ผู้สอนจึงไม่สามารถสอน หรือถ่ายทอดสิ่งเหล่านั้นได้ทั้งหมด แต่สิ่งที่ผู้สอนสามารถทำได้ ก็คือ การสร้างความเข้าใจของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งการสอนทักษะการพูดไปพร้อม ๆ กัน (Derakhshan et al., 2016) นอกจากนี้ ความรู้ด้านหลักภาษาอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้พูดยังต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดเรียบเรียงข้อมูล และภาษาในสถานการณ์เฉพาะด้วย (Harmer, 2001)

ดังนั้น การส่งเสริมทักษะการพูดในบริบท EFL จึงจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมการเรียนการสอนทักษะการพูดในชั้นเรียน โดย Harmer (2007) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ต้องจัดกิจกรรมการพูดว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกพูด และใช้ภาษา เพราะผู้เรียนในบริบท EFL ไม่มีโอกาสได้พูดในสถานการณ์จริง หรือในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้การฝึกพูดผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนยังทำให้ผู้เรียนได้ทราบความสามารถทางการพูดของพวกเขาอยู่ในระดับใด และที่สำคัญที่สุด กิจกรรมการพูดในชั้นเรียนนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ทักษะที่เรียนมาทั้งหมด เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ได้ใช้ภาษาอังกฤษ สร้างโอกาสให้ได้คิด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำเอาทักษะเหล่านี้ไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ ถ้ามีการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ

สอดคล้องกับ Riyanto (2015) ที่กล่าวว่า การฝึกในชั้นเรียนนี้ถือเป็นโอกาสเดียว และโอกาสสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้คำ หรือประโยคภาษาอังกฤษได้คล่องในสถานการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้เสนอทฤษฎี วิธีการ หรือข้อควรตระหนักในการสอนการพูด Brown (1994) ได้เสนอข้อพิจารณาในการสอนพูดผ่านกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ใช้เทคนิคที่ครอบคลุมความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นเรื่องความถูกต้องของภาษา เนื้อหา ความหมายในการสื่อสาร หรือความคล่องในการใช้ภาษา

2. ทาวิธีที่สามารถสร้างแรงจูงใจจากข้างใน (Intrinsic Motivation) ให้กับผู้เรียน

3. มีการนำเอาภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันมาสอน

4. มีการให้ข้อเสนอแนะ และข้อแก้ไขที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้เรียน

5. มีการสอนการพูด และการฟังไปในคราวเดียวกันอย่างเหมาะสม

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดอย่างแท้จริง

7. แนะนำกลวิธีการพูดที่หลากหลายแก่ผู้เรียน

Harmer (2001) ได้เสนอว่าการสอนพูดให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูไม่ใช่ให้ความรู้ด้านภาษา อย่างเดียว แต่ยังต้องชี้แนะให้ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการจัดลำดับข้อมูล และภาษาในขณะพูดด้วย ทั้งนี้ผู้พูดต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. Connected Speech คือ การเชื่อมต่อ ดัดแปลง เว้น เพิ่ม และลดเสียงในขณะพูด

2. Expressive Device คือ การเปลี่ยนระดับเสียง (Pitch) การเน้นคำ ความดัง และเร็วในการออกเสียงบางเสียง และมีการแสดงความรู้สึกผ่านสีหน้า และท่าทาง

3. Lexis and Grammar คือ คลังคำศัพท์และไวยากรณ์ การพูดโดยทั่วไปโดยธรรมชาติจะต้องใช้คลังคำศัพท์ สร้างเป็นวลี หรือประโยคจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดในสถานการณ์ที่ต้องใช้ลักษณะเฉพาะทางภาษา เช่น การกล่าวคำขอโทษ การขอร้อง หรือการกล่าวชม เป็นต้น

4. Negotiation Language คือ การพยายามอธิบายถึงบางสิ่งบางอย่าง หรือสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยการใช้คำศัพท์ และประโยคมาช่วยในการอธิบายเพื่อให้การสื่อสารชัดเจน และบรรลุเป้าหมาย

ดังนั้น ในการพัฒนาทักษะการพูด ครูควรมีวิธีและกิจกรรมส่งเสริมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน โดย Hedge (2016) เสนอแนะว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการพูดแบ่งออกเป็น สองกลุ่มหลัก ๆ คือ กิจกรรมที่เน้นการพูดให้ถูกต้องตามหลักภาษา (Accuracy-Based Activities) และกิจกรรมที่เน้นการพูดให้คล่อง (Fluency-Based Activities) และเป็นธรรมชาติ และสำหรับบทความนี้จะกล่าวถึงกิจกรรมที่เน้นความคล่องและเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการเรียนการสอนพูด และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ในบริบท EFL และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้จริง กิจกรรมส่งเสริมการพูดที่จะกล่าวถึงประกอบไปด้วย กิจกรรมการอภิปราย (Discussion) กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) และกิจกรรมช่องว่างข้อมูล (Information Gap)

กิจกรรมส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

1. กิจกรรมการอภิปราย (Discussion)

Souhila (2015) กล่าวว่า กิจกรรมการอภิปรายเป็นกระบวนการพูดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อที่จะหาข้อใจที่ที่ดีที่สุด หรือเพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็น Hedge (2016) กล่าวเพิ่มเติมว่า การอภิปรายเป็นกิจกรรมส่งเสริมการพูดที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดอย่างแท้จริงกิจกรรมหนึ่ง โดยกิจกรรมนี้

สามารถออกแบบให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้โดยการหาหัวข้ออภิปรายที่มีความหลากหลาย หรือ ตรงกับความสนใจของผู้เรียน เช่น ประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ หรือหัวข้อที่เป็นที่กล่าวถึง ในปัจจุบัน (Hot Issues) ในกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะถูกฝึกให้แสดงความคิดเห็น ให้แสดงความคิดเห็นด้วยความเห็นที่แตกต่าง แสดงความชอบ หรือเปรียบเทียบในประเด็นต่าง ๆ

ในกิจกรรมการอภิปราย ผู้เรียนจะถูกมอบหมายให้อภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับ ผู้เรียนแลกเปลี่ยน และแบ่งปันข้อมูลภายในกลุ่ม โดยพวกเขาต้องมีความรู้ในหัวข้อที่จะอภิปราย และต้องมีข้อมูลสนับสนุน ในสิ่งที่พูด หรืออภิปรายให้มีความน่าเชื่อถือ เช่น แสดงผลการวิจัย ข้อมูลเชิงสถิติ หรือจากประสบการณ์จริงของผู้พูด จากกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การพูดโต้ตอบ และการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดกับผู้อื่น ทั้งนี้ก่อนเริ่มกิจกรรม ครูควรแนะนำหัวข้อให้ผู้เรียน และชี้แนะแนวทาง และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับหัวข้อนั้น ๆ ก่อน เช่น ยกตัวอย่างประเด็นที่ผู้เรียนสามารถนำมาพูดได้ และที่สำคัญครูต้องบอกให้ผู้เรียนทราบว่าการอภิปรายนั้นไม่มีถูกหรือผิด แต่เป็นกระบวนการแบ่งปันข้อมูล แสดงความคิดเห็น โดยกิจกรรมการอภิปรายจะประสบความสำเร็จได้ ครูควรตระหนักถึงข้อปฏิบัติต่อไปนี้

1. ให้ข้อมูลอย่างเพียงพอเกี่ยวกับหัวข้อที่จะอภิปราย และแนะนำรูปแบบภาษา (Language Forms) แก่ผู้เรียนด้วย
2. ให้ผู้เรียนมีส่วนในการเสนอหัวข้อ เพราะถ้าหัวข้อไม่อยู่ในความสนใจ พวกเขาก็จะไม่เกิดแรงจูงใจในการอภิปราย
3. บอกจุดมุ่งหมายในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการพูด
4. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทุกคน และเพื่อง่ายต่อการควบคุม
5. การอภิปรายควรใช้เวลา 8-10 นาที โดยครูควรเป็นผู้ควบคุมการอภิปราย
6. ครูควรให้ผลหลังการพูดอภิปราย เพราะผู้เรียนต้องทราบว่า ความสามารถของพวกเขาอยู่ในระดับใด

ในขณะเดียวกัน Hedge (2016) ได้เสนอข้อควรพิจารณาสำหรับครู ในการออกแบบกิจกรรมการอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ต้องใช้ในการส่งเสริมการพูดอภิปรายต้องมีอย่างน้อยแค่ไหน และจะนำเสนออย่างไรกับผู้เรียน
2. ลักษณะการอภิปรายต้องเป็นแบบไหน เช่น แบบการแบ่งกิจกรรมออกเป็นช่วง ๆ หรือการแบ่งหน้าที่การพูดในกลุ่ม
3. กิจกรรมสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการต่อรองทางภาษาให้ได้มากที่สุดอย่างไร
4. ตั้งจุดมุ่งหมายอย่างไร
5. ให้ข้อเสนอแนะหลังกิจกรรมอย่างไร
6. สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้มากที่สุดอย่างไร

ดังนั้น ครูจึงควรคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพูดอภิปรายได้หรือไม่ รวมถึงมีการให้ผู้เรียนเตรียมหัวข้อ คำถาม คำศัพท์ ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม นอกจากนี้แล้วหัวข้อการอภิปรายต้องเหมาะสม ไม่ส่อเสียด ล้อเลียน หรือคลุมเครือ และที่สำคัญที่สุด ครูต้องออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียน เช่น จัดให้มีการอภิปรายแบบแบ่งหน้าที่ชัดเจน (Structured Discussion) เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและครบถ้วน (British Council, 2015)

ขั้นตอนการทำกิจกรรมการอภิปราย

Riyanto (2015) ได้เสนอขั้นตอนการสอนการพูดผ่านกิจกรรมการอภิปรายเป็น 3 ขั้นตอน คือ ก่อน ระหว่าง และหลังการอภิปราย โดยในขั้นตอนก่อนอภิปราย ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 3-6 คน ให้แต่ละกลุ่มมีหัวข้ออภิปรายที่แตกต่างกันออกไป และให้ร่วมกันอภิปราย และจดรายละเอียดสำคัญของหัวข้อเหล่านั้น ในขั้นตอนระหว่างอภิปราย ครูให้เวลาผู้เรียนในการอภิปรายในกลุ่มประมาณ 8-10 นาที หลังจากนั้นก็เลือกตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น และขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นตอนหลังอภิปราย ครูหรือสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ จะมีการตั้งคำถามกับผู้นำเสนอ และสมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่ม

ในขณะเดียวกัน Harmer (2005) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนก่อนเริ่มกิจกรรม ครูควรชี้แจงเป้าหมายของกิจกรรมการอภิปราย เช่น อภิปรายเพื่อหาข้อสรุปหรือเพื่อแบ่งปันความคิดเห็น หลังจากนั้นครูต้องใช้เวลากับผู้เรียนในการระดม และเรียบเรียงความคิดก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม โดยสรุปแล้ว Harmer (2005) ได้เสนอขั้นตอนการทำกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. เตรียมผู้เรียนให้เข้าใจหัวข้อ และภาษาที่ต้องใช้ในการพูด
2. ให้ผู้เรียนมีส่วนเลือกหัวข้อที่พวกเขาสนใจ และหัวข้อควรมีความหลากหลาย เช่น ข่าวปัจจุบัน การวางแผนเที่ยวช่วงปิดเทอม หรือเพื่อนจากสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น ถ้าหัวข้อยากและไกลตัวเกินไปจะทำให้ผู้เรียนพูดไม่ได้ และไม่มีแรงจูงใจในการพูด
3. วางเป้าหมาย หรือผลที่จะได้รับหลังจากการอภิปราย เช่น ความคิดเห็นของกลุ่มอื่นเกี่ยวกับหัวข้อของกลุ่มตนเอง เป็นต้น
4. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยเล็ก ๆ เพราะถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ ผู้เรียนจะไม่สามารถเข้าถึงกิจกรรมได้ครบทุกคน
5. กำหนดเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ 8-10 นาที
6. ให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการพูดตามวิธีการของตนเอง และอย่าคาดหวังว่าผู้เรียนทุกคนจะมีความสามารถเท่าเทียมกัน หรือสามารถดำเนินการอภิปรายได้อย่างต่อเนื่อง และลื่นไหลเหมือนกันทุกกลุ่ม
7. ทำกิจกรรมหลังพูดแบบ Topical Follow Up เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รายงานผลเกี่ยวกับหัวข้อการอภิปรายของพวกเขาเอง
8. ทำกิจกรรมหลังการพูดแบบ Linguistic Follow Up โดยครูเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะทางการใช้ภาษา แก่ผู้เรียน เช่น ปัญหาด้านไวยากรณ์ ปัญหาในการออกเสียง เป็นต้น

กิจกรรมการอภิปรายมีทั้งประโยชน์และข้อจำกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก

ประโยชน์และข้อจำกัดของกิจกรรมการพูดอภิปราย

Hedge (2016) ได้กล่าวถึงข้อดีของกิจกรรมการพูดอภิปรายว่า เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการดำเนินบทสนทนา และนอกเหนือจากนั้น กิจกรรมนี้ยังสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) ได้ด้วย เช่น รู้ว่าต้องพูดและเว้นจังหวะเพื่อให้ผู้อื่นได้พูดเวลาใด การเปลี่ยนประเด็นการพูด และทักษะการกระตุ้นให้คู่สนทนาได้พูด และมีส่วนร่วมในการพูด ในขณะเดียวกัน กิจกรรมนี้ยังมีข้อจำกัด เช่น อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด เพราะไม่มีความรู้ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะอภิปราย หรือไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมประเภทนี้ เพราะบางคนไม่เคย แม้แต่จะอภิปรายหัวข้อนั้น ๆ ในภาษาแม่ของตนเอง ข้อจำกัดอีกข้อคือ การพูดอาจถูกครอบงำโดยผู้เรียนที่มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกมากกว่า ทำให้ผู้เรียนคนอื่นไม่มีโอกาสได้พูด หรืออาจเกิดจากตัวครูเอง

ที่พยายามกระตุ้นผู้เรียนที่อ่อนให้พูดมากขึ้นไป จนทำให้นักเรียนคนอื่นไม่มีโอกาสได้พูดอย่างเต็มที่ ดังนั้น ครูควรเตรียมการในการจัดกิจกรรมอย่างดี โดยให้ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนก่อนเริ่มกิจกรรม และแนะนำคำ วลี หรือประโยคต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการอภิปรายให้ผู้เรียนได้ศึกษาก่อนเริ่มกิจกรรม นอกจากนี้แล้วครูควรมีการวางแผนการทำกิจกรรมออกเป็นระยะ ๆ เช่น ระยะเตรียมการ เช่น มีการระดมสมอง หรือการเขียนบันทึกข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับหัวข้อนั้น ๆ เพื่อเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อที่ผู้เรียนจะทำการอภิปราย และระยะการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการพูดในแต่ละประเด็น เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมพร้อม และเกิดความมั่นใจในการพูด สุดท้ายแล้วในการทำกิจกรรมการอภิปรายนั้น ครู และผู้เรียนต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพูดร่วมกัน เช่น พูดอภิปรายเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น หรือพูดอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้หลังจากเสร็จกิจกรรม ครูควรมีข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนด้วย

กิจกรรมการอภิปรายเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาในระดับหนึ่ง เพราะผู้เรียนต้องใช้ภาษาในการสื่อและแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ผู้เรียนต้องมีความรู้ในหัวข้อที่จะอภิปรายในคราวเดียวกันด้วย และการที่จะออกแบบกิจกรรมการอภิปรายให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด หัวข้อการอภิปรายต้องน่าสนใจ และมีประเด็นให้อภิปรายได้หลากหลาย และที่สำคัญที่สุดก็คือ ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เตรียมข้อมูล และฝึกปฏิบัติก่อนการอภิปรายจริง

กิจกรรมที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป เป็นกิจกรรมที่นิยมจัดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ เพราะเชื่อว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และให้ความสนุกสนานไปในคราวเดียวกัน

2. กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play)

Souhila (2015) กล่าวว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เป็นที่นิยม และมีประสิทธิภาพมากกิจกรรมหนึ่ง เป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนผ่านการจำลองเหตุการณ์ และเป็นกิจกรรมที่ลดความกลัวที่จะพูด แม้แต่ในผู้เรียนที่ไม่มีความสามารถทางด้านภาษาพูด ก็มีโอกาสดูอย่างไม่เครียด เพราะกิจกรรมนี้ถูกจัดในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนี้ กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติยังสามารถพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารแก่ผู้เรียนได้ โดยผู้เรียนจะแสดงบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ โดย Harmer (1998) ได้กล่าวว่า ในการทำกิจกรรมนี้ ผู้เรียนต้องจินตนาการ เพื่อแสดงบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป Nunan (2005) กล่าวเสริมว่า กิจกรรมบทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมการพูดที่ผู้เรียนต้องแสดงบทบาทเป็นผู้อื่น เพศอื่น หรืออาชีพอื่น นอกจากนี้เขายังอธิบายต่อว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสารหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาเพื่อสร้างสัมพันธ์ ตอรองซื้อขาย แก้ปัญหา และขอข้อมูล เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกพูด และได้รับความสนุกสนานไปในคราวเดียวกัน โดย Kusnierek (2015) กล่าวว่า ครูควรมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เพราะถ้าครูไม่แสดงถึงความตื่นเต้นที่จะทำแล้ว คงยากที่ผู้เรียนจะสนุกสนานกับกิจกรรมนี้ได้

ขั้นตอนการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ

Kusnierek (2015) ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) การมีส่วนร่วม (Engage Stage) 2) การเรียนรู้ (Study Stage) และ 3) การนำไปใช้ (Activate Stage) โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วม (Engage Stage) ครูจะอธิบายและชักจูงให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น เล่าเรื่อง หาภาพประกอบ หรืออาจจะเปิดวิดีโอ เพื่อดึงดูดความสนใจ (Harmer, 2012) จากนั้นผู้เรียนจะได้ศึกษา เรียนรู้ (Study Stage) หลักภาษาใหม่ ๆ เช่น หลักไวยากรณ์ คำศัพท์ เพื่อใช้ในกิจกรรมใน

ขั้นตอนนี้ ผู้เรียนต้องดึงเอาความรู้เก่าและความรู้ใหม่มาใช้ร่วมกัน โดยผู้เรียนจะได้ฝึกอย่างอิสระ และจะพยายามดึงความรู้ที่มีอยู่มาใช้ร่วมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับเพื่อแสดงให้ถึงบทบาทมากที่สุด (Activate Stage) โดยกระบวนการเรียนจะเป็นแบบมีส่วนร่วม เรียนรู้ และนำไปใช้ หรือ ESA (Engage, Study, and Activate) เป็นการนำเอาความรู้ไปใช้ ผ่านกระบวนการกระทำที่เป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนไม่ต้องเรียนซ้ำ ๆ จากบทพูดที่เป็นรูปแบบ (Fixed Patterns) ในบทเรียนเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขาสามารถเลือกใช้ภาษาได้อย่างอิสระ (Harmer, 1984)

นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้แนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งกิจกรรมนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง และขั้นหลังการแสดง

1. ขั้นเตรียมการ คือ ให้ผู้เรียนได้เตรียมบท ทำความเข้าใจกับบท ช่วงเวลานี้ผู้เรียนจะได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างอิสระ เช่น การศึกษาคำศัพท์ที่ยาก ๆ ก่อนกิจกรรม เพื่อสร้างความมั่นใจก่อนแสดง

2. ขั้นแสดง ผู้เรียนพยายามที่จะแสดงบทบาทที่ตัวเองได้รับ ขั้นตอนนี้ครูจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความเตรียมพร้อม มีความสามารถทางภาษา และเข้าใจบทบาทของตนเองมากน้อยเพียงใด

3. ขั้นหลังการแสดง ผู้เรียนจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ซึ่งข้อคิดเห็นเหล่านี้ยังเป็นประโยชน์กับครูในการเตรียมกิจกรรมครั้งต่อไป นอกจากนี้แล้วครูต้องให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการทำกิจกรรมครั้งต่อไปด้วย

และการใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมตินี้จะประสบความสำเร็จได้นั้น ครูควรตระหนักถึงข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เตรียมบทบาทสมมติ หรือบทบาทที่ผู้เรียนจะได้ใช้ในอนาคตการทำงาน
2. สรุป และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท รวมถึงแจ้งจุดประสงค์ของกิจกรรมแก่ผู้เรียน
3. เลือกผู้เรียน หรืออาจให้ผู้เรียนอาสาเพื่อทำกิจกรรม
4. อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนในการแสดงบทบาทต่าง ๆ เช่น จัดหาอุปกรณ์ และสถานที่
5. สร้างบรรยากาศให้เข้าใจ โดยการสร้างบทบาทที่ผู้เรียนคาดเดาไม่ได้เพื่อความสนุกสนาน
6. ให้ข้อเสนอแนะ และถามถึงข้อเสนอแนะเมื่อจบกิจกรรม (Nurbaya et al., 2016)

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึก และได้รับความสนุกสนาน ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย แต่ในบางบริบทกิจกรรมนี้ก็ไม่สามารถพัฒนาทักษะการพูดได้อย่างเต็มที่ ดังที่จะได้กล่าวในประเด็นต่อไป

ประโยชน์ และข้อจำกัดของกิจกรรมบทบาทสมมติ

ครูบางคนคิดว่ากิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ไม่เหมาะที่จะทำในชั้นเรียน เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายในชั้นเรียน รวมทั้งผู้เรียนบางคนไม่กล้าที่จะแสดงบทบาท และปัญหาใหญ่ คือความสามารถของผู้เรียนมีน้อยเกินไป แต่ในความเป็นจริงแล้วบทบาทสมมติมีประโยชน์กับการเรียนการสอนในบริบท EFL เป็นอย่างมาก ดังที่ Kowalska (1991) เชื่อว่ากิจกรรมนี้สามารถพัฒนาความคล่องในการพูดภาษาอังกฤษ ทำให้เข้าใจหน้าที่ของภาษา เช่น การกล่าวคำขอโทษ ทักทาย หรือการกล่าวคำชม และเป็นกิจกรรมที่ได้ผลกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เพราะเป็นการฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เป็นการฝึกใช้วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) (เป็นการศึกษาวิธีการใช้ถ้อยความ (Utterance) เพื่อสื่อความหมายในการสื่อสาร) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ใช้ภาษาในการสร้างสัมพันธ์ภาพซึ่งไม่มีสอนในหลักสูตรหรือแบบเรียนทั่วไป เหตุผลอีกข้อ คือ เป็นการเตรียมผู้เรียนเพื่อการสื่อสารในโลกแห่งความ

เป็นจริง ซึ่งห้องเรียนถือเป็นสถานที่จำลองเพื่อฝึกซ้อมการใช้ภาษาเพื่อใช้ในการทำงานและใช้ในชีวิตจริง (Porter-Ladousse, 1987) ทั้งนี้ Kowalska (1991) ยังกล่าวเสริมว่า กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถสร้างจินตนาการ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้ ข้อดีอีกประการหนึ่ง คือ ทำให้ผู้เรียนไม่อายที่จะพูด เพราะพวกเขาต้องแสดงเป็นบุคคลอื่น และยังได้รับความสนุกสนานไปในคราวเดียวกัน

Anderson (2006); Ladousse (2004) และ Rogers and Evans (2008) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติมีประโยชน์มาก เพราะกิจกรรมนี้สามารถพัฒนาทักษะด้านสังคมเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่น พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ที่ดี ส่งเสริมผู้เรียนให้รับรู้เข้าใจ และโต้ตอบซึ่งกันและกัน รวมถึงผู้เรียนจะได้ฝึกในสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาคิดว่าปลอดภัย (ไม่ได้เป็นตัวเอง) ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนาน และเรียนรู้ได้ดีขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่เพื่อน ในขณะเดียวกันผู้เรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และได้ฝึกการออกเสียงสำเนียงที่ถูกต้อง และที่สำคัญกิจกรรมนี้สามารถส่งเสริมการพูดแบบสื่อสารสองทาง ทำให้การเรียนการพูดไม่น่าเบื่อ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านพฤติกรรม (Behavioral Skills) ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่กดดันด้วย (Nurbaya et al., 2016)

ทั้งนี้ Hedge (2016) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติได้อย่างน่าสนใจว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้เป็นกลุ่มใหญ่ โดยจำลองจากสถานการณ์จริง และสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลได้ดี กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ง่าย ถ้าเปรียบเทียบกับกิจกรรมการอภิปราย เพราะผู้ทำกิจกรรมไม่จำเป็นต้องหาข้อมูล หรือมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แสดง เหมือนกับการอภิปราย สำหรับผู้เรียนที่ชอบการแสดงออก พวกเขาจะสนุกกับการทำกิจกรรมนี้ เพราะมีโอกาสได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่หลากหลาย

ในทางตรงกันข้าม Hedge (2016) ได้กล่าวถึงข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติว่า อาจทำให้ผู้เรียนได้รับบทพูดไม่เท่ากัน ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำในการฝึก รวมถึงถ้ามีการออกแบบบทบาทที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น มีบทพูดที่โต้ตอบกันน้อยเกินไป จะทำให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกการใช้ภาษาอย่างเต็มที่ ข้อจำกัดอีกประเด็นหนึ่งคือ การที่ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงบทบาทที่ครูต้องการเน้น ทำให้การฝึกไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือแม้แต่บางครั้งการแสดงบทบาทที่เป็นอาชีพต่าง ๆ ที่เกินจริง หรือเป็นเรื่องไกลตัวผู้เรียน ก็อาจทำให้เป็นการฝึกที่สูญเปล่าไม่มีประโยชน์ และไม่ได้ใช้จริงในอนาคต

Thornbury (2005) ได้กล่าวถึง ข้อจำกัดของกิจกรรมบทบาทสมมติ คือ ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น แต่ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดยให้มีการเตรียมพร้อม ครูสามารถทำให้นักเรียนมีความพร้อมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนเริ่มกิจกรรม ซึ่งการเตรียมพร้อมสามารถลดความเครียด และเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนได้

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การประเมินกิจกรรม การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมบทบาทสมมติทำได้โดยการวิเคราะห์ว่าผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ ประโยค และบทสนทนาเกี่ยวกับบทนั้น ๆ ได้อย่างเข้าใจหรือไม่ และการประเมินอีกวิธีหนึ่ง คือ ทดสอบผู้เรียนโดยการถามความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทที่ได้รับ ถามคำถามเกี่ยวกับบท ให้ผู้เรียนพูดซ้ำประโยคที่ใช้ในการแสดง หรือให้แปลบทพูดเป็นภาษาที่หนึ่ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจและความสามารถของผู้เรียน (Huang, 2008)

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมความสามารถในการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นการพูด การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือแม้แต่เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากพูด และสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน เพราะการเรียนการสอน

ที่สนุกสนานจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง (Nurbaya et al., 2016) ถึงอย่างไรก็ตาม กิจกรรมจะเกิดประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเตรียมกิจกรรมของครูเป็นหลัก ครูควรสอนหรือเสนอแนะภาษาที่ต้องใช้ในการพูดตามบทบาทก่อน ไม่ว่าจะเป็นหลักไวยากรณ์ คำศัพท์ที่จำเป็นในแต่ละสถานการณ์และบทบาท Kusnierek (2015) ทั้งนี้การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกซ้อมก่อนแสดงจริงนั้นสำคัญมาก เพราะเป็นการสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนเข้าใจบทบาท และภาษาที่ต้องใช้ได้อย่างถูกต้องก่อนเริ่มกิจกรรม Budden (2004) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กิจกรรมนี้ไม่ควรที่จะง่ายหรือยากจนเกินไป ครูควรพิจารณาความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก เพราะจุดมุ่งหมายหลักของกิจกรรมนี้ คือ สร้างสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาได้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถฝึกได้ เพราะถ้ายากเกินไปผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีแรงจูงใจ และไม่เกิดการเรียนรู้ แต่ถ้ากิจกรรมยากเกินไป จะทำให้ผู้เรียนไม่กล้าฝึกใช้ภาษา และเกิดความเครียดในการเรียน

กิจกรรมสุดท้ายที่จะนำเสนอ เป็นกิจกรรมที่ทำหาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กลยุทธ์การพูดเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ต้องการ ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาอย่างอิสระและคล่อง (Fluency-Based Activity)

3. กิจกรรมช่องว่างข้อมูล (Information Gap)

กิจกรรมส่งเสริมการพูดอีกอย่างที่สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารสองทาง คือ กิจกรรมช่องว่างข้อมูล (Information Gap) โดยผู้เรียนจะได้ฝึกพูด ผ่านการสนทนาเพื่อหาข้อมูลมาเติมเต็มในส่วนที่หายไปของตนเอง กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ไม่ใช่ระหว่างผู้เรียนกับครู ครูมีหน้าที่กำกับ ดูแล ในการทำกิจกรรม ผู้เรียนสองคนหรือมากกว่านั้นจะหาข้อมูลที่หายไปโดยการถามคำถาม และเมื่อได้รับคำตอบในสิ่งที่ตนเองอยากทราบแล้ว ก็นำมาเติมข้อมูลของตนเองให้ครบถ้วน ซึ่งคำถามเหล่านั้น เรียกว่า Referential Questions หรือคำถามอ้างอิง กิจกรรมช่องว่างข้อมูลเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สื่อสาร และแลกเปลี่ยนเพื่อการแก้ปัญหา ข้อมูลที่หายไปอาจเป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามแต่บริบทที่ครูมอบหมาย ทั้งนี้ข้อมูลหรือเนื้อหาในการทำกิจกรรมอาจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้เรียนได้อ่าน ดู หรือฟัง และเนื่องจากจุดประสงค์ของกิจกรรมนี้คือ เพื่อต้องการให้นักเรียนหาข้อมูลที่หายไปจากคู่สนทนา ดังนั้น ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการพูดแบบโต้ตอบจากการทำกิจกรรมนี้ (Ismaili & Bajrami, 2016) นอกจากนี้ Doughty and Pica (1986) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการถามความหมายของคำจากผู้พูด (Negotiation of Meaning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ โดยผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง แต่ในขณะเดียวกันผู้เรียนจะไม่ได้ฝึกกลวิธีการสนทนา (Conversation Strategies) เหมือนที่เกิดขึ้นในกิจกรรม การอภิปราย และการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม ครูควรสร้างข้อมูลจำเพาะให้ผู้เรียนแต่ละคู่/กลุ่ม เช่น ข้อมูลจากรูปภาพหรือจากข่าวในหนังสือพิมพ์ หลังจากนั้นต้องมีการวางแผนว่าจะให้ผู้เรียนทำงานเป็นคู่ หรือกลุ่ม และวางแผนว่าจะสามารถแบ่งข้อมูลได้อย่างไร ในขั้นต่อไปครูควรชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่ากิจกรรมนี้เน้นให้พูดสื่อสารมากกว่าความถูกต้อง ดังนั้น ครูจะไม่แก้คำผิดในขณะที่ผู้เรียนกำลังทำกิจกรรม ครูจะใช้วิธีการจดบันทึก และให้คำแนะนำหลังจบกิจกรรมเท่านั้น (Everyday ESL, 2017)

Yuniarti (2008) ได้แบ่งขั้นตอนการทำกิจกรรม ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรม และขั้นตอนการทำกิจกรรม
2. สอนคำศัพท์ และประโยคที่จำเป็นต้องใช้ในบริบทนั้น ๆ
3. พูดเป็นตัวอย่าง
4. แจกบัตรคำที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลมาเติมเรื่องราวให้สมบูรณ์
5. ผู้เรียนเริ่มกิจกรรมโดยหาข้อมูลที่ขาดหายไปเติมให้ข้อมูลของตนเองให้สมบูรณ์
6. ประเมินกิจกรรม

ก่อนทำกิจกรรมนี้ ครูควรวางแผน และเตรียมข้อมูลอย่างดี เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น และผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการหาข้อมูล แต่ถึงอย่างไรก็ตามก่อนที่จะจัดกิจกรรมนี้ ครูควรต้องพิจารณาถึงความสามารถของผู้เรียน และจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก เพราะทุกกิจกรรมไม่ได้เหมาะกับทุกจุดประสงค์การเรียนรู้

ประโยชน์และข้อจำกัดของกิจกรรมช่องว่างข้อมูล

กิจกรรมช่องว่างข้อมูลเป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ในกรณีที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน และตรงไปตรงมา ผู้เรียนมีหน้าที่ในการหาข้อมูลที่ขาดหายไป โดยการถามคำถาม ดังนั้น แรงจูงใจในการทำกิจกรรมนี้จึงมีอยู่มาก เพราะผู้เรียนจะพยายามหาข้อมูลที่ขาดหายไปให้สำเร็จ ผู้เรียนได้ฝึกทำงานในสิ่งแวดล้อมที่ถูกกำหนด รวมทั้งได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษจากการพูด และฟังเพื่อหาข้อมูลมาเติมส่วนที่หายไป (American English, n.d.)

Ur (1996) และ Afrizal (2015) ได้สรุปประโยชน์ของการทำกิจกรรมช่องว่างข้อมูล

1. ผู้เรียนได้มีโอกาสสื่อสารได้มากขึ้นในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้แนะนำ และจัดเตรียมสื่อตามสาระที่สอน (Facilitator) เช่น เตรียมกิจกรรม ปูพื้นฐานความรู้ ให้การช่วยเหลือหรือแนะนำเมื่อผู้เรียนต้องการ (Scaffolding)
2. ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการพูด เพราะต้องสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ กิจกรรมนี้สามารถทำเป็นกลุ่ม คู่ หรือทั้งห้องก็ได้ นักเรียนจะมีความมั่นใจในการทำกิจกรรม เพราะว่าทุกคนจะมีข้อมูลที่สำคัญ และไม่เหมือนใครในชั้นเรียน
3. เป็นกิจกรรมที่เหมือนจริง ดังนั้นครูจะสามารถเข้าถึงความสามารถในการสื่อสารที่แท้จริงของผู้เรียนได้
4. สามารถออกแบบกิจกรรมได้อย่างหลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความหมาย รูปแบบ หรือเนื้อหาในหลักสูตร เช่น กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูด โดยใช้คำศัพท์ หรือรูปแบบไวยากรณ์ที่กำหนด
5. เสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ แก้ปัญหา ฟังเพื่อหาข้อมูล และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดอย่างเท่าเทียมกัน และผู้เรียนสามารถจะพูดได้มากเท่าที่ต้องการจะพูด อย่างไรก็ตาม ในการทำกิจกรรมครูควรตระหนักถึงข้อจำกัด ดังต่อไปนี้
 1. การสื่อสารที่ไม่เป็นไปตามหลักภาษาและถูกไวยากรณ์ เพราะผู้เรียนมุ่งเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการเท่านั้น ดังนั้น ความถูกต้องของภาษาจึงถูกลดความสำคัญลง (Ismail & Bajrami, 2016)
 2. ผู้เรียนจะไม่ได้ฝึกกลยุทธ์การสนทนา (Conversation Strategies) เหมือนที่ได้จากกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมการพูดอภิปราย (Hedge, 2016)
 3. ครูต้องเตรียมผู้เรียนก่อนเริ่มกิจกรรมอย่างรอบคอบ ผู้เรียนต้องทราบว่าต้องหาข้อมูลอะไร อย่างไร และจากผู้ใด เพราะเป็นกิจกรรมที่เน้นเนื้อหา (Yuniarti, 2008)

จากข้อมูลที่กำลังมาจะพบว่ากิจกรรมช่องว่างข้อมูลเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์หลายด้าน ที่สำคัญคือเป็นกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากพูดสูง ทั้งนี้ผู้เรียนยังได้ฝึกทักษะย่อย ๆ เช่น การอธิบายความหมายให้ชัดเจน (Clarifying) การเลือกใช้ถ้อยคำใหม่เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจนขึ้น (Rephrasing) จากการทำกิจกรรมนี้ด้วย นอกจากนี้แล้วกิจกรรมนี้ยังเน้นให้ผู้เรียนได้พูดอย่างอิสระ เน้นผลสำเร็จของการสื่อสารมากกว่าหลักภาษา แต่ทั้งนี้กิจกรรมจะมีประสิทธิภาพหรือผู้เรียนได้ฝึกอย่างเต็มที่หรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนอย่างรอบคอบของครูผู้ควบคุมกิจกรรมเป็นหลัก

บทสรุป

กิจกรรมที่กำลังมา ทั้ง 3 กิจกรรมล้วนแต่มีประโยชน์ และมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ครูควรเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ สามารถทางด้านภาษา ความสนใจ และวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างเต็มที่ เพราะการพูดนั้นเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องแสดงออก (Productive Skill) จึงจะสามารถประเมินผลได้ Afrizal (2015) และก่อนที่จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมใด ๆ ครูควรต้องพิจารณาว่า ต้องการพัฒนาทักษะการพูดแบบใดให้กับผู้เรียน เช่น การสนทนาในชีวิตประจำวัน ก็สามารถเลือกทำกิจกรรมบทบาทสมมติ หากต้องการพัฒนาทักษะการต่อรองความหมาย ครูควรเลือกทำกิจกรรมช่องว่างข้อมูล หรือถ้าต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ก็สามารถเลือกกิจกรรมการอภิปรายได้ อย่างไรก็ตาม ครูสามารถจัดกิจกรรมทั้งสามกิจกรรมในหนึ่งบทเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาว่าเหมาะสมกับกิจกรรมแบบใด ท้ายที่สุดทุกกิจกรรมจะไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด หากครูไม่ประเมินผล หรือให้คำแนะนำหลังจากจบกิจกรรม เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาผลการประเมิน และข้อเสนอแนะเหล่านั้นไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาทักษะการพูดของตนเองในโอกาสต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- สมจิต ชิวปรีชา. (2540). *วาทวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Afrizal, M. (2015). A Classroom Action Research: Improving Speaking Skills through Information Gap Activities. *English Education Journal*, 6(3), 342–355.
- American English (n.d.). Teacher's Corner: Speaking - Information Gap Activities. Retrieved August 20, 2019, from <https://americanenglish.state.gov/resources/teachers-corner-speaking-information-gap-activities>
- Anderson, J. (2006). *Role Play for Today*. Hoe Lane: Delta Publishing.
- British Council, (2015). *A few discussion activities for English language students*. Retrieved June 23, 2019, from <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/few-discussion-activities-english-language-students>.
- Brown, H. D. (1994). *Principles of Language Learning and Teaching*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Budden, J. (2004). "Role play" *British Council*. Retrieved June 23, 2019, from <http://www.teachenglish.org.uk/think/articles/role-play>.
- Celce-Murica, M. (Ed.). (2001). *Teaching English as a second or foreign language*. Boston, MA: Heinle and Heinle.
- Chaney, A. (1998). *Teaching oral communication in grades k-8*. USA.: A Viacom Company.

- Derakhshan, A., Nadi K., A. & Beheshti, F. (2016). Developing EFL Learner's Speaking Ability, Accuracy and Fluency. *English Language and Literature Studies*, 6, 177.
- Doughty, C. & Pica, T. (1986). "Information Gap" Tasks: Do They Facilitate Second Language Acquisition? *TESOL Quarterly*, 20(2), 305-325.
- Everyday ESL. (2017). How to Use Information Gap Activities for Authentic Communication. Retrieved July 06, 2019, from <https://everydayesl.com/blog/2017/11/28/how-to-use-information-gap-activities-for-authentic-communication>.
- Harmer, J. (1984). *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman.
- Harmer, J. (1998). *How to teach: An Introduction to the Practice of English Language Teaching*. England: Longman.
- Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching*. 3rd Ed. London: Longman.
- Harmer, J. (2005). *The practice of English language teaching*. 3rd Ed. Harlow: Pearson Education Limited.
- Harmer, J. (2007). *The practice of English language teaching*. 4th Ed. London: Longman.
- Harmer, J. (2012). *Essential teacher knowledge*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Hedge, T. (2016). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. New York: Oxford University Press.
- Huang, I, Y. (2008). Role Play for ESL/EFL Children in the English Classroom. *The Internet TESL Journal*, 14(2). Retrieved from <http://iteslj.org/Techniques/Huang-RolePlay.html>.
- Ismaili, M. & Bajrami, L. (2016). Information Gap Activities to Enhance Speaking Skills of Elementary Level Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 232. 612-616. Retrieved from <https://10.1016/j.sbspro.2016.10.084>.
- Kowalska, B. (1991). *Let Them Talk in English*. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- Kusnierek, A. (2015). Developing Students' Speaking Skill through Role-Play. *World Scientific News*, 1(2), 73-111.
- Ladousse, G. P. (2004). *Role Play*. New York: Oxford University Press.
- Leong, L.-M., & Ahmadi, S. M. (2017). An analysis of factors influencing learners' English speaking skill. *International Journal of Research in English Education*, 2(1), 34-41.
- Nunan, D. (1995). *Language Teaching Methodology: A Textbook for Teachers*. NY: Phoenix Ltd.
- Nunan, D. (2005). *Task Based Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nurbaya, S., Salam, U, & Arifin, Z. (2016). Improving Students' Speaking Ability through Role Play. *Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran*, 5(10), 1-13.
- Porter-Ladousse, Gillian. (1987). *Role play*. Oxford: Oxford University Press.
- Richard, Jack C. & Renandya W.A. (2002). *Methodology in language Teaching: An Anthology of Current Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Riyanto, A. D. (2015). *Improving Speaking Skill through Small Group Discussion (A Classroom Action Research for the Third Grade Students of Vocational Secondary School Pancasila Salatiga in the Academic Year 2015/2016)*. (A Graduating Paper, State Institute for Islamic Studies (IAIN) Salatiga).
- Rogers, S & Evans, J. (2008). *Inside Role-Play in Early Childhood Education*. Routledge, USA, and Canada.
- Sartika, D. (2016). Teaching speaking using the Information Gap technique. *English Education Journal*. 7(3).
- Schmitt, R. (2012). Applied linguistic. In *Speaking and pronunciation*. A. Burns & B. Seidhofer (Eds.), pp.197-199. London: Great Britain press.

- Souhila, B. (2015). *The Use of Role-Plays as a Teaching Technique to Develop Foreign Language Learners' Oral Proficiency Case Study: Second Year Students at Biskra University*. (Dissertation, Master Degree in Sciences of the Languages. University of Biskra. People's Democratic, Republic of Algeria).
- Thornbury, S. (2005). *How to Teach Speaking*. Edinburgh: Pearson Education Limited.
- Ur, P. (1996). *A Course in Language Teaching. Practice and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yuniarti, D. R. (2008). *The Use of Information Gap in Developing the Students' Speaking Skill-The case of Grade VII Students of SMP N 2 Tegowanu- Grobogan Academic year 2008/2009*. (Undergraduate Thesis. Semarang: State University of Semarang).

การปรับตัวสู่ระบบราชการและการเกิดขึ้นของคนรุ่นใหม่ในภาคอีสาน ก่อน พ.ศ. 2475¹ THE ADAPTATION TO A BUREAUCRATIC SYSTEM AND THE OCCURRENCE OF A NEW GENERATION IN ISAN BEFORE THE REVOLUTIONARY 1932

ประวิทย์ สายสงวนวงศ์²

Prawit Saisanguanwong

(Received: January 25, 2020; Revised: April 30, 2020; Accepted: May 23, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์พิจารณาการปรับตัวสู่ระบบราชการของกลุ่มผู้ปกครองเดิมในภาคอีสาน ก่อน พ.ศ. 2475 ว่ามีลักษณะอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลต่อการเกิดคนรุ่นใหม่ในภาคอีสาน อย่างไร ตลอดจนแนวความคิดสำคัญของคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นพลังทางสังคมใหม่ในภาคอีสาน

ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้การปกครองของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ “ระบบราชการ” ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนของรัฐสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะเช่นนี้ได้สร้างแรงดึงดูดให้ประชาชนส่วนหนึ่งในภาคอีสานปรับตัวเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะ “ข้าราชการ” ขณะที่กลุ่มผู้ปกครองเดิม อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยอุปถัมภ์หรือการมีชาติวุฒิที่ดีเป็นใบเบิกทาง ซึ่งคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการระดับสูงที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางการปกครอง คนรุ่นใหม่ต่างต้องอาศัยการพากเพียรทางการศึกษาเป็นหนทางเพื่อหนีเข้าสู่ระบบราชการ ซึ่งคนเหล่านี้เป็นข้าราชการระดับกลางและระดับล่าง พวกเขาจึงตระหนักในความสำคัญของการศึกษาและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเอง กอปรกับสำนึกพลเมืองที่ได้รับการปลูกฝังโดยรัฐ พวกเขาจึงมองตนเองและพี่น้องร่วมท้องถิ่นของตนในฐานะส่วนหนึ่งของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พึงได้รับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขที่ดีจากรัฐบาล คนกลุ่มหลังนี้กลายเป็นพลังทางสังคมใหม่ที่เริ่มตั้งคำถามกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมถึงการนำเสนอเรื่องราวปัญหาและแนวทางการพัฒนาภาคอีสานให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง

คำสำคัญ: อีสาน ครู ระบบราชการ สำนึกพลเมือง พลังทางสังคมใหม่

Abstract

This article aims to study the adaptation of the traditional local power groups in Isan to a bureaucratic system before the revolutionary 1932 and how it resulted in the emergence of a new generation in Isan as well as important ideas of a new generation who was a new social power in Isan.

¹ บทความนี้ปรับปรุงมาจากวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของการตื่นตัวทางการเมืองของชาวอีสาน พ.ศ. 2433-2489”

² นักศึกษาหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม 73000

History Major, Department of History, Faculty of Arts, Silpakorn University, Sanam Chandra Palace Campus, Nakhon Pathom, 73000 Thailand. Corresponding Author E-mail: saisanguanwong@gmail.com

The findings from the study indicates that under the rule of Siam's absolute monarchy, "bureaucratic system" was the key of state mobilization. The circumstance attracted part of people in Isan to become "bureaucrats". The traditional local power groups utilized their influences to pave the way into the administration. Most of these people were high-ranking bureaucrats in the administration. While a new generation of bureaucrats who only relied on their education to pave the way to the bureaucratic system was in medium and low positions. The new generation was concerned about the importance of education and, thus, confident in their capacity. Moreover, with civil consciousness installed by the state, they viewed themselves and people in their communities as part of the absolute monarchy state who were entitled to receive good welfare from the state. These people became a new social power who started to raise questions about circumstances of their local areas and to present problems and plans for the development of Isan to wider audience.

Keywords: Isan, Teacher, Bureaucratic System, Civil Consciousness, New Social Power

บทนำ

การบูรณาการรัฐด้วยการวางรากฐานระบบราชการ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครอง การวางรากฐานการศึกษา และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคด้วยการพัฒนาระบบคมนาคมตั้งแต่ทศวรรษ 2430 เป็นต้นไป ยังผลให้รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในฐานะรัฐราชการสมัยใหม่ที่มีส่วนกลางมีอำนาจทางการเมืองครอบงำเหนือท้องถิ่น³ เขตอิทธิพลและผลประโยชน์ที่สืบทอดผ่านสายวงศ์ตระกูลในภาคอีสานอันเป็นอุปสรรคต่อการกระชับอำนาจมาแต่เดิมถูกรื้อสร้างและปรับเปลี่ยนไปขนานใหญ่ทั้งในแง่ของโครงสร้างการปกครองและการแบ่งเขตพื้นที่⁴ อิทธิพลของรัฐ

³ “รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์” [Absolutist state] ในที่นี้ตีความได้ในสองลักษณะด้วยกัน ลักษณะแรก ในแง่การเมือง หมายถึง รัฐบาลกลางที่มีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางการปกครอง ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดและสามารถบังคับใช้พระราชอำนาจนั้นได้อย่างแท้จริงภายในพระราชอาณาเขต ลักษณะที่สอง ในแง่พื้นที่ หมายถึง รัฐรวมศูนย์ที่ซึ่งศูนย์กลางแห่งรัฐมีความเชื่อมโยงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมกับภูมิภาครอบนอก มีอาณาเขตของรัฐชัดเจนตามหลักสากล

⁴ การบูรณาการรัฐอาศัยการจัดตั้ง “ระบบมณฑลเทศาภิบาล” ขึ้นทั่วพระราชอาณาเขต โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางการเมืองปกครองในส่วนภูมิภาคด้วยการรวมการปกครองหลายๆ เมืองจัดตั้งขึ้นเป็นมณฑลและการวางรากฐานของระบบราชการสมัยใหม่ที่มีศูนย์กลางการบังคับบัญชาจากกรุงเทพฯ มีข้าหลวงต่างพระองค์หรือข้าราชการระดับสูงจากส่วนกลางเป็นผู้ปกครองสูงสุดในพื้นที่นั้น ๆ เป็นผลให้อำนาจและผลประโยชน์จากท้องถิ่นอยู่ภายใต้การควบคุมของส่วนกลางมากขึ้น ขณะที่กลุ่มผู้ปกครองเดิมได้รับการแต่งตั้งเป็นข้าราชการท้องถิ่น ได้รับเงินเดือนจากรัฐบาลทดแทนระบบกินเมืองแบบยุคจารีต (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, 2545, น. 128-131)

พ.ศ. 2434 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 [ครองราชย์ พ.ศ. 2411-2453] ได้มีประกาศเปลี่ยนแปลงพื้นที่การปกครอง โดยแบ่งเขตการปกครองในภาคอีสานออกเป็น 3 มณฑล ได้แก่

มณฑลลาวกลาง [หัวเมืองลาวกลางเดิม] มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนครราชสีมา มีสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสรรพสิทธิประสงค์ ทรงดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงต่างพระองค์ระหว่าง พ.ศ. 2434-2436 ภายหลังเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น**มณฑลนครราชสีมา**ในต้นทศวรรษ 2440

มณฑลลาวพวน [หัวเมืองลาวพวนเดิม] ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองหนองคาย ภายหลังย้ายกองบัญชาการไปยังบ้านหมากแข้ง เมืองอุดรธานี มีสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคมเป็นข้าหลวงต่างพระองค์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2434-2442 ภายหลังเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น**มณฑลอุดร**ในต้นทศวรรษ 2440

สมบูรณาญาสิทธิราชย์สามารถขยายขอบเขตไปครอบคลุมแทบทุกมิติชีวิตของประชาชน ขณะเดียวกันได้สร้างแรงผลักดันให้ประชาชนในภาคอีสานมีปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งกับรัฐอย่างค่อยเป็นค่อยไป ภายใต้บริบทดังกล่าว ระบบราชการและข้าราชการถือเป็นหัวใจสำคัญให้การขับเคลื่อนของรัฐสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะเช่นนี้ได้สร้างแรงดึงดูดให้ประชาชนส่วนหนึ่งในภาคอีสานต่างพยายามปรับตัวเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะ “ข้าราชการ” ของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในทางใดทางหนึ่ง เพราะการเป็นส่วนหนึ่งในระบบการนั้น เป็นหนทางที่จะเกื้อหนุนให้เขาเหล่านั้นสามารถดำรงหรือเลื่อนสถานภาพของตนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ได้ แน่แน่นอนว่าการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและการศึกษาโดยรัฐย่อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าถึงระบบการนี้ด้วย ดังนั้น บทความนี้จึงมีจุดประสงค์จะพิจารณาว่า การปรับตัวเข้าสู่ระบบราชการของกลุ่มผู้ปกครองเดิมก่อน พ.ศ. 2475 มีลักษณะอย่างไร และทำให้เกิดคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็น “พลังทางสังคมใหม่”⁵ ในภาคอีสานอย่างไร ตลอดจนแนวความคิดสำคัญของพลังทางสังคมใหม่นี้ โดยอาศัยหลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร เช่น เอกสารจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หนังสือราชการ บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการศึกษา

มณฑลลาวกาว [หัวเมืองลาวกาวเดิม] ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองอุบลราชธานี มีสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นพิชิตปรีชากรทรงดำรงตำแหน่งข้าหลวงต่างพระองค์ระหว่าง พ.ศ. 2434-2436 และสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสรรพสิทธิประสงค์ทรงรับหน้าที่หลังจากนั้นระหว่าง พ.ศ. 2436-2453 ภายหลังมณฑลลาวกาวเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น**มณฑลอีสาน** (ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา, 2545, น. 185-214)

ระยะแรกนั้นการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลไม่สามารถจัดได้โดยพร้อมกันทุกพื้นที่ แต่เป็นการวางรากฐานปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเมืองและระบบราชการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การปกครองในระบบมณฑลเทศาภิบาล ต่อมาใน พ.ศ. 2437 ทางราชการได้ประกาศให้มีการจัดตั้ง “มณฑลเทศาภิบาล” ขึ้นอย่างเป็นทางการ ตามมาด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ใน พ.ศ. 2440 ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การจัดระเบียบความสำคัญของเมืองต่าง ๆ ให้เป็นหน่วยการปกครองในระดับต่าง ๆ อันได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ไล่เรียงไปตามลำดับความสำคัญและจำนวนประชากรในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้ยังกำหนดให้กลุ่มผู้ปกครองในระบบการปกครองแบบเดิมเป็นข้าราชการท้องถิ่นในระบบราชการแบบใหม่ เช่น เปลี่ยนตำแหน่งเจ้าเมือง เป็น ผู้ว่าราชการเมือง เปลี่ยนตำแหน่ง อุปฮาด เป็น ปลัดเมือง เป็นต้น (ประนุช ทรัพย์สาร, 2550, น. 157)

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 [ครองราชย์ พ.ศ. 2453-2468] มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปกครองอีกหลายครั้งด้วยกัน พ.ศ. 2455 โปรดเกล้าฯ ให้มีประกาศแบ่งการปกครองมณฑลอีสานออกเป็น 2 มณฑล คือ **มณฑลอุบล** มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองอุบลราชธานี และ**มณฑลร้อยเอ็ด** มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2456 โปรดเกล้าฯ ให้ทางราชการเปลี่ยนชื่อหน่วยการปกครองจากคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” และใน พ.ศ. 2465 โปรดเกล้าฯ ให้รวมอาณาเขตของมณฑลเทศาภิบาลหลายมณฑลเข้าด้วยกันเป็นเขตการปกครองขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “ภาค” ในครั้งนี้ มณฑลอุดร มณฑลร้อยเอ็ด และมณฑลอุบลได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็น “ภาคอีสาน” (ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา, 2545, น. 219) ทั้งนี้ การกล่าวถึงเมือง จังหวัด หรือมณฑลต่าง ๆ ในบทความนี้จะพิจารณาจากบริบทที่กล่าวถึง ณ ขณะนั้นเป็นสำคัญ เช่น ใช้คำว่าเมืองอุบลราชธานีในบริบทก่อน พ.ศ. 2456 และใช้คำว่าจังหวัดอุบลราชธานีในบริบทตั้งแต่ พ.ศ. 2456 เป็นต้นไป

⁵ “พลังทางสังคมใหม่” หมายถึง กลุ่มคนรุ่นใหม่ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเชื้อสายของกลุ่มผู้ปกครองเดิมและกลุ่มพ่อค้าคหบดีในภาคอีสาน ถือกำเนิดในช่วงทศวรรษ 2440-2450 และเติบโตในช่วงที่การบูรณาการรัฐเป็นไปอย่างเข้มข้น คือ ประมาณทศวรรษ 2460 คนกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบราชการหรือมีความก้าวหน้าในอาชีพการงานด้วยศักยภาพของตนเอง จึงให้ความสำคัญกับ “คุณวุฒินิยม” รวมถึงมีสำนึก “พลเมือง” ในฐานะส่วนหนึ่งของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ทั้งนี้ พลังทางสังคมใหม่นี้มีทั้งภายในและภายนอกกระบวนราชการ แต่จากการพิจารณาภูมิหลังและบทบาททางการเมืองของพวกเขาซึ่งปรากฏชัดเจนมากขึ้น หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 พบว่า ส่วนใหญ่แล้วมีพื้นฐานมาจากการเป็นข้าราชการระดับกลางและระดับล่างมาก่อน ทำให้เข้าใจได้ว่าพลังทางสังคมใหม่ในภาคอีสานนี้น่าจะก่อตัวขึ้นภายใต้ระบบราชการมากกว่า บทความนี้จึงมุ่งประเด็นไปที่การทำความเข้าใจกับความสำคัญและการปรับตัวของผู้คนสู่ระบบราชการ รวมถึงพลังทางสังคมใหม่ที่มีพื้นฐานมาจากอาชีพข้าราชการเป็นหลัก

การปรับตัวของกลุ่มผู้ปกครองเดิมสู่ระบบราชการ

ความพยายามในการสถาปนารัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์แม้จะทำให้อำนาจของรัฐส่วนกลางมีความมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ ขณะที่ความสำคัญของ “คุณวุฒิ” เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการคัดกรองหรือการเลื่อนตำแหน่งในระบบราชการ แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้ง พบว่า ในขั้นตอนการรวมอำนาจของส่วนกลางที่ปรากฏในระยะแรกนั้นไม่ได้เป็นไปโดยแตกหักรุนแรงกับกลุ่มผู้ปกครองเดิมแต่อย่างใด โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ปกครองเดิมที่เป็นระดับกรมการเมืองสำคัญ ๆ ความสัมพันธ์ในลักษณะอุปถัมภ์แบบจารีตยังคงดำรงอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบราชการและโครงสร้างการปกครองแบบใหม่ ถึงแม้กลุ่มผู้ปกครองเดิมจะต้องสูญเสียบทบาททางการเมืองและผลประโยชน์ที่พึงจะได้ไปบ้าง แต่ยังคงมีเกียรติยศมีเงินเดือนและอำนาจการมี รวมถึงตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการด้วย ทั้งนี้ เพราะส่วนกลางต้องการจะ “เอาอกเอาใจกรมการเมืองชั้นเก่า” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.5 ม. 59/41) เพื่อไม่ให้เกิดแรงต่อต้านในช่วงเวลาที่รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์กำลังก่อร่างสร้างตัวขึ้น

พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ. 121 ได้ยกเลิกตำแหน่งกรรมการเมืองระดับสูงในระบบอาญาสี่ คือ เจ้าเมือง อุปฮาด ราชวงศ์ และราชบุตร ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่มีมาแต่เดิมในภาคอีสาน แต่ยังคงให้กลุ่มผู้ปกครองเดิมที่มีความสำคัญตามเมืองใหญ่ ๆ มีบทบาทในทางปกครองภายใต้การแต่งตั้งและควบคุมของข้าหลวงต่างพระองค์ มีเงินเดือนและบรรดาศักดิ์ในฐานะข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์สยาม โดยเปลี่ยนชื่อตำแหน่งใหม่เป็นผู้ว่าราชการเมือง/จังหวัด ปลัดเมือง/จังหวัด ยกกระบัตร และผู้ช่วยราชการเมืองไล่เรียงไปตามลำดับความสำคัญ (ประนุช ทรัพย์สาร, 2550, น. 157) ส่วนผู้ปกครองเดิมที่ชราภาพหรือไม่มีความรู้ความสามารถพอที่จะปฏิบัติงานได้ก็ยังคงได้รับเบี้ยบำนาญ พร้อมกับได้รับตำแหน่งเป็นข้าหลวงประจำเมืองหรือจางวางกำกับราชการเพื่อเป็นเกียรติยศ แต่ไม่ได้มีหน้าที่หรือบทบาททางการเมืองใด ๆ อย่างเป็นจริงเป็นจังมากนัก (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.6 ม. 28/1) สำหรับเมืองเล็ก ๆ ที่มีอยู่กระจัดกระจายเป็นจำนวนมากก่อนหน้านี้ ถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นแบบใหม่มากขึ้น โดยระบุชัดเจนว่าเมืองนั้น ๆ เป็นหน่วยการปกครองระดับอำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้าน สังกัดกับเมือง/จังหวัด หรือมณฑลใด อำนาจหน้าที่ของกลุ่มผู้ปกครองเดิมก็จะลดระดับลงตามสายการบังคับบัญชา คือ เป็นนายอำเภอ กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านในระยะแรกนี้ค้ำตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งและการคัดเลือกจากชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งกลุ่มผู้ปกครองเดิมมักจะได้รับโอกาสในการทำหน้าที่ดังกล่าว โดยชาวบ้านจะเรียกนายอำเภอและกำนันด้วยความเคารพยำเกรงว่า “ยาพ่ออำเภอ” หรือ “ยาพ่อกำนัน” (เลียง ไซยกาล, 2510, น. 25)

การแต่งตั้งผู้ปกครองเดิมให้มีตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ในทางราชการนั้นจะพิจารณาจากความเหมาะสม ความจงรักภักดีและความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกลุ่มผู้ปกครองเดิมกับข้าหลวงต่างพระองค์ รวมถึงข้าราชการจากกรุงเทพฯ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ จริงอยู่ว่าบางพื้นที่พบว่าผู้เป็นบุตรได้รับการแต่งตั้งทำหน้าที่ต่อจากบิดาที่ชราภาพ แต่ทั้งนี้ การแต่งตั้งต้องผ่านการพิจารณาสอบถามจากข้าราชการอื่น ๆ ว่ามีความเหมาะสมและจงรักภักดีต่อรัฐบาลหรือไม่ และไม่ใช่ว่าหลักประกันว่าต่อไปตำแหน่งทางราชการจะยังคงสืบทอดกันตามสายเลือดดังเช่นที่เป็นมาในอดีต การแต่งตั้งบุตรต่อจากบิดาจะเป็นเรื่องเฉพาะหน้าตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ณ ขณะนั้นมากกว่า หลักฐานต่าง ๆ ยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ปกครองเดิมบางส่วนได้พยายามอาศัยความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์เพื่อที่จะให้ตนเองยังคงมีหน้าที่การงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้น ดังเช่น ท้าวพรหมสาร บุตรท้าวโพธิสาร เพี้ยกรมการเมืองอุบลราชธานีได้ขอให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นพิชิตปรีชากร ข้าหลวงต่างพระองค์

มณฑลลาวกาวซึ่งต่อมา คือ มณฑลอีสานให้ทรงมีพระเมตตาแต่งตั้งตนเองเป็น “พระพายัพพยาบาล” นายอำเภอแห่งหนึ่งในเมืองอุบลราชธานี สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นพิชิตปรีชากรได้ทรงช่วยเหลือเพราะเห็นว่าท้าวพรหมสารนั้น “เป็นคนเรียบร้อยดีและได้ราชการ” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.5 ม. 2.3/19) หรือกรณีของราชวงศ์เหล็ก อดีตกรรมการเมืองเกษตรสมบูรณ์ได้ยื่นหนังสือต่อพระหฤทัยข้าหลวงเมืองชัยภูมิโดยอ้างว่า วงศ์ตระกูลเก่าแก่ของตนนั้นได้รับใช้ราชวงศ์จักรีมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 [ครองราชย์ พ.ศ. 2325-2352] “แต่ครั้งมาเวลานี้ราชการบ้านเมืองเปลี่ยนแปลง...ราชการเมืองเกษตรสมบูรณ์ก็รวมอยู่ในอำเภอภูเขียวทั้งสิ้น ข้าพเจ้าก็เลยหาช่องทางที่จะเข้าทำการฉลองพระเดชพระคุณไม่...” ทางด้านข้าหลวงเมืองชัยภูมิจึงได้รับให้ราชวงศ์เหล็กได้มีตำแหน่งหน้าที่ในสังกัดของอำเภอภูเขียว เพราะเห็นว่าราชวงศ์เหล็กเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในอำเภออยู่มาก (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.5 ม. 1/17)

กลุ่มผู้ปกครองเดิมที่ปรับตัวเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับระบบราชการคงมีอยู่ไม่น้อย จริงอยู่ว่ามีบางส่วนที่ไม่ปรับตัวเพราะเห็นว่าผลประโยชน์ที่ตนเองพึงจะได้ต้องหลุดลอยไป คนเหล่านี้บ้างก็ชักชวนชาวบ้านและกรรมการเมืองอื่น ๆ ช้ามไปอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเพื่อขอเป็นคนในบังคับฝรั่งเศส ด้วยเข้าใจว่าฝรั่งเศสจะอนุญาตให้ตั้งเมืองได้ดังที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ก่อน ไม่มีข้อมูลสถิติยืนยันแน่ชัดว่ากลุ่มผู้ปกครองเดิมจำนวนมากน้อยเท่าใดที่ปรับตัวเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการและโครงสร้างการปกครองของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พบหลักฐานเป็นเพียงรายนามผู้สร้างโรงเรียนในอำเภอทักษิณอุบล [อำเภอวารินชำราบ] จังหวัดอุบลราชธานี ที่พอจะให้ภาพว่าในหลายพื้นที่ตำแหน่งสำคัญ ๆ ทาง การปกครองในส่วนอำเภอหรือตำบล ซึ่งเคยเป็นเมืองเล็กเมืองน้อยมาก่อนนั้น ล้วนแต่มีกลุ่มผู้ปกครองเดิมแฝงฝังอยู่ในระบบราชการแบบใหม่เป็นจำนวนไม่น้อย ดังพบว่า ตำแหน่งสำคัญ ๆ ในอำเภอทักษิณอุบลนั้นมีเพียงสามาตย์รับราชการเป็นนายอำเภอ ท้าวปู่เป็นปลัดขวานอำเภอ ท้าวราชเป็นเสมียนอำเภอ และท้าวมรรคาคำนวณ [ท้าวสิงห์] เป็นพนักงานโยธา เป็นต้น (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.6 ศ. 4/22) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 [ครองราชย์ พ.ศ. 2411-2453] ได้รับสั่งถึงสภาพการณ์เช่นนี้ในพระราชหัตถเลขาฉบับหนึ่ง ซึ่งสะท้อนถึงการปรับตัวของกลุ่มผู้ปกครองเดิมตอนหนึ่งว่า “ตามความจริงตำแหน่งที่แต่ก่อน...นับว่าเป็นเจ้าจะได้ดีกว่าเปนพญา (พระยา) แต่เดี๋ยวนี้เปนที่นายนิติในการเปนพญา **ความนิยมเปลี่ยนแปลงไปก็จะต้องเปลี่ยนไปตาม** [เน้นโดยผู้เขียน]” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.5 ม. 2.3/30) ข้อมูลสถิติใน พ.ศ. 2467 เฉพาะของมณฑลอีสานซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า จำนวนพลเมืองที่ประกอบขึ้นรับราชการมีจำนวน 6,723 คน จากพลเมืองทั้งสิ้น 990,331 คน เป็นอันดับที่ 4 รองจากอาชีพดั้งเดิมของคนในพื้นที่ คือ อาชีพทำนา ค้าขาย และทำสวน ตามลำดับ (วิลาศ โพบิสาร, 2536, น. 431)

จากภาพรวมข้างต้นพอจะเห็นได้ว่า ท่ามกลางการก่อตัวของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งมีระบบราชการเป็นกลไกขับเคลื่อนนั้นกลุ่มผู้ปกครองเดิมมีโอกาสดและศักยภาพในการที่จะปรับตัวเข้าเป็นส่วนหนึ่งในระบบราชการรูปแบบใหม่ ดังนั้น โครงสร้างการปกครองหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐจึงประกอบด้วยข้าราชการทั้งที่มาจากกรุงเทพฯ และข้าราชการที่มีภูมิหลังเป็นกลุ่มผู้ปกครองเดิม คนเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะได้เป็นข้าราชการระดับสูงที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางการปกครอง เช่น เป็นข้าหลวงประจำเมือง/ จังหวัด ปลัดเมือง/จังหวัด นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ฯลฯ เป็นผู้มีความใกล้ชิดกับความสัมพันธ์อันดีกับข้าหลวงต่างพระองค์หรือข้าราชการระดับสูงจากกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังเติบโตในช่วงเวลาที่ร่วมสมัยกับกระบวนการบูรณาการรัฐ คนเหล่านี้ยังคงรับราชการสืบมาจนกระทั่งทยอยปลดเกษียณออกไป

ในปลายทศวรรษ 2460-2470 เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นเราอาจจำกัดความข้าราชการท้องถิ่นเหล่านี้ว่า “ข้าราชการรุ่นเก่า” เช่น พระวิภาคพจนกิจย์ นายอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผู้เคยถวายงานรับใช้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงต่างพระองค์มณฑลอีสาน พระอุบลกิจประชากร ผู้ช่วยราชการจังหวัดอุบลราชธานีเชื้อสายอดีตเจ้าเมืองอุบลราชธานี และพระอนุบาลสกลนคร ปลัดจังหวัดสกลนครเชื้อสายอดีตเจ้าเมืองสกลนคร เป็นต้น (พริยา คุว์ฒนะสิริ, 2533, น. 9)

การปรากฏตัวของ “พลังทางสังคมใหม่” ในภาคอีสาน ทศวรรษ 2460-2470

ระบบราชการที่กำลังขยายตัวออกไปและหยั่งรากลึกในโครงสร้างการปกครองของภาคอีสาน ก่อปรกัการเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตเมืองและการขยายตัวของการศึกษาแบบแผนใหม่ได้เปิดโอกาสให้ “คนหนุ่ม” ซึ่งมีภูมิหลังเป็นบุตรหลานของกลุ่มผู้ปกครองเดิมและกลุ่มพ่อค้าได้มีหนทางเข้าสู่ระบบราชการ คนเหล่านี้มักจะถือกำเนิดในช่วงทศวรรษ 2440-2450 และเติบโตในช่วงที่การบูรณาการรัฐเป็นไปอย่างเข้มข้น คือ ประมาณทศวรรษ 2460 เป็นต้นมา เช่น อำ บัญไทย วันทอง (วรรณ) พรหมกสิกร ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และเตียง ศิริจันทร์ ฯลฯ พวกเขาเหล่านี้เป็นคนที่สองในกระบวนการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ แตกต่างจากข้าราชการรุ่นเก่าที่สามารถอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยอุปถัมภ์หรือการมีชาติวุฒิที่ดีเข้าไปมีบทบาทในทางราชการได้ คนหนุ่มเหล่านี้แม้จะมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจหรือสถานะทางสังคมที่ดี เพราะถือกำเนิดในครอบครัวกลุ่มผู้ปกครองเดิมและกลุ่มคหบดี หรือบางรายอาจมีภูมิหลังเป็นครอบครัวชาวนาก็ตาม [มีจำนวนน้อยมาก] แต่ที่สำคัญก็คือว่า พวกเขาต้องบากบั่นพากเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ตั้งแต่ระดับพื้นฐานในท้องถิ่นจนถึงในระดับสูงในเมืองใหญ่หรืออาจเดินทางไปศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ ทั้งโรงเรียนวัดและโรงเรียนสมัยใหม่ต่างก็เน้นย้ำให้คนหนุ่มเหล่านี้ตระหนักถึงความสำเร็จที่วัดได้จากการสอบ อันนำมาซึ่ง “วุฒิการศึกษา” เป็นใบเบิกทางสู่ระบบราชการ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากความรู้ความสามารถของตนในฐานะมนุษย์ผู้หนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคม จึงไม่น่าแปลกใจว่าเหตุใดบุคคลเหล่านี้จึงมักให้ความสำคัญกับ “คุณวุฒิ” มากกว่าการมี “ชาติวุฒิ” ที่ดี และเห็นว่าการศึกษานั้นเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและประเทศชาติ ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ครูหนุ่มจากโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช โรงเรียนประจำมณฑลออุบล ซึ่งภายหลังได้เติบโตในสายงานราชการกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาครั้งหนึ่งว่า “ในทางการศึกษาเราลงทุนแล้วก็ลงหายไม่ขึ้นมา แต่เป็นผลที่เราจะได้รับในอนาคต เป็นผลซึ่งเราจะอบรมพลเมืองของประเทศชาติให้ก้าวขึ้นสู่บันไดแห่งความเจริญ” (รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร 32/2476 สามัญ, น. 2052, อ้างถึงใน พริยา คุว์ฒนะสิริ, 2533, น. 32)

การอุทิศตนเพื่อการศึกษาประกอบกับประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้น เพราะบางรายได้ไปศึกษาต่อในเมืองหรือในกรุงเทพฯ ทำให้คนหนุ่มเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอและสนใจในศาสตร์หลายแขนง อำ บัญไทย ครูหนุ่มจากโรงเรียนฝึกหัดกสิกรรม โรงเรียนกสิกรรมประจำมณฑลออุบล ได้บอกเล่าความสนใจในการศึกษาวิชาการต่าง ๆ ของตนเองว่า “นอกจากวิชาชีวภคสิกกรรม ข้าพเจ้าได้ศึกษาวิชาโภคศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พงศาวดารโลก...การบัญชี ตรีทวิทยา จิตตวิทยา ธรรมศาสตร์” อย่างได้เน้นย้ำต่อไปว่า “...ข้าพเจ้าชอบศึกษาวิทยาศาสตร์ และอ่านหนังสือทั่วไป ข้าพเจ้าติดหนังสือประจูดุฝัน...เพราะข้าพเจ้ารักหนังสือมากกว่าเมีย... [เน้นโดยผู้เขียน]” (อำ บัญไทย, 2543, น. 136-137) เช่นเดียวกับเตียง ศิริจันทร์ บุตรนายฮ้อยผู้มีฐานะดีจากจังหวัดสกลนครซึ่งเริ่มต้นชีวิตราชการด้วยการ

เป็นครูในกรุงเทพฯ ช่วงปลายสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีความใฝ่ใจศึกษาองค์ความรู้ที่กว้างขวาง ดังที่คนใกล้ชิดของเขาได้เล่าไว้ว่า

นายเตียงเป็นนักอ่านหนังสือ...ที่นับว่ามีมากได้แก่ หนังสือวรรณคดีอังกฤษ ซึ่งมีหลายร้อยเล่มนอกนั้นเป็นประวัติศาสตร์และการเมืองยุโรป วิชาการศึกษาและจิตวิทยา มีสารานุกรมภาษาอังกฤษอยู่ 4 ชุด ทั้งชุดเล็กและชุดใหญ่...นายเตียงเล่าให้นักเรียนฟังว่า เมื่อยังเรียนอยู่ปีสองในคณะอักษรศาสตร์ นายเตียงอ่านหนังสือชุด Everyman's classics เฉลี่ยแล้วเดือนละสามเล่ม ถ้างานหนักก็จะไม่น้อยกว่าเดือนละสองเล่ม ที่อ่านได้เดือนละสี่เล่มก็มีบ้าง (วิสุทธ์ บุษยกุล, 2553, น. 121-122)

น่าสังเกตว่าชีวิตราชการของคนหนุ่มเหล่านี้มักเริ่มต้นจากการเป็นครู ซึ่งเป็นข้าราชการระดับล่าง [ครูประจำบาล] และระดับกลาง [ครูใหญ่ ครูน้อย] เหตุผลเพราะสายงานปกครองระดับสูงส่วนใหญ่มักเป็นข้าราชการที่มาจากกรุงเทพฯ หรือเป็นข้าราชการรุ่นเก่าที่ปรับตัวมาจากกลุ่มผู้ปกครองเดิม อีกประการหนึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากมาตรการจัดการศึกษาโดยรัฐ ทำให้การศึกษาแผนใหม่ขยายไปในวงกว้างและต้องการครูเป็นจำนวนมาก เนื่องจากโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนประจำบาลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2464 เป็นต้นมา ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ จำนวนของครูมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ค่าเฉลี่ยของครูต่อจำนวนนักเรียน เฉพาะในมณฑลอีสานสูงมากขึ้นเป็นลำดับ คิดเป็นอัตราครู 1 คนต่อนักเรียน 49 คนใน พ.ศ. 2464 และอัตราครู 1 คนต่อนักเรียน 63 คนใน พ.ศ. 2468 ต่อมาใน พ.ศ. 2469 นั้นค่าเฉลี่ยครูหนึ่งคนต่อนักเรียนของมณฑลอีสานก็มีอัตราสูงมากที่สุดในประเทศ (พิรุฬห์ สวัสดิ์รัมย์, 2530, น. 128) ดังนั้น ความต้องการครูผู้สอนเพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางการศึกษาจึงมีสูงมาก อาชีพครูจึงเป็นอาชีพที่หลายคนเห็นว่าเป็นบันไดขั้นแรกที่จะก้าวไปสู่ชีวิตข้าราชการได้ ค่านิยมเช่นนี้คงสืบทอดต่อมาถึงสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ความสำเร็จของคนรุ่นก่อนหน้านี้นักกลายเป็นแรงปรารถนาให้คนรุ่นหลังใฝ่ฝันและดำเนินรอยตาม รวมถึงลูกหลานของชาวบ้านในชนบทที่มีความมุ่งมั่นจะยกฐานะของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น

ขวลิต ทับขวา ลูกหลานชาวนายากจนแห่งบ้านหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งภายหลังได้ชวนขวายนดินรนจนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและสามารถสอบเป็นครูประจำบาลได้เมื่อ พ.ศ. 2485 กล่าวถึงเรื่องนี้ในบันทึกของเขาว่า

สังคมชนบททั่ว ๆ ไปในเวลานั้น...ใฝ่ใจในการส่งเสริมลูกหลานให้ได้เล่าเรียน เพื่อจะได้มีความรู้ดีกว่ารุ่นปู่ ย่า ตา ยาย และรุ่นพ่อแม่ จะได้เป็นสง่าราศีแก่หมู่บ้าน ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านตนให้ก้าวไปสู่ความเจริญ พวกฐานะการเงินไม่ค่อยดีบวชเรียนและสีกออกมารับราชการ...ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้เรียนระดับมัธยม จบออกมารับราชการเป็นครูยิ่งกว่าอาชีพอื่น ๆ กระจายกันไปอยู่ในหลายจังหวัด

ขวลิต ยังได้เล่าถึงเหตุผลส่วนตัวของเขาที่ปรารถนาจะเป็นครูว่า “ข้าพเจ้าจึงได้วุฒิ ม.3 ไปหาสมัครงาน โดยเจาะจงอยากเป็นครู หากได้เป็นครูมีเงินเดือนจะได้จุนเจือครอบครัวไม่ให้ลำบากจนเกินไป เพราะบางปีครอบครัวอดอยาก กินข้าวปนกลอย ปนผักทองเป็นเดือน ๆ” (อรธ นันทจักร, 2533, น. 2-3) ด้วยความเป็นคนหนุ่มซึ่งเติบโตในช่วงเวลาที่โครงสร้างสังคมกำลังวิวัฒน์เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับความรู้สึกยึดมั่นในคุณวุฒินิยมจึงเป็นธรรมดาที่พวกเขาจะคาดหวังต่อความเจริญก้าวหน้าและเริ่มเห็นว่า

ระบบราชการที่เป็นอยู่ล้วนเต็มไปด้วยปัญหา ทั้งจากระบบอุปถัมภ์และทัศนคติที่แตกต่างกับพวกข้าราชการรุ่นเก่า ความผิดหวังเหล่านี้นำไปสู่การตั้งข้อสังเกตและการตั้งคำถามต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ มีข้อมูลว่า อำ บัญไทยอดีตนักเรียนตัวอย่าง ซึ่งภายหลังรับราชการเป็นครูโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม มักมีปัญหาในการทำงานกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่อยู่เสมอและถูกเรียกไปตักเตือนเพราะเห็นว่าเป็นคนที่ปกครองยาก มักชอบแสดงความคิดเห็นในลักษณะคุ้ยโว่ อวดรู้ และชอบขัดคอ ทำให้ผู้ใหญ่หนักใจจนถูกคาดโทษถึงขั้นอาจต้องออกจากราชการถ้าหากยังกระทำเช่นนี้อีกเพียงครั้งเดียว อำได้บันทึกในเรื่องนี้ว่า “เราคงได้ดีทางราชการต่อไปไม่ได้แล้ว จงเตรียมเก็บเงินออกค่าขาย ต้องประหยัดทุกสตางค์ จงทำตัวให้อ่อนน้อมไว้” (อำ บัญไทย, 2543, น. 13) ไม่ต่างกับมากนักกับทองอินทร์ ภูริพัฒน์ แม้จะเหมือนว่าเขาค่อนข้างประสบความสำเร็จในชีวิตราชการ อย่างไรก็ตามชีวิตข้าราชการของทองอินทร์น่าจะเผชิญกับแรงกดดันอยู่พอสมควร เขาได้ตั้งข้อสังเกตถึงปัญหาการเติบโตในระบบราชการครั้งหนึ่งว่า “ข้อสำคัญที่ข้าพเจ้าสำนึกมานานก็คือว่า บุคคลที่เป็นคนพื้นเมือง ถ้าหากจะเข้ารับราชการก็จะถูกกดโดยธรรมชาตินี้เป็นความจริงแท้ ๆ [เน้นโดยผู้เขียน]” (สร. 02010.5/12 เล่ม 4, อ้างถึงใน พิรยา คุวัฒนะศิริ, 2533, น. 16)

ความกดดันในชีวิตราชการที่ต้องเผชิญกับระบบอุปถัมภ์และการแตกต่างทางความคิดกับข้าราชการรุ่นเก่าทำให้คนหนุ่มจำนวนไม่น้อยซึ่งเริ่มต้นชีวิตราชการด้วยการเป็นครูตัดสินใจเปลี่ยนหน้าที่ยางานของตนไปสายงานอื่น ตัวอย่างเช่น ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เมื่อสอบเนติบัณฑิตได้ใน พ.ศ. 2471 ได้ออนย้ายจากตำแหน่งครูใหญ่ในกระทรวงธรรมการไปสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้รับการบรรจุเป็นเลขานุการมณฑลนครราชสีมา ก่อนที่จะย้ายไปทำหน้าที่เป็นผู้รั้งนายอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ นายอำเภอม่วงสามสิบ และนายอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ตามลำดับ เช่นเดียวกับฟอง สิทธิธรรม บุตรนายอัยฐานะดีจากอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 8 และประโยศครูมัธยม [ป.ม.] เมื่อ พ.ศ. 2469 ต่อมาได้รับราชการเป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ที่โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชและย้ายไปเป็นครูใหญ่ ณ โรงเรียนประจำจังหวัดศรีสะเกษ ก่อนที่จะสอบเป็นเนติบัณฑิตได้และเปลี่ยนสายงานไปรับราชการเป็นเสมียนตุลาการที่จังหวัดสวรคโลกเมื่อ พ.ศ. 2478 (สุเชาวน์ มีหนองหว้าและกิติรัตน์ สืบพันธ์, 2549, น. 44) หรือบางคนก็ออกจากราชการหันไปประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ เช่น เลียง ไชยกาล ครูหนุ่มการศึกษาดีจากโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ภายหลังได้ตัดสินใจเรียนต่อด้านกฎหมายจนสามารถสอบกฎหมายได้ในระดับ 2 สามารถมีอาชีพทนายความและว่าได้ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการลาออกไปประกอบอาชีพอื่นอาจมาจากนโยบายจำกัดการเติบโตของข้าราชการในช่วงปลายทศวรรษ 2460 ถึงต้นทศวรรษ 2470 ด้วย ทำให้มีการคุลข้าราชการออกบ้างในบางปี รวมถึงมีนโยบายให้ข้าราชการลาออกเองเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น

สายงานด้านกฎหมายเป็นอาชีพอิสระที่มีความสำคัญมากขึ้นในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในเขตเมืองอันนำมาซึ่งการขยายตัวของการค้าและการลงทุน ตลอดจนอิทธิพลทางการเมืองของรัฐที่ครอบคลุมทุกมิติชีวิตมากขึ้น ผลักดันให้ผู้คนในภาคอีสานเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระเบียบและกฎหมายสมัยใหม่ ความขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งที่เกิดจากการทำธุรกิจหรือความขัดแย้งส่วนตัวระหว่างผู้คนกลายเป็นปัญหาที่ต้องตัดสินด้วยตัวบทกฎหมาย ด้วยเหตุนี้อาชีพทนายหรือสายงานทางด้านกฎหมายจึงเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น นั่นก็ทำให้ค่าตอบแทนที่ได้รับก็มีสูงมากขึ้นเช่นเดียวกัน ผู้จบเนติบัณฑิตและเข้ารับราชการในสายงานตุลาการจะได้รับเงินเดือนราว 240 บาท ขณะที่เงินเดือนครูระดับมัธยมอยู่ที่ประมาณ 80 บาทเท่านั้น (สายชล สัตยานุรักษ์, 2558, น. 516) ด้านอำ บัญไทย ครูโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมในจังหวัดอุบลราชธานีได้ให้ข้อมูลด้วยว่า อาชีพข้าราชการครูในสมัยนั้นทำการ

เลื่อนวิทยฐานะได้ช้าและยากมาก โดยที่การสอบแต่ละครั้งผู้สอบจะต้องมีความรู้กว้างขวาง ซึ่งในทัศนะของอ่ำแล้ว การสอบวิชาชุดในหลักสูตรครูยากยิ่งกว่าเรียนกฎหมายเสียอีก ทำให้ข้าราชการครูจำนวนไม่น้อยตัดสินใจเปลี่ยนสายงานไปกระทรวงอื่นหรือหันไปประกอบอาชีพอิสระ (อ่ำ บุญไทย, 2543, น. 136)

คนหนุ่มการศึกษาดีบางรายก็มุ่งมั่นที่จะทำอาชีพด้านกฎหมายโดยตรง เช่น ถวิล อุดล ลูกหลานคหบดีจากจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจบการศึกษาชั้น ม.8 จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพฯ ก่อนที่จะสอบเนติบัณฑิตได้และทำอาชีพทนายความทั้งที่กรุงเทพฯ และที่จังหวัดอุบลราชธานี เนย สุจิมา บุตรหลานตระกูลเจ้าเมืองอุบลราชธานี ซึ่งเป็นญาติกับเลียง ไชยกาลก็ประกอบอาชีพทนายความเช่นเดียวกันก่อนที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2476

อาชีพนักเขียนหรือนักหนังสือพิมพ์ก็เป็นอีกอาชีพอิสระที่ผู้มีการศึกษาสมัยนั้นให้ความสนใจ แต่สำหรับในภาคอีสานคาดว่ามีสัดส่วนไม่มากนักหากเทียบกับอาชีพข้าราชการและอาชีพด้านกฎหมาย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 [ครองราชย์ พ.ศ. 2394-2411] ถึงต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 [ครองราชย์ พ.ศ. 2411-2453] ความนิยมหนังสือพิมพ์ยังจำกัดอยู่ในแวดวงของเจ้านายและข้าราชการชั้นสูง ต่อมาความสนใจได้ขยายไปสู่ข้าราชการระดับกลางระดับล่างและสามัญชนผู้มีการศึกษาดีในฐานะช่องทางรับรู้ข่าวสารบ้านเมือง เห็นได้จากจำนวนหนังสือพิมพ์และวารสารเฉพาะทางที่แตกแขนงออกไปอีกหลายฉบับ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 [ครองราชย์ พ.ศ. 2411-2453] มีจำนวนหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น 59 ฉบับ พอถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 [ครองราชย์ พ.ศ. 2453-2468] หนังสือพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ทั้งรายวัน รายปักษ์ ฯลฯ ภาษาไทย จีน อังกฤษเพิ่มขึ้นเป็น 133 ฉบับด้วยกัน หนังสือพิมพ์และวารสารเหล่านี้ เช่น หนังสือพิมพ์คอตข่าวราชการ สยามประเพณี นาริรมย์ จดหมายเหตุสยามสมัย ฯลฯ รวมถึงวารสารเฉพาะทาง เช่น ธรรมศาสตร์วินิจัย ธรรมศาสตร์สมัย จดหมายเหตุแสงอรุณ วิทยากรและธรรมจักร เป็นต้น (มาลี บุญศิริพันธ์, 2548, น. 18-20) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 [ครองราชย์ พ.ศ. 2453-2468] ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 [ครองราชย์ พ.ศ. 2468-2477] หนังสือพิมพ์ที่ออกโดยเอกชนเกิดขึ้นคึกคักเป็นพิเศษ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้เป็นกระบอกเสียงอย่างดีของปัญญาชนที่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์บ้านเมืองและวิพากษ์การทำงานของรัฐบาลอย่างเผ็ดร้อน นั่นก็ดึงดูดให้คนหนุ่มการศึกษาดีจำนวนไม่น้อยที่มีความสนใจต่อข่าวสารบ้านเมืองปรารถนาที่จะใช้ช่องทางนี้เป็นพื้นที่แสดงออกทางความคิดและแสดงฝีมือการประพันธ์ของตน สนธิ เจริญรัฐหรือในนามปากกา “ศรีสุรินทร์” จากจังหวัดนครราชสีมา เป็นหนึ่งในนักเขียนฝีมือดีของหนังสือพิมพ์ “สุภาพบุรุษ” หนังสือพิมพ์รายปักษ์ที่ตีพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2472-2473 ซึ่งเกิดจากการก่อตั้งของคนหนุ่มรุ่นราวคราวเดียวกันที่พึ่งจบการศึกษาจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสวนกุหลาบ และโรงเรียนอัสสัมชัญ เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ [ศรีบูรพา] อบ ไชยวสุ [อิ๋วเมอริสต์] มาลัย ชูพินิจ [แม่อนงค์, เรียมเอง] โชติ แพร่พันธุ์ [ยาขอบ] ฯลฯ โดยมีกุหลาบ สายประดิษฐ์เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ ต่อมาสนธิยังได้ทำงานอยู่ในแวดวงนักเขียนนักหนังสือพิมพ์อยู่หลายโอกาส เช่น เป็นหนึ่งในคณะทำงานของหนังสือพิมพ์บางกอกการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2473 รับหน้าที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยใหม่เมื่อ พ.ศ. 2474 และเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวันเมื่อ พ.ศ. 2475 ก่อนที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองใน พ.ศ. 2476 ด้วยวัยเพียง 26 ปีเท่านั้น (ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช, 2558)

แม้อาชีพทนายและอาชีพนักเขียนนักหนังสือพิมพ์จะเป็นอาชีพอิสระนอกกรอบราชการ แต่ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากกลุ่มข้าราชการรุ่นใหม่ระดับกลางและระดับล่างเสียทีเดียว **ประการแรก** พวกเขาเป็นคนหนุ่มที่มุ่งมั่นต่อการศึกษาและให้ความสำคัญกับ “คุณวุฒิ” **ประการที่สอง** พวกเขามีประสบการณ์ที่กว้างขวางเพราะช่วงหนึ่งของชีวิตได้มีปฏิสัมพันธ์กับ “เมือง” กล่าวคือ มีโอกาสได้ไปศึกษาหรือทำงานตามเมืองใหญ่หรือในกรุงเทพฯ ทำให้ได้พบเห็นความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ และภาคอีสาน **ประการสุดท้าย** บทบาทหน้าที่ในสายงานของพวกเขานั้นมีลักษณะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชน เช่น การทำหน้าที่ว่าความต่าง ๆ ของทนายจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงลูกความของตนซึ่งอาจเป็นพ่อค้า นักธุรกิจ หรือเป็นชาวบ้านในบางกรณี ในแง่หนึ่งอาชีพทนายจึงถือเป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชน เช่นเดียวกับข้าราชการระดับกลางและระดับล่างที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับข้าราชการชั้นสูง ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและประชาชนในสังคม โดยเฉพาะข้าราชการครูในชนบททางไกลซึ่งมีความใกล้ชิดมากกับชาวบ้านและรับรู้ปัญหาของท้องถิ่น ไม่ต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่ต้องติดตามการเคลื่อนไหวของสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ ต้องคอยรับฟังและนำเสนอปัญหาของท้องถิ่นและผู้คนอื่น ๆ ในสังคมสู่สาธารณะ รวมถึงการตั้งข้อสังเกตและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและข้าราชการระดับสูง

ด้วยโลกทัศน์ ค่านิยม ตลอดจนเส้นทางการเข้าสู่ระบบราชการหรือการมีความก้าวหน้าในอาชีพอิสระ ซึ่งต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการด้วยความสามารถของตน ทำให้คนหนุ่มเหล่านี้มีความโดดเด่นและต่างไปจากคนรุ่นเก่าโดยเฉพาะพวกข้าราชการระดับสูงที่มีอำนาจหน้าที่ทางการปกครองและส่วนหนึ่งเติบโตขึ้นในระบบราชการด้วยการอุปถัมภ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนสัมพันธ์กับการกระทำและการแสดงออกทางการเมืองของพวกเขาด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นเราอาจนิยามคนกลุ่มนี้ว่า “พลังทางสังคมใหม่”

“เมือง” : พื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

คนหนุ่มซึ่งเป็นพลังทางสังคมใหม่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาคอีสาน เติบโตขึ้นพร้อมกับค่านิยมที่ต่างไปจากคนรุ่นเก่าอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะโลกทัศน์ด้านการศึกษาและการให้ความสำคัญกับคุณวุฒิ นอกจากนั้นพวกเขายังเปิดรับแนวคิด ตลอดจนวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยและเน้นความเป็นสากล เพราะมีโอกาสได้ไปศึกษาต่อในเมืองหรือในกรุงเทพฯ ทำให้ได้พบเห็น ซึมซับ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตลอดจนค่านิยมดังกล่าวกันอยู่เสมอ มีข้อมูลว่าเมื่อยังเป็นนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบที่กรุงเทพฯ มีหลายครั้งที่ทองอินทร์ ภูริพัฒน์แอบหนีโรงเรียนไปชมภาพยนตร์ซึ่งเป็นที่นิยม ณ ขณะนั้น แต่เมื่อถึงคราวสอบไล่ ทองอินทร์ก็ตั้งใจทบทวนบทเรียนและสามารถทำคะแนนได้ดี สนิท เจริญรัฐ ผู้ช่วยบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ซึ่งภายหลังได้หันเหชีวิตเข้าสู่เวทีการเมืองได้อธิบายถึงอิทธิพลของภาพยนตร์ในช่วงทศวรรษ 2460-2470 ที่มีต่อคนหนุ่มยุคนั้นว่า “ความอบรมโน้มน้าวจิตที่เรื่องภาพยนตร์ยุคแรกๆ ให้แก่ผู้ดูมีอาทิ คือ เตือนให้เป็นผู้ตั้งอยู่ในศีลธรรม ยุให้เป็นผู้รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตลอดกระทั่งเราให้เป็นคนกล้าหาญ” (สนิท เจริญรัฐ, 2507, น. 6, อ้างถึงใน พริยา คุ้มณะศิริ, 2533, น. 26) ต่อมาเมื่อรับราชการเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ทองอินทร์มักจะนิยมเล่นกีฬากับเพื่อนฝูง โดยเฉพาะกีฬามวย ฟุตบอล และปิงปองอยู่เป็นประจำ ซึ่งกีฬาปิงปองนี้เขาเป็นคนนำมาเผยแพร่ที่จังหวัดอุบลราชธานีเป็นคนแรก เช่นเดียวกับ เตียง ศิริขันธ์ในขณะที่เป็นนักเรียนนั้นนอกจากจะมีความโดดเด่นเรื่องการเรียนแล้ว เตียงยังเป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียงของโรงเรียนอีกด้วย การเล่นกีฬาในแง่หนึ่งจึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนหนุ่มรุ่นราวคราวเดียวกัน ทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้

ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งในกรณีของทองอินทร์นั้นเป็นคนกว้างขวางมาก เพื่อนฝูงในแวดวงที่คบหาเล่นกีฬาด้วยนั้นมีทั้งพ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการและนักกฎหมาย (พิริยา คุ้มณะสิริ, 2533, น. 28)

ขณะเดียวกันการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นกับศูนย์กลางได้ทำให้เมืองกลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาค⁶ โดยเฉพาะจังหวัดขนาดใหญ่ซึ่งเป็นที่ตั้งของมณฑล เช่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี หรืออาจรวมถึงตัวอำเภอที่เป็นศูนย์กลางความเจริญและชุมทางคมนาคม เช่น อำเภวารินชำราบ อำเภอบ้านไผ่ เป็นต้น นี่เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้คนหนุ่มเหล่านี้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารกันในวงกว้างมากขึ้น พื้นที่ส่วนราชการในเขตเมืองหรืออำเภอใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย สถานที่ราชการ บ้านพักข้าราชการ สโมสรข้าราชการ หรือแม้กระทั่งโรงเรียนใหญ่ ๆ ก็เป็นแหล่งพบปะพูดคุยและคลุกคลีทำกิจกรรมร่วมกันของบรรดาคนหนุ่มทั้งหลาย สนิท เจริญรัฐได้เล่าถึงความทรงจำของเขาว่า พื้นที่ส่วนราชการเหล่านี้บางครั้งก็ใช้เป็นที่มาเล่นกีฬาหรือจัดงานขายของระหว่างหน่วยงาน (สนิท เจริญรัฐ, 2507, น. 6, อ้างถึงใน พิริยา คุ้มณะสิริ, 2533, น. 10) นอกเหนือไปจากนั้น ตลาด ร้านของชำ ร้านอาหาร ร้านกาแฟ โรงภาพยนตร์ สำนักงานหนังสือพิมพ์ ตลอดจนสำนักงานนายความ ซึ่งล้วนเป็นความเจริญที่เกิดขึ้นจากแรงดึงดูดทางเศรษฐกิจของเมืองก็เป็นพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสจับกลุ่มพูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสาร และแนวคิดต่าง ๆ กันในวงกว้าง ทั้งจากปากต่อปากหรือในสื่อรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือ หนังสือพิมพ์และวารสารของหน่วยงานราชการ เป็นต้น โดยวารสารเฉพาะทางที่ออกโดยกลุ่มข้าราชการหรือกลุ่มวิชาชีพเฉพาะด้านนั้นก็เป็นสื่อสำคัญให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสติดตามข่าวสารทั้งในและต่างประเทศ ได้ศึกษาเรียนรู้หลักวิชาของตนหรือเป็นช่องทางหนึ่งในการแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างเช่น ในแวดวงทหารมีวารสารยุทธโศก เสนาศึกษา และแผ้ววิทยาศาสตร์ เป็นสื่อกลางสำคัญ ข้าราชการสายปกครองมีวารสารเทศาภิบาลเป็นที่แสดงความคิดเห็น ส่วนนักกฎหมายมีวารสารดุลพาหะ ธรรมศาสตร์วินิจัย ฯลฯ สำหรับครูมีสโมสรสามัคยาจารย์เป็นพื้นที่แสดงปาฐกถาซึ่งเปิดเป็นสาธารณะแก่บุคคลทั่วไป รวมถึงมีวารสารวิทยากรเป็นช่องทางเผยแพร่ความรู้ด้วย ซึ่งปรากฏว่าวารสารวิทยากรเป็นที่นิยมของคนอ่านมากที่สุดกว่าวารสารอื่น ๆ ของทางราชการ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2560, น. 111) เพราะขอบเขตเนื้อหาของวารสารนอกจากจะเกี่ยวข้องกับครูโดยเฉพาะแล้ว ยังเปิดกว้างสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้ของศาสตร์หลายแขนงด้วย แตกต่างกับกลุ่มข้าราชการอื่น ๆ ที่ค่อนข้างมีลักษณะเป็นวิชาชีพเฉพาะกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ น่าสังเกตด้วยว่า สำหรับช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ ความคิดต่าง ๆ นั้นอาชีพครูจะเปิดกว้างมากที่สุด ในบรรดากลุ่มข้าราชการทั้งหมด สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะวิชาชีพของครูนั้นนอกจากจะเป็นผู้ให้ความรู้ตามหลักวิชาแล้ว อีกบทบาทหนึ่งยังเป็นปัญญาชนผู้ตั้งคำถามและวิพากษ์สังคมด้วย

⁶ พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำนิยามของ “เมือง” [town] ว่าหมายถึง พื้นที่ตั้งชุมชนซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าหมู่บ้าน มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยมีองค์กรปกครองดูแลและจัดการ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553, สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledge=เมือง-กับ-มหานคร-๑๖-มีนาคม>) ดังนั้น “เมือง” ในบทความนี้จึงหมายถึง พื้นที่ตั้งชุมชนอันเป็นศูนย์กลางทางการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงเป็นจุดเชื่อมต่อทางคมนาคมระหว่างพื้นที่ ซึ่งขอบข่ายของเมืองในที่นี้ เช่น ตัวจังหวัด เทศบาล หรือตัวอำเภอ เป็นต้น ทั้งนี้ สภาพการณ์ของภาคอีสานก่อนยุคพัฒนา ทศวรรษ 2500 “เมือง” มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงกับ “ชนบท” โดยเฉพาะความเจริญของระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ความหนาแน่นของจำนวนประชากร และการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจ เงื่อนไขเหล่านี้จะส่งผลต่อความคิดและวิถีชีวิตของผู้คนในเมือง [และคนที่มิปฏิสัมพันธ์กับเมือง] กับในชนบทที่แตกต่างกันด้วย

ในหนึ่งเมืองจึงไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการเคลื่อนไหวแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ แน่นอนว่าการพัฒนาระบบสื่อสารในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะการขนส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข และโทรศัพท์ก็มีส่วนอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนให้การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปโดยสะดวกรวดเร็วขึ้น การแลกเปลี่ยนข่าวสารดังกล่าวนี้อาจมีขอบข่ายรวมถึงกลุ่มพ่อค้าแม่ขายและประชาชนในเขตเมืองหรือผู้ที่เข้ามาสัมผัสกับเมืองด้วย ดังกรณีของครูประชาบาลที่อยู่ในชนบทห่างไกล แม้ภาระหน้าที่ของเขาจะอยู่ในชนบทก็ตาม แต่การติดต่อทางด้านราชการหรือการซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ที่ไม่มีในท้องถิ่นนั้นก็คงให้พวกเขาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเมืองอันเป็นแหล่งรวมของข้อมูลข่าวสารไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

การแสดงออกทางความคิดของ “พลังทางสังคมใหม่”

การปรากฏตัวของกลุ่มพลังทางสังคมใหม่ในช่วงทศวรรษ 2460-2470 น่าสนใจว่าสัมพันธ์กับช่วงเวลาที่ยี่สิบปีมีบทบาทอย่างมากในสังคม หนังสือพิมพ์เป็นตัวอย่างอันดีที่ชี้ให้เห็นว่าในสังคมอีสาน ขณะนั้นมีการตื่นตัวทางความคิดที่เด่นชัดขึ้น เพราะเป็นพื้นที่ซึ่งเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อสภาพเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ปรากฏในช่วงเวลานั้น เป็นต้นว่า ปัญหาความทุกข์ร้อนต่าง ๆ ของชาวบ้าน การตั้งคำถามต่อการทำงานของรัฐบาล การรายงานพฤติกรรมไม่ชอบมาพากลของข้าราชการระดับสูงหรือกระทั่งข้อเสนอแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ กลายเป็นองค์ความรู้สาธารณะที่ผู้มีความสามารถจะอ่านออกเขียนได้สามารถเข้าถึงได้ไม่ยากนัก ขณะเดียวกัน การแสดงออกทางความคิดเหล่านี้ก็สามารถเห็นอิทธิพลอันสืบเนื่องมาจากมาตรการบูรณาการเชิงความคิดของรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้ดี คนหนุ่มซึ่งเป็นพลังทางสังคมใหม่ในช่วงทศวรรษ 2460-2470 ล้วนเติบโตมาในช่วงที่รัฐกำลังปลูกถ่ายอุดมการณ์แห่งรัฐและวัฒนธรรมจากส่วนกลางอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในระบบการศึกษาระดับต่าง ๆ ซึ่งพวกเขาต้องฝ่าฟันมาด้วยความพากเพียรเพื่อ “คุณวุฒิ” ในการประกอบอาชีพ คนเหล่านี้จึงตระหนักและสำนึกในหน้าที่ของ “พลเมือง” ที่พึงปฏิบัติเพื่อความเจริญของประเทศชาติ อันประกอบไปด้วย ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์⁷ สำนึกพลเมืองดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการซึมซับว่าอาณาบริเวณที่ราบสูงโคราชซึ่งกลายมาเป็น “ภาคอีสาน” รวมถึง “ชาวอีสาน” ทั้งหลายซึ่งก็คือพวกเขาและพี่น้องร่วมภาคนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในฐานะสมาชิกพลเมืองของรัฐ ดังนั้น รัฐก็พึงมีหน้าที่ตอบแทนด้วยการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้พี่น้องชาวอีสานมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการพัฒนาถิ่นฐานบ้านเกิดของพวกเขาให้มีความเจริญทัดเทียมกับประชาชนในภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัดเทียมกับภาคกลางซึ่งพวกเขาเห็นว่าเป็นศูนย์กลางของความเจริญ อย่างไรก็ตาม การตื่นตัวทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองของชาวอีสานในช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้ไม่ได้มีลักษณะก้าวร้าวรุนแรงมากนัก แต่เป็นการคาดหวังการเปลี่ยนแปลงที่มีน้ำเสียงในเชิง

⁷ ระบบการศึกษาโดยรัฐได้อบรมให้นักเรียนมีสำนึกในอุดมการณ์แห่งรัฐบนพื้นฐานค่านิยมที่ให้คุณค่ากับ “ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์” อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่รัฐอธิบายว่าจะขาดเสียมิได้ แนวคิดดังกล่าวมีต้นเค้ามาตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (ครองราชย์ พ.ศ. 2411-2453) และได้วิวัฒน์ไปอย่างเต็มที่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (ครองราชย์ พ.ศ. 2453-2468) ในฐานะเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้กับการสถาปนาอำนาจนำของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตลอดจนกำหนดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่าง “รัฐ” กับ “พลเมือง” ภายใต้การปกครองที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุด ทั้งนี้พระมหากษัตริย์จะเป็นสิ่งที่รัฐให้การเน้นย้ำความสำคัญมากที่สุด ในฐานะผู้ทำหน้าที่ปกครองและผู้อุปถัมภ์ราษฎรพลเมืองอันเป็นสมาชิกของรัฐ ดังนั้น ราษฎรพึงตอบแทนด้วยความจงรักภักดี อันเป็นการแสดงความกตัญญูทดแทนที่ต่อพระมหากษัตริย์ด้วย เพื่อความสงบสุขและความเจริญของชาติ (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, สบ. 2.28/3)

ยอมรับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ทรงอำนาจสูงสุดที่จะพระราชทานความช่วยเหลือหรือยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่พวกเขาและชาวอีสานได้ ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์ก็เป็นช่องทางอันดีที่ทำให้พวกเขาสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็นได้ ปัญหาหรือข้อเสนอต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เพียงจะปรากฏในความรู้แต่เฉพาะคนอีสานเท่านั้น แต่ยังได้รับการเผยแพร่ในทางสาธารณะที่ซึ่ง “พลเมือง” ทุกภาคส่วนของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์สามารถรับรู้ได้ด้วยเช่นกัน

ในหน้าหนังสือพิมพ์เริ่มมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของชาวอีสานและการพัฒนาภาคอีสาน เป็นต้นว่า⁸ มีผู้ใช้นามปากกา “ณ โคราช” เขียนลงในหนังสือพิมพ์หลักเมือง ฉบับวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2471 และฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2472 (ดรรรัตน์ เมตตาริกานนท์, 2546, น. 81) และมีผู้ใช้นามปากกาว่า “ชาวบ้านดง” จังหวัดขอนแก่น ได้ส่งจดหมายเขียนลงในหนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2471 เรื่องการเกณฑ์แรงงานราษฎรในจังหวัดขอนแก่นมิได้เป็นไปตาม พ.ร.บ. เกณฑ์จ้าง มีเนื้อหากล่าวถึงข้าราชการในท้องถิ่นกะเกณฑ์ชาวบ้านไปทำงานโยธาโดยไม่ได้อำนาจจ้างแต่อย่างใด รวมถึงต้องเตรียมเสบียงอาหารไปเองด้วย ชาวบ้านบางคนต้องทำงานโยธานี้ 3-4 ครั้งต่อเดือนเป็นเวลาครั้งละ 3-4 วันเป็นอย่างน้อยจนไม่เป็นอันได้ทำมาหากินอย่างอื่น ถ้าหากขัดขึ้นก็จะต้องได้รับโทษถูกปรับคนละ 1 บาทหรือมิฉะนั้นก็ต้องถูกกุมตัวไปคุมขังไว้ ทำให้ชาวบ้านดงมีความเดือดร้อนมาก ผู้ใช้นามแฝงว่า “ชาวบ้านดง” ได้เรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาช่วยแก้ปัญหาด้วยน้ำเสียงอ่อนวอนและแสดงความน้อยเนื้อต่ำใจว่า

ข้าพเจ้าเป็นพลเมืองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาบัดนี้ได้บังเกิดความเดือดร้อนขึ้นกับพวกข้าพเจ้า แต่ความเดือดร้อนของข้าพเจ้านี้ไม่ทราบว่าจะร้องเรียนขึ้นไปสถานใด...ข้าพเจ้าจึงขอพึ่งหน้ากระดานของท่าน [หนังสือพิมพ์ศรีกรุง] เพื่อเป็นทางสื่อสารให้ทรงทราบถึงทุกกระหม่อมฯ เสนาบดีพระองค์นั้น [สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ณ ขณะนั้น] เพื่อพระองค์จักได้บำบัดทุกข์บำรุงสุขของพวกข้าพเจ้าให้บรรเทาลง [เน้นโดยผู้เขียน] (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม. 26. 5ก/30)

มีผู้ใช้นามแฝงว่า “เสื่อตะวันออก” ได้เสนอบทความเรื่อง มหาสารคามงานของเจ้าเมือง ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หลักเมือง ฉบับวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2471 มีเนื้อหากล่าวถึงพฤติกรรมและตั้งข้อสังเกตต่อการทำงานของพระสำเร็จคุณูปการ ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามและพวกพ้อง เนื้อความส่วนหนึ่ง

⁸ เป็นไปได้ยากที่ชาวบ้านโดยทั่วไปในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์จะสามารถอ่านออกเขียนได้หรือเข้าใจช่องทางการร้องเรียนต่าง ๆ ผ่านหน้าหนังสือพิมพ์หรือการถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ การนำเสนอความทุกข์ยากและปัญหาของท้องถิ่นตามที่ปรากฏนั้น เมื่อสังเกตจากสำนวนภาษา การพรรณนา การตั้งคำถาม ตลอดจนจนจบการเขียนที่บ่งบอกถึงสำนึกพลเมืองของผู้เขียน ทำให้เข้าใจได้ว่าจะต้องมีตัวกลางรับสารจากชาวบ้านแล้วนำผ่านพื้นที่สาธารณะเหล่านี้อีกต่อหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่าเขาเหล่านั้นเป็นใครบ้าง แต่คาดว่าจะเป็นผู้มีการศึกษาดีและอยู่ในแวดวงที่เข้าใจการทำงานของระบบราชการจึงสามารถนำเสนอปัญหาหรือเรียกร้องให้ผู้มีอำนาจแก้ไขในลักษณะที่เป็นหลักการได้ ที่สำคัญคือ จะต้องมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านด้วย จึงเป็นไปได้ว่าคนหนุ่มซึ่งเป็นพลังทางสังคมใหม่ น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ไม่มากนัก โดยเฉพาะพวกข้าราชการระดับล่าง ครูประชาบาล ทนาย หรือนักหนังสือพิมพ์ การนำเสนอข่าวคราวและการวิพากษ์สังคมตามหน้าหนังสือพิมพ์แม้ไม่อาจสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้านได้ทั้งหมด แต่ทั้งนี้ก็ไม่อาจปฏิเสธว่าสารที่สื่อมานั้นไม่มีคุณค่าเสียทีเดียว เพราะเป็นเหตุการณ์ ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม นครินทร์ เมฆไตรรัตน์มองในเรื่องนี้ว่า ปากเสียงชาวบ้านเหล่านี้ นำเสนอความคิดเห็นแทนชาวบ้านในพื้นที่ฐานประสบการณ์ร่วมของสังคม ซึ่งแม้ว่าคนพุดนั้นจะคิดด้วยตัวของเขาเอง แต่ความคิดของเขาจะแอบอิงกับประสบการณ์และความเชื่อมั่นของกลุ่มสังคมที่เขาใกล้ชิดอยู่ด้วย (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2560, น. 133)

ระบุว่า “[ขุนประดิษฐ์โอสถการ] สาธารณสุขจังหวัดมหาสารคามนำเงินของโอสถสภาจังหวัดไปใช้ส่วนตัว แล้วออกอุบายเรียรายเอาเงินจากราษฎรมาชดเชยเงินส่วนนี้...ต่อไปคุณพระ [พระสำเร็จคุณูปการ] ควรจะทำสาธิตาให้ยาวสักหน่อย เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ของราษฎรนี้ คุณพระต้องหมั่นดูแลบ้าง”

“เสื่อตะวันออก” ยังได้ตั้งคำถามต่อไปถึงการใช้อิทธิพลของพระสำเร็จคุณูปการเข้าไปจับจองที่ดินเพื่อประโยชน์ส่วนตัว “ที่ดินคุณพระที่ไปจองป่าไว้...ได้ลงมือถากถางเตียนหรือยัง หรือคุณพระจองป่าไว้เพื่อกันราษฎร...” จากนั้นได้ทั้งท้ายเชิงแนะนำแกมเสียตสีว่า “เมื่อคุณพระจะสมัครทำสวนนุ่นจริง ๆ แล้วก็ลาออกไปทำเสียจริง ๆ จัง ๆ ให้มันรู้แล้วไปจะมีดีหรือ จะได้ไม่มีห้วงหน้าห้วงหลังอีก...” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม. 26. 5ก/19) ในลักษณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2471 มีบทความเรื่องพฤติการณ์ของอำเภอบนมไพร เนื้อหากล่าวถึงการปล่อยปละละเลยให้ชาวบ้านในพื้นที่ถูกพ่อค้าเอาไรต์เอาเปรียบด้วยการแลกเปลี่ยนสินค้าที่ไม่มีราคาหรือไม่สมเหตุสมผลกับปริมาณข้าวเปลือกของชาวบ้าน บทความนี้ได้แสดงความเห็นอกเห็นใจชาวบ้านและเรียกร้องให้ทางราชการเข้าไปแก้ปัญหาโดยเร็ว “...เพราะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชาวชนบท ไหนจะต้องเสียค่าภาษีอากรให้แก่รัฐบาล...” โดยได้ระบุทั้งท้ายด้วยการเปรียบเปรยตนเองว่า “เราผู้เป็นปากเสียงของชาติ” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม. 26ก/ 28)

มีผู้ใช้นามปากกาว่า “ผู้เสียศึกษาพลี” เขียนจดหมายไปลงในหนังสือพิมพ์ไทยหนุ่ม ฉบับวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2471 เรื่องเงินศึกษาพลี จังหวัดร้อยเอ็ด มีเนื้อหาตั้งคำถามต่อการใช้จ่ายเงินศึกษาพลีของจังหวัดที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพราะได้นำไปให้พ่อค้าในตลาดกู่เพื่อกินดอกเบี้ย นอกจากนี้การใช้จ่ายเงินศึกษาพลีก็ดูไม่โปร่งใสสัก เพราะทางจังหวัดไม่ยอมเปิดเผยรายละเอียดให้สาธารณชนได้ทราบ “ผู้เสียศึกษาพลี” ได้แสดงความคิดเห็นวิจารณ์พฤติกรรมเช่นนี้ว่า “...นี่เงินศึกษาพลีมิใช่เงินของเอกชน เป็นเงินรวมกันพลีมาบำรุงการศึกษาเป็นกุศล เอาไปให้เขากู้ตั้งเงินของตน เป็นการควรหรือ **ข้าพเจ้าราษฎรผู้เสียสละศึกษาพลีเห็นพ้องด้วย...**[เน้นโดยผู้เขียน]” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม. 26 ก/ 28) สำหรับประเด็นด้านการศึกษานี้ มีผู้ใช้นามปากกาว่า “ชาวอุบล” เขียนจดหมายลงในหนังสือพิมพ์บางกอกการเมือง ฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 เรื่องการศึกษาในจังหวัดอุบล มีเนื้อหาอธิบายการขาดโอกาสทางการศึกษาของลูกหลานชาวบ้านในชนบท รวมถึงคุณภาพทางการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง “ชาวอุบล” ได้แสดงความเห็นอกเห็นใจในเรื่องนี้และวิเคราะห์ว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถสนับสนุนบุตรหลานของตนให้ได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ดังนั้น จึงได้เรียกร้องให้รัฐบาลให้การศึกษากับประชาชนทุกคนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครูให้ดีขึ้น “ชาวอุบล” ได้ทั้งท้ายในจดหมายฉบับนี้ว่า “**ข้าพเจ้าเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่เจ้าหน้าที่แผนกศึกษาจงจัดการศึกษาและสถานที่ให้ดีขึ้น พลเมืองจะได้รับความรู้ให้เป็นกำลังของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์สืบไป** [เน้นโดยผู้เขียน]” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม.26 5ก /38)

อ่ำ บุญไทยเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีผลงานเผยแพร่สม่ำเสมอในช่วงก่อนเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ทั้งบทความเชิงวิชาการและบทความเชิงวิพากษ์สังคม สำหรับผลงานเชิงวิชาการของอ่ำได้รับการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2468 เป็นต้นมาในวารสารวิทยาสาร ส่วนงานเขียนเชิงวิพากษ์สังคมอ่ำมักจะใช้นามแฝงแทนตนเอง เช่น ใช้นามปากกาว่า “แม่น้ำโขง” เขียนงานลงในหนังสือพิมพ์ประชาชาติ และนามปากกา “ศักดิ์ราม” ในโอกาสอื่น ๆ เพราะเกรงว่า การแสดงความเห็นของตนเองจะส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน (อ่ำ บุญไทย, 2543, น. 12-13)

ภายใต้นามแฝง “แม่น้ำโขง” อาจได้สร้างสรรค์ผลงานวิพากษ์สังคมชิ้นสำคัญเรื่อง “สภาพการณ์แห่งภาคอีสาน” ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ประชาชาติระหว่างวันที่ 2-3 เมษายน พ.ศ. 2472 งานชิ้นนี้โดดเด่นมากในแง่กระบวนการนำเสนอทั้งการให้ข้อมูล การตั้งข้อสังเกต ตลอดจนการวิเคราะห์วิจารณ์ และแนวทางแก้ไขปัญหา ใน “สภาพการณ์แห่งภาคอีสาน” สามารถจับใจความแนวคิดที่ “แม่น้ำโขง” นำเสนอไว้ใน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (หอบจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม. 26. 4/78)

แนวคิดด้านกิจกรรม (เกษตรกรรม) “แม่น้ำโขง” เห็นว่า ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีความเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยาสูบ ปอ ป่าน ฝ้าย ฯลฯ พืชเหล่านี้ล้วนเป็นวัตถุดิบหลักที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาภาคอีสานให้มีความเจริญด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการผลิตสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค ถ้าหากรัฐบาลสามารถพัฒนาให้แนวทางดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว “ภาคอีสานต่อไปจะเป่นบ่อเกิดแห่งโภคทรัพย์” ซึ่งจะส่งผลดีกับเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงชาวอีสานซึ่งเป็นผู้ผลิตก็จะสามารถเลี้ยงตนเองได้ การพัฒนาดังกล่าวต้องกระทำในลักษณะองค์รวม โดยเฉพาะกระทรวงธรรมการ กระทรวงเกษตรกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมต้องทำงานร่วมกัน เช่น กระทรวงธรรมการควรจะต้องวางหลักสูตรให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ออกกำลังกายอย่างถูกหลักวิชา ด้านกระทรวงเกษตรควรมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับเกษตรกร ส่วนกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมนั้น มีหน้าที่จะต้อง “เปิดตลาดให้แก่ภาคอีสาน...จัดการก่อสร้างทางรถไฟเดิรติดต่อถึงพระนครหลวง”

สำหรับภาคอีสาน “แม่น้ำโขง” มีความเห็นว่า “กิจกรรมผสม” มีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะทำให้ชาวบ้านสามารถเลี้ยงตนเองได้ มีกิน มีรายได้และมีงานทำตลอดทั้งปี อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาการว่างงานอันเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาอาชญากรรม “แม่น้ำโขง” ตั้งข้อสังเกตต่อไปว่า “แม้ที่ดินนาตกถึงฤดูแล้วเราก็กินมีบึง มีหนองน้ำอยู่เป็นระยะไป หากส่งเสริมให้เกิดความนิยม เช่น ชาวจังหวัดอุบลราชธานีปลูกหอมที่ดินนาในฤดูแล้ง ก็ได้รับผลประโยชน์มาก ฯลฯ เหล่านี้ราชการจะต้องนำ พลเมืองจึงจะดำเนินตาม”

แนวคิดด้านการศึกษา “แม่น้ำโขง” ตั้งข้อสังเกตว่าการจัดการศึกษาในภาคอีสาน “เป็นไปอย่างช้าจนน่าสงสาร” อันเนื่องมาจากการจัดการที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างขึ้น เช่น ปัญหาเด็กนักเรียนและชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา ปัญหาหลักสูตรการศึกษาไม่ก้าวหน้า และปัญหานักเรียนที่เรียนจบการศึกษาจนถึงขั้นสามารถนำความรู้จากโรงเรียนไปประกอบอาชีพได้มีน้อย “แม่น้ำโขง” ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสรุปได้ดังนี้

1. **รัฐต้องมีมาตรการบังคับที่เข้มข้นกว่าเดิม** เช่น ควรเปลี่ยนเกณฑ์ให้เด็กเข้าเรียนตั้งแต่อายุต่ำกว่าที่กำหนด ควรเก็บเงินศึกษาฟรีในอัตราที่สูงขึ้น นอกจากจะทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะใช้สร้างโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพของครูแล้ว ผลทางอ้อมนั้นจะช่วยบีบบังคับให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษาและการทำงานมากขึ้นด้วย เพราะจะต้อง “ชวนขายหางานทำ ไม่นอนกลางวัน ไม่เตรนิบๆ”

2. **รัฐจะต้องปรับหลักสูตรการศึกษาให้มีความเหมาะสม** เช่น ต้องสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนพัฒนาหลักสูตรครูให้มีความรู้ด้านวิชาชีพเกษตรกรรม ต้องปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยเฉพาะการให้ความรู้ด้านวิชาชีพ การเพาะปลูกพืชต่าง ๆ การแปรรูปผลผลิตเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคและการทำเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกหัดวิชาชีพอย่างถูกต้องสามารถนำความรู้ที่เรียนไปช่วยงานในครอบครัวและสามารถเลี้ยงตนเองได้จริง แนวทางเหล่านี้จะทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น

แนวคิดชาตินิยมทางเศรษฐกิจ “แม่น้ำโขง” ตั้งข้อสังเกตว่าสภาพเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงภาคอีสานนั้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของทุนต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีน ดังนั้น ควรที่รัฐบาลจะต้องแก้ปัญหาเพื่อให้คนไทยได้มีส่วนร่วมในเศรษฐกิจมากที่สุด ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะได้ตกอยู่ในมือคนไทยมากกว่าที่จะไหลไปสู่มือของต่างชาติ ซึ่งแนวทางที่รัฐบาลควรจะต้องทำก็คือ

1. ส่งเสริมให้คนไทยได้มีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น เช่น งดเว้นหรือลดการเก็บภาษีบางชนิด เพื่อให้คนไทยสามารถผลิตสินค้าเองและสามารถนำไปแข่งขันได้ในตลาด ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมให้มั่นคง โดยเฉพาะการทำ “กสิกรรมผสม”

2. ส่งเสริมให้คนไทยนิยมใช้สินค้าที่ผลิตโดยคนไทย “แม่น้ำโขง” ให้เหตุผลว่า “สิ่งของที่คนไทยทำเราต้องพร้อมกันใช้ แม้จะไม่สะดวกบ้างก็ทนเอา...จะทำให้สินค้าพื้นเมืองอยู่ในความนิยมได้” ซึ่งการส่งเสริมนั้น ต้องปลูกความนิยมให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เจ้านายซึ่งเป็นชนชั้นนำของสังคมควรจะเป็นแบบอย่างหันมาใช้สินค้าพื้นเมืองให้กับราษฎร ด้านกระทรวงธรรมการจะต้องมีมาตรการเชิงบังคับในเรื่องนี้กับนักเรียน ถ้านักเรียนคนใดใช้ของต่างประเทศโดยไม่มีเหตุจำเป็นจะต้องถูกหักคะแนน นอกจากนี้ ค่านิยมการใช้สินค้าพื้นเมืองจะต้องช่วยกันปลูกฝังให้แพร่หลายในสังคม เช่น การเลือกคู่ครองควรจะต้องเลือกผู้ที่นิยมใช้ของไทย หรือนักประพันธ์ควรสร้างสรรค์ผลงานที่สอดแทรกความสำคัญในเรื่องนี้ด้วย

ข่าวสารจากหน้าหนังสือพิมพ์และ “สภาพการณ์แห่งภาคอีสาน” เป็นหลักฐานสำคัญซึ่งแสดงให้เห็นกระแสการตื่นตัวทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองในภาคอีสานก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ร่องรอยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ปรากฏการณ์ตื่นตัวทางการเมืองของชาวอีสานในยุคประชาธิปไตยนั้นไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด แต่เป็นห้วงหนึ่งของพัฒนาการที่มีความสืบเนื่องสัมพันธ์กับยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์

บทสรุป

การก่อตัวของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ตั้งแต่ทศวรรษ 2430 เป็นต้นมา ส่งผลให้ระบบราชการของรัฐมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งยังดึงดูดให้ประชาชนส่วนหนึ่งในภาคอีสานพยายามปรับตัวเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะ “ข้าราชการ” ของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เพราะเป็นหนทางที่จะเกื้อหนุนให้เขาเหล่านั้นสามารถดำรงหรือเลื่อนสถานภาพของตนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ได้ ในระยะแรกกลุ่มผู้ปกครองเดิมมีโอกาสดำรงตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ระบบราชการที่กำลังขยายตัวออกไปและหยั่งรากลึก ก่อปรกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตเมืองและการขยายตัวของการศึกษาแบบแผนใหม่ โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 2460-2470 ได้เปิดโอกาสให้ “คนหนุ่ม” ซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิหลังเป็นบุตรหลานของกลุ่มผู้ปกครองเดิมหรือกลุ่มพ่อค้าได้มีหนทางเข้าสู่ระบบราชการมากขึ้นในฐานะข้าราชการระดับล่างและระดับกลาง นอกจากนั้น ยังมีบางส่วนที่เปลี่ยนสายงานสู่อาชีพอิสระในภายหลัง พวกเขาตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเอง

ด้วยความเป็นคนรุ่นที่สองในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ผวนกับภูมิหลังโลกทัศน์และแนวคิดที่ต่างไปจากคนรุ่นเก่า จึงเป็นธรรมดาที่พวกเขาเหล่านั้นจะคาดหวังและตั้งคำถามว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายเหล่านี้จะสามารถนำพา “อีสาน” [ชาวอีสานและภาคอีสาน] และประเทศชาติไปสู่หนทางที่ถูกต้องได้หรือไม่ พวกเขา มองตนเองและพี่น้องร่วมท้องถิ่นของตนในฐานะส่วนหนึ่งของรัฐ

สมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พึงได้รับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขที่ดีจากรัฐบาล นอกจากนั้น ประสพการณ์ที่กว้างขวางอันเกิดจากการศึกษาเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอก [เมืองในภาคอีสานและกรุงเทพฯ] ยิ่งเน้นย้ำให้พวกเขาตระหนักว่า “อีสาน” ยังขาดโอกาสและศักยภาพที่จะตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ดังที่อ่ำ บุญไทยได้สะท้อนความรู้สึกและเน้นย้ำในผลงานของเขาว่า “ภาคอีสานเป็นยุคหัวต่อเก่ากับใหม่ ถ้าพลเมืองกลับตัวทัน ผลแห่งความเจริญก็จะตกได้แก่พลเมือง ถ้าไม่ทันนำเกรงจะถึงหายนะ [เน้นโดยผู้เขียน]” (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.7 ม. 26. 4/78) เช่นเดียวกับเสียง ไซกาล ครูหนุ่มจากจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งภายหลังได้ผันตัวสู่อาชีพทนายความและงานด้านการเมือง ได้วิเคราะห์การก่อตัวทางความคิดของพลังสังคมใหม่ไว้ว่า

ชาวอีสาน...มีประวัติแห่งความแร้นแค้นได้รับการพัฒนาไม่เท่ากับภาคกลาง...เลยผสมกับจากความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเป็นเดิมพันอยู่แล้วนั้นให้น้อยเนื้อต่ำใจยิ่งขึ้น ทั้งอีกอย่างหนึ่งชาวอีสานได้รับการเดือดร้อนกว่าชาวภาคกลาง นัยหนึ่งชาวภาคกลางสบายกว่า จึงเป็นภาวะที่ถูกกดดันทางจิตใจ ทำให้เกิดปฏิกิริยาขึ้นในยอดปรารถนาให้มีสิทธิ ฐานะและความสุขความเจริญให้เสมอภาค...ชาวอีสานสนใจการเมืองมากเพราะเมื่อมีภาวะทางจิตไร้สำนึกมานาน พอมีโอกาสพุ่งใหญ่ [เน้นโดยผู้เขียน] (เสียง ไซกาล, 2510, น. 26-27)

สิ่งเหล่านี้ผลักดันให้กลุ่มพลังทางสังคมใหม่ผู้ซึ่งเชื่อมั่นในศักยภาพและความสามารถของตนเองพยายามที่จะเน้นย้ำให้สังคมเห็นว่าภาคอีสานเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน รวมถึงการนำเสนอเรื่องราว ปัญหาและแนวทางการพัฒนาภาคอีสานให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง แม้บรรยากาศทางการเมือง ณ ขณะนั้นอาจยังไม่อำนวยให้เป็นไปโดยอิสระมากนัก อย่างไรก็ตาม กระแสการตื่นตัวทางความคิดที่เกิดขึ้นกับคนกลุ่มนี้กำลังบ่มเพาะเติบโตขึ้นและจะสำแดงให้เห็นอย่างเด่นชัดเมื่อสังคมกำลังวิวัฒน์ไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกระลอกหนึ่งเมื่อรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์สิ้นสุดลงพร้อมกับการเกิดขึ้นของรัฐประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475

เอกสารอ้างอิง

เอกสารชั้นต้น

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

- ร. 5 ม. 2.3/19 เรื่องตั้งและย้ายตำแหน่งข้าราชการหัวเมืองมณฑลอุบลราชธานี (14 กรกฎาคม ร.ศ. 113-26 มกราคม ร.ศ. 115). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงมหาดไทย.
- ร. 5 ม. 1/17 เรื่องราชวงศ์เหล็กเข้าทำการในกองอำเภอ (13-15 มกราคม ร.ศ. 118). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงมหาดไทย.
- ร. 5 ม. 2.3/30 เรื่องตั้งและย้ายตำแหน่งข้าราชการหัวเมืองมณฑลอุดร (12 กรกฎาคม ร.ศ. 114-14 พฤษภาคม ร.ศ. 119). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงมหาดไทย.
- ร. 5 ม. 59/41 เรื่อง รายงานมณฑลอุดร (7 สิงหาคม ร.ศ. 120-7 กรกฎาคม ร.ศ. 129). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงมหาดไทย.
- ร. 6 ศ. 4/22 เรื่องโรงเรียนและการเล่าเรียนมณฑลอิสาน (23 ตุลาคม 2453-3 ตุลาคม 2456). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 6 กระทรวงศึกษาธิการ.
- ร. 6 ม. 28/1 เรื่องรายงานราชการมณฑลอุดร (ลาวพวน) (5 พฤศจิกายน 2453- 31 ตุลาคม 2461). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 6 กระทรวงมหาดไทย.

- ร. 7 ม. 26.5ก/19 เรื่องจังหวัดมหาสารคาม (19 พฤษภาคม-27 ตุลาคม 2471). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 7 กระทรวงมหาดไทย ข่าวนหนังสือพิมพ์.
- ร. 7 ม. 26.4/78 เรื่องสภาพการณ์แห่งภาคอีสาน (2-13 เมษายน 2472). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 7 กระทรวงมหาดไทย ข่าวนหนังสือพิมพ์.
- ร. 7 ม. 26ก/28 เรื่องจังหวัดร้อยเอ็ด (5 มิถุนายน 2471-30 กันยายน 2472). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 7 กระทรวงมหาดไทย ข่าวนหนังสือพิมพ์.
- ร. 7 ม. 26.5ก/30 เรื่องจังหวัดขอนแก่น (9 มิถุนายน 2471-15 กันยายน 2472). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 7 กระทรวงมหาดไทย ข่าวนหนังสือพิมพ์.
- ร. 7 ม. 26.5ก/38. เรื่องจังหวัดอุบลราชธานี (21 มิถุนายน 2471-8 กรกฎาคม 2472). เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 7 กระทรวงมหาดไทย ข่าวนหนังสือพิมพ์.
- สบ. 2.28/3 เรื่องโรงงานชุชาติ มณฑลอุบลราชธานี (18 เมษายน 2466-เมษายน 2469). เอกสารส่วนพระองค์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ.

เอกสารชั้นรอง

- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2545). สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพกับกระทรวงมหาดไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มติชน.
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. (2558). ความเป็นสมัยใหม่ในวรรณกรรมของคณะสุภาพบุรุษ. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2015/01/57469>
- ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์. (2546). การเมืองสองฝั่งโขง. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2545). เทศาภิบาล. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2560). การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ฟาเดียวัน.
- ประนุช ทรัพย์สาร. (2550). พัฒนาการของสังคมอีสานในพุทธศตวรรษที่ 24-25. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิรุฬห์ สวัสดิ์รัมย์. (2530). การปฏิรูปการศึกษาในมณฑลอีสาน พ.ศ. 2442-2475. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิริยา คุ้มณะสิริ. (2533). แนวคิดและบทบาททางการเมืองของทองอินทร์ ภูริพัฒน์. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2548). เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสียง ไชยกาล. (2510). ความรู้เรื่องเมืองไทย (ภาคอีสาน). ใน ประวัติศาสตร์ไทยของหลวงวิจิตรวาทการ (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงวิจิตรวาทการ 21 ตุลาคม 2510). พระนคร: มิตโรไทย.
- วิลาศ โภธิสาร. (2536). รถไฟกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจบริเวณลุ่มน้ำมูลตอนล่าง ระหว่างปี พ.ศ. 2469-2484. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิสุทธ์ บุญกุล. (2553). เตียง คิริขันธ: วีรชนประชาธิปไตย ขุนพลภูพาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2558). โครงการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่: ประวัติศาสตร์สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). เมืองกับมหานคร. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=เมือง-กับ-มหานคร-๑๖-มีนาคม>
- สุเขาวรรณ มีหนองหัวและกิติรัตน์ สีพันธ์. (2549). นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อรรถ นันทจักร. (บ.ก.). (2533). “ลุ่มวัฒนธรรม” บันทึกประวัติศาสตร์ประชาชน: จากเสรีไทยถึงพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย. มหาสารคาม: ม.ป.ท.
- อ่ำ บุญไทย. (2543). ฤดูกาลบนที่ราบสูง. กรุงเทพฯ: สมาคมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น.

นิวนอร์มัลในโรงเรียนนายร้อย NEW NORMAL IN MILITARY ACADEMY

ปองสิน วิเศษศิริ¹ อารีวรรณ สุทธิพงศ์พันธ์²

Pongsin Viseshsiri Arewon Sutthipongpan

(Received: May 23, 2020; Revised: June 19, 2020; Accepted: June 21, 2020)

บทคัดย่อ

โรงเรียนนายร้อยก็เช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ ที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์โรคระบาดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หากแต่โรงเรียนนายร้อยมีบริบทเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ด้วยการเป็นโรงเรียนทหารแบบประจำชายล้วนในระดับอุดมศึกษามีการเน้นฝึกฝนทางกายภาพอย่างเข้มข้น ลักษณะเฉพาะตัวนี้น่าจะมีผลทำให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสนองตอบต่อสถานการณ์โรคระบาดที่แตกต่างไปจากสถาบันการศึกษาอื่น จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพจริงและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเปลี่ยนแปลง คือ การต้องปฏิบัติตามมาตรการที่เข้มข้นหลายชั้น ทั้งมาตรการของรัฐ ของกองทัพบก และของโรงเรียนเองอันกลายเป็นนิวนอร์มัล เช่น การระมัดระวังเรื่องสุขภาพ การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การมีวินัยทางการเงิน การเรียนการสอนทางไกลและออนไลน์ ส่วนที่ส่งผลต่อนิวนอร์มัลในอนาคต คือ การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ของคณาจารย์และนักเรียน การปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทใหม่ทางการศึกษา ให้ความสำคัญกับการเรียนแบบเครือข่าย การใช้ทรัพยากรร่วมระหว่างเครือข่ายแบบเต็มศักยภาพ และการปรับเวลาการฝึกซึ่งจะต้องมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อโรงเรียนจะได้จัดระบบการบริหารในเชิงรุก

คำสำคัญ: นิวนอร์มัล วิกฤติโควิด-19 โรงเรียนนายร้อย กรอบความคิดแบบเติบโต

Abstract

The Military Academy, like many other educational institutions and government agencies and private organisations, is currently facing the situation of a new strain of the coronary virus 2019. However, it has a unique context that is different from other educational institutions. As being an all-male boarding military school at a tertiary level that focuses on intense physical training. Such characteristics should cause the academy to change in response to the global epidemic situation differently from other institutes. The analysis of the academy's current status and related documents found that changes

¹ อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จ.ปทุมธานี 12110

Assistant Professor, Ph.D., Graduate School, Eastern Asia University, Pathumthani, 12110 Thailand.

Corresponding Author E-mail: pongsin@eau.ac.th

² อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Assistant Professor, Ph.D., Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakhonnayok, 26001 Thailand.

Corresponding Author E-mail: arewan.su@crma.ac.th

are to comply with multi-level intensive measures, including government, army, and the academy itself; which promptly becomes a new normal, such as health precaution, social network communication, financial discipline, distance learning, and online teaching. Prospected new normal falls on the improvement of the growth mindset of staff and students, institution new context-based curriculum and instruction methods, which will focus more on network learning, maximum use of resources between networks. These new normal must be continuously monitored to ensure the academy can proactively manage its system.

Keywords: New Normal, Covid-19 Crisis, Military Academy, Growth Mindset

บทนำ

การระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบทั้งร่างกาย จิตใจและสังคมความเป็นอยู่ของคนทั่วโลก รวมทั้งคนไทยทุกสถานภาพ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งต่อบุคคลและองค์กร โรงเรียนนายร้อยต้องเผชิญกับผลกระทบนี้ด้วย บทความเชิงวิชาการนี้จึงเขียนขึ้นเพื่อศึกษาวิเคราะห์และวิพากษ์ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนนายร้อย เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีบริบทเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ คือ เป็นโรงเรียนทหารที่เป็นโรงเรียนประจำชายล้วนระดับอุดมศึกษา สังกัดกองทัพบก นักศึกษาและคณาจารย์มีสถานภาพเป็นข้าราชการทหาร งานนี้นำเสนอถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและนิวนอร์มัลที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอันเนื่องมาจากวิกฤติโควิด-19 คำว่า “นิวนอร์มัล” นี้ราชบัณฑิตยสภาให้ความหมายว่า เป็นสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเกิดเหตุหรือวิกฤติบางอย่างจึงมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน และควรเขียนคำนี้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “นิวนอร์มัล” ซึ่งจะสื่อความหมายได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ไว้แล้วว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ ราชบัณฑิตยสภาจึงให้ใช้สองคำนี้ได้ด้วย จึงสรุปว่า “New Normal = นิวนอร์มัล, ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่” ส่วนอีกคำหนึ่งที่คล้ายกัน คือ New Norm นั้นให้ใช้คำว่า “บรรทัดฐานใหม่” (Surapol Issaragrisil, 2020) ซึ่งในบทความนี้จะใช้ทุกคำสลับกันไปตามความเหมาะสม เนื่องจากได้นำเสนอนิยามศัพท์และรายละเอียดของการใช้ที่ถูกต้องไว้ให้ทราบทั่วกันแล้ว ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำ ๆ จนเกินไป

การวิเคราะห์และวิพากษ์ประเด็นนิวนอร์มัลในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.ร.จปร.) นั้นทำโดยการนำข้อมูลจากสภาพและปัญหาที่เกิดจากวิกฤติโควิด-19 มาวิเคราะห์เทียบเคียงกับหลักการแนวคิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ การบริหารจัดการ และการศึกษา เป็นการใช้อ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ควบคู่กับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการวิพากษ์หรือนำเสนอความคิดเห็นเชิงวิชาการประกอบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ ผู้บริหารโรงเรียนนายร้อยอาจนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกในห้วงที่เกิดวิกฤติโควิด-19 และหลังจากนั้น ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลฐานบริบทของโรงเรียนจึงทำให้โรงเรียนได้ชุดข้อมูลเฉพาะตัวเพิ่มขึ้นจากข้อมูลที่เป็นแนวทางหรือหลักการทั่วไปที่ได้จากรัฐและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ ร.ร.จปร. เช่น โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ตลอดจนสถาบันการศึกษาอื่นหากสนใจ

อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้ บทความนี้จะนำเสนอผลกระทบจากโรคระบาดโควิด-19 ที่ทำให้เกิดเป็นนิวนอร์มัล โดยเริ่มจากการนำเสนอผลกระทบในภาพรวมของประเทศ จากนั้นจึงเชื่อมโยงไปสู่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ รร.จปร. โดยจะเน้นไปที่ผลกระทบในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และท้ายสุดสรุปรวมประเด็นของนิวนอร์มัลและข้อเสนอแนะที่โรงเรียนอาจนำไปใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการดำเนินการบริหารจัดการต่อ หัวข้อที่นำเสนอเรียงลำดับดังต่อไปนี้ คือ ที่มาและความสำคัญของนิวนอร์มัล ใน รร.จปร. นิวนอร์มัลในภาพรวม นิวนอร์มัลในด้านการจัดการเรียนการสอน และสรุปนิวนอร์มัลใน รร.จปร. และข้อเสนอแนะ ข้อมูลที่นำเสนออยู่นอกจากโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการนักเรียนนายร้อยรวมทั้งบุคลากรของ รร.จปร. ก็สามารถนำไปใช้ปฏิบัติเป็นส่วนบุคคลได้ด้วย

ที่มาและความสำคัญของนิวนอร์มัลใน รร.จปร.

เหตุการณ์ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ระบาดส่งผลกระทบไปทั่วโลกทำให้เกิดวิกฤติทางสาธารณสุข เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) เมื่อ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 (WHO, 2020) ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลันต่อการดำเนินชีวิตของคนทั่วโลก ก่อให้เกิดความปรกติใหม่หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ที่ใช้แทนแบบเดิมโดยในภาษาอังกฤษ เรียกว่า “New Normal” ความรุนแรงของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้คนป่วยล้มตาย และทำให้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำมากกว่าครึ่งใด ๆ ที่ผ่านมา จึงทำให้รัฐบาลต้องออกมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดเพื่อปกป้องชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชน รวมทั้งออกมาตรการทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อรักษาเสถียรภาพทางสังคมและเศรษฐกิจให้ประเทศชาติได้รับผลกระทบน้อยที่สุด (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2563) มาตรการทางสาธารณสุขแม้จะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคได้ แต่ก็ทำให้ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปอย่างมาก เช่น ต้องรักษาระยะห่าง ต้องระงับการเดินทาง ต้องอยู่บ้านเพื่อชาติ ต้องกินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ และสวมหน้ากากอนามัย นิวนอร์มัลในหัวนี้ คือ ประชาชนทุกคนต้องปรับพฤติกรรมตามมาตรการที่รัฐบาลกำหนด โดยหลักการของมาตรการนี้ คือ ต้องการให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการสัมผัสกันทางกายภาพ เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ซึ่งคนไทยปฏิบัติได้อย่างดีจนเป็นที่เลื่องลือและเป็นตัวอย่างไปทั่วโลก (ไทยก้องโลก ร่วมใจเอาชนะโควิด จากนี้วัดฝีมือฟื้นประเทศ, 2563)

มาตรการข้างต้นส่งผลกระทบทางจิตใจด้วย การต้องอยู่บ้านเพื่อชาติ ต้องกินอาหารปรุงสุกทำเองที่บ้าน งดเว้นการสังสรรค์รื่นเริง ทำให้คนเกิดความเบื่อหน่ายหงุดหงิด จนกลายเป็นความเครียด ซึมเศร้า และทำให้สุขภาพจิตตกต่ำลงในที่สุด บางรายทำร้ายร่างกายกันเองในครอบครัวและบางรายถึงขั้นพยายามฆ่าตัวตาย แต่ในทางกลับกันหากประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนมุมมองในการคิดว่า “ถ้ารอด เราจะรอดไปด้วยกัน” แล้วช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็จะผ่านวิกฤติโรคระบาดนี้ไปได้ (สรารุช เอ็งสวัสดิ์, 2563) ส่วนมาตรการทางเศรษฐกิจนั้นเป็นผลเชื่อมโยงจากมาตรการทางสาธารณสุข เห็นได้ชัดจากมาตรการปิดเมือง (Lock Down) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ส่งผลต่อกิจกรรมพื้นฐานทางเศรษฐกิจจนรัฐบาลต้องเร่งออกมาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อรับมือ เช่น การแจกเงินให้แก่ประชาชน การออกมาตรการทางภาษีช่วยภาคธุรกิจ และการพักชำระหนี้ (Nongluck Ajanapanya, 2020) สรุปได้ว่า ผลจากมาตรการทางสาธารณสุขทำให้เกิดฐานวิถีชีวิตใหม่ในเรื่อง การระมัดระวังรักษาสุขภาพอนามัยมากขึ้น ประชาชนมีการสวมหน้ากากอนามัยและใช้เจลล้างมือ การเลิกทำงานจากบ้าน แทนการทำงานตามปรกติ (Work From Home: WFH) และการใช้การสื่อสารผ่านเครือข่ายออนไลน์

มากขึ้น (Online Communication) การมีวินัยทางการเงินมากขึ้น การใช้เครือข่ายออนไลน์ในการทำกิจกรรมทางการเงิน และการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

แม้รัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขภัยพิบัติจากไวรัสโคโรนา 2019 แล้ว กระนั้นก็ดี กระทรวงกลาโหม กองทัพบก และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ยังได้ออกระเบียบและคำสั่ง โดยเฉพาะขึ้นด้วย เป็นการเพิ่มมาตรการเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการปกป้องประชาชนและประเทศ อีกทั้งเพื่อพิทักษ์บุคลากรในสังกัดและครอบครัว ให้ถูกต้องชัดเจนเหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย (ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 กองทัพบก, 2563) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับหลักการของการออกระเบียบและคำสั่ง และหลักการการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชนแล้ว จะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ทำได้โดยกฎระเบียบอาจเกิดจากองค์กรภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐก็ได้ แต่ต้องมีความสอดคล้องและไม่ขัดกับกฎระเบียบหลักของรัฐ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้บุคลากรขององค์กรนั้น ๆ มีแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและคล่องตัว (Organization for Economic Cooperation and Development, 2010, pp. 9-22)

เมื่อวิเคราะห์ผลของการที่ทหารต้องออกมาตรการเหล่านี้โดยเฉพาะขึ้นนั้น จะเห็นว่าทำให้ทหารซึ่งปรกติต้องรักษาวินัยและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดอยู่แล้ว ต้องเพิ่มรายการภารกิจที่ต้องปฏิบัติและ/หรือเพิ่มความเข้มข้นในเรื่องที่ต้องปฏิบัติขึ้นอีก และเมื่อนำหลักทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมมาเทียบเคียงแล้ว พบว่า ข้อปฏิบัติใหม่ตามมาตรการนี้จึงอาจสร้างความปรกติใหม่ทางพฤติกรรมให้คงอยู่กับทหารได้ง่ายกว่าคนในอาชีพอื่น อีกทั้งมีข้อสนับสนุนจากรายงานการสังเกตความเปลี่ยนแปลงในตัวผู้ป่วยของ ดร.แม็กซ์เวลล์ มอลท์ ที่ระบุว่า คนเราหากทำสิ่งใดอย่างต่อเนื่องติดต่อกันอย่างน้อย 21 วันจะเกิดเป็นนิสัย และงานวิจัยของ ดร.ฟิลิปา ลัลลี พบว่า ช่วงเวลาที่จะทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะติดเป็นนิสัยได้นั้นอาจใช้เวลาตั้งแต่ 18-254 วัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 66 วัน (มัลลิกา นามสง่า, 2561) ซึ่งระยะเวลาในการใช้มาตรการเพื่อป้องกันการระบาดของเชื้อโควิด-19 นั้นก็เป็นระยะเวลาที่ตกอยู่ในช่วงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดเป็นนิวนอร์มัลได้ดังกล่าว อย่างไรก็ตามต้องขึ้นอยู่กับความตั้งใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคน ๆ นั้นด้วย

นิวนอร์มัลในภาพรวมของ รร.จปร.

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นหน่วยงานด้านการศึกษาของกองทัพบกซึ่งในห้วงวิกฤตินี้ กองทัพบกเป็นหน่วยงานแรก ๆ ที่ปฏิบัติภารกิจในการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยดำเนินการตั้งแต่เริ่มมีข่าวการระบาดจนปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง แม้สถานการณ์จะทุเลาลงแล้ว แต่พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารบก ยังคงกำชับหน่วยทหารไม่ให้ลดความเข้มข้นโดยให้เดินหน้าต่อทุกภารกิจเพื่อช่วยประชาชน (ผบ.ทบ.กำชับช่วย ปชช. อย่าลดความเข้มข้นมาตรการป้องกันโควิด-19, 2563) มีการตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งเปรียบเสมือนกองบัญชาการรบกับเชื้อโรค (กองทัพบก, 2563ก) เป็นการใช้ทรัพยากรของกองทัพให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (Latkovic, Pollack, & VanLare, 2020) ผู้บัญชาการทหารบกได้แสดงบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มโนธรรม และความเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างที่ดีของกำลังพล ตรงกับคุณลักษณะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำดังที่ Cleveland and Cleveland (2018) ระบุว่า เป็นลักษณะของผู้นำการประสานร่วมมือ (Collaborative Leadership) การแสดงบทบาทผู้นำที่สะท้อน

ภาพลักษณ์ใหม่นี้ส่งผลให้กำลังพลสามารถนำไปเป็นเยี่ยงอย่าง นับว่าวิกฤติโควิด-19 นี้ส่งผลให้เห็นนิวนอร์มัลในระดับผู้นำของกองทัพ อันจะนำไปสู่ความเป็นปกติใหม่ของกำลังพลต่อไป

ภารกิจของกองทัพบกและหน่วยงานในสังกัดรวมถึง รร.จปร. ในห้วงการเกิดวิกฤติโควิด-19 นี้สะท้อนถึงลักษณะงานทางทหารที่เปลี่ยนไปอย่างชัดเจนเป็นภารกิจของกองทัพในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่ใช่เรื่องการทำสงครามสู้รบในแบบดั้งเดิม หากแต่เห็นได้ว่าทหารมีภารกิจอื่นในหลากหลายมิติโดยในยามสงบทหารจะปฏิบัติการนอกเหนือจากสงครามที่เรียกว่า Military Operations Other than War (MOOTW) โดยมุ่งเน้นไปที่การยับยั้งสงคราม แก้ไขความขัดแย้ง ส่งเสริมสันติภาพ และสนับสนุนหน่วยงานพลเรือนในการตอบสนองต่อวิกฤติการณ์ในประเทศ (Caforio, 2018) กิจกรรมใหม่ที่ทหารปฏิบัตินี้เป็นนิวนอร์มัลที่ทั้งทหารและพลเมืองต้องปรับกรอบความคิดใหม่ให้มีความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงนี้ และเชื่อว่าตนเองพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพในหลากหลายรูปแบบ นั่นคือต้องมี “โกร์ทมายเซต – Growth Mindset” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในปัจจุบันที่ทหารต้องมีขีดความสามารถในหลากหลายมิติ เนื่องจากภัยคุกคามทางความมั่นคงมีหลากหลายรูปแบบ การใช้กำลังทางทหารในการต่อสู้ภัยคุกคามจึงต้องใช้ความรู้ความสามารถบูรณาการในหลากหลายศาสตร์เพื่อที่จะหาหนทางช่วยให้ประเทศขณะสงครามที่ไม่จำเป็นต้องใช้กำลัง เช่น สงครามทางเศรษฐกิจ ดังที่ ศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึง สมดุลแห่งอำนาจโลก ในงาน The Standard Economic Forum เมื่อ 29 พฤษภาคม 2563 ว่า “สมดุลแห่งอำนาจโลกหลังวิกฤติโควิด-19 (New Global Balance) จะไม่วางน้ำหนักที่กำลักรบเพียงอย่างเดียว...” (The Standard, 2020) ดังนั้น กองทัพและ รร.จปร. จึงควรพัฒนากำลังพลให้มี Growth Mindset ในการพัฒนาตนเองให้พร้อมในทุกด้านเพื่อตั้งรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะพัฒนาให้กำลังพลสามารถปฏิบัติการกิจแบบ MOOTW และต้องสร้าง/พัฒนานักเรียนนายร้อยให้มีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ให้มีความชาญฉลาดและไหวพริบที่จะนำพาชาติให้อยู่รอดและเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลกได้ ถึงแม้ว่า MOOTW เป็นเรื่องที่กองทัพดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้วก็ตามแต่การเกิดวิกฤติโควิด-19 นี้ ทำให้ได้ประจักษ์ชัดถึงความปกติในรูปแบบใหม่นี้ สำหรับกองทัพบกและ รร.จปร. การพัฒนา Growth Mindset นั้นยังมีความไม่ชัดเจนนัก โรงเรียนอาจะต้องนำมาพิจารณาดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งหากไม่ทำจะส่งผลให้โรงเรียนตกยุคล้าหลังและไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตผู้นำให้กองทัพได้

ในเรื่องการพิทักษ์บุคลากรของกองทัพบกและ รร.จปร. นั้นทั้งกองทัพบกและ รร.จปร. ได้ให้ความสำคัญต่อการดูแลกำลังพลในด้านสุขภาพและอนามัยต่อความเสี่ยงที่กำลังเผชิญ ซึ่งเป็นไปตามหลักการสากลในการบริหารงานบุคคลที่ต้องดูแลและรักษาไว้ซึ่งบุคลากร เป็นไปตามหลักการที่องค์กรชั้นนำต่าง ๆ ของโลกได้ยึดถือ เช่น Health and Safety Executive (HSE) ของสหราชอาณาจักรได้ทำการวิจัยและระบุว่า หากหน่วยงานใดให้ความสำคัญ โดยจัดการบริหารงานบุคคลในเรื่องสวัสดิภาพและความปลอดภัยแก่บุคลากรและออกมาตรการในการช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ จะทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกมีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตของการทำงานให้ดีขึ้น (Health and Safety, 2020) จึงสรุปได้ว่า ทั้งกองทัพบกและ รร.จปร. ได้ฉายภาพของความเป็นองค์กรยุคใหม่ในการบริหารงานบุคคลได้อย่างเหมาะสม อันนับเป็นนิวนอร์มัลขององค์กรทางการทหารจากผลของโควิด-19 ได้

สำหรับในส่วนของ รร.จปร. โดยตรงนั้น พลโท ญัฐภูมิ ชุณหะนันท์ ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ออกหนังสือและคำสั่งที่ช่วยส่งเสริมนโยบายและภารกิจของกองทัพบก เช่น คำสั่ง

ร.ร.จปร. (เฉพาะ) ที่ 534/63 ลง 3 เม.ย.63 เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 ร.ร.จปร. และหนังสือ กกร.ร.ร.จปร. ที่ กท 0460.1.5/368 ลง 28 เม.ย.63 เรื่อง ข้อมูลรายละเอียดของหน่วยงานพิเศษ ร.ร.จปร. ที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ดังนั้น โรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รพ.ร.ร.จปร.) จึงได้มีสถานะเป็นศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 ร.ร.จปร. (สบก.19 ร.ร.จปร.) นอกจากให้การรักษาตามปกติแล้วยังเพิ่มภารกิจอื่น อาทิ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์และการตั้งกลุ่มไลน์ “โรงพยาบาล จปร.” ไว้สำหรับให้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพในทุกเรื่อง (กองกิจการพลเรือน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2563; โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2563) กิจกรรมใหม่นี้ถือเป็นวินอร์มัลของ รพ.ร.ร.จปร. ส่วนกิจกรรมใดจะคงอยู่ต่อไปในระยะยาวหรือไม่อย่างไรนั้นคงจะต้องรอผลระยะหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนนายร้อยสหรัฐอเมริกา นั้น พบว่า ที่โรงเรียนนายร้อยทหารบกเวสต์พอยท์ของสหรัฐอเมริกา (The United States Military Academy: USMA) แม้ว่าจะไม่ปรากฏหลักฐานว่า ผู้บัญชาการโรงเรียนได้สั่งการให้โรงพยาบาลของโรงเรียน คือ โรงพยาบาลชุมชนแคลเลอร์อาร์มี (Keller Army Community Hospital) เป็นศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 แต่อย่างใด แต่พบเอกสารที่บ่งบอกว่า ผู้บัญชาการโรงเรียนได้สั่งปรับเปลี่ยนการให้บริการของโรงพยาบาล ที่เดิมให้บริการเฉพาะคนไข้นอกมาเป็นการให้บริการคนไข้ในด้วยในห้วงวิกฤติโควิด-19 นี้ และจัดให้มีการตรวจสอบคัดแยกคนไข้ที่ติดเชื้อโควิด-19 ณ ห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลก่อนทำการรักษาหรือจัดส่งต่อไปโรงพยาบาลขนาดใหญ่รับช่วงไปแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องและสนับสนุนงานป้องกันและรักษาการติดเชื้อโควิด-19 ของนครนิวยอร์กและเขตใกล้เคียง (West Point, 2020) เป็นการปรับเปลี่ยนภารกิจตามสถานการณ์ตามหลักการของทฤษฎีการบริหารเช่นเดียวกับ ร.ร.จปร. ปฏิบัตินั่นเอง

ส่วนผลกระทบที่อาจทำให้เกิดเป็นฐานวิถีชีวิตใหม่ของบุคลากร จปร. ในเรื่องย่อยทั่วไป เช่น การเข้าออกเขตโรงเรียน โรงเรียนนายร้อยปฏิบัติตามคำสั่งกองทัพบกในเรื่องการรักษามาตรการการเข้าออกเขตหรือค่ายทหาร การกำหนดจุดตรวจ ทางเข้าออกทางเดียว และการวัดอุณหภูมิผู้เข้าออกเพิ่มเติมจากปกติ แม้จะทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อคณาจารย์ บุคลากร และผู้มาติดต่อ แต่ไม่มีผลมากนักต่อนักเรียนเนื่องจากนักเรียนต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายในรั้วโรงเรียนตลอดมาระหว่างการเกิดการระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยนักเรียนได้รับคำสั่งให้อยู่โรงเรียนต่อหลังจากการฝึกภาคสนามในเดือนมีนาคมและเตรียมตัวศึกษาต่อในภาคการศึกษาต่อไปเลย มาตรการการไม่ให้นักเรียนกลับบ้านและยังคงอยู่ในเขตโรงเรียนนี้เป็นการตัดการระบาดของเชื้อโควิด-19 นักเรียน และในขณะที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนนั้นโรงเรียนยังได้จัดให้มีการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน โรงนอน โรงประกอบเลี้ยง และอาคารอื่นเพิ่มเติมจากยามปกติด้วย มาตรการนี้เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการของโรงเรียนนายร้อยต่างประเทศ พบว่ามีความแตกต่างกับของไทย คือ โรงเรียนนายร้อยและศูนย์ฝึกนักเรียนทหารของต่างประเทศจะปิดโรงเรียนและปล่อยนักเรียนกลับไปพักที่บ้านแม้ว่ากำลังอยู่ในระหว่างภาคการศึกษา การเรียนการสอนและการสอบยังไม่เสร็จสิ้นก็ตาม นอกจากนั้นยังแนะนำให้บุคลากรหลีกเลี่ยงการเข้ามาในเขตโรงเรียนในห้วงวิกฤติโควิด-19 ด้วย โดยให้ใช้วิธีการทำงานจากบ้าน (Work From Home: WFH) แทน อาทิ โรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยท์ (West Point, 2020) และศูนย์ฝึกนักเรียนทหารกรีนวูด (Greenwoods) และแอนนาโพลิส (Annapolis) ในประเทศแคนาดา (Woods, 2020) เป็นต้น

ข้อมูลของกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกายังระบุว่า สถาบันการศึกษาทางทหารระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกามีชื่อเสียงทั้งห้าสถาบันหลัก คือ โรงเรียนนายร้อยทหารบกเวสต์พอยท์ (U.S. Military

Academy in West Point) ในรัฐนิวยอร์ก, โรงเรียนนายเรือแอนนาโพลิส (U.S. Naval Academy in Annapolis) ที่รัฐแมริแลนด์, โรงเรียนนายเรืออากาศโคโลราโดสปริงส์ (U.S. Air Force Academy in Colorado Springs) ในรัฐโคโลราโด, โรงเรียนโคสต์การ์ดนิวลอนดอน (Coast Guard Academy in New London) ในรัฐคอนเนคติกัต, และโรงเรียนเมอร์เชนทมารีนคิงส์พอยท์ (Merchant Marine Academy in Kings Point) ในรัฐนิวยอร์ก ต่างก็ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ทั้งสิ้น และทุกแห่งใช้นโยบายให้นักเรียนกลับบ้าน ส่วนพวกที่ไม่สะดวกกลับบ้านก็จัดที่พักให้ หากยังมีวิชาที่กำลังเรียนค้างอยู่รวมถึงวิชาที่ต้องฝึกทางกายภาพหรือกำลังรอสอบก็ให้ทำการสอนและการสอบออนไลน์แทนทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อลดจำนวนคนในโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในช่วงเวลาการระบาดของโควิด-19 นี้ ทั้งมีการออกมาตรการให้คณาจารย์และบุคลากรหลีกเลี่ยงการเข้าออกพื้นที่โรงเรียนโดยไม่จำเป็น ให้ใช้วิธีการทำงานออนไลน์แบบทำงานจากบ้าน (Work From Home: WFH) แทน ระหว่างเวลาให้นักเรียนกลับบ้านนี้ โรงเรียนจัดให้มีการทำความสะอาดและซ่อมแซมโรงเรียน ทำการฆ่าเชื้อโรคด้วยน้ำยาอย่างทั่วถึง เน้นให้พนักงานครัวเก็บอาหารและดูแลความสะอาดพื้นที่ครัวให้ปลอดภัย นอกจากนี้ยังได้จัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์เพิ่มเติมมากกว่ายามปกติ เช่น จัดหาเครื่องวัดอุณหภูมิอินฟราเรด หน้ากากอนามัยและอุปกรณ์ป้องกัน และยาฆ่าเชื้อโรค เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อความมั่นใจในสุขภาพและความปลอดภัยของนักเรียนและบุคลากรที่จะกลับมา (Lange, 2020)

ในประเทศแคนาดาก็เช่นกัน โรงเรียนทหาร/ศูนย์ฝึกอบรมนักเรียนทหารก็สั่งยกเลิกโปรแกรมการฝึกอบรมต่าง ๆ และหากมีนักเรียนกำลังเรียนและอบรมค้างอยู่ก็จัดให้กลับบ้านในช่วงห้วงการระบาดของโควิด-19 นี้ ตัวอย่างเช่น ศูนย์ฝึกอบรมนักเรียนทหารกรีนวูด (Greenwood Cadet Training Centre) ได้รับรู้ว่า วิกฤติโควิด-19 ทำให้ขบวนสวนสนามของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารรุ่นเล็กอายุระหว่าง 12-19 ปีที่เมืองกรีนวูดที่มีขึ้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2020 กลายเป็นรอบสุดท้ายในปี 2019 โดยโปรแกรมการฝึกอบรมนักเรียนฤดูร้อนที่ได้วางแผนไว้ทั้งหมดถูกยกเลิกและมีการปรับเกณฑ์ให้นักเรียนและครูฝึกไม่ต้องถูกลงโทษหากขาดการฝึกอบรมที่เหลือในปี 2019-2020 การยกเลิกโปรแกรมการฝึกอบรมนักเรียนฤดูร้อนนี้มีผลกระทบมากมายอย่างไม่น่าเชื่อต่อพื้นที่โดยรอบ ทั้งในเชิงการศึกษาและเศรษฐกิจเนื่องจากที่กรีนวูดมีนักเรียนและพนักงานมากกว่า 80 คนต้องขาดเรียนและตงงาน ส่วนศูนย์การประชุมแอนนาโพลิส (Annapolis Basin Conference Centre) นั้น จากที่คาดว่าจะมีนักเรียนประมาณ 550 คนสับเปลี่ยนกันมาฝึกอบรมทุกสองสัปดาห์ โดยแต่ละสัปดาห์จะมีนักเรียน สัปดาห์ละ 120 คนและเจ้าหน้าที่ 100 คน ก็ต้องยกเลิกโปรแกรมการฝึกอบรมฤดูร้อนนี้ทั้งหมดเช่นกัน โดยการยกเลิกนี้จะมีผลจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2020 (Woods, 2020)

เมื่อศึกษาวิเคราะห์ระเบียบและคำสั่งของกองทัพบกและ รร.จปร. ที่เกี่ยวข้องและเทียบเคียงกับการบริหารจัดการของโรงเรียนทหารของต่างประเทศข้างต้นแล้วพอสรุปได้ว่า รร.จปร. ได้ดำเนินการป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการระบาดของโคโรนาไวรัสเป็นอย่างดี สามารถดูแลให้นักเรียนและบุคลากรปฏิบัติตนภายใต้มาตรการที่เข้มข้นหลายชั้นด้วยความเป็นทหารของทั้งนักเรียนและบุคลากรที่ต้องรักษาระเบียบวินัยโดยเคร่งครัดตามปกติอยู่แล้วแม้จะมีมาตรการอื่น ๆ เพิ่มขึ้นจึงไม่เป็นเรื่องที่ยุ้งยากในการปฏิบัติ หากแต่ว่ามาตรการบางอย่างแม้ว่าจะเกิดขึ้นเฉพาะกาล เช่น เมื่อเหตุการณ์โควิด-19 ได้จับสั่นลงแล้วไม่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติอีก ดังเรื่องการกักตัว 14 วันหากไปสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยนั้นอาจหายไปกับการสิ้นสุดของโรค จึงอาจจะไม่ทำให้เกิดเป็นความปกติในรูปแบบใหม่ ตรงกับที่ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ นำเสนอไว้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากวิกฤติระดับโลกหลายเรื่องเมื่อพ้นวิกฤติไปความเปลี่ยนแปลงนั้น

ก็หายตามไปด้วย จึงน่าจะเรียกว่าเป็น “ความผิดปกติปัจจุบัน (Current Abnormal)” มากกว่า (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, 2563) อย่างไรก็ตามความเปลี่ยนแปลงแบบผิดปกติปัจจุบันนี้ก็อาจเป็นเครื่องกระตุ้นให้ทหารเกิดความตระหนักในการรักษาสุขภาพอนามัยและหากตั้งใจปฏิบัติต่อก็คงเกิดเป็นพฤติกรรมที่เป็นบรรทัดฐานใหม่ (New Norm) ของแต่ละคนได้ ส่วนประเด็นที่โรงเรียนนายร้อยของไทยและต่างประเทศมีการปฏิบัติแตกต่างกันนั้นน่าจะเป็นเพราะระยะเวลาของการเกิดโรคระบาด และเวลาของการเปิดปิดภาคเรียนต่างกัน อีกทั้งความรุนแรงของการระบาดก็ต่างกันด้วยนั่นเอง

สำหรับด้านชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจการเงินของนักเรียนและบุคลากร รร.จปร. นั้นสถาบันการศึกษาทางทหารได้มีการตั้งกลุ่มฝากร้านเช่นเดียวกันกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ (มหาวิทยาลัยเปิดกลุ่มฝากร้าน สร้างรายได้ช่วงโควิด-19, 2563) โดยใช้ชื่อว่า “ตลาดนัดนักเรียนนายร้อยสี่เหล่า” ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เป็นช่องทางให้นักเรียนนายร้อยทั้งสี่เหล่าและครอบครัว มีช่องทางจำหน่ายสินค้าหรือบริการในช่วงวิกฤติโควิด โดยผู้มีสิทธิ์ในการโพสต์ขายสินค้า/บริการ ต้องเป็นนักเรียนเตรียมทหาร/นักเรียนนายร้อยทั้งสี่เหล่าและครอบครัวเท่านั้น เป็นทางรอดในการฝ่าฟันวิกฤติโควิด-19 อย่างหนึ่งของนักเรียนและครอบครัว นอกจากการเกิดของตลาดออนไลน์ “ตลาดนัดนักเรียนนายร้อยสี่เหล่า” แล้วยังมี “โครงการทหารพันธุ์ดี” ที่แม้ว่าจะไม่ได้เกิดจากผลกระทบของโควิด-19 โดยตรง แต่ผลของการจัดทำโครงการนี้ได้ก่อให้เกิดเป็นคุณประโยชน์อันใหญ่หลวงต่อกองทัพบกกรมทั้งโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในหน่วยทหาร และน้อมนำแนวพระราชทานของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีพระราชดำรินำผลผลิตทางการเกษตรจากโครงการออกจำหน่ายในราคาถูก และนำเมล็ดพันธุ์พืชแจกจ่ายเพื่อนำไปปลูกบริโภคในครัวเรือน และยังทรงให้โรงพยาบาลของทหารรักษาผู้ป่วยจากโรคระบาดโควิด-19 ด้วย (กองวิชาประวัติศาสตร์ เทิดทูนสถาบัน, 2563)

รร.จปร. จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อย คณาจารย์ และบุคลากรอื่นเข้าร่วมโครงการนี้ โดยเฉพาะในห้วงการเกิดการระบาดของโควิด-19 แม้โครงการนี้จะตั้งขึ้นก่อนการระบาดของโรค แต่ผลของการเข้าร่วมโครงการอาจก่อให้เกิดความปกติใหม่ (New Normal) ได้ เนื่องจากผลของโครงการสะท้อนให้เห็นประโยชน์อันนิตย์ซึ่งหากผู้ใดยังไม่ได้ประจักษ์ชัดกับประโยชน์นี้มาก่อนเมื่อเข้าร่วมก็จะได้รับประสบการณ์โดยตรงในการเป็นอยู่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและอาจทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเข้าร่วมโครงการอย่างเต็มที่ต่อไปหลังจากการระบาดยุติลง

สรุปได้ว่าผลกระทบต่อ รร.จปร. ในด้านอื่น ๆ นี้ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดความปกติใหม่คือ ด้านสาธารณสุขและด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายเรื่อง เช่น วิธีการรับบริการทางการแพทย์ การกินอยู่อย่างประหยัด การวางแผนการออมเงินและการลงทุนอย่างรอบคอบเพื่อชีวิตที่สุขสบายในอนาคตและการทำตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

นิวนอร์มัลในด้านการจัดการเรียนการสอนของ รร.จปร.

ผลกระทบของการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการจัดการเรียนการสอนนั้นทำให้กองทัพต้องออกมาตรการการปฏิบัติในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของกองทัพบก คือ

1. จดการเรียนการสอนในชั้นเรียน หากจำเป็นต้องมีการเรียนการสอน ให้ปรับใช้วิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น การศึกษาทางไกลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือการสอนสดเชย เป็นต้น
2. จดการเดินทางไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ของทุกหลักสูตร ทั้งในและนอกประเทศ
3. สำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีนักเรียนหรือนักศึกษาพักประจำหรือไม่ก็ตามให้ปฏิบัติ เช่นเดียวกับการปฏิบัติในที่ตั้งหน่วยทหารโดยเคร่งครัด
4. นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของกองทัพบก ทั้งที่มีสถานะเป็นข้าราชการ แล้วหรือยังไม่เป็นก็ตาม หากมีเจตนาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม นอกจากจะต้องถูกพิจารณาถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัยแล้ว อาจถูกพิจารณาให้พ้นสภาพจากการเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาตามหลักสูตร ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาของกองทัพบกนั้น (กองทัพบก, 2563ข)

สำหรับมาตรการข้อแรกนั้นเนื่องจาก รร.จปร. ได้จัดการเรียนการสอนต่อเนื่องจากการฝึกภาคสนามนักเรียนไม่ได้กลับบ้านแต่มีคำสั่งให้จัดการเรียนต่อไปเลย นักเรียนจึงไม่ได้กลับบ้านเลย ส่วนมาตรการในข้ออื่น ๆ ที่เหลือนั้นโรงเรียนก็ได้จัดให้มีการปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดระหว่างหนึ่งสัปดาห์ก่อนที่จะเริ่มเรียนในภาคเรียนถัดไป นักเรียนใช้เวลาในการทำความสะดวกห้องพักและของใช้ส่วนตัว และเมื่อเปิดเรียนก็ใช้วิธีการเรียนการสอนตามปกติเพียงแต่มีความระมัดระวังการรับและแพร่เชื้อโรคโควิด-19 โดยการสวมหน้ากากอนามัยและการจัดที่นั่งเรียนให้ห่างจากกัน ไม่ได้มีการนำวิธีการเรียนการสอนทางไกลมาใช้จริงจริงเช่นโรงเรียนอื่น เพียงแต่นำมาใช้ในบางวิชาและใช้สำหรับนักเรียนที่ป่วยและพักรักษาตัวอยู่ที่กองพยาบาล และสำหรับนักเรียนใช้ทบทวนบทเรียนเพิ่มเติมภายหลัง ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนปลอดภัยจากเชื้อโควิด-19 จึงไม่มีความจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนแบบทางไกลดังกล่าว อย่างไรก็ตามด้วยความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่เป็นยุคการเปลี่ยนแปลงจากดิจิทัล (Digital Disruption Era) ทำให้สถาบันการศึกษาทั้งหลายต่างก็นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รร.จปร. จึงควรศึกษาให้ละเอียดถึงความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการใช้วิธีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในโรงเรียน แม้จะคำนึงถึงธรรมชาติของความเป็นโรงเรียนประจำอยู่บ้างแต่ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเตรียมพร้อมในการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ให้เป็นความปรกติใหม่

ความรู้จากแหล่งเดิมคือครูหรือหนังสือแบบเดิมนั้นไม่เพียงพอแล้ว นักเรียนจำเป็นต้องได้รับความรู้จากทั่วโลกผ่านอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ร่วมกันผ่านห้องเรียนเสมือนจริง การเรียนร่วมแบบเครือข่าย การเรียนร่วมกับโรงเรียนนายร้อยต่างประเทศ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ที่วิกฤติโควิด-19 กระตุ้นให้เกิดขึ้นเร็วกว่าที่คาดไว้ โควิด-19 ได้ทำให้วงการศึกษารวมทั้ง รร.จปร. ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนการสอนทางไกล โดยเฉพาะในแบบออนไลน์โดยแท้ แนวคิดที่จะต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ที่โรงเรียนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดการนำประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0 ประชาชนจะต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy: DL) ได้อย่างถูกต้องและมีมาตรฐานสากล (อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์ และปองสิน วิเศษศิริ, 2562)

ผลกระทบของโควิด-19 ทำให้สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นระบบการเรียนการสอนเป็นแบบทางไกล (Remote or Distance Learning) ดังนั้น ต้องสำรวจความพร้อมของสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้สอน โดยเฉพาะผู้สอนต้องมีทักษะในการสร้างหรือเลือกสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อการเรียนทางไกล ใช้แอปพลิเคชันการสอนทางไกล เช่น Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, TrueVroom, และ Webex Meet ที่ทำให้ผู้เข้าร่วมใช้ทุกคนสามารถพูดโต้ตอบกันได้ในเวลาจริง (Real Time) เป็น เนื่องจากการสอนในระดับอุดมศึกษาควรเป็น

ลักษณะการอภิปรายโต้ตอบแสดงความคิดเห็นระหว่างกันมากกว่าการฟังบรรยายจากผู้สอนฝ่ายเดียว ดังที่งานวิจัยของคอร์โคแรน ระบุว่า การอภิปรายในห้องเรียนทำให้การเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นและช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่ไม่สามารถสอนในรูปแบบการบรรยายแบบดั้งเดิม (Corcoran, 2015) โรงเรียนจึงต้องจัดหาอุปกรณ์ประกอบการสอนแบบดิจิทัลให้พร้อมด้วย เช่น ระบบแลนไร้สาย (Wireless Fidelity: WiFi) ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) และอินทราเน็ต (Intranet) ส่วนผู้เรียนก็ต้องมีความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีและมีอุปกรณ์ที่จำเป็นไว้ใช้ด้วย เรื่องนี้จึงนับได้ว่าเป็น นวัตกรรมในด้านการเรียนการสอนของ รร.จปร. ได้ โรงเรียนควรทำการจัดการทดสอบความพร้อมด้านนี้ของคณาจารย์และนักเรียนด้วย โดยอาจจัดเป็นเหตุการณ์สมมติเป็นครั้งคราว ด้วยเหตุผลทางวิชาการที่ว่า การซ้อมรับเหตุการณ์ที่ไม่ปกติเป็นเรื่องที่สำคัญที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องทำ เช่น การซ้อมหนีไฟ การซ้อมหลบภัยแผ่นดินไหว นอกจากเรื่องภัยธรรมชาติแล้วก็ต้องซ้อมรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และวางแผนในการรับมือไว้ด้วย (National Center on Safe Supportive Learning Environments, 2020) ซึ่งรวมถึงการซ้อมใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนในยามเหตุการณ์ไม่ปกติโดยทำให้เป็นเรื่องปกติประจำด้วย

ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาจำนวนมากส่งเสริมให้คณาจารย์นำการสอนออนไลน์ในรายวิชาของตนเอง อาจเป็นทั้งหลักสูตร/คอร์สหรือเป็นการเสริมการสอนตามปกติ โดยอาจมีการให้รางวัลตอบแทนเป็นแรงจูงใจ หรืออาจทำโครงการครู/อาจารย์อาสาสมัครสอนออนไลน์ดังที่โรงเรียนนายร้อยหลายแห่งในต่างประเทศ เช่น โรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยท์ (U.S. Military Academy West Point) ในสหรัฐอเมริกา และโรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิร์สต์ (Royal Military Academy Sandhurst) ในสหราชอาณาจักรใช้อยู่ ในห้วงวิกฤติไวรัสโควิด-19 นี้ โดยพบว่า มีคณาจารย์จำนวนมากที่อาสาจะสอนออนไลน์ให้แก่นักเรียน แทนที่จะรอให้เปิดภาคเรียนตามปกติ โดยสอนในรายวิชาที่มีการเรียนค้างอยู่และวิชาใหม่ด้วย และที่น่าสนใจคือการนำไปใช้สอนและใช้ฝึกสมรรถภาพร่างกายด้วย (United States Military Academy West Point, 2020; BFBS., 2020) ในอนาคต รร.จปร. อาจใช้วิธีนี้ควบคู่ไปกับการเรียนตามปกติ สำหรับการฝึกสมรรถนะทางกายภาพออนไลน์ (Online Physical Training Courses) นั้นวิธีที่อาจเป็นตัวเลือกที่ง่ายที่สุด คือ การเลือกนำเสนอการฝึกสมรรถนะทางกายภาพออนไลน์สำเร็จรูปที่เผยแพร่ให้สาธารณะทางยูทูบ (YouTube) มาใช้ จากนั้นโรงเรียนอาจจะค่อย ๆ สร้างสื่อเป็นของตนเองต่อไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหาร และหาก รร.จปร. จัดทำสื่อการฝึกสมรรถนะทางกายภาพขึ้นเองแบบไทย ๆ ก็น่าจะเป็นที่สนใจแก่สาธารณชนมาก เนื่องจากโรงเรียนมีชื่อเสียงในการสร้างนายทหารที่มีสมรรถนะทางกายภาพที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับนั่นเอง ดังเช่นที่งานวิจัยและตำราต่าง ๆ ได้ระบุว่า ในศตวรรษที่ 21 นี้สถาบันการศึกษาทั้งหลายต้องสนับสนุนให้มีการสร้างและการใช้สื่อการสอนดิจิทัล จะติดกับการใช้วิธีการและสื่อการสอนแบบเดิม ๆ ไม่ได้แล้ว (Andrew, 2012)

รูปแบบการจัดการเรียนแบบทางไกลนี้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้ชุดเรียนด้วยตนเอง (Self-learning Package) การเรียนแบบจบเป็นรายวิชา ๆ ไป (Block Course) หรือ การใช้แอปพลิเคชันออนไลน์ (Online Applications) ผู้บริหารวางแผน หาวิธีการ และจัดหาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนและกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดอย่างใกล้ชิด (ยศวีร์ สายฟ้า, 2563) รร.จปร. ต้องนำมาเลือกใช้ตามความเหมาะสม แม้รูปแบบดังกล่าวเมื่อพิจารณาอย่างผิวเผินอาจเห็นว่าไม่มีความจำเป็นนักสำหรับโรงเรียนประจำที่มีนักเรียนอยู่กันพร้อมหน้า ประโยชน์ของการเรียนการสอนทางไกลมีมากมาย เช่น ใช้สำหรับการทบทวนบทเรียนย้อนหลังด้วยตนเองสำหรับนักเรียนที่มีความสนใจ

และนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในบางช่วงเวลาได้ ส่วนการเรียนการสอนออฟไลน์ (Offline Teaching & Learning) ซึ่งมีลักษณะเป็นชุดสื่อการสอนและเอกสารประกอบการเรียนที่จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองนั้นอาจจะไม่เป็นที่นิยมเท่าการเรียนแบบออนไลน์นัก เนื่องจากรูปแบบออฟไลน์นี้ต้องการการเตรียมและการใช้ทรัพยากรอย่างมาก แต่ก็มีประโยชน์ตามสถานการณ์

การจัดการเรียนการสอนทางไกลโดยเฉพาะในแบบออนไลน์นับวันจะเป็นที่นิยมมากขึ้น ปัจจุบันใช้ทั้งสำหรับการเรียนระยะยาวที่สำเร็จแล้วจะได้รับปริญญาบัตร และการเรียนการสอนระยะสั้นที่ได้เพียงประกาศนียบัตร เช่น หลักสูตร/คอร์สความรู้เพื่อการอาชีพ ขณะนั้นมหาวิทยาลัยบางแห่งเปิดหลักสูตร/คอร์สออนไลน์ (Online Courses) ในรายวิชาใหม่ที่ไม่มีในหลักสูตรปกติให้สาธารณชนเรียนด้วย ทั้งแบบเรียนฟรี เช่น “คอร์สเรียนออนไลน์ฟรี มีเกียรติบัตร จากมหาวิทยาลัยชั้นนำของไทย” และแบบที่เก็บค่าเรียน (Admission Premium, 2563) วิฤติโควิตน์นับว่า เป็นตัวเร่งให้เกิดการเรียนการสอนทางไกลแบบออนไลน์และออฟไลน์มากขึ้นอย่างเฉียบพลันเกิดผลชัดเจน และช่วยเร่งให้เกิดความปรักติใหม่ทางการเรียนการสอน แต่กระนั้นการเรียนการสอนออนไลน์ก็ไม่สามารถทดแทนประสบการณ์ภายในห้องเรียนได้ทั้งหมด เมื่อสถานการณ์กลับสู่ภาวะปรกติหลังจากพ้นวิกฤติโควิด-19 แล้วการเรียนออนไลน์อาจลดลงบ้าง แต่อาจจะมียุ่บ้างเป็นส่วนเสริม ปัจจุบันการสร้างคอร์สออนไลน์เป็นที่นิยมมากขึ้น โรงเรียนต้องไม่คิดว่าคอร์สออนไลน์เหล่านี้เป็นอุปสรรคคุกคามการจัดการเรียนการสอน แต่ควรสำรวจว่านักเรียนมีความสนใจเรื่องใด หากสามารถนำมาบูรณาการกับหลักสูตรปัจจุบันได้ก็จะทำให้ Growth Mindset ของนักเรียนนายร้อย รร.จปร. เกิดขึ้น นั่นหมายความว่า รร.จปร. ควรค่อย ๆ ปรับตัวตามกระแสนิยมนั่นเอง และทำให้เรื่องนี้กลายเป็นนิวนอร์มัลของโรงเรียนที่เกิดจากวิกฤติโควิด-19 เป็นตัวกระตุ้น

การรับสมัครนักเรียนเข้าใหม่ของ รร.จปร. ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีส่วนสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนและได้รับผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19 ทำให้ รร.จปร. ต้องทำการเปลี่ยนแปลงการรับสมัครและการจัดสอบเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สำหรับโรงเรียนนายร้อยในต่างประเทศ เช่น West Point นั้นได้ทำการเลื่อนการสอบและเตรียมใช้การสอบออนไลน์ประกอบ ทั้งการสอบข้อเขียน การสอบสัมภาษณ์ที่น่าสังเกต คือ ใช้ในการสอบวัดสมรรถภาพทางร่างกายด้วย และโรงเรียนยังประกาศที่จะไม่ตัดสิทธิของผู้สมัครที่ได้รับเชื้อไวรัสโควิดด้วย (United States Military Academy West Point, 2020) รร.จปร. ควรนำกรณีของโรงเรียนนายร้อยเวสต์พอยท์มาทบทวนและใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการในอนาคต การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะกลายเป็นนิวนอร์มัลของการรับสมัครและการสอบเข้าศึกษาของ รร.จปร. ต่อไป

ส่วนในเรื่องการสำเร็จการศึกษาที่ปรกติจะมีการจัดพิธีเฉลิมฉลอง โดยผู้ปกครองจะเข้าร่วมในพิธีเป็นจำนวนมากนั้นก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤติไวรัสด้วย ในต่างประเทศนั้นสถาบันการศึกษาทางการทหารหลายแห่งได้เลื่อนพิธีนี้ออกไป ในขณะที่อีกหลายแห่งแม้ไม่ได้เลื่อนแต่จัดให้เฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาเท่านั้นที่สามารถอยู่ในพิธีได้ โดยต้องรักษาระยะห่างอย่างเคร่งครัด และขอให้ผู้ปกครองรับชมการถ่ายทอดพิธีทางออนไลน์แทน เช่น โรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิร์สต์ (Royal Military Academy Sandhurst) โดยเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2563 ได้มีการจัดพิธีสวนสนามฉลองการสำเร็จการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่พยายามป้องกันการระบาดของไวรัสโคโรนาโดยผู้สำเร็จการศึกษาสวมชุดฝึก (Combat Uniform) และยืนห่างกันสองเมตรที่หน้าอัฒจันทร์อันว่างเปล่าที่ปรกติมักจะเต็มไปด้วยพ่อแม่และคนที่รักที่มาร่วมงานด้วยภาคภูมิใจ เมื่อเสร็จสิ้นพิธีผู้สำเร็จการศึกษาที่มาจากต่างประเทศจะกลับไปประจำกองทัพอของประเทศของตนเองเลย (BFBS, 2020) สำหรับ รร.จปร. การจัดพิธีสำเร็จการศึกษาแบบออนไลน์ (Virtual Commencement Ceremony) อาจเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกหากเหตุการณ์การระบาดของเชื้อไวรัส

ยังคงอยู่ แต่ถ้าเหตุการณ์การระบาดส่งผลกระทบต่อรัฐบาลประกาศความปลอดภัยแล้ว การจัดพิธีสำเร็จ การศึกษาออนไลน์คงไม่เกิดขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมการเฉลิมฉลองในวาระพิเศษยังเป็นที่นิยมและมีความแข็งแกร่งมาก

อีกเรื่องหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอนในหลักสูตรทางทหารที่ รร.จปร. ควรทำการทบทวน คือ การฝึกความพร้อมทางกายภาพของนักเรียน จากลักษณะพิเศษของการเป็นโรงเรียนทหาร หลักสูตรจึงกำหนดให้ต้องมีการฝึกความพร้อมทางร่างกาย นักเรียนจึงพึงต้องระวังพฤติกรรมในระหว่าง การฝึก เนื่องจากการเป็นกรายากที่จะรักษาระยะห่าง ข้อควรปฏิบัติเพิ่มเติม คือ ต้องไม่ถ่มน้ำลายหรือ สั่งน้ำมูกระหว่างการฝึกวิ่ง การออกกำลังกาย และต้องอาบน้ำ สระผม ให้สะอาดทุกครั้งภายหลังการ ออกกำลังกายหรือกระทำการกิจกรรมอื่นใดที่มีการใช้ร่างกาย (ผบ.ทบ.กำชับช่วย ปชช. ยาลดความเข้มข้น มาตรการป้องกันโควิด-19, 2563) ที่สำคัญคือต้องระวังในเรื่องการใช้ห้องน้ำด้วย โรงเรียนควรปรับ มาตรการให้ทันเหตุการณ์เสมอ ดังกรณีนี้ รศ.นพ.ธีระ วรธนารัตน์ จากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ระบุว่า ขณะนี้มีงานวิจัยที่พบว่า ห้องสุขามีความเสี่ยงเนื่องจากตรวจพบสารพันธุกรรมของ ไวรัส ส่วนปัสสาวะนั้นก็ตรวจพบตัวไวรัสและพิสูจน์ให้เห็นว่าไวรัสจากปัสสาวะนั้นสามารถสู่เซลล์ของ มนุษย์ได้ ดังนั้นการเข้าห้องสุขาก็จำเป็นต้องสวมหน้ากากเสมอและล้างมืออย่างเคร่งครัดด้วย (ธีระ วรธนารัตน์, 2563) ข้อมูลเหล่านี้นักเรียนนายร้อยต้องได้รับทราบและที่สำคัญคือ ต้องระวังในการใช้ของ ร่วมกันอย่างเคร่งครัด โดยไม่ทักท้วงว่าตนและเพื่อนปลอดภัยจากการติดเชื้อเนื่องจากเส้นทางการติดเชื้อ ถูกตัดไปแล้วเมื่อไม่ได้ออกจากพื้นที่ทหารและไม่ได้พบปะกับคนภายนอกเลย การจัดกิจกรรมกีฬาและ การแข่งขันกีฬานั้น รร.จปร. ต้องงดหรือเลื่อนการแข่งขันกีฬาออกไป สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่คาดเดาได้ ในส่วนนี้ที่เกิดขึ้น ความปรกติใหม่ คือ ความเป็นไปได้สูงที่นักเรียนจะระวังรักษาสุขนิสัยมากขึ้น ในระหว่างการออกกำลังกายและจำนวนครั้งของการจัดการแข่งขันกีฬาจะลดลงหรือถูกตัดออกไปในปีหน้า

สรุปได้ว่าผลกระทบของวิกฤติไวรัสโคโรนาต่อการจัดการเรียนการสอนและแนวโน้มของความ ปรกติใหม่ในเรื่องการเรียน คือ ห้องเรียนยังสำคัญ แต่เรียนออนไลน์จะมีมากขึ้น พฤติกรรมของผู้สอน ผู้เรียน และโรงเรียน จะเปลี่ยนเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีการสอนทางไกลทั้งออนไลน์และออฟไลน์อย่างเป็น ปรกติมากขึ้น และการรับผู้สมัครเข้าศึกษารุ่นใหม่อาจใช้วิธีการทางออนไลน์เพิ่มเข้ามาในบางขั้นตอน การฝึก ความพร้อมทางกายภาพและในการแข่งขันกีฬาจะมีการระมัดระวังมากขึ้นจนอาจเกิดเป็นสุขนิสัยใหม่ และในช่วงปีหรือสองปีนี้จำนวนการแข่งขันกีฬาคาดว่าจะลดลงหรือยกเลิกไปเลย

สรุปนิวนอร์มัลใน รร.จปร. และข้อเสนอแนะ

เหตุการณ์ระบาดของไวรัสโควิด-19 ครั้งนี้จะสร้างนิวนอร์มัลให้เกิดขึ้นใน รร.จปร. เป็นฐานวิถี ชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นและอาจจะคงอยู่ต่อไป ในด้านสุขภาพอนามัย คือ บุคลากรของ รร.จปร. จะเพิ่มความ ระมัดระวังและเอาใจใส่สุขภาพอนามัยมากยิ่งขึ้น โดยความปรกติใหม่ที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่เกิดขึ้น และคาดว่าจะอยู่ต่อไปที่ทั้งนักเรียน คณาจารย์ และบุคลากรของ รร.จปร. จะปฏิบัติจนเรียกได้ว่าเป็นฐาน วิถีชีวิตใหม่ มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

- การสวมหน้ากากอนามัย--จะคุ้นชินกับการใช้หน้ากากอนามัยและใช้ทุกครั้งที่รู้สึก ป่วยและไปอยู่ในที่ที่อาจแพร่เชื้อหรือรับเชื้อโรคได้ง่าย โดยไม่รู้สึกละเลย
- การหลีกเลี่ยงที่แออัด--จะรู้สึกไม่สบายใจและไม่ปลอดภัยที่จะไปอยู่ในที่มีการชุมนุม แออัด ขาดการหมุนเวียนของอากาศที่ถูกต้องตามสุขลักษณะ

- การล้างมือบ่อยขึ้น--นอกจากที่เคยล้างมือก่อนและหลังอาหาร หลังการใช้ห้องน้ำ ยังเพิ่มการล้างมือบ่อยขึ้น โดยทุกครั้งจะไปสัมผัสกับสิ่งของหรือสถานที่สาธารณะ และล้างมือและเท้าก่อนเข้าบ้านหรือห้องพัก
- การเก็บซักล้างของใช้ส่วนตัวไม่ทิ้งค้าง--จะเก็บเสื้อผ้า จาน ชาม ซักล้างให้สะอาด ไม่ทิ้งค้างเป็นเวลานานให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค
- การแยกใช้ของส่วนตัว--จะรู้จักแยกของส่วนตัวไม่ใช้ปะปนร่วมกัน โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่แสดงความรังเกียจเฉียดฉั่นระหว่างกัน แต่จะถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาและเป็นวิถีชีวิตใหม่ที่ควรปฏิบัติ
- การรับประทานอาหารถูกสุขลักษณะ--จะปฏิบัติตามหลักการ “กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ” รู้จักเลือกอาหารที่จะบริโภค และใช้ช้อนกลางเมื่อมีการร่วมรับประทานอาหารกับทุกคน รวมทั้งคนในครอบครัวด้วย และล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังรับประทานอาหาร
- การระมัดระวังเวลาไอจาม--จะใช้วิธีป้องกันการแพร่เชื้อจากการไอจามได้ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย ไม่ปล่อยให้สารคัดหลั่งต่าง ๆ แพร่กระจายเป็นอันตรายต่อผู้อื่น

ส่วนความปรกติในรูปแบบใหม่ของ รร.จปร. ในเรื่องการทำงานและการเรียนการสอน คือ จะตระหนักถึงความสำคัญและใช้เทคโนโลยีทางไกลในการทำงานและการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจนถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นและควรปฏิบัติ ได้แก่

- การทำงานจากบ้าน--จะนำรูปแบบการทำงานจากบ้าน (Work from Home: WFH) มาใช้บ้าง ในขณะที่องค์กรเอกชนและรัฐหลายแห่งเริ่มใช้อย่างจริงจัง
- การประชุมทางไกล--จะนำการประชุมทางไกล (Video Conference) มาใช้มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริหาร โดยจะเน้นไปที่การใช้กับการประชุมกับหน่วยงานภายนอกมากกว่าภายใน
- การปรับปรุงหลักสูตร--จะนำบริบทสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และให้ความสำคัญกับรายวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนา Growth Mindset และเสริมสร้าง Soft Power
- การเรียนการสอนทางไกล--จะนำการสอนทางไกล (Distance Learning) มาใช้มากขึ้น แต่จะเป็นการสอนประเภทออนไลน์มากกว่าออฟไลน์ เนื่องจากบริบทของโรงเรียนประจำไม่เป็นตัวเร่งให้เห็นความจำเป็นในการใช้เท่ากับโรงเรียนลักษณะอื่น
- การเรียนการสอนออนไลน์--จะทำการสอนแบบออนไลน์ (Online Teaching & Learning) เสริมในบางรายวิชา และใช้กับกรณีที่เหมาะสม การสอนออนไลน์นี้สำหรับ รร.จปร. น่าจะเกิดตามกระแสสังคมมากกว่าความจำเป็นเฉพาะตัว แต่จะมีการส่งเสริมให้ใช้มากขึ้น โดยเฉพาะในแบบห้องเรียนข้ามชาติที่ทำการออนไลน์ระหว่างประเทศ
- การรับสมัครการสอบนักเรียนใหม่ออนไลน์--จะมีการนำรูปแบบรับสมัครการสอบนักเรียนใหม่ออนไลน์ (Online Enrollment & Exams) มาปรับใช้ในปัจจุบันและมากขึ้นในอนาคต เพื่อความทันสมัย สะดวก และประหยัด

สรุปในภาพรวมนั้นนิวนอร์มัล ที่เกิดและคาดว่าจะคงอยู่ต่อไปแม้การระบาดของไวรัสโควิด-19 จะหมดไป จะตกอยู่ในสองเรื่องใหญ่ ๆ คือ เรื่องการระงับรักษาสุขภาพให้มากขึ้น และการนำเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีออนไลน์มาใช้มากขึ้น ทั้งสองเรื่องจะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของฐานวิถีชีวิตของทุกคน ในโรงเรียนจนอาจกล่าวได้ว่า การระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้บีบให้สังคมของ รร.จปร. เข้าสู่โลกแห่งการระมัดระวังเรื่องสุขภาพ การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การมีวินัยทางการเงิน การเรียนการสอนทางไกล และการเรียนการสอนออนไลน์ นั่นเอง

มีข้อสังเกตว่า ความปรกติใหม่ (New Normal) ที่เกิดขึ้นนั้น รร.จปร. มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้ดำเนินต่อไปจนกลายเป็นฐานวิถีชีวิตใหม่ หากโรงเรียนจัดให้มีมาตรการหรือเครื่องมือในการส่งเสริมความเปลี่ยนแปลงใหม่นี้ก็จะเกิดขึ้นอย่างสะดวกราบรื่น อย่างไรก็ตามโรงเรียนต้องสามารถจำแนกความปรกติใหม่ให้ได้เป็นรายการ ๆ ไป นั่นคือ รร.จปร. ต้องทำการวิเคราะห์ (Analyse) กำหนดตัวบ่งชี้ (Identify) วางลำดับความสำคัญ (Placement) และจัดทำแผน (Plan) เพื่อส่งเสริมหรือทำลาย ส่งเสริมหากเป็นความปรกติใหม่ในเชิงบวกที่เป็นประโยชน์และเพิ่มคุณค่าในการดำรงชีวิต และจัดการกำจัดหรือทำลายหากเป็นเชิงลบที่ทำให้เกิดค่านิยมที่ผิด ๆ ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการที่จะรับมือให้เหมาะสมอย่างเร่งด่วน

คำถามที่ท้าทายสำหรับ รร.จปร. เพื่อรับมือกับการระบาดของไวรัสโควิด-19 และความปรกติใหม่ (New Normal) คือ

1. ในความเป็นจริงนั้น รร.จปร. ปลอดภัยจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เพียงใด มีช่องทางใดเป็นช่องทางที่จะทำให้เชื้อไวรัสโควิด-19 สามารถระบาดเข้าไปในโรงเรียนได้บ้างหรือไม่ ?
2. นักเรียนนายร้อยในปัจจุบันนั้นถูกมองว่าเป็นผู้ถูกตัดขาดทางกายภาพจากภายนอก ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งทางกายภาพและสุขภาพจิตเป็นอย่างไรบ้าง ?
3. ปัจจุบันมาตรฐานด้านสุขอนามัยของ รร.จปร. อยู่ในระดับที่เหมาะสมหรือไม่ และในยามที่มีโรคระบาดเกิดขึ้น มาตรฐานนั้นจะต้องปรับเปลี่ยนหรือไม่อย่างไร ?
4. ความผิดปกติปัจจุบันใดบ้างจะกลายเป็นความปรกติใหม่ ข้อใดที่ควรสนับสนุนให้เป็นฐานวิถีชีวิตใหม่ต่อไป และข้อใดควรปล่อยให้สลายไปเมื่อวิกฤตจบสิ้น ?

คำถามท้าทายทั้งหมดนี้อาจพอจะมีคำตอบบ้างแล้ว แต่หากจะตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้ข้อมูลอย่างเป็นระบบตามหลักวิทยาศาสตร์แล้ว โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าควรพิจารณาทำการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม คำตอบที่ได้จะนำมาซึ่งการตัดสินใจบริหารจัดการโรงเรียนแบบอ้างอิงข้อมูลที่เชื่อถือได้ (Information-Based Decision Process) ไม่ใช่ใช้ความนึกคิดตามอารมณ์ (Emotional-Based Decision Making Process) มาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อทำให้นิวนอร์มัลเป็นความปรกติใหม่ที่คู่ควรกับ รร.จปร. ได้อย่างแท้จริงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กองกิจการพลเรือน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2563, 28 เมษายน). หนังสือ กกร.รร.จปร. ที่ กท 0460.1.5/368 ลง 28 เม.ย.63 เรื่อง ข้อมูลรายละเอียดของหน่วยงานพิเศษ รร.จปร. ที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรภายในพื้นที่ของ รร.จปร.
- กองทัพบก. (2563ก, 24 มีนาคม). คำสั่ง กองทัพบก ที่ 130/2563 ลง 24 มี.ค.63 เรื่อง ระเบียบการปฏิบัติประจำสำหรับกำลังพลและหน่วยทหารของกองทัพบกในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).
- กองทัพบก. (2563ข, 26 มีนาคม). คำสั่ง กองทัพบก (เฉพาะ) ที่ 386/63 ลง 26 มี.ค.63 เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 กองทัพบก (ศบค.19 ทบ.).
- กองวิชาประวัติศาสตร์ เทิดทูนสถาบัน. (2563, 22 เมษายน). ท่ามกลางวิกฤติโควิด-19 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า. [Status update]. Facebook. <https://bit.ly/3chpX7d>
- ไทยก้องโลก ร่วมใจเอาชนะโควิด จากนิวส์มีเดียพื้นประเทศ. (2563, 10 พฤษภาคม). ฐานเศรษฐกิจ. เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/content/433624>
- ธีระ วรธนารัตน์. (2563, 2 พฤษภาคม). โควิด...ติด...ไม่ใช่แค่คุณ. สำนักข่าวอิศรา. เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-article/88330-cov-2.html>
- ผบ.ทบ.กำชับช่วย ปชช.อย่าลดความเข้มข้นมาตรการป้องกันโควิด-19. (2563, 1 พฤษภาคม). ไทยรัฐออนไลน์. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/1834998>
- มหาวิทยาลัยเปิดกลุ่มฝากร้าน สร้างรายได้ช่วงโควิด-19. (2563, 18 เมษายน). สำนักข่าวไทย. เข้าถึงได้จาก <https://www.mcot.net/viewtna/5e9b0a15e3f8e40af142fe3c>
- มัลลิกา นามสง่า. (2561, 1 พฤศจิกายน). 21 วัน ปลุกนิสัย สร้างได้ด้วยตัวเอง. โพสต์ทูเดย์. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/569487>
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2563, 25 เมษายน). Life Education Thailand: FamSkool Live Vol.2 Home Based Learning (HBL). [วิดีโอ]. Facebook. <https://bit.ly/2Xi9Yl4>
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2563, 3 เมษายน). คำสั่ง รร.จปร. (เฉพาะ) ที่ 534/63 ลง 3 เม.ย.63 เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 รร.จปร.
- ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 กองทัพบก. (2563). คู่มือทหารต้านภัยโควิด-19 (COVID-19). เข้าถึงได้จาก <http://dlogs.rta.mi.th/wives/download/covid-19.pdf>
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2563, 30 เมษายน). 5 คำถามและ 4 โจทย์ว่าด้วยการสนทนาเรื่อง “ความปกติใหม่” ใน “โลกหลังโควิด.” เข้าถึงได้จาก <https://tdri.or.th/2020/04/new-normal-in-post-covid-world/>
- สรารัฐ เอ็งสวัสดิ์. (2563, 18 เมษายน). “นิวกมล” เขียน 20 ข้อ สังคม New Normal หลังวิกฤติโควิด. ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/social-media-viral/news-451470>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2563). Social Distancing การเว้นระยะห่างทางสังคมอยู่ห่าง ๆ อย่างห่วง ๆ. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaigov.go.th/infographic/contents/details/2764>
- อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์ และปองสิน วิเศษศิริ. (2562). การรับรู้ ทัศนคติ และแนวทางการปฏิบัติของนักเรียนนายร้อยต่อแนวคิดประเทศไทย 4.0. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 10(1), 37-51.
- Admission Premium. (2020). “คอร์สเรียนออนไลน์ฟรี มีเกียรติบัตร จากมหาวิทยาลัยชั้นนำของไทย.” เข้าถึงได้จาก <https://www.admissionpremium.com/innovation/news/4639>
- Andrew, A. Z. (2012). *Using Digital Tools to Help Transform School*. Retrieved from <https://www.advanc-ed.org/source/using-digital-tools-help-transform-schools>
- BFBS. (2020, 4 April). New-Look Parade as Officer Cadets Pass through Sandhurst during Pandemic. Forces. Retrieved from <https://www.forces.net/news/new-look-parade-officer-cadets-pass-through-sandhurst-during-pandemic>

- Caforio, G. (2018). *Handbook of the Sociology of the Military* (2nd ed.). Springer.
- Cleveland, M. and Cleveland, S. (2018). *Building Engaged Community—A Collaborative Leadership Approach*. Retrieved from <https://www.mdpi.com.pdf>
- Corcoran, S. (2015). *Discussion in the Classroom: Why to Do It. How to Do It, and How to Assess It*. Retrieved from <http://teachingonpurpose.org/journal/discussion-in-the-classroom-why-to-do-it-how-to-do-it-and-how-to-assess-it/>
- Health and Safety Executive. (2020). *Coronavirus (COVID-19): latest information and advice*. Retrieved from https://www.hse.gov.uk/news/coronavirus.htm?utm_source=hse.gov.uk&utm_medium=refferal&utm_campaign=coronavirus&utm_content=home-page-banner
- Lange, K. (2020). *A New Normal: Service Academies Cope With COVID-19*. US Dept of Defense. Retrieved from <https://www.defense.gov/Explore/Features/Story/Article/2162998/a-new-normal-service-academies-cope-with-covid-19/>
- Latkovic, T.; Pollack, L.; and VanLare, J. (2020, 6 April). Winning the (local) COVID-19 war. *McKinsey & Company Healthcare System & Service*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/industries/healthcare-systems-and-services/our-insights/winning-the-local-covid-19-war>
- National Center on Safe Supportive Learning Environments. (2020). *Safety*. Retrieved from <https://safesupportivelearning.ed.gov/topic-research/safety>
- Nongluck Ajanapanya. (2020, 8 April). ประมวลมาตรการทางเศรษฐกิจสู้ไวรัสโควิด-19 ของนานาประเทศ. *Business Today*. *Business Today*. เข้าถึงได้จาก <https://tinyurl.com/y9c88o4v>
- Organization for Economic Cooperation and Development. (2010). *Regulatory Policy and the Road to Sustainable Growth*. Retrieved from <https://www.oecd.org/regreform/policyconference/46270065.pdf>
- Starr, B., & Duster, C. (2020, 1 June). Several cadets brought back for graduation at West Point test positive for Covid-19. CNN politics. Retrieved from <https://tinyurl.com/y9c88o4v>
- Surapol Issaragrisil. (2020, 13 May). ราชบัณฑิตบัญญัติศัพท์คำว่า “New normal”. [Status update]. Facebook. <https://bit.ly/3eylu1F>
- The Standard. (2020, May 29). หลังโควิด-19 สมดุลแห่งอำนาจของโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร [Video file]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=Qs9fM6N9xqM&feature=youtu.be>
- United States Military Academy West Point. (2020) *The U.S. Military Academy's Coronavirus Guidance*. Retrieved from <https://www.westpoint.edu/coronavirus>
- West Point. (2020, March 27). USMA Superintendent Update [Video file]. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=O4D9ff_aeFo&feature=youtu.be
- Woods, K. (2020, 21 April). Cadet summer training program cancelled. Retrieved from <https://www.saltwire.com/news/provincial/cadet-summer-training-program-cancelled-440253/>
- World Health Organization. (2020). *WHO: Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic*. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- ไทย-ญี่ปุ่น.

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

กฤษฎา แก้วเกลี้ยง¹

Krissada Kaewkliang

ชื่อหนังสือ : เมื่อตะวันตกล่าอาณานิคม ศตวรรษที่ 15-19

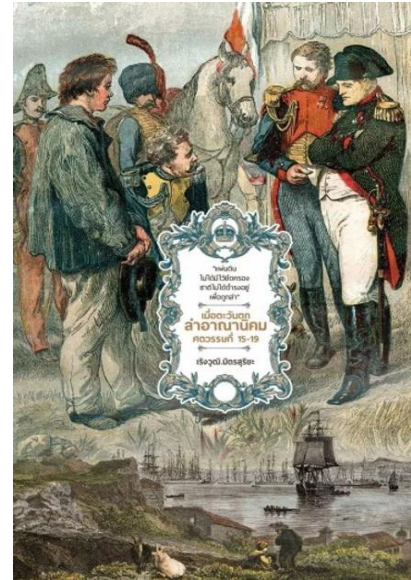
ผู้แต่ง : เรืองวุฒิ มิตรสุริยะ

ปีที่พิมพ์ : 2559

สำนักพิมพ์ : บริษัท เอส.เค.เอส. อินเตอร์พรีน จำกัด

จำนวนหน้า : 575 หน้า

ISBN : 978-616-92575-2-3

“ยุคบุกเบิกนี้ อำนาจไม่ได้มาจากปลายดาบอย่างเดียวแล้ว แต่กลับกันอำนาจมาจากความมั่งคั่ง ใครมีเงินทองมากกว่า คนนั้นมียอำนาจติดตามมา และเงินทองที่ได้มานี้ นอกเหนือจากการปล้นแล้ว ก็ยังต้องให้ความสำคัญกับการค้า เมื่อการค้ารุ่งเรือง การเงินมากมาย ความมั่งคั่งและอำนาจก็จะติดตามมา...”

ประโยชน์ข้างต้นปรากฏอยู่ด้านหลังปกหนังสือเมื่อตะวันตกล่าอาณานิคม ศตวรรษที่ 15-19 ซึ่งจากการอ่านประโยคดังกล่าว ประกอบกับการพิจารณาปกหนังสือที่น่าเสนอเป็นภาพบุคคลที่แต่งกายเหมือนขุนนางกำลังเจรจากับคนในท้องถิ่น ทำให้ผู้ปริทัศน์ตัดสินใจซื้อหนังสือเล่มนี้มาอ่านทันที เนื่องจากต้องการทำความเข้าใจว่า แท้ที่จริงแล้ว การล่าอาณานิคมมีความเกี่ยวข้องอย่างไรกับการค้าและความมั่งคั่ง เพราะตามความเข้าใจเดิมของผู้ปริทัศน์ การล่าอาณานิคมเป็นเรื่องของการที่ผู้มีอำนาจกลุ่มหนึ่งเข้ามายึดครองดินแดนของผู้ที่ด้อยอำนาจกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งการยึดครองดังกล่าวจะต้องใช้กำลังทางทหารในการควบคุมให้บุคคลสยบยอมต่ออำนาจเป็นหลัก แต่หนังสือเล่มนี้กลับเกริ่นให้เห็นในด้านหลังปกว่า แท้ที่จริงแล้วการยึดครองดินแดนมาเป็นอาณานิคมไม่ใช่เพียงแค่การใช้กำลังทางทหารเข้าบังคับเพียงอย่างเดียว แต่การยึดเอาดินแดนใดดินแดนหนึ่งเข้ามาเป็นอาณานิคมเป็นเรื่องของการใช้การครอบงำทางการค้าและเศรษฐกิจด้วย และการยึดดินแดนในแง่นี้ดูเหมือนจะทรงพลังไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการใช้กำลังทางทหารแบบที่เคยเข้าใจกันเสียอีก เพราะการยึดครองในลักษณะดังกล่าวเป็นเรื่องของการยึดกุมปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ดังนั้น เมื่อผู้คนในประเทศใดประเทศหนึ่ง

¹ รัชการาชการอาจารย์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จ.นครนายก 26001

Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy, Nakornnayok, 26001 Thailand.

Corresponding Author E-mail: brainy-smart@hotmail.com

ตกอยู่ภายใต้การครอบงำทางเศรษฐกิจของอีกประเทศหนึ่งแล้ว บุคคลในประเทศที่ถูกยึดครองก็ต้องยอมจำนนต่อเงื่อนไขของผู้เป็นเจ้าของอาณานิคมไปโดยปริยาย

หนังสือเล่มนี้นับเป็นหนังสือเชิงประวัติศาสตร์การเมืองที่นักวิชาการผู้ใฝ่รู้ทั้งหลายสมควรนำมาศึกษา หากต้องการเข้าใจถึงประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของโลก ซึ่งในแง่หนึ่งเกิดจากการที่ประเทศในแถบตะวันตกมีความต้องการที่จะขยายอำนาจของตนเองให้กว้างขวางออกไป ทั้งนี้ก็เพื่อครองความเป็นเจ้าแห่งโลก โดยประเทศเหล่านี้ไม่ได้มีเพียงประเทศเดียวที่มีความต้องการเหมือนกัน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดการแข่งขันกันยึดครองดินแดนต่าง ๆ ด้วยการใช้กลยุทธ์ ตลอดจนเล่ห์กลที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการยึดครองของตนเอง ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้บรรยายเรื่องราวเหล่านั้นไว้อย่างครบครัน โดยเรื่องราวของการล่าอาณานิคมในหนังสือเล่มนี้ถูกรวบรวมมาเป็นอย่างดีจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เห็นได้จากบรรณานุกรมที่แสดงรายชื่อหนังสือไว้เป็นจำนวนมาก อันแสดงถึงความเอาใจใส่และความพิถีพิถันของผู้เขียนในการใช้ความพยายามร้อยเรียงเรื่องราวต่าง ๆ มาให้ผู้อ่านได้อ่านหนังสือที่มีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

หากพิจารณาเรื่องราวแห่งการล่าอาณานิคมที่หนังสือเล่มนี้นำเสนอไว้ กล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ได้ทำการบันทึกประวัติศาสตร์โลกไว้อย่างวิจิตรบรรจง เนื่องจากเรื่องราวมากมายที่ถูกนำเสนอไว้ในหนังสือเล่มนี้เป็นสิ่งที่หลายคนยังไม่ทราบ โดยเฉพาะเรื่องราวที่ดูเหมือนจะเป็น “ประวัติศาสตร์นอกตำรา” ซึ่งไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในแบบเรียนหรือหนังสือเชิงประวัติศาสตร์กระแสหลักเกี่ยวกับการล่าอาณานิคม เช่น ประเด็นในลักษณะที่เป็น “วงใน” ของชนชั้นปกครองในขณะที่จะทำการยึดครองดินแดนใดดินแดนหนึ่ง หรือประเด็นที่เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการยึดครองของประเทศเจ้าอาณานิคมที่มีการออกแบบได้อย่างแยบยล ทำให้ทราบได้ว่า แท้ที่จริงแล้วการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะได้อีกประเทศหนึ่งมาเป็นอาณานิคมของตนเองนั้น เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาประกอบกัน ไม่ใช่เพียงแค่การผลิผลามใช้กำลังทางทหารไปบุกยึดเพียงอย่างเดียว ซึ่งการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะดังกล่าว เป็นการชี้ให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้วประวัติศาสตร์ไม่ได้มีความราบเรียบและเป็นเส้นตรง แต่ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ ต่อรอง ตลอดจนปฏิภาณไหวพริบอันแยบคายที่มนุษย์ใช้ปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง

การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ เป็นการนำเสนอในลักษณะของเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ ด้วยภาษาแบบกึ่งทางการ และใช้ภาษาพูดมากกว่าจะเป็นเนื้อหาในเชิงวิชาการที่นำเสนอด้วยภาษาเขียนเต็มรูปแบบอย่างที่ใช้กันในแบบเรียนและหนังสือที่เป็นประวัติศาสตร์กระแสหลักที่มีอยู่มากมายในสังคม ซึ่งการนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในลักษณะดังกล่าว นับเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ผู้อ่านได้เพลิดเพลินไปกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ชวนให้ระลึกรู้ถึงและตีความไปกับการใช้สติปัญญาของมนุษย์เพื่อสร้างให้ตนเองบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งในที่นี้คือ วัตถุประสงค์ในการครองความเป็นเจ้าอาณานิคมเหนือดินแดนของผู้ที่ด้อยกว่า โดยภาษาที่ใช้นำเสนอเป็นภาษาง่าย ๆ ในลักษณะที่สื่อให้เห็นราวกับว่าผู้เขียนกำลังสนทนากับผู้อ่านอยู่จริง ๆ อันเป็นการสร้างเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมานานแล้วให้กลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่งผ่านลีลาการเขียน ทำให้ผู้อ่านเกิดบรรยากาศแห่งความสนุกสนานและผ่อนคลาย ไม่ได้รู้สึกว่าการกำลังอ่านแบบเรียนที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาที่หนักอึ้งอยู่ แต่กลับรู้สึกว่าการกำลังนั่งฟังผู้รู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ฟัง หรือผู้อ่านบางท่านอ่านรู้สึกถึงขนาดว่า ตนเองได้ย้อนเวลากลับไปในอดีตและประสบพบเจอเหตุการณ์เหล่านั้นด้วยตนเองจริง ๆ

รูปแบบการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ เป็นการนำเสนอตามลำดับชั้นเวลา เริ่มตั้งแต่มูลเหตุในการเริ่มต้นเล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกไปจนถึงเรื่องราวตอนท้าย ๆ ของการเล่าอาณานิคมก่อนจะสิ้นสุดยุคการเล่าอาณานิคมที่ปรากฏคู่ต่อสู้อย่างชัดเจน พร้อมกับบทสรุปทิ้งท้ายที่ชวนให้ผู้อ่านได้ไปคิดว่าสถานการณ์โลกจะดำเนินต่อไปอย่างไร และรูปแบบการเล่าอาณานิคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ซึ่งการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวของการเล่าอาณานิคมได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และสามารถลำดับความคิดได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าการเล่าอาณานิคมจะประกอบไปด้วยเรื่องราวของประเทศต่าง ๆ ที่แก่งแย่งแข่งขันกันเป็นเจ้าอาณานิคมด้วยการเข้าไปยึดครองดินแดนต่าง ๆ ในเวลาที่ใกล้เคียงกัน แต่ผู้เขียนก็สามารถจัดลำดับการนำเสนอเรื่องราวเหล่านั้นได้อย่างลงตัว และชี้ให้เห็นถึงนัยยะสำคัญของเรื่องราวเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้อ่านต้องการที่จะติดตามเรื่องราวตอนต่อไปที่เกิดขึ้น ราวกับเป็นละครเรื่องหนึ่งที่มีความสนุกสนาน เพราะเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลาย ส่วนหัวข้อการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนก็สามารถตั้งหัวข้อในลักษณะที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้มากพอสมควร จากการที่ผู้เขียนได้ตั้งหัวข้อในลักษณะที่เป็นปริศนา ชวนให้ผู้อ่านสงสัยและต้องการติดตามว่าหมายถึงอะไร เช่น ตรรกะต่อของศตวรรษที่ 15 หลงว่าพบอินเดีย... อีกคนละ! น้ำพุแห่งความเยาว์วัย (The Fountain of Youth)

ข้อสังเกตต่าง ๆ เกี่ยวกับหนังสือเรื่อง เมื่อตะวันตกเล่าอาณานิคม ศตวรรษที่ 15-19 ที่นำเสนอมาทั้งหมดข้างต้น คงจะสามารถแสดงให้เห็นถึงความน่าสนใจ ตลอดจนคุณค่าของหนังสือได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม หากหนังสือเล่มดังกล่าวถูกจัดวางอยู่บนชั้นหนังสือเพียงอย่างเดียวคงจะไม่มีประโยชน์อันใด ดังนั้น ผู้ปริทัศน์จึงขอเชิญชวนผู้อ่านในทุกสถานภาพ ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันเพียงใดก็ตามมาอ่านหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้หนังสือเล่มนี้สามารถอ่านวยประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง มิใช่เพียงตำราความรู้ที่ถูกจัดวางอยู่บนชั้นเพียงอย่างเดียวเหมือนกับตำราอีกหลาย ๆ เล่ม เพราะหนังสือเล่มนี้มีได้เป็นเพียงสิ่งพิมพ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่จะทำให้ประชาคมโลกได้เข้าใจรากเหง้าแห่งความเป็นปัจจุบันมากขึ้นด้วย

ข้อแนะนำการจัดทำต้นฉบับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

สามารถส่งบทความเป็นไฟล์ word (นามสกุล .doc หรือ .docx) พร้อมกับแนบไฟล์ pdf เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฯ ได้ที่ link

https://www.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/about/submissions

โดยแผนภาพ แผนภูมิ ตารางที่ใช้ในบทความ ให้ทำเป็นไฟล์ภาพ (นามสกุล .jpg หรือ .png)

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- ขนาดกระดาษ A4 ความยาว 12-15 หน้า (บทความวิจัย) และ 10-12 หน้า (บทความวิชาการ)
- กรอบของข้อความ ในแต่ละหน้าให้มีขอบเขต ดังนี้ จากขอบบนของกระดาษ 1.25 นิ้ว (3.17 ซม.) ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว (3.17 ซม.) ขอบล่าง 1.0 นิ้ว (2.54 ซม.) ขอบขวา 1.0 นิ้ว (2.54 ซม.)
- ระยะห่างระหว่างบรรทัด หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือ 8 point
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- จัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์
- ตัวอักษร ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตัวเลขใช้เลขอารบิก และพิมพ์ตามที่กำหนดดังนี้

ส่วนประกอบ	ขนาดอักษร (พ.)	การจัดตำแหน่ง	ลักษณะอักษร
ชื่อบทความ/Title ¹	18	ตรงกลาง	หนา
ชื่อผู้เขียน/Name (ทุกคน) ²	16	ตรงกลาง	หนา
บทคัดย่อ/Abstract	16	ตรงกลาง	ปกติ
คำสำคัญ/Keywords	16	ชิดซ้าย	ปกติ
หัวข้อหลัก (ไม่ระบุตัวเลข)	16	ชิดซ้าย	หนา
หัวข้อย่อย (ระบุตัวเลข)	16	ชิดซ้าย	หนา
เนื้อความทั่วไป	16	ชิดขอบ	ปกติ
ตารางที่	14	ชิดซ้าย	ตัวเอียง
ภาพที่	14	ตรงกลาง	ปกติ
เอกสารอ้างอิง	14	ชิดซ้าย	ปกติ

หมายเหตุ. ต้องระบุเชิงอรรถในหน้าแรกของบทความ

- บทคัดย่อผู้เขียนต้องตรวจสอบไวยากรณ์เอง โดยมีคำสำคัญ 3 -5 คำ
- ตารางที่ (ระบุไว้ด้านบนตาราง)
- ภาพที่ (ระบุไว้ใต้รูปภาพ/กราฟ/แผนผัง/แผนภูมิ/แผนที่) พร้อมระบุแหล่งที่มาให้ชัดเจน

¹ บทความจากวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของการศึกษา ให้ระบุข้อความไว้ที่เชิงอรรถ (หน้าแรก) เช่น “บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง...” หรือ “บทความนี้ปรับปรุงจากวิทยานิพนธ์เรื่อง...” พร้อมระบุปริญญา สาขาวิชา สถาบัน และปี

² ให้ระบุตำแหน่ง สังกัด จังหวัด รหัสไปรษณีย์ และอีเมลของผู้เขียนทุกคนไว้ที่เชิงอรรถ (หน้าแรก) **ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ**

- ส่วนประกอบของประเภทบทความ
 - บทความทางวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ, เนื้อหา, บทสรุป, และเอกสารอ้างอิง
 - บทความวิจัย ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา, วัตถุประสงค์การวิจัย, สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี), ขอบเขตของการวิจัย, การทบทวนวรรณกรรม, กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี), วิธีดำเนินการวิจัย, เครื่องมือในการวิจัย, ผลการวิจัย, สรุปอภิปรายผลการวิจัย, ข้อเสนอแนะ, และเอกสารอ้างอิง
 - คำศัพท์ ให้ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน
 - การพิมพ์อ้างอิงที่แทรกในเนื้อหาของบทความ ให้ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ และ/หรือเลขหน้าของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างท้ายข้อความที่ต้องการอ้าง เช่น (อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์, 2561, น. 99) หรือ (Yamane, 1973, pp. 885-886)
 - การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้หัวข้อ “เอกสารอ้างอิง” หรือ “Reference” เรียงลำดับตามอักษรชื่อผู้เขียน โดยทุกลำดับจะต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงในบทความ และผู้เขียนต้องรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิง โดยให้จัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ American Psychological Association (APA 6th edition)
- ถ้ารายละเอียดของเอกสารอ้างอิงมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัดให้พิมพ์ต่อบรรทัดถัดไปโดยย่อหน้า (โดยเว้นระยะ 7 ช่วงตัวอักษรหรือเริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)
- ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง**

หนังสือ

- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). *วิธีวิจัยทางการศึกษา Educational Research Methodology* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kotler Philip, & Gary Armstrong. (2003). *Principles of Marketing* (9th Ed). Boston: McGraw-Hill.

วารสาร

- อารีย์วรรณ สุทธิพงศ์พันธ์, พ.ท.หญิง. (2561). การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ 21. *สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 9(2), 49-62.
- Doran, Kirk. (1996). Unified Disparity: Theory and Practice of Union Listing. *Computer in Libraries*, 16(1), 39-42.

ปริญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์

- ดนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล. (2543). *ความต้องการและลักษณะการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Patamaporn Yenbamrung. (1992). *The Emerging Electronic Universities: A Study of Student Cost-Effectiveness*. (Dissertation, Ph.D. Library and Information Science). The University of Texas at Austin.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์

ข้อมูลที่เป็นบทความจากวารสารออนไลน์

พิษณุ กล้าการนา. (2545). เตรียมรับมือกับภาวะโลกร้อน. *หมอออนไลน์*, 11(6). สืบค้น 12 กรกฎาคม 2562, จาก <https://moph.go.th/ops/doctor/backreport.html>

Cadigan, J., Schmitt, P., Shupp, R., & Swope, K. (2011, January). The holdout problem and urban sprawl: Experimental evidence. *Journal of Urban Economics*, 69(1), 72.

Retrieved from

<http://journals.elsevier.com/00941190/journal-of-urban-economics/>

ข้อมูลจากเว็บไซต์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550- 2554)*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560, จาก

https://www.moe.go.th/webbpb/download/crisp_direction.pps.

Barnard, John Phillip. (2000). *A Study of Internet and Library Use in an Academic Setting*.

Arizona: Arizona State University. Retrieved October 12, 2018, from

<https://proquest.umi.com/pqdweb?did=731829191&sid=2&Fmt=2&clientId=83700&RQT=309&VName=PQD>

แหล่งข้อมูลอื่น ๆ

กองวิชาประวัติศาสตร์ เทิดทูนสถาบัน. (2563, 22 เมษายน). ท่ามกลางวิกฤติโควิด-19 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า. [Status update]. Facebook. <https://bit.ly/3chpX7d>

ยศวีร์ สายฟ้า. (2563, 25 เมษายน). Life Education Thailand: FamSkool Live Vol.2 Home Based Learning (HBL). [วิดีโอ]. Facebook. <https://bit.ly/2Xi9Yl4>

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2561, จากวิกิพีเดีย <http://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์>

ชาญณรงค์ ราชบัวน้อย. (2560). ศัพท์บัญญัติการศึกษา. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.sornor.org/>

มัลลิกา นามสง่า. (2561, 1 พฤศจิกายน). 21 วัน ปลุกนิสัย สร้างได้ด้วยตัวเอง. *โพสต์ทูเดย์*. เข้าถึงได้จาก

<https://www.posttoday.com/life/healthy/569487>

ผบ.ทบ.กำชับช่วย ปชช.อย่าลดความเข้มข้นมาตรการป้องกันโควิด-19. (2563, 1 พฤษภาคม). *ไทยรัฐออนไลน์*.

เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/1834998>

มหาวิทยาลัยเปิดกลุ่มฟากร้าน สร้างรายได้ช่วงโควิด-19. (2563, 18 เมษายน). *สำนักข่าวไทย*. เข้าถึงได้จาก

<https://www.mcot.net/viewtna/5e9b0a15e3f8e40af142fe3c>

สิทธิพล ชินสำราญ, พลโท. (2560, 14 กันยายน). ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. [บทสัมภาษณ์.]

[Download Here](#)

บทความวิจัย

- Trade Relations between the Soviet Union and Thailand: Documentary Evidence from the National Archives and Records Administration (Nara) from the 1940s to the 1960s
- การรับรู้ความเสี่ยงและการแก้ปัญหาการถูกกลั่นแกล้งบนพื้นที่ไซเบอร์ของกำลังพลในกองทัพบก
- การศึกษาสภาพการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพล และความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 4
- ความสามารถในการบริหารเวลาของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัด ในการรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ในองค์การบริหารส่วนตำบล
- นัยแฝงในอารมณ์ขันผ่านนิตยสารชายหัวเราะ พ.ศ. 2559

บทความวิชาการ

- การใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทที่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL)
- การปรับตัวสู่ระบบราชการและการเกิดขึ้นของคนรุ่นใหม่ในภาคอีสาน ก่อน พ.ศ. 2475
- นวนอร์มัลในโรงเรียนนายร้อย

บทปริทัศน์หนังสือ

- เมื่อตะวันตกล่าอาณานิคม ศตวรรษที่ 15-19

CRMA Journal of Humanities
and Social Sciences

CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

